

श्रीः

श्रीमद्भागवतानुक्रमणी ।

[१. कथानामनुक्रमणी, २. नाम्नां विषयाणां च वर्णानुक्रमणी चेति विधाद्वयोपेता ।]

पण्डित टी. आर्. कृष्णाचार्येण संकलिता ।

तत्तन्मूलेन टी. के. वेंकोबाचार्येण

प्रकाशिता ।

INDEX TO SRIMAD BHAGAVATAM

(1) TABLE OF CONTENTS AND

(2) ALPHABETICAL INDEX OF LEADING TOPICS, PLACES
AND PERSONS

COMPILED AND CARRIED THROUGH THE PRESS

BY

Pandit T. R. Krishnacharya

AND

Published by

T. K. Venkobacharya

son of the Author

AND MANAGER

MADHYA VILAS BOOK DEPOT, KUMBakonam

Registered according to the Act XXV of 1867.

[All rights reserved by the publisher.]

PRINTED AT THE
HINDI PRACHAR PRESS,
MADRAS.

1932.

S. V. K. R. Y.
3/1/32

PREFACE TO BHAGAVATHA STORY INDEX.

A perusal of this INDEX will enable readers to locate and identify tales and stories in the Bhagavatha in reference to SKANDHA and ADHYAYA (Cantos and Chapters.).

Unlike Mahabharata, Bhagavatha does not differ in Northern and Southern texts. There is not any great or significant or material divergence in readings. Four commentators are famous and well-known. 1. Sridhara-swami interprets Bhagavatha in the light of ADVAITA. 2. Veeraraghavacharya comments on the Bhagavatha in accordance with VISHISHTADVAITA, 3. Vallabha-charya's commentary conforms to the traditions of SUDDHA-ADVAITA, and 4. The commentary of Vijayadhvajacharya interprets the Bhagavatha in the light of DVAITA. There are other commentaries as well, but, the interpretations found in them can be subsumed under the main four.

Sridhara, Veeraraghava and Vallabha agree in the readings adopted. Vijayadhvaia however proceeds along a divergent path. The Tenth Skandha presents particular difficulty as Vijayadhvaia rejects some chapters found in the texts adopted by other commentators, who in their turn have rejected chapters adopted by the former. I do not propose to reject anything that is useful and I regard all the commentators reliable and trustworthy.

In our INDEX, stanzas of Sridhara epitomizing the essence of each chapter are printed and their meaning explained in plain Sanskrit prose. The INDEX will be useful to all.

PREFACE TO ALPHABETICAL INDEX.

Even experts will sometimes find it difficult to identify and locate names, stories, achievements of the persons spoken of, in the Bhagavatha running over 18,000 (Eighteen Thousands) stanzas. The Alphabetical INDEX has been prepared with great care, and at great cost in the shape of remuneration to Pandits and other helpers.

1. Important and leading names are printed in thick type.

The explanations are in smaller types.

2. Names of SKANDHAS are indicated by the first letters thus Pra. (Prathama-skandha), Dvi. (Dviteeya-skandha) and so on.

3. The numbers of the Chapters (Adhyayas) are indicated in thick face numerals. Numbers of stanzas are noted in ordinary face numerals.

4. A long hyphen between quotation marks thus "—" indicates from X to Y.

5. It is hoped that the numbers indicated will apply to all the Editions of the Bhagavatha now available, and should readers notice any divergence, they are requested to peruse 3 or 4 stanzas before and after the context in question.

6. Excepting the one adopted by Vijayadhvajacharya, other readings will agree in the number of the chapters.

KUMBAKONAM, }
1st January 1932. }

T. R. KRISHNACHARYA.

श्रीवेदव्यासाय नमः

श्रीमद्भागवतकथानुक्रमण्या भूमिका ।

सकृद् द्विवारं वा श्रीमद्भागवतं पठितवतां जनानाम् एकदैव स्कन्धाध्यायक्रमेण समस्तकथो-
पस्थितिरस्या अनुक्रमण्याः पठनेनानायासं स्यात् ।

श्रीमद्भागवते श्रीमन्महाभारतवत् श्रीमद्वाल्मीकिरामायणवच्च दक्षिणोत्तरदेशभेदेन पाठभेदो
नास्ति । प्रायः सर्वदेशेष्वपि पाठसाम्यमेव । एतस्य महाग्रन्थस्य मुख्या व्याख्यातारः चत्वारः । ते च
अद्वैतमतरीत्या व्याख्यातारः श्रीधरस्वामिनः । विशिष्टाद्वैतमतरीत्या व्याख्यातारः श्रीरघवाचार्याः ।
शुद्धाद्वैतमतरीत्या व्याख्यातारः बलभाचार्याः । द्वैत(माध्व)मतरीत्या व्याख्यातारः विजयध्वजतीर्थाः ।
यद्यप्येतान्विना बहवो व्याख्यातारो वर्तन्ते ; तथाऽपि ते सर्वे एतच्चतुष्टयान्तर्भूता एव । तेषु प्रथमानां
त्रयाणामाचार्याणां मूलपाठः एकरीतिक एव ।

अस्यां कथानुक्रमण्यां स्कन्धाध्यायादीनां क्रमः द्वैतपाठे विना अन्यपाठानामनुगुण एव
स्यात् । विजयध्वजाचार्याणां पाठे । अध्यायेषु च कचित्कचिद्व्युत्पन्नाधिक्यं पौर्वापर्यव्यत्यासश्च वर्तते । तत्रापि
दशमस्कन्धे इतरैरङ्गीकृताः केचन अध्याया अत्र न सन्ति । एतादृशो व्यत्यासः स्वल्पेषु स्थलेष्वेव
वर्तते । अन्यत्र तु सर्वेषां सम एव पाठः ।

इतरैरनभ्युपगताः केचनाध्याया अत्राधिकाश्च सन्ति । अत्र कारणं वक्तुं नाहं शक्तः ।
चतुरोऽप्याचार्यान्प्रामाणिकानेवाहं चिन्तयामि ।

अस्यामनुक्रमण्यां प्रत्यध्यायं श्रीधरस्वामिभिर्विरचिताः अध्यायार्थसंग्रहरूपाः कारिकाः
प्रथमं मुद्रयित्वा ततोऽनन्तरं वाक्यरूपं तद्व्याख्यानं चास्मिन्मुद्रितम् । अतः सर्वविधपुस्तकवतामप्यु-
पयोऽयेतद्भवेदिति प्रत्येयि ।

नाम्नां विषयाणां च वर्णानुक्रमण्या भूमिका ।

अनेकवारं श्रीमद्भागवतं पठितवतां विदुषामपि अष्टादशसहस्रग्रन्थात्मके रत्नाकरवदतिविपुले-
ऽस्मिन्महति ग्रन्थे कान्युपाख्यानानि कुत्र वर्तन्ते, कस्य कीदृशः संबन्धः, केन केन कानि कानि कर्माणि
कृतानि, समाननामानः कति वर्तन्ते इत्यादयो विषया न झटिति ज्ञातुं सुशकम् । तदर्थम् इयं विपुला
वर्णानुक्रमणी महता श्रमेण सहायभूतेभ्यो विद्वद्भ्यः श्रमदक्षिणादानेन मुद्रकादिवेतनव्ययेन न संमुच्य
सर्वेषां दृग्गोचरीकृता । सर्वविधन्यूनतावता मया रचितायामस्यामनुक्रमणिकायां शब्ददोषादयः स्युरेव
तथाऽपि विमर्शका महान्तः तान्समीकृत्योपयुञ्ज्युरिति प्रार्थये ।

अत्र मुख्यपदानि स्थूलैरक्षरैर्मुद्रितानि । तद्विवरणं तु तनुभिरक्षरैः कृतम् ।

प्रथमं स्कन्धनाम प्र०, द्वि०, तृ० इत्यादिभिः स्थूलैः आद्यक्षरैः प्रदर्शितम् । अध्यायसंख्या
स्थूलैः संख्याक्षरैः प्रदर्शिता । श्लोकसंख्या तु तनुभिरक्षरैः । द्वयोः संख्ययोर्मध्ये दत्ता तिरश्चीना
“—” रेखा एतदारभ्यैतत्पर्यन्तमित्यस्य ज्ञापिका भवति । अत्र निर्दिष्टा श्लोकसंख्या भरतखण्डस्थेषु
मुद्रितेषु लिखितेषु वा सर्वेषु पुस्तकेषु समैव स्यात् । यदि कुत्र चित्पुस्तके विसंवदेत चेत्तर्हि पूर्वोक्तोत्तरत्र च-
द्वित्राः श्लोका द्रष्टव्याः । अध्यायसंख्या तु [कुत्र चिद्विजयध्वजीयपाठे विना] सर्वत्र संवदेतैव ।

कुम्भघोणम् ।

१-जानुवरी, १९३२. }

टी. आर्. कृष्णाचार्यः

श्रीवेदव्यासाय नमः ।

श्रीमद्भागवतकथानुक्रमणिका ।

प्रथमः स्कन्धः ॥ १ ॥

श्रीगोपालकृष्णाय नमः ॥

प्रथमोऽध्यायः ॥ १ ॥

भगवता श्रीवेदव्यासेन श्रीमद्भागवतग्रन्थारम्भे
मङ्गलाचरणम् ॥ १ ॥ नैमिषारण्ये सत्रदीक्षितैः
शौनकादिकृषिभिः कदाचित्त्रागतं रोमहर्षणपुत्र-
मुग्रश्रवोनामकं सूतपौराणिकं प्रति पदप्रश्न-
करणम् ॥ २ ॥

ते च—“तत्र तत्राञ्जसाऽऽयुष्मन्” इति नवमेन
(९) श्लोकेन पुंसामेकान्ततः श्रेयः किमिति प्रथमः
प्रश्नः ॥ १ ॥ “अतः साधोऽत्र यत्सारम्” इति
एकादशेन (११) श्लोकेन सर्वशास्त्रार्थसारं किमिति
द्वितीयः ॥ २ ॥ “सूत जानासि भद्रं ते” इति
द्वादशेन (१२) श्लोकेन भगवान्देवक्यां किमर्थं
जात इति तृतीयः ॥ ३ ॥ “तस्य कर्माण्युदा-
राणि” इति सप्तदशेन (१७) श्लोकेन श्रीकृष्णस्य
उदाराणि कर्माणि ब्रूहि इति चतुर्थः ॥ ४ ॥
“अथाख्याहि हरेर्धीमन्” इति अष्टादशेन (१८)
श्लोकेन भगवतो मत्स्यादिनानावतारकथाकथन-

प्रश्नः पञ्चमः ॥ ५ ॥ “ब्रूहि योगेश्वरे कृष्णे” इति
त्रयोविंशेन (२३) श्लोकेन धर्मः कं शरणं गत इति
षष्ठः प्रश्नः ॥ ६ ॥

द्वितीयोऽध्यायः ॥ २ ॥

तदेवं प्रथमेऽध्याये पद प्रश्ना मुनिभिः कृताः ।
द्वितीये तूत्तरं सूतश्चतुर्णामिह दत्तवान् ॥ १ ॥

सूतपौराणिकेन शुकाचार्यादिनमनपूर्वकं शौन-
कादिकृतप्रश्नप्रशंसनम् ॥ १ ॥ भगवद्भक्तितत्कथा-
श्रवणादिमहिमानुवर्णनेन चतुर्णां प्रश्नानामुत्तरदा-
नम् ॥ २ ॥

तद्यथा—“स वै पुंसाम्” इति षष्ठेन (६)
श्लोकेन भगवद्भक्तिजनकस्यैव धर्मस्य सारत्वकथनेन
प्रथमस्योत्तरम् ॥ १ ॥ “मुमुक्षवो घोररूपान्”
इति षड्विंशश्लोकमारभ्य चतुःश्लोक्या भगवद्भ-
जनस्यैव सर्वशास्त्रगोचरत्वकथनेन द्वितीयस्योत्त-
रम् ॥ २ ॥ “भावयन्नेपसत्त्वेन” इति चतु-
विंशेन (३४) श्लोकेन लोकपालनमेव सर्वेषां

भगवदवताराणां प्रयोजनम् । विशेषतः श्रीकृष्णा-
वतारस्य इति तृतीयस्योत्तरम् ॥ ३ ॥ “स एवेदं
ससर्जाग्रे इति त्रिंशेन (३०) जगत्सृष्ट्यादीनि
तस्योदारकर्माणीति चतुर्थप्रश्नस्योत्तरम् ॥ ४ ॥
अवशिष्टयोर्द्वयोः प्रश्नयोरुत्तरं तृतीयेऽध्याये ।

तृतीयोऽध्यायः ॥ ३ ॥

अवतारकथाप्रश्ने तृतीये तूत्तराभिधा ।
पुरुषाद्यवतारोक्त्या तत्तत्चारित्र्यवर्णनैः ॥ २ ॥

सूतपौरिणिकेन शौनकादीन् प्रति “जगृहे
पौरुषं रूपम्” इत्यादिभिः “संक्षेपेण भगवतः
पुरुषाद्यवतारोक्त्या पञ्चमप्रश्नस्योत्तरम् ॥ ५ ॥
“कृष्णे स्वधामोपगते—पुराणार्कोऽमुनोदितः”
इति श्लोकेन धर्मः पुराणश्रेष्ठं श्रीमद्भागवतमेव शरणं
माप्त इति कथनेन षष्ठस्य प्रश्नस्योत्तरम् ॥ ६ ॥
द्वादशस्कन्धात्मकं समग्रं भागवतमपि पूर्वो
क्तानां षट्प्रश्नानामेव विवरणरूपं ज्ञातव्यम् ॥

चतुर्थोऽध्यायः ॥ ४ ॥

तुर्ये भागवतारम्भकारणत्वेन वर्ण्यते ।
व्यासस्यापरितोषस्तु तपःप्रवचनादिभिः ॥ ३ ॥

शौनकेन सूतंप्रति श्रीव्यासेन भागवतकरणे
कारणस्य तद्देशकालयोः शुक्परीक्षितसमागमप्र-
कारस्य परीक्षित्वायोपवेशहेतोश्च प्रश्नः ॥ १ ॥
सूतेन तत्प्रश्नानामुत्तरकथनोपक्रमः ॥ २ ॥ कदाचन
सरस्वतीतीरे समासीने व्यासे स्वेन वेदविभजन-
पूर्वकं भारतप्रणयने कृतेऽप्यात्मनोऽकृतार्थत्वबुद्ध्या
परिचिन्तयति सति नारदस्य तदाश्रमं प्रत्याग-
मनम् ॥ ३ ॥

पञ्चमोऽध्यायः ॥ ५ ॥

पञ्चमे सर्वधर्मेभ्यो हरिकीर्तनगौरवम् ।
व्यासचित्तप्रसादाय नारदेनोपदिश्यते ॥ ४ ॥

श्रीव्यासेन स्वस्यापरितोषकारणं पृष्ठेन नारदेन
व्यासं प्रति प्राधान्येन भगवच्चरित्रप्रतिपादकप्रबन्ध-
प्रणयनोपदेशः ॥ १ ॥ तथा भगवत्कथाश्रवणादेः
परमपुमर्थहेतुत्वे स्वस्यैव साक्षीकरणाय स्वपूर्वजन्म-
वृत्तान्तकथनम् ॥ २ ॥ पूर्वजन्मनि दासीसूनुना
नारदेन बाल्ये योगिनां शुश्रूषणम् ॥ ३ ॥
तत्र तदुदीरितहरिकथाश्रवणसमुपजातहरिभक्तेर्बालस्य
शुश्रूषासंतुष्टैर्योगिभिस्तस्मै ज्ञानोपदेशः ॥ ४ ॥

षष्ठोऽध्यायः ॥ ६ ॥

व्यासस्य प्रत्ययार्थं च पृष्ठे प्राग्जन्मसंभवम् ।
स्वभाग्यं नारदः प्राह कृष्णसंकीर्तनोद्भवम् ॥ ५ ॥

स्वमातुर्भरणानन्तरं महादर्वीं प्रविष्टस्य नारदस्य
भगवद्ब्रह्मज्ञाने भगवता हृद्यपरोक्षीभूय पुनरन्त-
र्धानम् ॥ १ ॥ तद्देहं त्यक्तवतस्तस्य कल्पान्तरे
चतुर्मुखान्नारदत्वेन जननम् ॥ २ ॥ नारदेन
व्यासं प्रत्येतत्कथाकथनानन्तरं तस्मादाश्रमाभिर्गम-
नम् ॥ ३ ॥

सप्तमोऽध्यायः ॥ ७ ॥

अथभागवतश्रोतुर्जन्म वक्तुं परीक्षितः ।
सुप्तबालवधाद्दोणेर्दण्डः सप्तम उच्यते ॥ ६ ॥

श्रीव्यासेन नारदाज्ञानुसारेण भागवतं निर्माय
स्वपुत्राय शुकाचार्याय तदुपदेशः ॥ १ ॥ शौनकेन
कस्मिन्पुगे पृच्छते [४१३] मिति पृष्ठेऽस्योत्तरतया
सूतेन परीक्षितवृत्तान्तकथनोपद्रावतयाऽश्वत्थामवृत्तौ

न्तकथनारम्भः ॥ २ ॥ भीमसेनेन हतस्य दुर्योधनस्य प्रीतये शिविरसुप्तान्पाण्डवेयान्हतवतोऽश्वत्थाम्नो वधायार्जुनस्यानुधावनम् ॥ ३ ॥ अश्वत्थाम्नः प्राणसंकटे प्राप्ते तेनार्जुनवधाय ब्रह्मास्त्रप्रयोगः ॥ ४ ॥ तत्प्रतिघातार्थमर्जुनेन प्रतिब्रह्मास्त्रप्रयोगः ॥ ५ ॥ ब्रह्मास्त्रद्वयेनोत्पन्नं प्रजोपलुवमालक्ष्य अर्जुनेन श्रीकृष्णाज्ञया स्वास्त्रोपसंहारपूर्वकं अश्वत्थाम्नो बन्धनेन द्रौपदीसमीपप्रापणम् ॥ ६ ॥ द्रौपदीप्रार्थनयाऽर्जुनेनाश्वत्थाममूर्धन्यमणिहरणपूर्वकं तस्य शिविराद्बहिर्निष्कासनम् ॥ ७ ॥

अष्टमोऽध्यायः ॥ ८ ॥

अष्टमे कुपितद्रौणेस्त्राद्रक्षा परीक्षितः ।
कृष्णेन तत्स्तुतिः कुन्त्या राज्ञः शोकश्च कीर्त्यते ॥ ७ ॥
युधिष्ठिरं राज्ये प्रतिष्ठाप्य द्वारकां जिगमिषति श्रीकृष्णे अश्वत्थामोपसृष्टापाण्डवेयास्त्रपीडितया उत्तरादेव्या श्रीकृष्णं प्रति मध्येमार्गं शरणगमनम् ॥ १ ॥ श्रीकृष्णेन सुदर्शनायुधेनाश्वत्थामास्त्रप्रतिघातपूर्वकं उत्तराया गर्भरक्षणम् ॥ २ ॥ कुन्त्या श्रीकृष्णस्तुतिः ॥ ३ ॥ युधिष्ठिरप्रार्थनया श्रीकृष्णस्य पुनर्हास्तिनपुरप्रवेशः ॥ ४ ॥ बन्धुवधहेतुकप्रापशङ्कया युधिष्ठिरेण परिशोचनम् ॥ ५ ॥

नवमोऽध्यायः ॥ ९ ॥

युधिष्ठिराय भीष्मेण सर्वधर्मनिरूपणम् ।
कृष्णस्तुतिश्च मुक्तिश्च नवमे तस्य कीर्त्यते ॥ ८ ॥
श्रीकृष्णादिभिः सहितेन युधिष्ठिरेण भीष्मसमीपगमनम् ॥ १ ॥ भीष्मेण युधिष्ठिरादीन्प्रति ज्ञानाविधधर्मोपदेशः, श्रीकृष्णस्तवनपूर्वकं निजशरी-

रत्यागश्च ॥ २ ॥ भीष्मं संस्कृत्य नगरमागतेन युधिष्ठिरेण श्रीकृष्णधृतराष्ट्रानुमत्या नीत्या प्रजापालनम् ॥ ३ ॥

दशमोऽध्यायः ॥ १० ॥

दशमे कृतकार्यस्य हस्तिनापुरतो हरेः ।
स्त्रीभिः संस्तूयमानस्य वर्ण्यते द्वारकागमः ॥ ९ ॥
श्रीकृष्णस्य द्वारकां प्रति प्रस्थानम् ॥ १ ॥
स्त्रीभिः कृता श्रीकृष्णस्तुतिः ॥ २ ॥ सायाह्ने श्रीकृष्णस्य आनर्तदेशगमनम् ॥ ३ ॥

एकादशोऽध्यायः ॥ ११ ॥

आनर्तैः स्तूयमानस्य पुरीं निर्विश्य बन्धुभिः ।
एकादशे रतिः सम्यग्यादवेन्द्रस्य वर्ण्यते ॥ १० ॥
उत्सवैरुच्चलत्पौरमुदञ्चध्वजतोरणम् ।
उल्लसद्गन्दीपालि स्वपुरं प्रभुराविशत् ॥ ११ ॥
श्रीकृष्णस्य द्वारकां प्रविश्य वसुदेवदेवक्याद्यभिवानपूर्वकं स्वभवनप्रवेशः ॥ १ ॥ तत्र बन्धुभिः सह सुखेन निवासः ॥ २ ॥

द्वादशोऽध्यायः ॥ १२ ॥

पूर्वोक्तं यत्प्रसङ्गाय द्रौणिदण्डादि विस्तरात् ।
द्वादशे तु तदेवाथ परीक्षिजन्म उच्यते ॥ १२ ॥
शौनकेन परीक्षितकथां पृष्टेन सूतेन तं प्रति तत्कथनोपक्रमः ॥ १ ॥ मातुर्गर्भे द्रौण्यस्त्रतेजोदह्यमानाय परीक्षिते श्रीकृष्णेन स्वदिव्यरूपं प्रदर्श्यास्त्रतेजश्शमनपूर्वकमन्तर्धानम् ॥ २ ॥ अथ परीक्षिज्जननसमयसमागतैर्ब्राह्मणैर्युधिष्ठिरं प्रति परीक्षितो विष्णुरात इति नामकरणपूर्वकं जननप्रभृति निध-

नावधि तदीयभविष्यत्सकलवृत्तान्तनिवेदनम् ॥३॥
अश्वमेधयाजनाय युधिष्ठिरसमाहूतेन श्रीकृष्णेन
हास्तिनपुरमागत्य यागावसाने पुनर्द्वारकाग-
मनम् ॥ ४ ॥

त्रयोदशोऽध्यायः ॥ १३ ॥

निर्गमो धृतराष्ट्रस्य विदुरोक्त्या त्रयोदशे ।
उक्तः पौत्राभिषेकेण वक्तुं राज्ञो महापथम् ॥ १३ ॥

कुरुपाण्डवयुद्धात्प्रागेव मन्त्राय धृतराष्ट्रेणाहूतस्य
तत्पुत्रेण दुर्योधनेन तिरस्कृतस्य विदुरस्य तीर्थ-
यात्रां निमित्तीकृत्य वनगमनम् ॥ १ ॥ तीर्थयात्रा-
काले मैत्रेयादधिगतभगवज्ज्ञानेन विदुरेण दुर्योधन-
वधानन्तरं हास्तिनपुरं प्रत्यागमनम् ॥ २ ॥ युधि-
ष्ठिरेण द्वारकाजनकुशलं पृष्टेन विदुरेण तं प्रति
यदुकुलक्षयं विना सकलवृत्तान्तकथनम् ॥ ३ ॥
विदुरबोधनाज्जातवैराग्येण धृतराष्ट्रेण हिमालयगम-
नम् ॥ ४ ॥ प्रातर्धृतराष्ट्रवन्दनाय तद्गृहं प्रविष्टे
युधिष्ठिरे तत्र तददर्शनेन दूयमाने तदा यदृच्छा-
समागतेन नारदेन तं प्रति धृतराष्ट्रादीनां हिमालय-
गमनस्य ततः पञ्चमेऽहनि भविष्यतः तेषां देहत्या-
गस्य च कथनम् ॥ ५ ॥

चतुर्दशोऽध्यायः ॥ १४ ॥

चतुर्दशे त्वरिष्ठानि दृष्ट्वा राजा विशङ्कितः ।
अश्रुणोदर्जुनात्कृष्णतिरोधानमितीर्यते ॥ १४ ॥

बन्धुदिदृक्षया द्वारकां गते पार्थे चिरायति सति
युधिष्ठिरेण नानाविधदुर्निमित्तदर्शनम् ॥ १ ॥ ततः
प्रत्यागतमर्जुनं प्रति युधिष्ठिरेण द्वारकाजनकुशल-
प्रश्नपूर्वकं तन्मुखमालिन्यादिकारणप्रश्नः ॥ २ ॥

पञ्चदशोऽध्यायः ॥ १५ ॥

कलिप्रवेशमालक्ष्य धुरं न्यस्य परीक्षिति ।
आरुरोह नृपः स्वर्गमिति पञ्चदशोऽब्रवीत् ॥ १५ ॥

अर्जुनेन युधिष्ठिरं प्रति स्वीयसकलाभ्युदयानां
श्रीकृष्णानुग्रहैकहेतुत्वकथनम् । तथा विप्रशाप-
निमित्तकसकलयदुकुलक्षयस्य भगवत्स्वधामोपग-
मस्य च कथनम् ॥ १ ॥ जातनिर्वेदेन युधिष्ठिरेण
वज्रपरीक्षितोर्ध्वरायां स्वपुर्यां चाभिषेचनपूर्वकं
द्रौपद्या भ्रातृभिर्य सह स्वर्गारोहणम् ॥ २ ॥

षोडशोऽध्यायः ॥ १६ ॥

ततश्च षोडशे भूमिधर्मयोः कलिखिन्नयोः ।
संवादे वर्ण्यते प्राप्तिः पालकस्य परीक्षितः ॥ १६ ॥

परीक्षित उत्तरकुमारपुत्र्या इरावत्या सह
विवाहः । तस्यां जनमेजयादिपुत्रचतुष्टयोत्पत्तिश्च
॥ १ ॥ तेनाश्वमेधत्रययजनम् ॥ २ ॥ तेनदिग्विजये
भद्राश्वकेतुमालादिवर्षविजयः ॥ ३ ॥ तेन कुत्रचि-
त्कस्य चिदाश्चर्यस्य दर्शनम् ॥ ४ ॥ एकचरणाव-
शिष्टेन वृषरूपिणा धर्मेण विवर्णां गोरूपधारिणीं
धरणीदेवीं प्रति नानाविकल्पपूर्वकं शोककारण-
प्रश्नः ॥ ५ ॥ तथा तं प्रति कलिकलितसर्ववर्णा-
श्रमधर्मलोपस्य श्रीकृष्णवियोगस्य च स्वशोकका-
रणत्वकथनम् ॥ ६ ॥

सप्तदशोऽध्यायः ॥ १७ ॥

ततः सप्तदशे राज्ञा कलेर्निग्रह उच्यते ।
तस्यैवैवौर्ध्वभाजोऽपि वैराग्यं वक्तुमर्ह्युतम् ॥ १७ ॥

तत्र प्राचीसरस्वतीतीरे राजवेषधारिणा शूदेण
ताडयमानगोमिथुनदर्शनम् ॥ १ ॥ वृषभो धर्मे

इति गौर्भूमिरिति शूद्रः कलिरिति च ज्ञातवता
परीक्षिता कलिवधाय खड्गपरिग्रहः ॥ २ ॥
शरणगताय स्वस्य निवासाय किञ्चित्स्थानं
याचमानाय कलये द्यूतादिस्थानपञ्चकदानम्
॥ ३ ॥

अष्टादशोऽध्यायः ॥ १८ ॥

राज्ञस्त्वष्टादशे तस्य ब्रह्मशापो निरूप्यते ।
स चानुग्रहपचास्य जातो वैराग्यमावहन् ॥ १८ ॥

एकदा मृगयार्थं वनं गतेन क्षुत्पिपासार्दितेन
परीक्षिता शमीकमुनेराश्रमं प्रविश्य पानीययाचनेऽपि
मुनेः समाधिस्थतया तस्माज्जलमलभमानेन
कोपात्तदंसे मृतसर्पनिक्षेपपूर्वकं स्वपुरगमनम् ॥ १ ॥
तच्छ्रवणरूपेण मुनिसुतेन परीक्षिते तत्सप्तमेऽहनि
तक्षकदंशनप्रकारकशापदानम् ॥ २ ॥ समाध्युपर-

तेन मुनिना स्वपुत्रदत्तशापं ज्ञात्वाऽनुतापाधि-
गमः ॥ ३ ॥

ऊनविंशोऽध्यायः ॥ १९ ॥

प्रायोपविष्टे गङ्गायां राज्ञि योगिजनावृते ।
शुकस्यागमनं तत्र प्रोक्तमेकोनविंशके ॥ १९ ॥

स्वनगरीं प्राप्तवतः परीक्षितः स्वकृतं ब्राह्मणाप-
मानं स्मृत्वा पश्चात्तापः ॥ १ ॥ ऋषिपुत्रस्य शापं ऋषेः
शिष्यमुखात् ज्ञातवता परीक्षिता गङ्गातीरे प्रायोप-
वेशः ॥ २ ॥ तत्र समागतानेकदेवर्ष्यादिपूजन-
पूर्वकं हरिकथागानप्रार्थना ॥ ३ ॥ तत्र
यदृच्छासमागतं सकलसभ्यजनपूजितं शुकाचार्यं
प्रति सप्रणामं मुमूर्षुणा कर्तव्यस्य जाप्यस्य त्या-
ज्यस्य च निवेदनप्रार्थना ॥ ४ ॥

इति प्रथमः स्कन्धः ॥ १ ॥

श्रीगोपालकृष्णाय नमः ।

द्वितीयः स्कन्धः ॥ २ ॥

द्वितीये तु दशाध्यायैः श्रीभागवतमादितः । उद्देशलक्षणोक्तिभ्यां संक्षेपेणोपवर्ण्यते ॥ १ ॥

प्रथमोऽध्यायः ॥ १ ॥

तत्र तु प्रथमाध्याये कीर्तनश्रवणादिभिः ।
स्थविष्टे भगवद्गुणे मनसो धारणोच्यते ॥ २ ॥
उक्तः पूर्वमुपोद्धातः सप्रसङ्गः शुकागमः ।
राज्ञा पृष्टं नृणां कृत्यमथाह शुकसन्मुनिः ॥ ३ ॥

शुकेन परीक्षितं प्रति मुमूर्षुणा नारायणस्मरण-
स्मावश्यं करणीयत्वकथनपूर्वकं तच्चरित्रप्रतिपादक-

भागवतपुराणकथनप्रतिज्ञानम् ॥ १ ॥ तथा
सपरिकरभगवद्धानप्रकारनिरूपणपूर्वकं स्थूलो-
पासनाय विराडूपनिरूपणम् ॥ २ ॥

द्वितीयोऽध्यायः ॥ २ ॥

द्वितीये तु ततः स्थूलधारणातो जितं मनः ।
सर्वसाक्षिणि सर्वेशे विष्णौ धार्यतिमितीर्यते ॥ ४ ॥

दृश्यालम्बनरूपैवमुक्ता वैराजधारणा ।

इहोच्यते तु तत्साध्या सर्वान्तर्यामिधारणा ॥ ५ ॥

शुकेन परीक्षितं प्रति हृदयकमले भगवदुपासना-
प्रकारतत्फलयोः कथनम् ॥ १ ॥ तथा जीवस्य
देहादुत्क्रान्तिप्रकारस्य कथनम् ॥ २ ॥ भगवत्प्र-
सादार्थं भक्तिविरक्तिभगवच्चरित्रश्रवणकीर्तनादीनां
अत्यवश्यकर्तव्यत्वस्य कथनम् ॥ ३ ॥

तृतीयोऽध्यायः ॥ ३ ॥

तृतीये विष्णुभक्तेस्तु वैशिष्ट्यं शृण्वतो मुनेः ।
भक्त्युद्रेकेण तत्कर्मश्रवणादर ईर्यते ॥ ६ ॥

शुकेन परीक्षितं प्रति इतरदेवताभजनस्य अल्पा-
स्थिरैहिकफलमात्रसाधनत्वेन हरिभक्तेरेव निखिल-
पुरुषार्थसाधनत्वकथनम् ॥ १ ॥

चतुर्थोऽध्यायः ॥ ४ ॥

तुर्ये परीक्षिता पृष्ठे सृष्ट्यादिहरिचेष्टितम् ।
शुकेन ब्रह्मतत्पुत्रसंवादेनोपवर्ण्यते ॥ ७ ॥

शुकोपदेशेन दृढतरं वैराग्यं प्राप्तवता परीक्षिता
शुकंप्रति भगवतः जगत्सृष्ट्यादिप्रकारनिरूपण-
प्रार्थना ॥ १ ॥ शुकेन भगवन्नमनपूर्वकं ब्रह्मनारद-
संवादकथनमुखेन तन्निरूपणम् ॥ २ ॥

पञ्चमोऽध्यायः ॥ ५ ॥

पञ्चमे नारदेनाथ पृष्ठे सृष्ट्यादि वक्तव्यजः ।
हरेर्लीलां विराट्सृष्टिं कालकर्मादिशक्तिभिः ॥ ८ ॥

नारदेन चतुर्मुखंप्रति जगत्सृष्ट्यादिप्रकार-
कथनप्रार्थना ॥ १ ॥ ब्रह्मणा नारदं प्रति नारायण-
प्रणामपूर्वकं तदनुग्रहेणैव स्वस्य स्रष्टृत्वादिशक्ति-

सद्भावकथनपूर्वकं तत्त्वसृष्टिनिरूपणम् ॥ २ ॥
अण्डसृष्टिकथनपूर्वकं अण्डान्तर्भगवदवयवैश्चतुर्दश-
लोककल्पनकथनम् ॥ ३ ॥

षष्ठोऽध्यायः ॥ ६ ॥

षष्ठे विराड्भूतिश्च प्रोक्ताऽध्यात्मादिभेदतः ।
दृढीकृतं च पूर्वोक्तं सर्वं पुरुषसूक्ततः ॥ ९ ॥

ब्रह्मणा नारदं प्रति पुरुषसूक्तोक्तप्रकारेण
भगवन्मुखादिभ्य इन्द्रियाणां तदभिमानिदेवानां
चोत्पत्तिप्रकारनिरूपणम् ॥ १ ॥ तथा भगवदवय-
वेभ्यो यज्ञसाधनकुशादिसंभवकथनपूर्वकं प्राधान्येन
भगवदवतारचरित्रनिरूपणप्रतिज्ञानम् ॥ २ ॥

सप्तमोऽध्यायः ॥ ७ ॥

सप्तमे भगल्लीलावतारा ब्रह्मणोदिताः ।
नारदाय तु तत्कर्मप्रयोजनगुणैः सह ॥ १० ॥

ब्रह्मणा नारदं प्रति संक्षेपेण भगवतो वराहादि-
नानावतारचरित्रकथनम् ॥ १ ॥

अष्टमोऽध्यायः ॥ ८ ॥

अष्टमे देहसंबन्धमाक्षिपन्नीशजीवयोः ।
बह्वन्परीक्षितापृच्छत्पुराणार्थान्वुभुत्सितान् ॥ ११ ॥

परीक्षिता शुकं प्रति जीवेशयोर्देहसंबन्धाद्यनेक-
प्रश्नकरणम् ॥ १ ॥

नवमोऽध्यायः ॥ ९ ॥

राजप्रश्नोत्तरं वक्ष्यन्ब्रह्मणे हरिणोदितम् ।
कथयामास नवमे शुको भागवतं पुनः ॥ १२ ॥

एवं परीक्षिता पृष्ठेन शुकेन भगवता ब्रह्मणे
प्रोक्तस्य श्रीभागवतस्य परीक्षितं प्रति कथनम् ॥ १ ॥

दशमोऽध्यायः ॥ १० ॥

ततो भागवतव्याख्याद्वारैव दशमे स्फुटम् ।

राजप्रश्नोत्तरं वक्तुमारेभे वादरायणिः ॥ १३ ॥

शुकेन परीक्षितं प्रति भागवतदशलक्षणीलक्षण-
कथनम् ॥ १ ॥ पूर्वोक्तायाः सृष्ट्याः पुनः प्रपञ्च-

नम् ॥ २ ॥ तृतीयस्कन्धे पाञ्चकल्पनिरूपण-
प्रतिज्ञानम् ॥ ३ ॥ शौनकेन विदुरमैत्रेयसंवाद-
प्रकारं पृष्टेन सूतेन तं प्रति शुकेन परीक्षितं प्रत्युक्तस्य
संवादस्य कथनप्रतिज्ञानम् ॥ ४ ॥

इति द्वितीयः स्कन्धः ॥ २ ॥

श्रीगोपालकृष्णाय नमः ।

तृतीयः स्कन्धः ॥ ३ ॥

तृतीये तु त्रयस्त्रिंशदध्यायैः सर्गवर्णनम् । ईशेच्छया गुणक्षोभात्सर्गो ब्रह्माण्डसम्भवः ॥ १ ॥

प्रथमोऽध्यायः ॥ १ ॥

तत्र तु प्रथमेऽध्याये बन्धून्हित्वा गतायुषः ।

निर्गतस्योद्धवेनादौ संवादः क्षत्तुरुच्यते ॥ २ ॥

विदुरमैत्रेयसंवादमुखेन सृष्टिं विस्तरशः
कथयन् शुकाचार्यः परीक्षितं प्रति विदुरस्य
मैत्रेयेण समागमं प्रसञ्जयति ॥ १ ॥ दुर्योधनास-
त्कृतेन विदुरेण तीर्थयात्रार्थं प्रभासक्षेत्रगमनम् ॥ २ ॥

ततो यमुनां गतस्य तस्य तत्रोद्धवस्य दर्शनम् ॥ ३ ॥

विदुरेण तं प्रति द्वारकाजनकुशलप्रश्नः ॥ ४ ॥

द्वितीयोऽध्यायः ॥ २ ॥

द्वितीये कृष्णविश्लेषादनुशोचन्नथोद्धवः ।

क्षत्रे बालचरित्राणि कृष्णस्यावर्णयच्छ्रुत्वा ॥ ३ ॥

उद्धवेन विदुरं प्रति श्रीकृष्णस्य भूलोकत्यागकथ-
नम् ॥ १ ॥ कृष्णस्य चरित्राणि स्मृत्वा तस्य

बाल्यचरित्रकथनम् ॥ २ ॥

तृतीयोऽध्यायः ॥ ३ ॥

तृतीये मथुरामेत्य ब्रजात्कंसवधादिकम् ।

यत्कृतं द्वारकायां च कृष्णेन तदवर्णयत् ॥ ४ ॥

उद्धवेन विदुरं प्रति संग्रहेण श्रीकृष्णचरित्रकथ-
नम् ॥ १ ॥ श्रीकृष्णाज्ञया यादवानां प्रभासतीर्थ-
गमनकथनम् ॥ २ ॥

चतुर्थोऽध्यायः ॥ ४ ॥

चतुर्थे बन्धुनिधनं श्रुत्वाऽऽत्मज्ञानलब्धये ।

उद्धवस्योपदेशेन क्षत्ता मैत्रेयमागमत् ॥ ५ ॥

मदिरापानमत्तानां यदूनां परस्परं मर्मोक्ति-
कथनेन क्रोधमुत्पाद्य परस्परेण हत्वा निःशेषं
मारणम् ॥ १ ॥ तदा श्रीकृष्णेन सरस्व-
तीतीरे किञ्चिद्वृक्षमूलाश्रयणेन तत्रागतमुद्धवं
प्रति मैत्रेयसमक्षं दिव्यज्ञानोपदेशः ॥ २ ॥ ततो
निर्गतेनोद्धवेन विदुरं प्रति यदुकुलक्षयनिवेदनपूर्वकं
स्वस्य बदरिकाश्रमगमनोद्यमनिवेदनम् ॥ ३ ॥

विदुरेण स्वस्य ज्ञानोपदेशं प्रार्थितेन उद्धवेन
“श्रीकृष्णाज्ञया तव मैत्रेयो ज्ञानोपदेशं करिष्यति
इत्युक्त्वा बदरिकाश्रमगमनम् ॥ ४ ॥ ततो यादव-
नाशं श्रीकृष्णस्य वैकुण्ठगमनं च श्रुतवता विदुरेण
मैत्रेयदिदृक्षया गङ्गातीरगमनम् ॥ ५ ॥

पञ्चमोऽध्यायः ॥ ५ ॥

पञ्चमे भगवल्लीलां क्षत्रा पृष्ठो महासुनिः ।
प्रोवाच महदादीनां सर्गं तैश्च हरेः स्तुतिम् ॥ ६ ॥
उक्तश्चतुर्भिरध्यायैः क्षतुर्भैत्रेयसंगमः ।
संवादस्तु तयोः स्कन्धद्वयेनाथ निगद्यते ॥ ७ ॥

विदुरेण गङ्गाद्वारमेत्य मैत्रेयं प्रति स्वस्य ज्ञानोप-
देशप्रार्थना ॥ १ ॥ भगवता ब्रह्माण्डाद्ब्रह्मिः वटपत्रे
शयानेन महदादितत्वानां तदभिमानिदेवानां च
सृष्टिकथनम् ॥ २ ॥ तैर्देवैरण्डसृष्टावसामर्थ्या-
द्भगवन्तं प्रति स्तवनपूर्वकं अण्डसृष्टिप्रार्थना ॥ ३ ॥
अयं पुराणस्य दशलक्षणयन्तर्भूतः सर्गः ।

इत आरभ्य चतुर्थस्कन्धसमाप्त्यवधि विदुर-
मैत्रेययोः संवादः कथ्यते ।

षष्ठोऽध्यायः ॥ ६ ॥

षष्ठे तैरीश्वराविष्टैः सृष्टिमाह विराट् तनोः ।
अधिदैवादिभेदं च तत्रैव भगवत्कृतम् ॥ ८ ॥

भगवता स्वतत्त्वांशैरण्डसर्जनपूर्वकं तत्र विराट्-
पुरुषसर्जनम् ॥ १ ॥ इन्द्रियतदभिमानिदेवतानां-
तद्विषयाणां च सर्जनम् ॥ २ ॥ अयपि सर्गान्तर्भूतः ।

सप्तमोऽध्यायः ॥ ७ ॥

सप्तमे संशयच्छेदि प्रतिनन्द्य मुनेर्वचः ।
पुनः क्षत्रा कृता नानाप्रश्नाः सम्यग्गुदीरिताः ॥ ९ ॥

विदुरेण मैत्रेयं प्रति चतुर्मुखब्रह्मकर्तृकप्रजापति-
मनुमन्वन्तरादिसृष्ट्यादिविषयकनानाप्रश्नाः ॥ १ ॥

अष्टमोऽध्यायः ॥ ८ ॥

अष्टमे समभूद्ब्रह्मा नामेस्तु जलशायिनः ।
तमजानञ्जलेऽविभ्यस्तपसाऽतोषयद्विभुम् ॥ १० ॥

मैत्रेयेण विदुरप्रश्नानां उत्तरदानोपक्रमः ॥ १ ॥
अण्डोदके शेषभोगे शयानेन श्रीनारायणेन स्वना-
भावुद्भूतपद्मोत्पादनपूर्वकं तत्र चतुर्मुखसर्जनम् ॥ २ ॥
ब्रह्मणा स्वोत्पादकस्य परिज्ञानाय तपश्चरणम् ॥ ३ ॥
ततो वर्षशतावसाने शेषशायिनो नारायणस्य स्वहृदये
निरीक्षणम् ॥ ४ ॥

नवमोऽध्यायः ॥ ९ ॥

नवमे तपसा तुष्टं दृष्ट्वा नारायणं त्वजः ।
अस्तौदैकार्णवे सीदैल्लोकसर्गचिकीर्षया ॥ ११ ॥

ततश्चतुर्मुखेन बहुधा श्रीनारायणस्तवनम् ॥ १ ॥
तपस्तुष्टेन विष्णुना चतुर्मुखं प्रति पुनस्तपश्चर्यया
विज्ञानं लब्ध्वा जगत्सर्जनं कुर्विति चोदनापूर्वकमन्त-
र्धानम् ॥ २ ॥

दशमोऽध्यायः ॥ १० ॥

दशमे कालसंप्रश्नं प्रतिवक्तुं तदुद्भवः ।
प्राकृतादिविभागेन सर्गस्तु दशधोच्यते ॥ १२ ॥

विरिञ्चेन पुनस्तपश्चरणेन विज्ञानं लब्ध्वा
अण्डोदकपानेन स्वाधिष्ठानभूतपद्मेन लोकत्रयसर्जन-
चिन्तनम् ॥ १ ॥ तत्र ब्रह्माण्डे विरिञ्चेन चराच-
रात्मकप्राकृतवैकृतात्मना दशविधनानांप्रपञ्चसर्ज-
नम् ॥ २ ॥

एकादशोऽध्यायः ॥ ११ ॥

तत एकादशे कालः परमाण्वादिलक्षणैः ।
युगमन्वन्तरादिभ्यः कल्पमानादि वर्ण्यते ॥ १३ ॥
मैत्रेयेण विदुरं प्रति क्षणलवप्रभृतिपरार्थावधि-
मन्वन्तरावान्तरप्रलयमहाप्रलयादिसकलकालनिरूप-
णम् ॥ १ ॥

द्वादशोऽध्यायः ॥ १२ ॥

द्वादशे तु कुमारादिमनःसर्गासमेधनात् ।
कायद्वैधेन यौनस्तु मनुसर्गोऽनुवर्ण्यते ॥ १४ ॥

ब्रह्मणा अविद्यासृष्टिः ॥ १ ॥ सनकादीनां
रुद्रमरीच्यादीनां च सर्जनम् ॥ २ ॥ कृगादिवेद-
चतुष्टयसर्जनम् ॥ ३ ॥ स्यायंभुवमनोः शतरूपा-
याश्चोत्पत्तिः ॥ ४ ॥ अयं दशलक्षण्यन्तर्भूतो
विसर्गः ।

त्रयोदशोऽध्यायः ॥ १३ ॥

त्रयोदशे सिसृक्षायां मनोराकस्मिकाप्लुताम् ।
धरामुद्धर्तुमुद्धृतात्क्रोडाद्वैत्यानुसूदनम् ॥ १५ ॥

ब्रह्मणा प्रजासृष्टिमादिष्टेन स्वायंभुवेन तं प्रति
सलिलनिमग्नधरणीसमुद्धरणप्रार्थना ॥ १ ॥ ब्रह्मणो
नासाविवरान्निर्गतेन वराहरूपिणा हरिणा हिर-
ण्याक्षहननपूर्वकं धरणीसमुद्धरणम् ॥ २ ॥

चतुर्दशोऽध्यायः ॥ १४ ॥

चतुर्दशे निदानं तु तद्वधे वक्तुमुच्यते ।
संध्यायां कश्यपाद्रुर्भसंभवः कामतो दितेः ॥ १६ ॥

विदुरेण मैत्रेयंप्रति हिरण्याक्षवधकारणप्रश्नः
॥ १ ॥ अदित्याः कश्यपादसमये सन्ध्याकाले
गर्गवारणादिकथाकथनम् ॥ २ ॥

पञ्चदशोऽध्यायः ॥ १५ ॥

हृतप्रभैः सुरैः पृष्टः प्राह पञ्चदशे विधिः ।
तद्वीजं विप्रशापादि वैकुण्ठे विष्णुभृत्ययोः ॥ १७ ॥

दितिगर्भतेजसा हतालोके लोके देवैः प्रार्थितेन
ब्रह्मणा तान्प्रति तत्कारणकथनोपक्रमः ॥ १ ॥
कदाचन सनकादीनां वैकुण्ठगमनम् ॥ २ ॥
वैकुण्ठवर्णनम् ॥ ३ ॥ भगवन्मन्दिरं प्रविशतां तेषां
जयविजयाभ्यां निरोधः ॥ ४ ॥ क्रुद्धैः सनकादिभिः
जयविजययोरासुरजन्मप्रापकशपदानम् ॥ ५ ॥

षोडशोऽध्यायः ॥ १६ ॥

हरिणा सान्त्वितैर्विप्रैरनुतप्तैस्तु षोडशे ।
तयोरसुरभावेऽपि कृतोऽनुग्रह ईर्यते ॥ १८ ॥

भगवता श्रीनारायणेन सनकादीन्प्रति ब्राह्मण-
महिमानुवर्णनपूर्वकं तदीयशापानुमोदनम् ॥ १ ॥
भगवता त्वरितमेव स्वसमीपगमनमादिष्टाभ्यां
जयविजयाभ्यां वैकुण्ठादधःपतनम् ॥ २ ॥ एवं
ब्रह्मणा पुरावृत्तनिवेदनपूर्वकं इदानीं दितिगर्भं
प्रविष्टयोजयविजययोः भगवताऽचिरादेव वधो
भविष्यतीति देवेभ्यः कथनम् ॥ ३ ॥

सप्तदशोऽध्यायः ॥ १७ ॥

ततः सप्तदशे जन्म तयोर्लोकभयंकरम् ।
हिरण्याक्षप्रभावश्च वर्ण्यते दिग्जयेऽद्भुतः ॥ १९ ॥

दितेर्जठराद्रर्षशतावसाने हिरण्यकशिपुहिरण्याक्ष-
योरुत्पत्तिः ॥ १ ॥ हिरण्याक्षेण दिग्विजयार्थं
निर्गतेन युद्धाय वरुणाह्वानम् ॥ २ ॥ वरुणेन
तं प्रति स्वस्य दृढत्वात् युद्धाय नारायणं प्रति
गमनचोदना ॥ ३ ॥

अष्टादशोऽध्यायः ॥ १८ ॥

अष्टादशे हिरण्याक्षधरोद्धर्तवराहयोः ।

निर्विशेषं महायुद्धं देवक्षोभि निरूप्यते ॥ २० ॥

नारायणान्वेषिणा हिरण्याक्षेण नारदवचनाद्र-
सातलगमनम् ॥ १ ॥ तत्र धरणीहारिणा वराह-
रूपिणा हरिणा सह युद्धारंभः ॥ २ ॥

एकोनविंशोऽध्यायः ॥ १९ ॥

ऊनविंशे विरिञ्च्यादिप्रार्थितेन महामृधे ।

वराहेण हिरण्याक्षवधः श्लाघ्योऽनुवर्ण्यते ॥ २१ ॥

भगवता हिरण्याक्षवधः ॥ १ ॥

विंशोऽध्यायः ॥ २० ॥

विंशे वराहजन्मादिव्यवधानादथादितः ।

सर्गोऽनुस्मार्यते वक्तुमन्वयं प्रस्तुतं मनोः ॥ २२ ॥

स्वायंभुवमनोः कथाया मध्ये प्रसक्तां भगवतो
वराहावतारकथां हिरण्याक्षवधकथां च त्रयोदशा-
ध्वीनविंशान्तैः सप्तभिरध्यायैः परिसमाप्य विदु-
रप्रश्नानुरोधेन मैत्रेयेण ब्रह्मकृतयक्षरक्षोगन्धर्वभूत-
पिशाचादिनानाप्रजासृष्टेर्विस्तरेण कथनम् ॥ १ ॥

एकविंशोऽध्यायः ॥ २१ ॥

एकविंशे तपोविद्यातोषितेन तु विष्णुना ।

कर्दमस्य मनोः पुत्र्या विवाहघटनोच्यते ॥ २३ ॥

मध्ये त्रुटितां स्वायंभुवमनुकथां वक्तुं विदुर-
प्रार्थितेन मैत्रेयेण तत्कथनारम्भः ॥ १ ॥ ब्रह्मणा
प्रजासर्जनं चोदितेन कर्दमेन सरस्वतीतीरे भगव-
दुद्देशेन तपश्चरणम् ॥ २ ॥ अपरोक्षीभूतेन श्रीना-
रायणेन स्वायंभुवमनुपुत्र्या देवहूत्याः परिणये
आज्ञादानम् ॥ ३ ॥ परेशवि भार्यया शतरूपया

पुत्र्या देवहूत्या च सह स्वायंभुवमनोः कर्दमाश्रम-
गमनम् ॥ ४ ॥

द्वाविंशोऽध्यायः ॥ २२ ॥

द्वाविंशे कर्दमायादायथाऽऽदिष्टं हि विष्णुना ।

मनुर्दुहितरं देवहूतिमित्युपवर्ण्यते ॥ २४ ॥

स्वायंभुवेन मनुना सोपचारं स्वपुत्रीपाणिग्रहणं
प्रार्थितेन कर्दमेन सवहुमानं देवहूतीसमुद्वाहः ॥ १ ॥

त्रयोविंशोऽध्यायः ॥ २३ ॥

त्रयोविंशे ततो योगनिर्मिते सर्वसम्पदि ।

विमाने कामगे चित्रा तयो रतिरुदीर्यते ॥ २५ ॥

ततश्चिरतरदुश्चरशुश्रूषया कर्षितनिजदेहां देवहूतिं
प्रति तुष्टेन कर्दमेनाभीष्टवरणचोदना ॥ १ ॥ तथा
सुखविहरणपूर्वकमपत्योत्पादनं प्रार्थितेन तेन योग-
विभवेन दिव्यविमाननिर्माणपूर्वकं बिन्दुसरःस्नान-
मात्रेण दिव्यरूपवत्या योगप्रभावेण नव देहान्धारि-
तवत्या देवहूत्या सह स्वयमपि नवधाऽऽत्मानं विभ-
ज्य कामगमं विमानपारुह्य नन्दनवनादिषु सुखेन
विहरणं नवकन्योत्पादनं च ॥ २ ॥ ततः प्रव्रजि-
ष्यन्तं तमृषिं विज्ञाय देवहूत्या पुमपत्योत्पादन-
प्रार्थना ॥ ३ ॥

चतुर्विंशोऽध्यायः ॥ २४ ॥

चतुर्विंशे ततो जन्म कपिलस्याह तत्पितुः ।

प्रव्रज्यां तमनुज्ञाप्य क्रणत्रयविमोक्षतः ॥ २६ ॥

कर्दमेन देवहूतिं समाश्वास्य तस्यां भगवदंश-
भूतकपिलनामकतनयोत्पादनम् ॥ १ ॥ ब्रह्मणा
मरीच्यादिभिः सह कर्दमाश्रममेत्य कपिलकर्दम-
देवहूतीनां प्रशंसनम् ॥ २ ॥ कर्दमेन ब्रह्मचोप-

नया मरीच्यादिभ्यो नवभ्यो महर्षिभ्यः स्वकन्या-
नवकप्रदानम् ॥ ३ ॥ कर्दमेन रहसि कपिलमेत्य
प्रणामस्तवनपूर्वकं तदनुज्ञया यत्याश्रमं स्वीकृत्य
वनं प्रति गमनम् ॥ ४ ॥

पञ्चविंशोऽध्यायः ॥ २५ ॥

पञ्चविंशे जनन्या तु पृष्ठो बन्धविमोचनम् ।
आदावाह परं भक्तिलक्षणं कपिलः सुतः ॥ २७ ॥

देवहूत्या कपिलं प्रति जीवानां बन्धमोक्षोपाय-
कथनप्रार्थना ॥ १ ॥ कपिलेन भक्तियोगस्य तदु-
पायत्वकथने तथा तं प्रति भक्तियोगनिरूपण-
प्रार्थना ॥ २ ॥ कपिलेन तां प्रति स्वमहिमानु-
वर्णनपूर्वकं भक्तियोगप्रशंसनम् ॥ ३ ॥

षड्विंशोऽध्यायः ॥ २६ ॥

षड्विंशे पुंप्रकृत्योस्तु विवेकायोपवर्णयते ।
सांख्येन सर्वभावानां जन्म लक्षणभेदतः ॥ २८ ॥
धात्रा पुत्राय यत्प्रोक्तं क्षत्रे मित्रासुतेन च ।
मात्रे सांख्यं तदध्यात्म प्राधान्येनाह तत्त्ववित् ॥ २९ ॥

कपिलेन देवहूतिं प्रति तत्त्वलक्षणतदुत्पत्तिप्रका-
रादिकथनम् ॥ १ ॥ ब्रह्माण्डविराट्पुरुषेन्द्रियतद-
धिष्ठानाभिमानिविषयादिनिरूपणम् ॥ २ ॥ अन्व-
यव्यतिरेकाभ्यां क्षेत्रज्ञस्य विराट्देशोत्थापकत्व-
कथनम् ॥ ३ ॥

सप्तविंशोऽध्यायः ॥ २७ ॥

सप्तविंशे ततः सम्यग्बहुसाधनयोगतः ।
पुंप्रकृत्योर्धिवेकेन मोक्षरोतिर्निरूप्यते ॥ ३० ॥

कपिलेन स्वमात्रे देवहूत्यै प्रकृतिपुरुषविवेकि-
रूपणम् ॥ १ ॥

अष्टाविंशोऽध्यायः ॥ २८ ॥

अष्टाविंशे ततोऽष्टाङ्गयोगेन ध्यानशोभिना ।
सर्वोपाधिनिर्मुक्तं स्वरूपज्ञानमीर्यते ॥ ३१ ॥
भक्तिं संक्षेपतः प्रोच्य सांख्यमाख्याय विस्तृतम् ।
अथाह वैष्णवं योगमष्टाङ्गं कपिलो हरिः ॥ ३२ ॥

कपिलेन देवहूतिं प्रति अष्टाङ्गयोगनिरूपणम्
॥ १ ॥ भगवतः पादादिसर्वावयवध्यानप्रकारः
॥ २ ॥

एकोनविंशोऽध्यायः ॥ २९ ॥

एकोनविंशके भक्तियोगस्तु बहुधोच्यते ।
कालस्य च बले घोरा संसृतिश्च विरक्तये ॥ ३३ ॥
कपिलेन देवहूतिं प्रति भक्तियोगनिरूपणम्
॥ १ ॥ तथा कालमहिमानुवर्णनम् ॥ २ ॥

त्रिंशोऽध्यायः ॥ ३० ॥

त्रिंशे तु कायकान्तादिलालनाकुलचेतसाम् ।
कामिनां तामसी पापादधोगतिरुदीर्यते ॥ ३४ ॥
कपिलेन देवहूतिं प्रति विरक्तिजननाय विषया-
सक्तानां नरकयातनाद्यनुभवप्रकारवर्णनम् ॥ १ ॥

एकत्रिंशोऽध्यायः ॥ ३१ ॥

एकत्रिंशे विमिश्रेस्तु पुण्यपापैरिहान्तरा ।
मनुष्ययोनिःसंप्राप्तिर्वर्णयते राजसी गतिः ॥ ३५ ॥

कपिलेन देवहूतिं प्रति जीवानां गर्भयातनादि-
कथनम् ॥ १ ॥ तथा स्त्रीसङ्गस्यानर्थहेतुत्वकथ-
नम् ॥ २ ॥

द्वात्रिंशोऽध्यायः ॥ ३२ ॥

द्वात्रिंशे सात्त्विकैर्धर्मैरुर्ध्वं गतिरुदीर्यते ।
तत्त्वज्ञानविहीनस्य ततश्च पुनरागतिः ॥ ३६ ॥

कंपिलेन देवहूतिं प्रति काम्याकाम्यकर्मणोः फल-
कथनपूर्वकं भगवद्भजनचोदना ॥ १ ॥ तथा ज्ञान-
भक्तिवैराग्यादीनां भगवत्प्राप्त्युपायत्वोक्तिः ॥ २ ॥
तत्त्वोपदेशयोग्यायोग्यलक्षणप्रतिपादनम् ॥ ३ ॥

त्रयस्त्रिंशोऽध्यायः ॥ ३३ ॥

त्रयस्त्रिंशे तु तस्यैव कपिलस्योपदेशतः ।
ज्ञानभावेन तन्मातुर्जीवन्मुक्तिरुदीर्यते ॥ ३७ ॥

कपिलोपदेशसमधिगतभगवज्ज्ञानया देवहूत्या
कपिलस्तवनम् ॥ १ ॥ कपिलस्य निर्गमनम् ॥ २ ॥
देवहूत्या कपिलोपदिष्टमार्गेण भगवद्भयानपूर्वकं
देहत्यागः ॥ ३ ॥ कपिलेन उदीचीं दिशमेत्य
सुखविहरणम् ॥ ४ ॥

इति तृतीयः स्कन्धः ॥ ३ ॥

श्रीगोपालकृष्णाय नमः ।

चतुर्थः स्कन्धः ॥ ४ ॥

अथैकत्रिंशतोऽध्यायैर्विसर्गस्तुर्य उच्यते । विसर्गस्त्वोश्वराधीनैर्ब्रह्ममन्वादिभिः कृतः ॥ १ ॥

प्रथमोऽध्यायः ॥ १ ॥

तत्र तु पृथगेऽध्याये मनुकन्यान्वयाः पृथक् ।
वर्ण्यन्ते यत्र यज्ञादिमूर्तिभिः प्रभवो हरेः ॥ २ ॥

स्वायंभुवमनुपुत्र्यां आकूत्यां यज्ञनामकभगव-
दवतारः ॥ १ ॥ देवहूतिपुत्रीणां नवानां वंशकथनम्
॥ २ ॥ अनमूयायां दत्तात्रेयावतारः ॥ ३ ॥
तृतीयाया मनुपुत्र्याः प्रमूत्या वंशकथनम् ॥ ४ ॥
मूर्तिनाम्न्यां नरनारायणोत्पत्तिः ॥ ५ ॥ सती-
नाम्न्या रुद्रभार्यायाः स्वभर्तृद्विषि पितरि दक्षे कोपेन
योगमार्गेण देहत्यागः ॥ ६ ॥

द्वितीयोऽध्यायः ॥ २ ॥

द्वितीये प्रथमाध्यायोपक्षिप्तभवदक्षयोः ।
चिद्वेषे वर्ण्यते हेतुर्विश्वसृग्यज्ञसम्भवः ॥ ३ ॥

रुद्रदक्षयोर्द्वेषकारणकथनारम्भः ॥ १ ॥ विश्व-
सृजां सत्रं प्रति दक्षस्यागमनम् ॥ २ ॥ तत्र

पूर्वमागतेन तज्जामात्रा रुद्रेण तस्मै प्रत्युत्थानाद्यकरणा
त्क्रोधेन त विनिन्द्य शप्त्वाच दक्षस्य बहिर्गमनम्
॥ ३ ॥ नन्दीश्वरेण दक्षादिब्राह्मणानां प्रतिशापे
दत्ते रुद्रेण यज्ञशालातो बहिर्गमनम् ॥ ४ ॥

तृतीयोऽध्यायः ॥ ३ ॥

तृतीये तु सती तातयज्ञोत्सवदिदृक्षया ।
गमिष्यन्ती महेशानवारिता नीतिहेतुभिः ॥ ४ ॥

स्वपितुर्दक्षस्य बृहस्पतिसवनामकक्रतुं प्रति गन्तुं
सत्या प्रार्थितेन रुद्रेण सहेतुकं गमननिवारणम्
॥ १ ॥

चतुर्थोऽध्यायः ॥ ४ ॥

चतुर्थे तु पतिं हित्वा गता पित्राऽवमानिता ।
रुषा निर्भर्त्स्य तं यज्ञे जहौ देहमितीर्यते ॥ ५ ॥

स्वभर्त्राज्ञां विनापि सतीदेव्या दक्षाध्वरं प्रति
गमनम् ॥ १ ॥ तत्र पित्रवमानितया तया अरुद्रभे-

गक्रतुं निरीक्ष्य क्रोधेन स्वभर्तृप्रशंनपूर्वकं दक्षं
विनिन्द्य योगमार्गेण स्वदेहत्यागः ॥ २ ॥

पञ्चमोऽध्यायः ॥ ५ ॥

पञ्चमे तु सतीदेहत्यागमाकर्ण्य शङ्करः ।
वीरभद्रं स्मृत्पाद्य तेन दक्षमघातयत् ॥ ६ ॥

सतीदेहत्यागं श्रुतवता शंकरेण रुषा स्वजटातो
वीरभद्रमुत्पाद्य तेन दक्षघातनम् ॥ १ ॥

षष्ठोऽध्यायः ॥ ६ ॥

षष्ठे तु देवसंघेन सह गत्वा भवं विधिः ।
सान्त्वयामास दक्षादिजीविताद्यर्थमादरात् ॥ ७ ॥

देवैर्विनिवेदितदक्षनाशेन विरिञ्चिना दक्षा-
दिजीवनार्थं रुद्रं सान्त्वयितुं देवैः सह कैलासगमनम्
॥ १ ॥ कैलासवर्णनम् ॥ २ ॥ शिववर्णनम् ॥ ३ ॥
ब्रह्मणा रुद्रस्तुतिः ॥ ४ ॥ दक्षादीनां जीवन-
प्रार्थना ॥ ५ ॥

सप्तमोऽध्यायः ॥ ७ ॥

सप्तमे विष्णुरुद्रतुतः स्तुतो दक्षभवादिभिः ।
यक्षं प्रवर्तयामास दक्षेणेति निरूप्यते ॥ ८ ॥

परितुष्टेन शङ्करेण सह ब्रह्मादिदेवानां दक्षाध्व-
रगमनम् ॥ १ ॥ दक्षादीनां रुद्रानुग्रहेण शिर-
आद्यवयवप्राप्तिः ॥ २ ॥ तत्र यज्ञकुण्डात्प्रादुर्भू-
तस्य विष्णोः दक्षादिभिरनेकैः कृता स्तुतिः ॥ ३ ॥
अंबभृथस्तानानन्तरं देवानां स्वस्वस्थानगमनम्
॥ ४ ॥ मैत्रेयेण विदुरं प्रति यज्ञकथाश्रवणफल-
कथनम् ॥ ५ ॥ [सतीदेव्याः पार्वतीत्वेनावतारस्य
तस्यां सुब्रह्मण्योत्पत्तेश्च कथनम् ॥ ६ ॥]

अष्टमोऽध्यायः ॥ ८ ॥

दक्षकन्यान्वये प्राप्ता दक्षयज्ञकथोदिता ।
मनुपुत्रान्वये प्राप्ता ध्रुवचर्याऽथ पञ्चभिः ॥ ९ ॥

स्वायंभुवमनुपुत्र्याः प्रसूत्या वंशकथनावसरे
प्राप्तां सतीदेव्याः तद्वर्तुः शङ्करस्य, तत्पितुर्दक्षस्य,
तद्यज्ञस्य च कथां समाप्य ब्रह्मपुत्रस्याधर्मस्य वंशकथ-
नम् ॥ १ ॥ स्वायंभुवमनुपुत्रस्योत्तानपादस्य
अन्वयकथनप्रसङ्गेन एतदादिद्वादशाध्यायान्तैः
पञ्चभिरध्यायैस्तत्पुत्रस्य ध्रुवस्य चरित्रं कथ्यते
॥ २ ॥ मातुः सपत्न्या दुस्तयवमानितेन ध्रुवेण
तपसे वनगमनम् ॥ ३ ॥ तत्र नारदोपदिष्टप्रकारेण
ध्रुवेण भगवदाराधनम् ॥ ४ ॥

नवमोऽध्यायः ॥ ९ ॥

नवमे तु हरिं स्तुत्वा लब्ध्वा तस्माद्भारान्ध्रुवः ।
प्रत्यागत्याकरोद्भ्राज्यं पित्रा दत्तमितीर्यते ॥ १० ॥

ध्रुवतपसा तुष्टस्य भगवतो मधुवनगमनं ध्रुवायं
वरदानं च ॥ १ ॥ वनान्नगरमागतस्य ध्रुवस्य
पित्रा उत्तानपादेन राज्ये पट्टाभिषेकः ॥ २ ॥

दशमोऽध्यायः ॥ १० ॥

दशमे भ्रातृहन्तृणां यक्षाणामकरोद्धमम् ।
एक एवालकां गत्वेत्यस्य विक्रम उच्यते ॥ ११ ॥

ध्रुवस्य विवाहः पुत्रोत्पत्तिश्च ॥ १ ॥ ध्रुवस्य
वैमात्रेयभ्रातुरकृतोद्वाहस्य मृगयार्थं वनं गतस्योत्तम-
नाम्नो यक्षैर्वधः ॥ २ ॥ ध्रुवेण अलकां गत्वा तद्वा-
तृहन्तृणां यक्षाणां वधः ॥ ३ ॥

एकादशोऽध्यायः ॥ ११ ॥

एकादशे तु यक्षाणां क्षयं दृष्ट्वा मनुः स्वयम् ।
आगत्य वारयामास ध्रुवं तत्त्वोपदेशतः ॥ १२ ॥

स्वायंभुवमनुना स्वपौत्रकृतयक्षवधं ज्ञात्वा ध्रुवस-
काशमेत्य तस्य भगवत्त्वोपदेशं कृत्वा युद्धान्निवा-
रणम् ॥ १ ॥

द्वादशोऽध्यायः ॥ १२ ॥

द्वादशे धनदेनाभिनन्दितः पुरमागतः ।
यज्ञैरिष्टा हरः स्थानमारुरोहेति कीर्त्यते ॥ १३ ॥

युद्धान्निवृत्तस्य ध्रुवस्याजर्वं दृष्ट्वा तुष्टेन कुबेरेण
तदभिनन्दनम् ॥ १ ॥ ततः पुरमागत्य षट्त्रिंशत्स-
हस्रवर्षाणि राज्यपालनम् ॥ २ ॥ ततो जातवैराग्येण
तेन विशालायां तपस्तप्त्वा विष्णुपदप्राप्तिः ॥ ३ ॥

त्रयोदशोऽध्यायः ॥ १३ ॥

एवं पञ्चभिरध्यायैर्ध्रुवचर्याऽनुवर्णिता ।
अथैकादशमिच्छित्रं पृथुचारित्रमुच्यते ॥ १४ ॥
तत्र त्रयोदशे वक्तुं पृथोर्जन्म ध्रुवान्वये ।
अङ्गो वेनपिता पुत्रकौर्याद्भूत इतीर्यते ॥ १५ ॥

ततो ध्रुववंशकथनप्रसंगेन तदंशस्य अङ्गराजस्य
वेननामकपुत्रोत्पत्तिकथनम् ॥ १ ॥ स्वपुत्रदौशी-
ल्यनिर्विण्णेनाङ्गराजेन इतरालक्षितं वनगमनम्
॥ २ ॥

चतुर्दशोऽध्यायः ॥ १४ ॥

चतुर्दशे तु दुष्पुत्रभयादङ्गे गते द्विजैः ।
अभिषिक्तस्य वेनस्य रोषात्तैर्वध उच्यते ॥ १६ ॥

अराजकभयात्रस्तैर्भृग्वादिमुनिभिर्वेनस्य पट्टाभि-
षेकः ॥ १ ॥ अथर्मे प्रवृत्तस्य वेनस्य ऋषिभि-
र्हुकारेण हननम् ॥ २ ॥ पुनराज्यस्याराजकत्वा-
च्चोरेभ्यो लोकस्य भयोत्पत्तिः ॥ ३ ॥ मृतस्य
वेनस्य ऊरुमथनान्निषादोत्पत्तिः ॥ ४ ॥

पञ्चदशोऽध्यायः ॥ १५ ॥

ततः पञ्चदशे विप्रैर्मथनाद्वेनबाहुतः ।
जातस्य तु पृथोऽक्तमभिषेकाहंणादिकम् ॥ १७ ॥

विप्रैः पुनः पुत्रोत्पत्त्यर्थं वेनबाहोर्मथनेन पृथु-
नामकस्य भगवदंशस्य पुत्रस्य अर्चिर्नाग्न्या महा-
लक्ष्म्यंशभूतायाः पुत्र्याश्चोत्पत्तिः ॥ १ ॥ तां भार्या-
कृतवतः पृथोः पट्टाभिषेकः ॥ २ ॥ तस्मै दातुं
देवैरर्हणाहरणम् ॥ ३ ॥ तं स्तोतुमुपक्रान्तान्सूता-
दीन्स्वरतवनान्निवारणम् ॥ ४ ॥

षोडशोऽध्यायः ॥ १६ ॥

षोडशे सर्वलोकेषु सत्कृतं भार्यया युतम् ।
मुनिप्रयुक्ताः सूताद्याः स्तुवन्ति स्मेति कीर्त्यते ॥ १८ ॥

सूतमागधादिभिर्मुन्युपदिष्टमार्गेण पृथोः वृत्तव-
र्तिष्यमाणमहिमानुवर्णनम् ॥ १ ॥

सप्तदशोऽध्यायः ॥ १७ ॥

ततः सप्तदशे लोकक्षुधाः प्रशमयन्पृथुः ।
ग्रस्तबीजां महीं हन्तुं यत्तो भीत्या तया स्तुतः ॥ १९ ॥

अन्नाभावात्प्रजासु क्षुधापीडितासु पृथुना
तत्कारणं ज्ञात्वा उप्तानि बीजानि ग्रसन्त्या
आत्मरुद्धानि बीजानि बहिरमुञ्चन्त्याश्च भूमेर्हननो-
द्यमः ॥ १ ॥ भीतया भूम्या पृथोः स्तुतिः ॥ २ ॥

अष्टादशोऽध्यायः ॥ १८ ॥

अष्टादशे महीवाक्याद्वत्सपात्रादिभेदतः ।
पृथ्वादिभिस्तु सा दुग्धा स्वं स्वं दुग्धमितीर्यते ॥ २० ॥

भूदेव्युक्तोपायेन पृथुराजप्रभृतिभिः वत्सपात्रा-
दिभेदेन क्रमशः स्वस्वाभीष्टपदार्थानां धरित्र्या दोह-
नम् ॥ १ ॥

एकोनविंशोऽध्यायः ॥ १९ ॥

ऊनविंशेऽश्वमेधाङ्गहयापहरणात्पृथोः ।
इन्द्रं हन्तुं प्रवृत्तस्य धात्रा वारणमुच्यते ॥ २१ ॥

पृथुचक्रवर्तिना शताश्वमेधकरणारंभः ॥ १ ॥
चरमश्वमेधं कुर्वाणे पृथौ इन्द्रेण असूयया
यज्ञियाश्वहरणम् ॥ २ ॥ इन्द्रं हन्तुं प्रवृत्तस्य पृथोः
ब्रह्मणा निवारणम् ॥ ३ ॥

विंशोऽध्यायः ॥ २० ॥

विंशे तु विष्णुना साक्षात्पृथोर्यज्ञेऽनुशासनम् ।
वस्दानप्रसङ्गेन प्रीतिश्चान्योन्यमीर्यते ॥ २२ ॥

साक्षाद्विष्णुना पृथुराजाय ज्ञानोपदेशः ॥ १ ॥
स्वकृतापरार्थं क्षमापयता मयवता सह प्रीतिं प्राप्य
तस्य विसर्जनम् ॥ २ ॥ भगवत्स्तुतिः ॥ ३ ॥
भगवतो वैकुण्ठगमनम् ॥ ४ ॥

एकविंशोऽध्यायः ॥ २१ ॥

एकविंशे तु पृथुना प्रजानामनुशासनम् ।
महासत्रे सुरादीनां महासदसि वर्ण्यते ॥ २३ ॥

पृथुना प्रजाभ्यो धर्मोपदेशः ॥ १ ॥

द्वाविंशोऽध्यायः ॥ २२ ॥

द्वाविंशे तु परं ज्ञानं पृथवे हरिशासनात् ।
सनत्कुमारो भगवानुपादिशदित्यर्थे ॥ २४ ॥

सनत्कुमारेण पृथुराजाय ज्ञानोपदेशः ॥ १ ॥

त्रयोविंशोऽध्यायः ॥ २३ ॥

त्रयोविंशे सभार्थस्य वने नित्यसमाधितः ।
विमानमधिरुह्याथ वैकुण्ठगतिरीर्यते ॥ २५ ॥

सभार्थेण पृथुना वने तपश्चरणम् । मृतस्य

भर्तुः अग्निप्रदानपूर्वकं पत्न्याः सहगमनम् ॥ १ ॥
तयोर्विमानमधिरुह्य वैकुण्ठगमनम् ॥ २ ॥

चतुर्विंशोऽध्यायः ॥ २४ ॥

एकादशभिरध्यायैः पृथोश्चरितमीरितम् ।
प्रचेतसामथाष्टाभिस्तन्मध्ये पञ्चभिः पितुः ॥ २६ ॥
चतुर्विंशे प्रपौत्रास्तु पृथोः प्राचीनवर्हिषः ।
प्रचेतसां जनिस्तेभ्यो रुद्रगीतं च वर्ण्यते ॥ २७ ॥

पृथुवंशोत्पन्नस्य प्राचीनवर्हिषः कथारंभः ॥ १ ॥
प्राचीनवर्हिषः पुत्राणां पित्रा प्रजासर्गे आदिष्टानां
प्रचेतसां श्रीरुद्रेण भगवन्महिमोपदेशः ॥ २ ॥

पञ्चविंशोऽध्यायः ॥ २५ ॥

प्रचेतस्सु तपस्यत्सु तत्पित्रे नारदो घृणी ।
प्राचीनवर्हिषेऽध्यात्मं पारोक्ष्येणाह पञ्चभिः ॥ २८ ॥
पुरञ्जनकथाव्याजात्पञ्चविंशे तु नारदः ।
आत्मनो बुद्धिसङ्गेन विविधामाह संसृतिम् ॥ २९ ॥

प्रचेतोभिः रुद्रोपदिष्टमार्गेण भगवन्तमुद्दिश्य
तपश्चरणम् ॥ १ ॥ एतस्मिन्नन्तरे नारदस्य प्राचीन-
वर्हिषः समीपगमनम् ॥ २ ॥ नारदेन प्राचीन-
वर्हिषे कर्ममार्गापेक्षया ज्ञानमार्गः श्रेष्ठ इत्युपदेशार्थं
पुरंजनोपाख्यानकथनारंभः ॥ ३ ॥ पुरंजनस्य
कामभोगकथाकथनम् ॥ ४ ॥

षड्विंशोऽध्यायः ॥ २६ ॥

षड्विंशे मृगयाव्याजात्स्वप्रजागरणोक्तिः ।
सद्बुद्धित्यागयोगाभ्यां संसृतिः सा प्रपञ्च्यते ॥ ३० ॥

पुरंजनस्य मृगयार्थं वनगमनम् ॥ १ ॥ वना-
न्नित्येन तेन क्रुद्धायाः स्वमहिष्याः सान्त्वनम्
॥ २ ॥

सप्तविंशोऽध्यायः ॥ २७ ॥

सप्तविंशे प्रियापुत्राद्यासक्त्या विस्मृतात्मनः ।
कालकन्याद्युपाख्यानैर्जरारोगाद्युदीर्यते ॥ ३१ ॥

महिष्या रममाणस्य भगवन्तं विस्मृतवतः पुरंज-
नस्य जराप्राप्तिः ॥ १ ॥

अष्टाविंशोऽध्यायः ॥ २८ ॥

अष्टाविंशे तु वैदर्भ्याख्यानेन स्त्रीविचिन्तया ।
स्त्रीत्वं प्राप्तस्य दैवेन कदाचिन्मुक्तिरुच्यते ॥ ३२ ॥

जराग्रस्तस्य स्वीयदारापत्यादीन्प्रति शोचतः
पुरञ्जनस्य मरणसमयप्राप्तिः ॥ १ ॥ परलोके
नरकयातनानुभवानन्तरं पुरंजनस्य अन्यजन्मनि
विदर्भदेशे स्त्रीत्वेन जननम् ॥ २ ॥ स्त्रीभूतस्य
पुरंजनस्य भगवज्ज्ञानप्राप्त्या मोक्षप्राप्तिः ॥ ३ ॥

उनत्रिंशोऽध्यायः ॥ २९ ॥

ऊनत्रिंशे मरुश्वार्थव्याख्यानेनोपसंहृतम् ।
स्त्रीसंगतो भवस्स्वीशसंगान्मुक्तिरिति स्फुटम् ॥ ३३ ॥

पूर्वोक्तप्रमेयस्य दुर्बोधत्वात्तत्स्पष्टीकरणार्थं प्राची-
नवर्हिषा प्रार्थितेन नारदेन तद्विवरणम् ॥ १ ॥

त्रिंशोऽध्यायः ॥ ३० ॥

प्रसंगात्पञ्चभिः प्रोक्तं वृत्तं प्राचीनवर्हिषः ।
वर्ण्यते च पुनर्द्वाभ्यां प्रस्तुते तत्प्रचेतसाम् ॥ ३४ ॥
तत्र त्रिंशे तपस्तुष्टादीशाल्लब्धवरास्ततः ।
आगत्य वार्क्षीमुद्रात्स्व राज्यं चकुरितीर्यते ॥ ३५ ॥

मध्ये प्राप्तप्राचीनवर्हिः कथासमापनानन्तरं प्रचे-
तसां कथाकथनम् ॥ १ ॥ रुद्रोक्तमार्गेण भग-
वन्तं तोषयतां तेषां भगवतः प्रादुर्भावः ॥ २ ॥
भगवदाज्ञानुसारेण तेषां मारिषानामककन्याविवाहः
तस्यां दक्षनामकपुत्रोत्पादनं च ॥ ३ ॥

एकत्रिंशोऽध्यायः ॥ ३१ ॥

एकत्रिंशे सुते दक्षे धुरं न्यस्य वने सताम् ।
नारदांकेन मार्गेण मुक्तिरुक्ता प्रचेतसाम् ॥ ३६ ॥

प्रचेतोभिः स्वकुटुम्भारं स्वपुत्रे दक्षे विन्यस्य
गृहात्प्रव्रजन् ॥ १ ॥ समुद्रतीरे तपस्यतां तेषां
नारदोपदेशः तेषां मोक्षप्राप्तिश्च ॥ २ ॥

इति चतुर्थः स्कन्धः ॥ ४ ॥

श्रीगोपालकृष्णाय नमः ।

पञ्चमः स्कन्धः ॥ ५ ॥

अथातः पञ्चमस्कन्धो व्याख्यानेकविशेषवान् । प्रियव्रतान्वयो यत्र सप्रपञ्चः प्रपञ्च्यते ॥ १ ॥
षड्विंशत्याधुनाऽध्यायैः पञ्चमे स्थानमीर्यते । लोकद्वीपादिमर्यादा पालनाख्यमनेकधा ॥ २ ॥
पृथिव्युपर्यधोलोकैर्मर्यादा त्रिविधा मता । पुनश्चैकैकशस्तेषु मर्यादा बहुधा मता ॥ ३ ॥
भुवि द्वीपादिमर्यादाः पाल्यन्ते राजभिः पृथक् । भूमेरुपरि देवाद्यैस्ततश्चाधोऽसुरादिभिः ॥ ४ ॥
तत्राध्यायैस्तु विंशत्या प्रियव्रतपुरःसरैः । भुवि द्वीपादिमर्यादाः पालिता इति वर्ण्यते ॥ ५ ॥
त्रिभिः सूर्यादिभिर्ज्योतिश्चक्रादिष्विति कीर्त्यते । अतलादिषु दैत्याद्यैः पालनं च ततस्त्रिभिः ॥ ६ ॥

रसातलं, पातालं चेति सप्त । पं० २४ । ७-॥
 उत्पत्तिः । द्वि० ५ । ४० ॥
 अध्यात्मम् । द्वि० १० । १४ ॥
 अनग्रयः । पितरः । भार्या स्वधा । च० १ । ६३ ॥
 अनघा । शाकद्वीपस्था नदी । पं० २० । २६ ॥
 अनमित्रः । क्ष० । सो० वं० । पिता शिनिः । न०
 २४ । १२ ॥
 अनर्वा । असु० । पं० १० । १९ ॥
 अनमूया । कर्दमप्रजापतिपुत्री । माता देवहूतिः । तृ०
 २४ । २२ । अत्रिमहर्षेर्भार्या । पुत्राः दत्तः
 दुर्वासाः सोमश्च ॥ च० १ । १५ ॥
 अनिरुद्धः । क्ष० । सो० वं० । पिता प्रद्युम्नः । माता
 रुक्मवती । द० ६१ । १८ ॥ भार्या रोचना ।
 २५ ॥ पुत्रो वज्रः । द० ९० । ३७ ॥ उषा-
 हरणम् । ६२-६३ ॥
 अनिलः । क्ष० । सो० वं० । पिता कृष्णः । माता
 मित्रविन्दा । द० ६१ । १६ ॥
 अनिष्टकर्मा । क्ष० । द्वा० १ । २५ ॥
 अनीशः । गुणेषु सक्तः । द्वा० १९ । ४४ ॥
 अनीहः । क्ष० । सू० वं० । न० १२ । २ ॥
 १ अनुः । क्ष० । सो० वं० । ययातिपुत्रः । माता
 शर्मिष्ठा । न० १८ । ३३ ॥ पुत्राः सभानरः
 ४ चक्षुः परोक्षश्च ॥ न० २३ । १ ॥
 २ अनुः । क्ष० । सो० वं० । कुरुवशस्य पुत्रः । न०
 २४ । ५ ॥
 ३ अनुः । क्ष० । सो० वं० । पिता कपोतरोमा ।
 पुत्रः अन्धकः । न० २४ । २० ॥
 अनुक्रमणिका । श्रीभागवतग्रन्थस्य । द्वा० १२ ॥

अनुतापनः । दनोः पुत्रः । पं० ६ । ३१ ॥
 १ अनुमतिः । अङ्गिरसः पुत्री । माता श्रद्धा । च०
 १ । ३४ । धातुरादित्यस्य भार्या । पुत्रः पूर्ण-
 मासः । पं० १८ । ३ ॥
 २ अनुमतिः । शालमलिद्वीपस्था नदी । पं० २० ।
 १० ॥
 अनुश्लोचा । अप्स० । द्वा० ११ । ३८ ॥
 अनुष्टुप् । छन्दः । तृ० १२ । ४५ ॥
 अनुहादः । हिरण्यकशिपोः पुत्रोऽसुरः । माता
 कयाधूः । पं० १८ । १३ ॥
 अनूहः । अरुणः । पिता कश्यपः । माता विनता
 (सुपर्णा) पं० ६ । २२ ॥
 अनूर्मिमन्त्रम् (श्वेतता) सिद्धिः । ए० १५ । १८ ॥
 अनृतम् । पं० १७ । २५ ॥ ३२ । ३९ ॥
 निन्दा अ० २० । ३-॥
 १ अनेनाः । क्ष० । सू० वं० । न० ६ । २० ॥
 २ अनेनाः । क्ष० । सो० वं० । आयोः पुत्रः । न०
 १७ । २ ॥ तत्पुत्रः शुद्धः । ११ ॥
 अन्तकाले कर्तव्यम् । द्वि० १ । १५ ॥
 अन्तरिक्षम् । ऊर्ध्वलोकः । अस्य भुवर्लोक इति
 नामान्तरम् । पं० २४ । ५ ॥
 १ अन्तरिक्षः । क्ष० । सू० वं० । न० १२ ।
 १२ ॥
 २ अन्तरिक्षः । असु० । द० ५९ । १२ ॥
 ३ अन्तरिक्षः । ऋषभदेवस्य पुत्रः । पं० ४ । ११ ॥
 ए० ३ । ३ ॥
 अन्तर्धानः । क्ष० । विजिताश्वस्य नामान्तरम् । पुत्राः
 पावकः पवमानः शुचिः हविर्धानश्च । च० २४ ।
 ३ ॥

अन्तर्यामिपूजा । तृ० २९ । २१ ॥
 अन्तिभारः । क्ष० । सो० वं० । न० २० । ६ ॥
 अन्धं तमः । तृ० २५ । ७ ॥ ३० । २८ । ३३ ॥
 पं० १४० । २८ ॥ स० ६ । ६ ॥ अ० ४ ।
 १० ॥ तृ० ४९ । २४ ॥ ६० । ३५ ॥ ए०
 ८ । ७ ॥ १७ । ५८ ॥ २६ । ३ ॥
 अन्धः । नदः । पं० १९ । १८ ॥
 १ अन्धकः । क्ष० । सो० वं० । पिता सात्वतः ।
 न० २४ । ६ ॥
 २ अन्धकः । क्ष० । सो० वं० । ३ अनोः पुत्रः ।
 न० २४ । २० ॥
 अन्धकूपः । नरकः । पं० २६ । ७ । १७ ॥
 १ अन्धतामिस्रम् । अविद्यावृत्तिः । तृ० १२ । २ ॥
 २० । १८ ॥
 २ अन्धतामिस्रम् । नरकः । पं० २६ । ७ । ९ ॥
 अन्नदानम् । प्र० १२ । ९ ॥
 अन्नादः । क्ष० । सो० वं० । पिता कृष्णः । माता
 मित्रविन्दा ॥ द० ६१ । १६ ॥
 अन्यदेवोपासकाः । प्र० २ । २७ ॥ पं० ९ ।
 १२-१९ ॥ १४ । २९ ॥ ष० १६ । ३८ ॥
 अपराजितः । लोकालोकपर्वतस्थः उत्तरदिग्गजः ।
 पं० २० । ३९ ॥
 अपराजिता । शाकद्वीपस्था नदी । पं० २० ।
 २६ ॥
 अपशकुनम् । दुर्निमित्तम् । प्र० १४ । २-२० ॥
 तृ० १७ । ४-१४ ॥ द० ४२ । २७-३१ ॥
 अपाण्डवेयास्त्रप्रयोगः । प्र० ८ । ११ ॥
 अष्टांतरतमः । ऋ० । ष० १५ । १२ ॥
 अपुनर्भवः । प्र० १८ । १३ ॥

अमृत्त्वम् । उत्पत्तिः । तृ० २६ । ४१ ॥
 अप्रतिरथः । १० क्ष० । सो० वं० । पिता अन्तिभारः ।
 पुत्रः कण्वक्त्रषिः । न० २० । ६ ॥
 अप्रतिहताज्ञा । सिद्धिः । ए० १५ । ७, २७ ॥
 असौर्यामः । देवः । तृ० १२ । ४० ॥
 अप्सरसः । स्वर्वेश्याः । क्षीरसागरादुत्पत्तिः । अ०
 ८ । ७ ॥ माता मुनिः । ष० ६ । २७ ॥
 ब्रह्मणा सृष्टाः । तृ० २० । ३८ ॥
 अभयः । धर्मप्रजापतेः पुत्रः । माता दया । च० १ ।
 ५० ॥
 अभयम् । लक्षद्वीपस्थं वर्षम् । पं० २० । ३ ॥
 अभया । कौञ्चद्वीपस्था नदी । पं० २० । २१ ॥
 अभिजित् । मुहूर्तः । तृ० १८ । २७ ॥
 अभिमन्युः । क्ष० । सो० वं० । १ अर्जुनस्य पुत्रः ।
 माता सुभद्रा । भार्या उत्तरा । पुत्रः २ प्ररीक्षित् ।
 न० २२ । ३३ ॥ बृहद्बलस्य वधः । १२ । ८ ॥
 तृ० ३ । १७ ॥
 अभिमानः । तृ० ६ । २५ ॥
 अमर्षणः । क्ष० । सू० वं० । न० १२ । ७ ॥
 अमितः । क्ष० । सो० वं० । न० १५ । २ ॥
 अमित्रजित् । क्ष० । सू० वं० । न० १२ । १२ ॥
 अमूर्तरयः । क्ष० । सू० वं० । द्वि० ७ । ४४ ॥
 १ अमृतम् । पीयूषम् । सुधा । तदर्थं क्षीरोदमथनम् ।
 अ० ५ । ११-८ ॥ तस्योत्पत्तिः । ८ । ३४ ॥
 देवेभ्यः परिवेषणं मोहिन्या । ९ । १७ ॥
 २ अमृतम् । लक्षद्वीपस्थं वर्षम् । पं० २० । ३ ॥
 अमृतप्रभाः । सार्वर्णिमन्वन्तरीया देवाः । अ० १३ ।
 ११ ॥

अमृतरसकूपः । त्रिपुरासुराणाम् । गोरूपिणा विष्णुना
तत्पानम् । स० १० । ६२ ॥ •

अमृतौघा । क्रौञ्चद्वीपस्था नदी । पं० २० । २१ ॥

१ अम्बरीषः । क्ष० । सू० वं० नाभागस्य पुत्रः ।

न० ४ । १३ ॥ पुत्राः विरूपः । केतुमान्

शम्भुश्च । ६ । १ ॥ अश्वमेधः । ४ । २२ ॥

द्वादशीव्रताचरणम् । २९ ॥ दुर्वाससा तन्मार-

णाय अभिचारेण कृत्यानिर्माणम् । ४६-७१ ॥

सुदर्शनस्तुतिः । ५ । ६ ॥

२ अम्बरीषः । क्ष० । सू० वं० । पिता मान्धाता ।

न० ६ । ३८ ॥ पितामहेन युवनाश्वेन पुत्रत्वेन

स्वीकृतः । ७ । १ ॥

अम्बालिका । विचित्रवीर्यस्य भार्या । पुत्रः व्या-

साज्जातः पाण्डुः । न० २२ । २३-२५ ॥

अम्बिका । विचित्रवीर्यस्य भार्या । पुत्रः व्यासाज्जातो-

धृतराष्ट्रः । न० । २२ । २१-२६ ॥

अम्बुधारा । आयुष्मतो भार्या । पुत्रः ६ ऋषभः ।

अ० १३ । २० ॥

अयनम् । कालविशेषः । तृ० ११ । १२ । पं० २१ ।

३-६ ॥

अयःपानम् । नरकः । पं० २६ । ७ । २९ ॥

अयुतः । क्ष० । सो० वं० । न० २२ । १० ।

अयुताजित् । क्ष० । सो० वं० । भजमानस्य पुत्रः न०

२४ । ८ ॥

१ अयुतायुः । क्ष० । सू० वं० । पिता सिन्धुद्वीपः ।

पुत्रः ऋतुपर्णः । न० ९ । १६ ॥

२ अयुतायुः । क्ष० । सो० वं० । न० २२ । ४६ ॥

अयोग्यलक्षणम् । च० ३ । १७ ॥ पं० ९ ।

१७ ॥ ष० ३ । २८-२९ ॥ द० १ ।

५८ ॥ ए० ५ । ६-१० ॥ १० । २७-

३३ ॥ १८ । ४०-४१ ॥

अयोमुखः । दनोः पुत्रोऽसुरः । ष० ६ । ३० ॥

१० । १९ ॥ •

अराजकजनपददोषाः । च० १४ । ३८ ॥

अरिजित् । क्ष० । सो० वं० । पिता कृष्णः ।

माता भद्रा । द० ६१ । १७ ॥

अरिर्मर्दनः । क्ष० । सो० वं० । पिता श्वफल्कः ।

न० २४ । १६ ॥

अरिष्टम् । अपशकुनशब्दं पश्यत ॥

१ अरिष्टः । दनुपुत्रोऽसुरः । ष० ६ । ३० ॥

२ अरिष्टः । वृषभरूपी असुरः । कृष्णेन हतः ।

तस्य २ ककुब्धीति नामान्तरम् । द० ३६ । १-

१५ ॥

१ अरिष्टनेमिः । क्ष० । सू० वं० । १ पुरुजित् :

पुत्रः । न० १३ । २३-॥ •

२ अरिष्टनेमिः । ऋषिः । प्र० १९ । ९ ॥

अरिष्टा । कश्यपभार्या । दक्षपुत्री । पुत्रा गन्धर्वाः

(अश्व्याः) । ष० ६ । २५-२९ ॥

१ अरुणः । क्ष० । सू० वं० । तत्पुत्रः त्रिवन्धनः ।

न० ७ । ४ ॥ •

२ अरुणः । दनुपुत्रोऽसुरः । ष० ६ । ३० ॥

३ अरुणः । नरकासुरपक्षीयोऽसुरः । द० ५९ ।

१२ ॥

४ अरुणः । ताक्ष्यापरनाम्नः कश्यपस्य पुत्रः । माता

विनता । ष० ६ । २२ ॥ सूर्यस्य सारथ्यकरणम् ।

पं० २१ । १६ ॥

अरुणाः । ऋषयः । अ० १३ । २५ । प्र० १९ ।

११ ॥

अरुणा । पृक्षद्वीपस्था नदी । पं० २० । ४ ॥

अरुणिः । ऋ० । ब्रह्मपुत्रः । च० ८ । १ ॥

अरुणोदा । मन्दरप्रभवा नदी । पं० १६ । १७ ॥

अरुन्धती । ऋक्षमप्रजापतिपुत्री । वसिष्ठस्य भार्या ।
तृ० २४ । २३ ॥ ऊर्जेति नामान्तरम् । च०
१ । ४० ॥

१ अर्कः । देवः । पिता धर्मप्रजापतिः । अष्टवसुष्व-
न्यतमः ॥ माता ३ वसुः । भार्या वासना । ष०
६ । ११-१३ ॥

२ अर्कः । क्ष० । सो० वं० । न० २१ । ३१ ॥
अर्चा । प्रतिमा । तद्विधितत्प्राशस्त्यादयः । तृ०
२९ । २१-२७ ॥ च० ८ । ५४-६१ ॥
द० ८४ । १० ॥ ८६ । ५५ ॥ ए० २ ।
४७ ॥ ११ । ४२ ॥ २७ । ९-१६ ॥

१ अर्चिः । २ दक्षपुत्री । कृशाश्वस्य भार्या । ष० ६ ।
२० ॥

२ अर्चिः । पृथुचक्रवर्तिनो भार्या । महालक्ष्म्यंशभू-
ता । च० १५ । २-६ ॥ २३ । १९-२६ ॥

१ अर्जुनः । क्ष० । सो० वं० । पिता पाण्डुः । माता
कुन्ती । इन्द्रांशभूतः । कृष्णस्तुतिः । प्र-७ ।
२२-२५ ॥ अश्वत्थामप्रयुक्तब्रह्मशिरोस्त्रस्य प्रत्य-
स्त्रप्रयोगः । २९ ॥ द्वारकागमनम् । १२ ।
३६ ॥ युधिष्ठिरेण तन्मुखस्य विच्छाद्यत्वकारण-
प्रश्नः १४ । ३९-४४ ॥ युधिष्ठिराय कृष्णस्य
परलोकगमनवृत्तान्तकथनम् । प्र० १५ ॥ भार्या
द्रौपदी । पुत्रः श्रुतकीर्तिः । न० २२ । २७-
२९ ॥ अन्या भार्या सुमद्रा । पुत्रः अभिमन्युः ।
३३ ॥ तृतीया भार्या चित्राङ्गदा । पुत्रो बभ्रु-

वाहनः । चतुर्थी उलूपी । पुत्रः इरावान् । ३२ ॥
यतिवेषेण सुमद्रापहारः द० । ८६ । ३-
१२ ॥ [मृतस्य ब्राह्मणशिशोः रक्षणप्रतिज्ञानम् ।
द० पृ० ११० ॥] मित्रविन्दास्वयंवरे लक्ष्यवेध-
यत्नः । ८३ २४ ॥

२ अर्जुनः । क्ष० । सो० वं० । पिता कृतवीर्यः । न०
१५ । १७-४१ ॥ वधः परशुरामेण । ३५ ॥
पुत्राः २३ । २४-॥ अस्य कार्तवीर्यार्जुन इति
प्रसिद्धं नाम ॥

अर्जुनपालः । क्ष० सो० वं० । न० २४ । ४४ ॥
अर्जुनवृक्षौ । कृष्णेन भग्नौ । द० १० । २३-
२७ ॥

१ अर्थः । द्वितीयः पुरुषार्थः । प्र० २ । ९ ।

२ अर्थः । देवः । पिता धर्मप्रजापतिः । माता बुद्धिः ।
च० १ । ५१ ॥

अर्थसिद्धिः । साध्यानां पुत्रः ष० ६ । ७ ॥

अर्यमा । पिता कश्यपः । माता अदितिः । पत्नी
मातृका । पुत्राः चर्षणयः । ष० ६ । ३९-
४२ ॥ द्वादशादित्येष्वन्यतमः ॥

अर्वाक्स्रोतसां सर्गः । तृ० १० । २५ ॥

अलकनन्दा । कैलासस्था नदी । गङ्गायाः शाखाभूता ।
च० ६ । २४ ॥ पं० १७ । ५ । ९ ॥

अलका । कुबेरस्य पुरी । ध्रुवस्य गमनम् । च० १० ।
५ ॥

अलम्बुषा । अप्सराः । तस्यां तृणविन्दोः सकाशात्
इडविडानाभ्याः पुत्र्याः, विशालः शून्यवन्धुः
धूम्रकेतुः इति सुतत्रयस्य चोत्पत्तिः । न० २ ।
३०-३३ ॥

अलर्कः । क्ष० । सो० वं० । ३द्युमतः पुत्रः । न०
 १७ । ६-८ ॥ दत्तात्रेयस्य शिष्यः । प्र० ३ ।
 ११ ॥ द्वि० ७ । ४४ ॥
 अवटनिरोधः । नरकः । पं० २६ । ७, ३४ ॥
 अवटोदा । नदी । पं० १९ । १८ ॥
 अवतारप्रयोजनम् । प्र० १ । १३ ॥ ८ । ३२-
 ३५ ॥ १० । २५ ॥ तृ० २ । १५ ॥ ५ ।
 १६ । ४२ ॥ १७ । ३१ ॥ २४ । १० ।
 १८ । ३६ । ३७ ॥
 अवतारमालिका । प्र० ३ । १-२५ ॥ द्वि० ७ ।
 १-३८ ॥ द० ४० । १७-२२ ॥ ए० ४ ।
 ३-१३ ॥
 अवतारानुचरितम् । ईशकथा । पुराणलक्षणम् । द्वि०
 १० । ५ ॥
 अवयवसृष्टिः । द्वि० १० । १५-३२ ॥ तृ० ६ ।
 ११-३४ ॥
 अवधूतः । ब्रा० । यदुराजेन संवादः । चतुर्विंश-
 तिगुरुकथा । ए० ७ । २४-९ । ३३ ॥
 अवध्याः । प्र० ७ । ३५ ॥
 अवन्ती । नगरी । द० ४५ । ३१ ॥
 अवरोधनः । क्ष० । पिता ३गयः । पं० १५ ।
 १४ ॥
 अविज्ञातम् । शालमलिद्वीपस्थं वर्षम् । पं० २० ।
 ९ ॥
 अविज्ञातः । पिता य(ज्व)ज्ञवाहुः । पं० २० । ९ ।
 अविद्या । पाञ्चपर्वणी । सृष्टिः । तृ० १२ । २ ॥
 २० । १८ ॥ प्र० ३ । ३३ ॥ द्वि० ६ । २० ॥
 अविषककषायः । प्र० ६ । २२ ॥

अवीक्षित् । क्ष० । सू० वं० । पिता करन्धमः । पुत्रो
 मरुतः । न० २ । २६ ॥
 अवीचिः । नरकः । पं० २६ । ७ ॥ २८ ॥
 अव्यक्तम् । श्रीतत्त्वम् । तृ० ५ । २७ ॥
 अव्याकृतम् । तृ० ११ । ३७ ॥
 अशना । महाबलेर्भार्या । पं० १८ । १७ ॥ विन्ध्या-
 वलिः कोटरा इति नामान्तरे ॥
 अशरीरवाक् । नारदं प्रति । प्र० ६ । २१ ॥ ३
 भरतं प्रति न० २० । २० । कंसं प्रति । द०
 १ । ३४ ॥ रुक्मिणं प्रति द० ६१ । ३३ ॥
 अशोकः । (विशोकः) त्रिवकायाः पुत्रः । पिता
 कृष्णः । द० पृष्ठम् । ११५ ॥
 अशोकवर्धनः । द्वा० १ । १३ ॥
 अश्मकः । क्ष० । सू० वं० । कल्पाषपादस्य पुत्रः ।
 माता मदयन्ती । तत्पुत्रो मूलकः । न० ९ । ४० ॥
 अश्वत्थामा । ब्राह्मणः । पिता द्रोणाचार्यः । माता कृपी ।
 रुद्रांशभूतः । तद्विषयकी कथा । प्र० ७ । १३-
 ५८ ॥
 अश्वमेधः । क्रतुश्रेष्ठः । युधिष्ठिरस्य । प्र० १२ ।
 ३४ ॥ तृ० ३ । १८ ॥ परीक्षितः १६ । ३ ॥
 पृथुचक्रवर्तिनः । च० १९ ॥ इन्द्रस्य १० पं०
 १३ । १९ ॥ १ अम्बरीषस्य । न० ४ । १३ ॥
 ३ भरतस्य । २० । २५ ॥ वसुदेवस्य । द०
 ८४ । ४२-॥ महाबलेः । अ० १८ ॥
 सगरस्य । न० ८ । ८ ॥
 अश्वमेधजः । क्ष० । सो० वं० । न० २२ । ३९ ॥
 अश्वशिराः । ऋ० । अथर्वणः पुत्रः । माता चित्तिः ।
 च० १ । ४२ ॥ दध्यङ् इति नामान्तरम् ॥

अश्वसेनः । क्ष० । सो० । वं० । पिता कृष्णः । माता
सत्या । द० ६१ । १३ ॥

अश्वाः । सृष्टिः । तृ० १० । २२ ॥

अश्विनौ । सूर्यपुत्रौ नासत्यदस्यौ । बडबारूपधारिण्यां
संज्ञादेव्यां जातौ । प० ६ । ४० ॥ च्यवनाय
यौवनवयोदानम् । न० ३ । ११ ॥ माद्यां जातौ
पुत्रौ नकुलः सहदेवश्च । २२ । २८ ॥

अष्टकः । ऋ० । विश्वामित्रस्य पुत्रः । न० १६ ।
३६ ॥

अष्टमं मन्वन्तरम् । अधिपतिः सावर्णिः । अ० १३ ।
११ ॥

अष्टवसवः । ५ वसु शब्दं पश्यत ॥

अष्टाङ्गयोगः । तृ० २८ ॥

अष्टादश असौहिण्यः । तृ० ३ । १४ ॥

अष्टादशपुराणानि । नामानि । द्वा० ७ । २३ ॥
लक्षणपञ्चकं दशकं च । ८-२३ ॥ तद्ग्रन्थ-
संख्या । १३ ॥

अष्टादशसिद्धयः । ए० १५ ॥

असत्यम् । प० १७ । २५ ॥ अनृतशब्दं पश्यत ॥

असमञ्जः । क्ष० । सू० । वं० । सगरस्य पुत्रः । माता
केशिनी । पुत्रः अंशुमान् । न० ८ । १५ ॥

असिक्नी । पञ्चजनप्रजापतेर्दुहिता । रदक्षप्रजापते-
र्भार्या । प० ४ । ५१ ॥

असितः । ऋ० । देवलोऽप्ययमेवेति भाति । तत्तीर्थम् ।
तृ० १ । २२ ॥

असिपत्रवचम् । नरकम् । पं० २६ । ७ । १५ ॥

असीमकृष्णः । क्ष० । न० २२ । ३९ ॥

असुः । प्राणशब्दं पश्यत ॥

असुराः । नामानि । प० १० । १९-२१ ॥ अ०
१० ॥ जयः । तृ० १७ । १९ ॥ प० ७ ।

१७ ॥ अ० ५ । १५ ॥ १५ । ३३ ॥

अस्तिः । जरासन्धस्यपुत्री कंसस्य भार्या । द० ५० ।
१ ॥

अहंतत्त्वम् । तृ० ५ । २९ ॥ प० २५ ॥ २६ ।
२३ ॥ द्वि० ५ । २४ ॥

अहंयातिः । क्ष० । सो० । वं० । बहुगवस्य पुत्रः ।
रौद्राश्वस्य पिता । न० २० । ३ ॥

अहल्या । सुद्वलऋषेः पुत्री । गौतमस्य भार्या । पुत्रः
शतानन्दः । न० २१ । ३४ ॥

अहिर्बुध्न्यः । एकादशरुद्रेष्वन्यतमः । प० ६ ।
१८ ॥

अहोरात्रमानम् । पं० २१ । ४ ॥

आ०

आकाशः । नभस्तत्त्वम् । द्वि० ५ । २५ ॥ तृ०
५ । ३२ ॥ २६ । ३२ ॥

१ आकूतिः । स्वायंभुवमनुपुत्री । रुचिप्रजापतेर्भार्या ।
पुत्रो यज्ञनामा भगवान् । पुत्री दक्षिणा । च० १ ।
१-॥ द्वि० ७ । २ ॥

२ आकूतिः । सर्वतेजसः पत्नी । च० १३ । १४-॥

३ आकूतिः । पृथुषेणस्य भार्या । पं० १५ । ६ ॥

आगमः । प्रमाणम् । ए० १९ । १७ ॥

आग्नीध्रः । प्रियव्रतस्य पुत्रः । माता बर्हिष्मती ।
पं० १ । २५ ॥ पूर्वचित्तिनाम्न्यामप्सरसि तस्य
नवपुत्रोत्पत्तिः । २ । २-२० ॥

आग्नीध्रकः । ऋषिः । अ० १३ । २८ ॥

आङ्गिरसम् । सत्रम् । द० २३ । ३ ॥

१ आङ्गिरसी । नदी । पं० २० । ४ ॥

२ आङ्गिरसी । ४ वसुनामकवसोभार्या । पुत्रो विश्व-
कर्मा । ष० ६ । १५ ॥

आजगरः । अजगरवृत्तिः निरुद्यमः कश्चिद्ब्राह्मणः ।
प्रह्लादेन संवादः । स० १३ । ११-४५ ॥

आज्यपाः । पितरः । पत्नी दक्षपुत्री स्वधा । च० १ ।
६३ ॥

आण्डकोशः । तृ० ११ । ३९ ॥

आढ्यः । गुणाढ्यः ए० १९ । ४३ ॥

आततायी । प्र० ७ । ५३ ॥

आतपः । विभावकनामकवसोः पुत्रः । माता १ उषा ।
ष० ६ । १६ ॥

आत्यन्तिकप्रलयः । द्वा० ४ । ३४ ॥

आथर्वणः । दध्यङ् शब्दं पश्यत ॥

आदित्यंग्रूहः । द्वा० ११ । ३०-॥

आदित्याः । द्वादश । ष० ६ । ३९ ॥ द्वा० ११ ।
३२ ॥

आदिदैत्यः । हिरण्याक्षः । द्वि० ७ । १ ॥ तृ०
१४ । २ ॥

आदिराजः । पृथुचक्रवर्ती । च० २० । ३२ ॥

आदिशेषः । सर्पराजः । माता कद्रूः । रूपवर्णनं
स्तुतिश्च । पं० २५ । १-१५ ॥ ष० १६ ।
३०-३२ ॥ चित्रकेतुना तस्तुतिः । ३४-४८ ॥

आध्यात्मिकयोगः । तृ० २५ । १३-॥

आनकः । क्ष० सो० वं० । शूरराजस्य पुत्रः । वसु-
देवस्य भ्राता । न० २४ । २८ ॥ भार्या कङ्का ।
४१ ॥

आनकदुन्दुभिः । वसुदेवस्य नामान्तरम् । न० २४ ।
२९-३० ॥

आनर्तः । क्ष० सू० वं० । शयतिः पुत्रः । तत्पुत्रो
रेवतः । न० ३ । २७ ॥

आनर्ताः । आनर्तेन निर्मितो देशः । न० ३ ।
२८ ॥

आनुः । अनुशब्दं पश्यत ॥

आन्ध्रः । क्ष० सो० वं० । बलिराजस्य भार्यायां दीर्घ-
तमस ऋषेर्जातः पुत्रः । न० २३ । ५ ॥

आन्ध्रवंशः । द्वा० १ । २२-॥

आन्वीक्षिकी । विद्या । दत्तात्रेयेण स्वशिष्येभ्यः प्रह्ला-
दादिभ्य उपदिष्टा । प्र० ३ । ११ ॥

आपः । जलशब्दं पश्यत । द्वि० १० । १० ॥

आप्यायनम् । शाल्मलिवर्षस्य नामान्तरम् । पं०
२० । ९ ॥

१ आमः । क्रौञ्चस्य नामान्तरम् । पं० २० । २१ ॥

२ आमः । क्ष० सो० वं० । पिता कृष्णः । माता
सत्या । द० ६१ । १३ ॥

आम्बः । क्ष० सो० वं० । पिता कृष्णः । माता नाम्न-
जिती । प्र० १० । २९ ॥

१ आयतिः । मेरुपर्वतपुत्री । धातुभार्या । पुत्रः सृष्टुङ्गुः
च० १ । ४४ ॥

२ आयतिः । क्ष० सो० वं० । नहुषस्य पुत्रः । न०
१८ । १ ॥

१ आयुः । प्राणनामकवसोः पुत्रः । ष० ६ । १२ ॥

२ आयुः । क्ष० सो० वं० । पुरूरवसः पुत्रः ।
न० १५ । १ ॥ पुत्राः नहुषाद्वयः पञ्च ।
१७ । १ ॥

३ आयुः । क्ष० सो० वं० । पुरुहोत्रस्य पुत्रः । न०
२४ । ६ ॥
४ आयुः । जीवितकालः । तस्य व्ययः । प्र० १६ ।
१० ॥ १७ । १० ॥ द्वि० १ । ३ ॥ ३ ।
१७ ॥ स० ६ । ६ ॥
५ आयुः । क्ष० सो० वं० । पिता कृष्णः । माता
भद्रा द० ६१ । १७ ॥
आयुर्दा । शाकद्वीपस्था नदी । पं० २० । २६ ॥
आयुर्वेदः । द्वि० ७ । २१ ॥ तृ० १२ । ३८ ॥
अ० ८ । ३५ ॥ न० १७ । ४ ॥
आयुष्मान् । ६ ऋषभस्य पिता । भार्या अम्बुधारा ।
अ० १३ । २० ॥
आरब्धः । क्ष० सो० वं० । सेतोः पुत्रः । तत्पुत्रः
गान्धारः । न० २३ । १५ ॥
आर्जवम् । गुणः । प्र० १६ । २७ ॥
आर्यकः । धर्मसेतुनामकभगवदवतारस्य पिता । भार्या
वैश्रता । अ० १३ । २६ ॥
आर्यका । कौञ्चद्वीपस्था नदी । पं० २० । २१ ॥
आर्यावर्तः । न० ६ । ५ ॥
आर्षभाः । ऋषभदेवपुत्राः । पं० ४ । ११ ॥ तेषां
निमिसत्रगमनम् । ए० २ । १४-५ । ४२ ॥
आर्ष्टिषेणः । ऋ० । प्र० १९ । १० ॥ द्वि० ७ ।
४५ ॥
आवन्त्यः । ऋ० । सुकर्मणः शिष्यः । द्वा० ६ ।
७७ ॥
आवरणः । १ भरतस्य पुत्रः । पं० ७ । ३ ॥
आवर्तनः । जम्बूद्वीपस्य उपद्वीपः । पं० १९ । ३० ॥
आविर्होत्रः । १ ऋषभदेवस्य पुत्रः पं० ४ । ११ ॥
निमिराजाय ज्ञानोपदेशः । ए० ३ । ४३ ॥

आशीः । भगनामकादित्यस्य पुत्री । प० १८ । २ ॥
आश्रमाः । ब्रह्मचर्यादयश्चत्वारः । तृ० १२ । ४१ ॥
ए० १८ । ४१ ॥ स० ११-१४ ॥
आश्रमापशदाः । स० १५ । ३८ ॥
आश्रयः । पुराणलक्षणम् । परंब्रह्म परमात्मा । द्वि०
१० । १ । ७ ॥ तदुक्तिः द्वादशे स्कन्धे ॥
आश्विनमासः । इषमासः द्वा० ११ । ४३ ॥
आषाढमासः । शुचिमासः । द्वा० ११ । ३६ ॥
आसङ्गः । क्ष० सो० वं० । श्वफलकस्य पुत्रः । न०
२४ । १६ ॥
आसनप्रकाराः । ए० १४ । ३२ ॥
आसुरिः ऋ० । कपिल ऋषेः शिष्यः । प्र० । ३ ।
१० ॥ प० १५ । १४ ॥
आसुरी । देवजितो भार्या । पं० १५ । ३ ॥
आस्तिक्यम् । प्र० १६ । २९ ॥
आहुकः । क्ष० सो० वं० । पुनर्वसोः पुत्रः । पुत्रौ
उग्रसेनः देवकश्च । न० २४ । २९ ॥
आहुकी । आहुकस्य स्वसा । न० २४ । २१ ॥

इ

इक्षुमती । नदी । पं० १० । १ ॥
इक्षुरसोदः । द्वितीयो महासमुद्रः । पं० २० । ७ ॥
इक्ष्वाकुः । वैवस्वतमनोः पुत्रः । माता श्रद्धा । अ०
१३ । २ ॥ न० १ । ११-॥ तत्पुत्राः । न०
६ । ४ ॥
इज्या । तृ० १२ । ३७ ॥
इज्यामूर्तिः । प्र० १७ । ३४ ॥

इडविडा । (इडविला) विश्रवसो भार्या । पिता
तृणविन्दुः । माता अलम्बुषा । पुत्रः ऐडविलः
कुबेरः । न० २ । ३१ ॥

इडस्पतिः । तुषितेऽप्यन्यतमः । च० १ । ७ ॥
इतिहासपुराणानि । प्र० ४ । २० ॥ तृ० १३ ।
३९ ॥

इधमः । तुषितेऽप्यन्यतमः । च० १ । ७ ॥

इधमजिह्वः । प्रियव्रतस्य पुत्रः । पं० १ । २५ ॥

इन्द्रः । प्रतिमन्वन्तरम् एकैक इति चतुर्दशस्वपि
मन्वन्तरेषु चतुर्दशाधिपतीनां साधारणमिदं पदकृतं
नाम । तेषां प्रातिस्विकानि नामानि तु-यज्ञः १,
रोचनः २, सत्यजित् ३, त्रिशिखः ४, विभुः ५,
मन्त्रद्युम्नः (मन्द्रद्युम्नः) ६, पुरंदरः ७, महाबलिः
८, अद्भुतः ९, शम्भुः १०, वैधृतः ११,
ऋतधामा १२, दिवस्पतिः १३, शुचिः १४,
इति । इदानींतनेषु भारतभागवतादिषु पुराणादिषु
विद्यमानाः गोत्रभिर्-वज्री पुरुहूतः इत्यादयः
शब्दाः पुरन्दरमेव बोधयन्ति ॥

इन्द्रद्युम्नः । पाण्ड्यदेशाधिपो राजा । अ० ४ । ७ ॥

इन्द्रप्रमदः । ऋ० । प्र० ९ । ७ ॥ १९ । ९ ॥

इन्द्रप्रमितिः । ऋ० । पैलस्य शिष्यः । तच्छिष्यो
माण्डूकेयः । द्वा० ६ । ५४ ॥

इन्द्रयागः । द० २४ ॥

इन्द्रलोकः । वर्णनम् । स० ४ । ८-१८ ॥ अ०
१५ । १२-२२ ॥

इन्द्रवाहः । क्ष० सू० वं० । पुरंजयः ककुत्स्थ इति
नामान्तरे । न० ६ । १२ ॥

इन्द्रशत्रुः । वृत्रः । ष० ११ । १० ॥

इन्द्रसावर्णिः । चतुर्दशो मनुः । अ० १३. ३३ ॥
तस्य मन्वन्तरम् । ३५ ॥

१ इन्द्रसेनः । महाबलिः । अ० २२ । १३ ॥

२ इन्द्रसेनः । देवऋषभस्य पुत्रः । ष० ६ । ५ ॥

३ इन्द्रसेनः । लक्षद्वीपस्थः पर्वतः । पं० २० । ४ ॥

४ इन्द्रसेनः । क्ष० सू० वं० । पिता कूर्चः । पुत्रो
वीतिहोत्रः । न० २ । १९ ॥

इन्द्रस्पृक् । ऋषभदेवस्य पुत्रः । पं० ४ । १० ॥

इन्द्रियाणि । द्वि० १ । २९ ॥ तृ० ६ ।
१२-२५ ॥ द्वि० ३ । २० ॥ गोलकानि ।

द्वि० ६ । १-१४ ॥ १० । १७-३२ ॥

अभिमानिनः । द्वि० ५ । ३०-३१ ॥ ६ ।

१-१० ॥ उत्पत्तिर्भगवतोऽवयवेभ्यः । द्वि० १ ।

२९ ॥ तज्जयमहिमा । पं० १ । १७ ॥

इधमवाहः । ऋ० । अगस्त्यस्य पुत्रः । माता लोपा-
मुद्रा । प्र० १९ । ९ ॥

इरा । ४ इलाशब्दं पश्यत ॥

इरावान् । अर्जुनस्य पुत्रः । माता उल्पी न० २२ ।
३२ ॥

१ इला । प्राचेतसदक्षपुत्री । कश्यपस्य भार्या । पुत्राः
भूरुहाः । ष० ६ । २५. २८ ॥

२ इला । इक्ष्वाकीरपत्यम् । सुद्युम्न इति नामान्तरम् ।
न० १ । १६-२२ ॥ तस्यां बुधेन समागमात्
पुरूरवोनामकपुत्रोत्पत्तिः । ३५ ॥ शेषं सुद्युम्नशब्दे
पश्यत ॥

३ इला । वायोः पुत्री । ध्रुवस्य द्वितीया भार्या ।
च० १० । २ ॥

४ इला । वसुदेवस्य भार्या । न० २४ । ४९ ॥

इलावर्तः । ऋषभदेवस्य पुत्रः । पं० ४ । १० ॥

इलावृतः । पिता आग्नीध्रः । भार्या लता । पं० २ । १९, २३ ॥

इलावृतम् । जम्बूद्वीपस्थं वर्षम् । पं० १६ । ७ ॥ १७ । १५-२४ ॥

इल्वलः । असु० । पिता हादः । माता धमनी । भ्राता वातापिः । पं० १८ । १५ ॥

इपंधराः । शाल्मलिद्वीपस्था जनाः । पं० २० । ११ ॥

१ इषः । वत्सरस्य पुत्रः । माता स्वर्वीथी । च० १३ । १२ ॥

२ इषः । आश्विनमासः ॥ द्वा० ११ । ४३ ॥

इषुकारः । चतुर्विंशतिगुरुष्वन्यतमः । ए० ९ । ११-१३ ॥

इमुमान् । क्ष० सो० वं० । न० २४ । ४१ ॥

इष्टं धमम् । धर्मः । ए० १९ । ३९ ॥

ई०

ईशः । गुणेष्वसक्तधीः ए० १९ । ४४ ॥

ईशकथा । पुराणलक्षणम् । हरेस्तद्भक्तानां च कथाऽस्मिन्ग्रन्थे न तत्र तत्रोक्ता ॥ द्वि० १० । ५ ॥

ईशानः । प्लक्षद्वीपस्थः पर्वतः । पं० २० । २६ ॥

ईशवास्यमिति । मन्त्रार्थः । अ० १ । ९-१६ ॥

ईशित्वम् । सिद्धिः । ए० १५ । १५ ॥

ईश्वरास्तित्वम् । च० २१ । २६-२९ ॥

उ०

उक्थम् । प्र० १५ । ६ ॥

उक्थयः । यागः । तृ० १२ । ४० ॥

उग्रः । एकादशरुद्रेष्वन्यतमः । पं० ६ । १७ ॥

उग्रदंष्ट्री । मेरोः पुत्री । पं० २ । १९-२३ ॥

उग्रसेनः । क्ष० सो० वं० । आहुकस्य पुत्रः । तत्पुत्रः कंसः । न० २४ । २१-२४ ॥ राज्ये पट्टाभिषेकः । द० ४५ । १२ ॥

उग्रायुधः । क्ष० सो० वं० । नीपस्य पुत्रः । न० २१ । २९ ॥

उचथयः (उत्थयः) । ऋ० । अङ्गिरसः पुत्रः । माता श्रद्धा । च० १ । ३५ ॥ भार्या ममता । न० २० । ३७ ॥

उच्चैःश्रवाः । इन्द्रस्याश्वः । उत्पत्तिः क्षीरसमुद्रात् । अ० ८ । ३ ॥

उत्कः । (उत्तङ्कः) उदङ्कशब्दं पश्यत ॥

उत्थयः । उचथयशब्दं पश्यत ॥

उतामृतत्वस्येशान । इति मन्त्रार्थः । द्वि० ६ । १७ ॥

उत्कचः (उत्कटः । उत्कलः) असु० हिरण्याक्षस्य पुत्रः । स० २ । १८ ॥

उत्कटः । उत्कचशब्दं पश्यत ॥

१ उत्कलः । उत्कचशब्दं पश्यत ॥

२ उत्कलः । क्ष० सू० वं० । रसुघ्नस्य पुत्रः । न० १ । ४१ ॥

उत्कला । संराजो भार्या । पं० १५ । १४ ॥

उत्कमणम् । तत्प्रकारः । द्वि० २ । १९-३० ॥ च० ४ । २५ । २३ । १३-१८ ॥

उत्कान्तिः । उत्कमणशब्दं पश्यत ॥

१ उत्तमः । उत्तानपादस्य पुत्रः । माता सुरुचिः । च० ८ । ९ ॥ राक्षसैर्हतः । १० । ३ ॥

२ उत्तमः । तृतीयो मनुः । पं० १ । २८ ॥ तत्पुत्राः । अ० १ । २३ ॥

उत्तमप्रायश्चित्तम् । ष० १ । ११-१९ ॥ २ ।

१६ ॥ ३ । २४-३३ ॥

उत्तरः । विराटस्य पुत्रः । तत्पुत्री इरावती । प्र०
१६ । २ ॥

उत्तरकुरवः । देशः । पं १८ । ३४-३९ ॥

उत्तरा । विराटराजपुत्री । अभिमन्योर्भार्या । पुत्रः
२ परीक्षित् । तृ० ३ । १७ ॥

उत्तरायणम् । पं० २१ । ३-६ ॥

उत्तानपादः । क्ष० । स्वायंभुवमनोः पुत्रः । च० १ ।

९ ॥ पुत्रो ध्रुवः उत्तमश्च । कथा । ८ -९ ॥

उत्तानवर्हिः । क्ष० सू० वं० । पिता शर्यातिः । न०
३ । २७ ॥

उत्पथः । चित्तविक्षेपः । अमार्गः । ए० १९ । ४२ ॥

उत्पाताः । अपशकुनशब्दं पश्यत ॥

उत्सर्गः । देवः । मित्रस्य पुत्रः । माता २ रेवती ।
ष० १८ । ६ ॥

उदक्स्वनः । क्ष० सो० वं० । ३ विष्वक्सेनस्य पुत्रः ।
पुत्रो भल्लादः । न० २१ । २६ ॥

उदङ्कः । (उत्तङ्कः) ऋ० । कुवलयश्चैन धुन्धुनामका-
सुरघातनम् । न० ६ । २२ ॥

उदावसुः । क्ष० सू० वं० । मिथेः पुत्रः । न०
१३ । १४ ॥

उदासीनः । द्वि० ९ । ३ ॥

उद्गीथः । क्ष० । पिता भूमा । माता ऋषिकुल्या ।
पं० १५ । ६ ॥

उद्भवः । क्ष० सो० वं० । [वसुदेवभ्रातुर्देवभागस्य
पुत्रः । माता कंसा । सः बृहस्पतेः शिष्यस्तदंशश्च ।
कृष्णस्य मन्त्री भक्तश्च ।] नन्दव्रजगमनम् । द०

४६ ॥ कृष्णेन तत्त्वोपदेशः । ए० ६ । ४१-॥

कृष्णस्तुतिः । २९ । ३-॥ विदुरेणसंवादः ।

तृ० २-४ ॥ तस्य वस्वंशत्वम् । ४ । १ ॥
बदरिकागमनम् । तृ० ४ । ३२ ॥ द्वा० २९ ।

४७ ॥

उद्यानवर्णनम् । च० ९ । ६३ ॥ २५ । १७ ॥
अ० २ । ९ ॥

उन्नतिः । दक्षस्य पुत्री । धर्मप्रजापतेर्भार्या । तत्पुत्रो
दर्पः । च० १ । ५१ ॥

उपगुप्तः । (उपगुरुः) । क्ष० सू० वं० । न० १३ ।
२४ ॥

उपदानवी । वैश्वानरस्य पुत्री । हिरण्याक्षस्य भार्या ।
ष० ६ । ३४ ॥

१ उपदेवः । रुद्रसार्वर्णेः पुत्रः । अ० १३ ।
२७ ॥

२ उपदेवः । क्ष० सो० वं० । अकूरस्य पुत्रः ।
न० २४ । १७-१८ ॥

३ उपदेवः । क्ष० सो० वं० । देवकस्य पुत्रः । न०
२४ । २२ ॥

उपदेवा । क्ष० सो० वं० । देवकस्य पुत्री । वसु-
देवस्य भार्या । न० २४ । २३ ॥

१ उपनन्दः । क्ष० सो० वं० । पिता वसुदेवः ।
माता मदिरा । न० २४ । ४८ ॥

२ उपनन्दः । गोपवृद्धः । द० ११ । २२ ॥

उपवर्हिणः । गन्धर्वः । तस्य विश्वसृजां शापेन शूद्रत्व-
प्राप्तिः । ततोऽन्यजन्मनि नारदत्वेनोत्पत्तिः । स०
१५ । ६९-७३ ॥

उपवर्हिणः । कौञ्चद्वीपस्थः पर्वतः । पं० २० ।
२१ ॥

उपरतिः । विषयालंबुद्धिः । प्र० १६ । २७ ॥

उपरागः । सूर्यचन्द्रयोः राहुग्रहणम् । पं० २४ ।

२ ॥ सूर्योपरागः । द० ८२ ॥

उपरिचरः । ० वसुशब्दं पश्यत ॥ न० २२ । ५-६ ॥

उपवेदाः । आयुर्वेदः धनुर्वेदः गान्धर्ववेदः स्थापत्य-
वेदश्च । तृ० १२ । ३८ ॥

उपश्लोकः । ब्रह्मसावर्णेः पिता । अ० १३ । २१ ॥

उपस्थम् । स्त्रीणां जननेन्द्रियम् । द्वि० ६ । ८ ॥
१० । २६ ॥

उपेन्द्रः । २ जयन्तशब्दं पश्यत ॥

उपेन्द्रदत्तः । शुकाचार्यः । द्वि० ७ । ४५ ॥

उभयस्पृष्टिः । (उभयसृष्टिः) शाकद्वीपस्था नदी ।
पं० २० । २६ ॥

उरुः । क्ष० । इन्द्रसावर्णेः पुत्रः । अ० १३ ।
३३ ॥

उरुक्रमः । त्रिविक्रमः । माता अदितिः । पिता कश्यपः ।
भार्या कीर्तिः । पुत्रो बृहच्छ्लोकः । पं० ६ ।
३९ ॥ १८ । ८ ॥ वामन एवायम् । शेषं तत्र
पश्यत ॥

उरुक्रियः । क्ष० सू० वं० । न० १२ । १० ॥

उरुशृङ्गः । शाकद्वीपस्थः पर्वतः । पं० २० । २६ ॥

उरुश्रवाः । क्ष० सो० वं० । न० २ । २० ॥

उर्वशी । अप्सराः । मित्रावरुणशापात् पुरुरवसि
वासः । न० १४ । १६-४९ ॥ पुत्रोत्पत्तिः ।

१५ । १ ॥ पुरुरवसे हितोपदेशः । १४ । ३६-

३९ ॥ ए० २६ । १४-१६ ॥ भगवतो नारा-

यणस्य देहात् (ऊरुप्रदेशात्) उत्पत्तिः । ए० ४ ।

१५ ॥ मार्गशीर्षमासनेतृत्वम् । द्वा० ११ ।

४१ ॥ मित्रावरुणाभ्यां तस्या दर्शनम् । पं०
१८ । ५-६ ॥

उलूकिका । (उलूपिका) पूतना । द्वि० ७ । २७ ॥

उलूपी । नागकन्या अर्जुनभार्या । पुत्रः इरावान् ॥ न०
२२ । ३२ ॥

उल्मुकः । क्ष० । चक्षुर्नामकमनोः पुत्रः । माता
नडुला । भार्या पुष्करिणी । पुत्राः १ अङ्गः
१ सुमनाः १ ख्यातिः २ कतुः ३ अङ्गिराः १ गयः
इति षट् । च० १२ । १७ ॥

उल्बणः । ऋ० । वसिष्ठपुत्रः । च० १ । ४१ ॥

उशना । कवेः पुत्रः । च० १ । ४५ ॥ तस्य
तीर्थम् । तृ० १ । २२ ॥

उशिकः । क्ष० सो० वं० । १ कृतेः पुत्रः । तत्पुत्रः
चेदिः । न० २४ । २ ॥

उशीनरः । क्ष० सो० वं० । महामनसः पुत्रः ।
तत्पुत्राः २ शिविप्रभृतयः । न० २३ । २ ॥

उशीनरराजः । सुयज्ञः । स० २ । २८ ॥
१ उषा । विभावसुनामकवसोभार्या । पं० ६ ।
१६ ॥

२ उषा । (ऊषा) बाणासुरपुत्री । विवाहोऽनिरुद्धेन ।
द० ६२-६३ ॥

उष्णिक् । छन्दः । प्रजापतेरुत्पन्ना । तृ० १२ । ४५ ॥

ऊ०

ऊतयः । पुराणलक्षणम् । जीवानां संसारहेतुभूतानि
नानाविधकर्माणि । द्वि० १० । ४ ॥

१ ऊर्जः । क्ष० । वत्सरस्य पुत्रः । माता स्वर्वाथी ।
च० १३ । १२ ॥

२ ऊर्जः । ऊर्जमासः । कार्तिकमासः द्वा० ११ ।
४४ ॥

ऊर्जस्तम्भः । ऋ० । अ० १ । २० ॥

१ ऊर्जस्वती । प्रियव्रतस्य पुत्री । पं० १ । २४ ॥
उशनसो भार्या । पुत्री देवयानी । ३४ ॥

२ ऊर्जस्वती । प्राणनामकवसोभार्या । प० ६ ।
१२ ॥

ऊर्जा । कर्दमपुत्री । माता देवहूतिः । वसिष्ठस्य
भार्या । च० १ । ४० । पुत्राः चित्रकेतुप्रभृतयः ॥

ऊर्जितः । क्ष० सो० वं० । कार्तवीर्यार्जुनस्य पुत्रः ।
न० २३ । २७ ॥

ऊर्जा । २ चित्ररथस्य भार्या । पं० १५ । १४ ॥

ऊर्ध्वकेतुः । क्ष० सू० वं० । न० १३ । २२ ॥

ऊर्ध्वगः । क्ष० सो० वं० । कृष्णस्य पुत्रः । माता
लक्षणा (माद्री) । द० ६१ । १५ ॥

ऊर्ध्वबाहुः । ऋ० । अ० ५ । ३ ॥

ऊर्ध्वरेतसः । सनकाद्याः ब्रह्मपुत्राः । च० ८ । १ ॥

ऊर्ध्वरोमा । कुशद्वीपस्थः पर्वतः । पं० २० । १५ ॥

ऊर्ध्वलोकाः । भूः भुवः स्वः महः जनः तपः सत्यम्
इति सप्त । द्वि० १ । २७ ॥ ५ । ३८-३९ ॥

ऊषा । २ उषाशब्दं पश्यत ॥

ऋ०

ऋक् । ऋग्वेदः । तद्धारकः पैलः । प्र० ४ । २१ ॥
तृ० १२ । २७ ॥

१ ऋक्षः । पर्वतः । पं० १९ । १६ ॥ अत्रिऋषिणा
तत्र तपश्चरणम् । च० १ । १७ ॥

२ ऋक्षः । क्ष० सो० वं० । अजमीढस्य पुत्रः ।
पुत्रः संवरणः । न० २२ । ३ ॥

ऋक्षराजः । जाम्बवान् ॥

ऋचीकः । ऋ० । और्वस्य पुत्रः । तद्भार्या गाधि-
राजपुत्री सत्यवती । पुत्रो जमदग्निः । न० १५ ।
५ ॥

ऋजुः । क्ष० सो० वं० । वसुदेवस्य पुत्रः । माता
देवकी । न० २४ । ५४ ॥

ऋणत्रयम् । द० ८४ । ३९ ॥

ऋतम् । सूनुता वाणी । ए० १९ । ३८ ॥

१ ऋतः । चक्षुर्नामिकमनोः पुत्रः । च० १३ । १६ ॥

२ ऋतः । क्ष० सू० वं० । ३विजयस्य पुत्रः । तत्पुत्रः
१शुनकः । न० १३ । २५ ॥

१ ऋतधामा । द्वादशमन्वन्तरीय इन्द्रः । अ० १३ ।
२८ ॥

२ ऋतधामा । क्ष० सो० वं० । वसुदेवप्रातुः कङ्कस्य
पुत्रः । न० २४ । ४४ ॥

१ ऋतध्वजः । सिद्धः ऋषिः । प० १५ । १५ ॥

२ ऋतध्वजः । प्रतर्दनस्य नामान्तरम् । न० १७ ।
६ ॥

ऋतम्भरा । हृक्षद्वीपस्था नदी । पं० २० । ४ ॥

ऋतुः । मासद्वयात्मकः कालः । तृ० ११ । ११ ॥

ऋतुपर्णः । क्ष० सू० वं० । १ अयुतायुषः पुत्रः ।
तत्पुत्रः सर्वकामः । न० ९ । १७-॥

ऋतेयुः । क्ष० सो० वं० । रौद्राश्वस्य पुत्रः । माता
धृताची अप्सराः । पुत्रोऽन्तिभारः । न० २० ।
४-६ ॥

ऋभवः । दक्षाध्वरे उत्पन्ना देवाः । च० ४ । ३३ ॥

१ ऋभुः । ब्रह्मपुत्रः ऊर्ध्वरेता ऋषिः । च० ८ ।
१ ॥

२ ऋभुः । सिद्ध ऋषिः । ष० १५ । १२ ॥ प्रथ-
मोऽप्ययमेवेति भाति ॥

ऋश्यमूकः । पर्वतः । पं० १९ । १६ ॥

भृश्यभृङ्गः । विभाण्डकऋषेः पुत्रः । भार्या शान्ता । न०
२३ । ८ ॥ तस्यागामिमन्वन्तरे सप्तर्षित्वम् । अ०
१३ । १५ ॥

१ ऋषभः । विष्ण्ववतारभूतः । नाम्नेः पुत्रः । माता
मेरुदेवी । पं० ३ । २० ॥ भार्या जयन्ती । शतं
पुत्राः । तेषु ज्येष्ठो भरतः । पं० ४ ॥ ५ ॥ ६ ॥

२ ऋषभः । भारतवर्षस्थः पर्वतः । पं० १९ । १६ ॥

३ ऋषभः । मेरोः केसरपर्वतः । पं० १६ । २६ ॥

४ ऋषभः । लोकालोकपर्वतस्थः दिग्गजः । पं०
२० । ३९ ॥

५ ऋषभः । इन्द्रस्य पुत्रः । तन्माता पौलोमी । ष०
१८ । ७ ॥

६ ऋषभः । नवममन्वन्तरे भगवदवतारभूतः आयुष्म-
तः पुत्रः । माता अम्बुधारा । अ० १३ । २० ॥

७ ऋषभः । क्ष० सो० वं० । उपरिचरवसोः पुत्रः ।
न० २२ । ६ ॥

८ ऋषभः । कृष्णस्य पुत्रः । प्र० १४ । ३१ ॥

ऋषभदेवः । ६ ऋषभशब्दं पश्यत ॥

ऋषभावतारः । प्र० ३ । १३ ॥ द्वि० ७ । १० ॥

ऋषयः । अनेकेषां नामधेयानि । प्र० ९ । ६-८ ॥

१९ । ७-११ ॥ प० १५ । १२-१५ ॥

द० ८४ । ३-॥ ८६ । १८-॥

१ ऋषिकुलेया । भूमनो भार्या । पं० १५ । ६ ॥

२ ऋषिकुलेया । नदी । पं० १९ । १८ ॥

ऋषिसर्गावतारः । प्र० ३ । ८ ॥

ऋष्यः । क्ष० सो० वं० । दिलीपस्य पिता । न०
२२ । ११ ॥

ए०

एकः । क्ष० सो० वं० । रयस्य पुत्रः । न० १५ ।
२ ॥

एकचक्रः । दनुपुत्रोऽसुरः । प० ६ । ३१ ॥

एकपत्नीव्रतम् । श्रीरामस्य । न० १० । ५५ ॥

एकशफाः । खरादयः । तेषां सृष्टिः । तृ० १० ।
२२ ॥

एकादशं मन्वन्तरम् । धर्मसावर्णिमन्वन्तरम् । अ०
१३ । २४ ॥

एकादशरुद्राः । भूतप्रजापतेः पुत्राः । माता सरूपा
(भूता) । प० ६ । १६-१८ ॥

एकान्तिनः । भगवद्भक्तेषूत्तमाः । तृ० १५ ।

४८ ॥ प० ९ । ४८ ॥ स० १० । ११ ॥

अ० ३ । २० ॥ न० २ । ११-१३ ॥

४ । १५-२१ ॥ द० १६ । २७ ॥ २३ ।

२६-२७ ॥ ३९ । २ ॥ ए० २० । ३४-

३६ ॥ द्वा० १० । १९-२४ ॥

ऐ०

ऐडविडः (ऐडविलः) । क्ष० सू० वं० । १६श-
स्थस्य पुत्रः । न० ९ । ४१ ॥

ऐन्द्री । इष्टिः । संतानप्रदा । युवनाश्वस्य । न० ६ ।
२६ ॥

ऐन्द्रियः । सर्गः । तृ० १० । १६ ॥

ऐरावतः । देवगजः । अ० ८ । ४ ॥

ऐलः । पुरुरवाः ॥

ऐलगीता । ए० २६ ॥

ऐश्वर्यम् । गुणः । प्र० १६ । २८ ॥ अणिमादयः

अष्टौ अष्टादश वा । ए० १९ । २७ ॥

ओ०

ओघवती । प्रतीकस्य पुत्री । ३ सुदर्शनस्य भार्या ।

न० २ । १८ ॥

ओघवान् । पूर्वोक्तस्य प्रतीकस्य पुत्रः । न० २ । १८ ॥

१ ओजः । गुणः । प्र० १६ । २९ ॥ द्वि० ५ ।

२६ ॥ १० । १५ ॥

२ ओजः । क्ष० सा० वं० । कृष्णस्य पुत्रः ।

माता माद्री द० ६१ । १५ ॥

ओषध्यः । तृ० ६ । १८ ॥

औ०

औत्तरेयः । २ परीक्षित् । प्र० १७ । ४० ॥

औदुम्बरः । वानप्रस्थावान्तरभेदः । तृ० १२ ।

४३ ॥

और्वः । ऋ० । प्र० १९ । १० ॥ सगरराजस्य

गुरुः । न० ८ । ८ ॥

क०

कंसः । क्ष० सो० वं० । उग्रसेनस्य पुत्रः । देवकस्य

पितृव्यपुत्रः । न० २४ । २४ ॥ पत्न्यौ अस्तिः

प्राप्तिश्च (प्राप्तिश्च) जरासन्धपुत्र्यौ । द० ५० । १ ॥

कालनेम्यंशः । ५१ । ४२ ॥ देवक्या हननोधमः ।

१ । ३५ ॥ देवकीसुताया हननोधमः । ४ । ३ ॥

तस्मै नारदेन नन्दादीनां देवपक्षत्वकथनम् । १ ।

६२-६४ ॥ कृष्णमानेतुमकूरप्रेषणम् । ३६ ।

२७ ॥ वधः कृष्णेन । ४४ । ३४-३८ ॥ तृ०

३ । १ ॥

कंसा । उग्रसेनस्य पुत्री । वसुदेवानुजस्य देवभागस्य

भार्या । न० २४ । २५ ॥

कंसावती । उग्रसेनस्य पुत्री । वसुदेवभ्रातुर्देवश्रवसो

भार्या । न० २४ । २५ ॥

ककुत्स्थः । क्ष० सू० वं० । १ पुरंजयस्य नामान्तरम् ।

न० ६ । १२ ॥

१ ककुद्भी । रेवतस्य पुत्रः । तस्य रैवत इति नामान्तरम् ।

पुत्री रेवती । न० ३ । २९ ॥

२ ककुद्भी । २ अरिष्टशब्दं पश्यत ॥

ककुप् । दक्षप्रजापतिपुत्री । धर्मप्रजापतेर्भार्या । पुत्रः

संकटः । प्र० ६ । ४-६ ॥

ककुभः । पर्वतः । प्र० १९ । १६ ॥

कक्षीवान् । ऋ० । प्र० ९ । ७ ॥

१ कङ्कः । क्ष० सो० वं० । उग्रसेनस्य पुत्रः । न०

२४ । २४ ॥

२ कङ्कः । क्ष० सो० वं० । शूरस्य पुत्रः । वसुदेवस्य

भ्राता । न० २४ । २९ ॥

कङ्का । उग्रसेनस्य पुत्री । वसुदेवभ्रातुरानकस्य भार्या ।

न० २४ । २५ ॥

कचः । बृहस्पतेः पुत्रः । न० १८ । २२ ॥

कण्डुः । ऋ० । तस्य प्रम्लोचानाम्न्यामप्सरसिं मारि-

षानामकपुत्र्या जननम् । च० ३० । १३ ॥

कण्वः । ऋ० । अप्रतिरथनामकक्षत्रियस्य पुत्रः ।

स ब्राह्मण्यं प्राप्तः । तत्पुत्रो मेधातिथिः । न०

२० । ६ ॥ [पुत्री शकुन्तला ।]

कद्रूः । दक्षपुत्री । ताक्ष्यापरनाम्नः कश्यपस्य भर्त्या ।

पुत्राः नागाः । प्र० ६ । २२ ॥

१ कपिलः । योगी । कर्दमस्य पुत्रः । माता देवहूतिः ।

द्वि ७ । ३ ॥ तृ० २३ । ६-२४ । २६ ॥

देवहूत्यै तत्त्वोपदेशः । २५-३३ ॥ सगरपुत्राणां
भस्मीकरणम् । न० ८ । १० ॥

२ कपिलः । कुशद्वीपस्थः पर्वतः । पं० २० ।

१५ ॥

३ कपिलः । मेरोः केसरपर्वतः । पं० १६ । २६ ॥

४ कपिलः । दनुपुत्रोऽसुरः । ष० ६ । ३० ॥

कपिलाश्वः । क्ष० सू० वं० । कुवलयश्वस्य पुत्रः ।

न० ६ । २४ ॥

कपोतदम्पतिकथा । ए० ७ । ५३ ॥

कपोतरोमा । क्ष० सो० वं० । न० २४ । २० ॥

कबन्धः । राक्ष० । रामेण हतः । न० १० । १२ ॥

कम्बलवर्हिषः । क्ष० सो० वं० । १अन्धकस्य पुत्रः ।

न० २४ । १९ ॥

कयाधुः । जम्भनामकस्यासुरस्य पुत्री । हिरण्यकंशिपो-

भार्या । ष० १८ । १२ ॥ गर्भिण्यास्तस्याः

नारदस्य आश्रमे वासः । स० ७ । १२-॥

१ करंधमः । क्ष० सू० वं० । खनिनेत्रस्य पुत्रः ।

तत्पुत्रः अवीक्षित् । न० २ । २५ ॥

२ करंधमः । क्ष० सो० वं० । त्रिभानोः पुत्रः । पुत्रो

मरुतः । न० २३ । १७ ॥

करभाजनः । ऋषभदेवस्य पुत्रः । तन्माता जयन्ती ।

पं० ४ । ११ ॥ निमिराजं प्रति धर्मोपदेशः ।

ए० ५ । २०-॥

करंभिः । क्ष० सो० वं० । न० २४ । ५ ॥

करवीरः । मेरोर्दक्षिणदिक्स्थः पर्वतः । पं० १६ ।

२७ ॥

करुशाधिपतिः । पौण्ड्रको वासुदेवः । द० ६६ ।

१ ॥

करुषः (करुषकः) । वैवस्वतमनोः पुत्रः । अ० १३ ।

३ ॥ न० १ । १२ ॥ तत्पुत्राः । २ । १६ ॥

करेणुमती । पाण्डवस्य नकुलस्य भार्या । न० २२ ।

३२ ॥

कर्णः । कुन्त्याः कानीनः पुत्रः । पिता सूर्यः । अधि-

स्थेन सूतेन वर्धितः । न० २३ । १३ ॥

कर्णौ । श्रोत्रशब्दं पश्यत ॥

कर्णिका । २ कङ्कस्य भार्या । न० २४ । ४४ ॥

कर्दमः । ऋ० । ब्रह्मणः लायाया उत्पन्नः । तृ० १२ ।

२७ ॥ सरस्वतीतीरे तपश्चरणम् । २१ । ६-॥

देवहूत्या विवाहः । २२ । १५ ॥ देवहूत्या सह

रमणम् । २३ । १०-४७ ॥ नवकन्योत्पत्तिः ।

४७ ॥ कपिलनामकपुत्रोत्पत्तिः । २४ । २६ ॥

तत्कृता भगवत्स्तुतिः । २१ । १३ ॥ २४ । २७ ॥

यत्याश्रमस्वीकारः । २४ । ४१ ॥

कर्मजित् । क्ष० सो० वं० । न० २२ । ४७ ॥

कर्मनिन्दा । च० २५ । ३ ॥ २९ । ४७ ॥

पं० ५ । ५ ॥ १४ । २३ ॥ ष० ५ । ११ ॥

९ । ४९ ॥ १६ । ६० ॥ स० ७ । २८ ।

४१ ॥ अ० २४ । ४७ ॥ द० २३ । ९ ।

३८-५२ ॥ ४० । २३ । ८६ । ४७ ॥ ए०

५ । ६ ॥ १४ । ११ ॥ १८ । १२ ॥ २० ।

९ । २६-२८ ॥

कर्मयोगः । ए० २० ॥

कर्मश्रेष्ठः । ऋ० । पुलहस्य पुत्रः । माता कर्दमपुत्री

गतिः । च० १ । ३८ ॥

कर्मेन्द्रियाणि । वाक् करौ चरणौ गुह्यं पायुश्चेति
पञ्च । तृ० २६ । १३ ॥

कला । कर्दमपुत्री । मरीचिक्रपेर्भार्या । तृ० २४
२२ ॥ पुत्रौ कश्यपः पूर्णिमा च । च० १ ।
१३ ॥

कलापग्रामः । न० १२ । ६ ॥ तत्र देवापेर्मरोश्च
तपश्चरणम् । द्वा० २ । ३७ ॥

कलिः । चतुर्थयुगाभिमानि असुरः । २ परीक्षिता
तन्निग्रहः । प्र० १६ । ४ ॥ १७ । २८ ॥
तस्यावासस्थानानि । ३८ युगारंभसमयः । प्र०
१५ ३६ ॥ १८ । ६ ॥ द्वा० २ । २९ ॥

भीरुत्वम् । प्र० १८ । ८ ॥ दोषाः । द्वा०
२ । १-१६ ॥ युगधर्माः । ३ । २४ ॥ लक्ष-
णम् । ३ । ३० ॥ दोषपरिहरणोपायः । ३ ।
४४-५१-॥ एको महान्गुणः । ३ । ५१-॥

कलिङ्गः । क्ष० सो० वं० । २ बलेर्भार्यायां दीर्घतमस
क्रपेरुत्पन्नः । न० २३ । ६ ॥

कलिकः । कलकी । भगवदवतारो दुष्टराजनिग्रहार्थम् ।
पिता विष्णुयशाः । द्वा० २ । १६ । प्र० ३ ।
२५ ॥

१ कल्पः । क्ष० । ध्रुवस्य पुत्रः । तन्माता भ्रमिः ।
च० १० । १

२ कल्पः । कालविशेषः । तत्परिमाणम् । द्वा० ।
४ । २ ॥

३ कल्पः । क्ष० सो० वं० । वसुदेवस्य पुत्रः । तन्माता
उपदेवा । न० २४ । ५१ ॥

कलमाषपादः । सौदासस्य नामान्तरम् ॥ न० ९ ।
१८ ॥

कवषः । ऋ० । प्र० १९ । १० ॥ द० ७४ ।
७ ॥

१ कविः । तुषितेष्वन्यतमः । च० १ । ७ ॥

२ कविः । ऋ० । भृगोः पुत्रः । माता स्यातिः ।
पुत्रः उशना । च० १ । ४५ ॥

३ कविः । क्ष० । प्रियव्रतस्य पुत्रः । ऊर्ध्वमेताः ।
पं० १ । २५ ॥

४ कविः । क्ष० । ऋषभदेवस्य पुत्रः । माता जयन्ती ।
पं० ४ । ११ ॥ निमिराजाय भागवतधर्मकथनम् ।
ए० २ । ३३-४३ ॥

५ कविः । वैवस्वतमनोः पुत्रः । न० १ । १२ ॥
तपश्चरणम् । २ । १५ ॥

६ कविः । क्षत्रियस्य दुरितक्षयस्य पुत्रः । ततः स
ब्राह्मणो जातः । न० २१ । १९ ॥

७ कविः । क्ष० सो० वं० । कृष्णस्य पुत्रः । माता
कालिन्दी । द० ६१ । १४ ॥

कविस्थः । क्ष० सो० वं० । न० २२ । ४० ॥

कश्यपः । मरीचेः पुत्रः । माता कर्दमप्रजापतिपुत्री
कला । च० १ । १३ ॥ भार्यास्त्रयोदश दक्ष-
प्रजापतिपुत्र्यः अदित्यादयः । प्र० ६ । २५-॥
तस्यान्ये द्वे भार्ये वैश्वानरनामकदानवपुत्र्यौ । तयोः
स्वपौत्रीत्वेऽपि ब्रह्मण आज्ञया पाणिग्रहणम् ।
३४-३६ ॥ तस्य पुनस्ताक्षर्यनाम्नोऽन्याश्चतस्रो
दक्षपुत्र्यो भार्याः । २१-२२ ॥

२ कश्यपः । पौराणिक ऋषिः । द्वा० ७ । ५ ॥

काकवर्णः । क्ष० । द्वा० १ । ५ ॥

काञ्चनः । क्ष० सो० वं० । न० १५ । ३ ॥

कात्यायनीव्रतम् । द० २२ ॥

कानीनः । अग्निवेद्यः । न० २ । २१ ॥

कान्तिः । गुणः । प्र० १६ । २८ ॥
 कान्यकुब्जः । देशः । प्र० १ । २१ ॥
 कामः । इच्छाभिमानि देवः । संकल्पस्य पुत्रः । प्र०
 ६ । १० । पूर्व ब्रह्मणो हृदयादुत्पन्नः । तृ०
 १२ । २६ ॥ तन्निन्दा । प्र० १४ । ४ ॥ स०
 १५ । १५-२१ ॥
 कामगमाः । एकादशमन्वन्तरीया देवाः । अ० १३ ।
 २५ ॥
 कामगिरिः । प्र० १९ । १६ ॥
 कामधेनुः । हविर्धानी । उत्पत्तिः क्षीरोदधेः । अ०
 ८ । १-॥
 कामरूपम् । सिद्धिः । ए० १५ । २१-२२ ॥
 कामिनां निन्दा । च० २६ । १८-॥
 काम्पिल्यः । क्ष० सो० वं० । भर्माश्वस्य पुत्रः ।
 न० २१ । ३२ ॥
 कारुपाः । क्ष० । उत्तरापथगोप्तारः । न० २ ।
 १६ ॥
 कार्तवीर्यः । २ अर्जुनशब्दं पश्यत ॥
 कार्तिकमासः । ऊर्जमासः । द्वा० ११ । ४४ ॥
 कालः । स्वरूपम् । तृ० १० । १०-१४ ॥ परि-
 भाणम् । ११ । १-१४ ॥ द० ३ । २६ ॥
 विभागः । तृ० ११ ॥ महिमा । प्र० ७ ।
 १४ ॥ १३ । १६-४१ ॥ तृ० ११ । १५ ।
 ३७-४१ ॥ २९ । ४०-४५ ॥ ३० ।
 १-२ ॥ च० ११ । १९-२१ ॥ १२ ।
 ३ ॥ अ० ६ । १९ ॥ ११ । ८ ॥ २१ ।
 १९-२४ ॥ न० ४ । ५३ ॥ ए० ६ ।
 १५ ॥

२ कालः । कालयवनः । कृष्णेन मुचुकुन्दद्वारा घातितः ।
 तृ० ३ । १० ॥ द० ५१ । १२ ॥
 कालका । वैश्वानरनामकदानवपुत्री । कश्यपभार्या ।
 पुत्राः कालकेयाः । प्र० ६ । ३४-३५ ॥
 कालकूटम् । विषशब्दं पश्यत ॥
 कालकेयाः । कालकाशब्दं पश्यत ॥
 कालचक्रम् । मानसोत्तरगिरिस्थम् । प्र० २१ ।
 १३ ॥
 कालञ्जरः । मेरोः केसरपर्वतः । प्र० १६ । २६ ॥
 कालदुहिता । च० २७ । १९ ॥
 कालनरः । क्ष० सो० वं० । समानरस्य पुत्रः ।
 न० २३ । १ ॥
 कालनाभः । हिरण्याक्षस्य पुत्रः । स० २ । १८ ॥
 कालनेमिः । असुरः । द० ५१ । ४२ ॥
 कालयवनः । यवनशब्दं पश्यत ॥
 कालमूत्रम् । नरकः । प्र० २६ । ७, १४ ॥
 कालाग्रिहृद्रः । द्वि० १० । ४३ ॥
 कालापः । कलापग्रामशब्दं पश्यत ॥
 १ कालिन्दी । सूर्यपुत्री । कृष्णस्य भार्या । तस्या
 विवाहः । द० ५८ । १७-२९ ॥ ८३ । ११
 पुत्राः । ६१ । १४ ॥
 २ कालिन्दी । नदी । तृ० ४ । ३६ ॥
 कालियः । नागः । कृष्णेन दमितः । द्वि० ७ ।
 २८ ॥ तृ० २ । ३१ ॥ द० १६ । १७ ॥
 काली । १ भीमसेनस्य भार्या । पुत्रः सर्वगतः । न०
 २२ । ३१ ॥
 कालेयाः । दैत्याः । प्र० २४ । ३० ॥
 कावषेयः । ऋ० । तस्य तुर इति नामान्तरम् ।

१ जनमेजयस्याश्वमेधे पुरोहितः । न० २२ ।
 ३७ ॥
 कावेरी । नदी । पं० १९ । १८ ॥ द० ७९ । १४ ॥
 काव्यः । शुक्राचार्यः । तत्पुत्रौ शण्डामर्कौ । स०
 ५ । १ ॥
 काशिः । क्ष० सो० वं० । काश्यस्य पुत्रः । न०
 १७ । ४ ॥
 १ काश्यः । क्ष० सो० वं० । सुहोत्रस्य पुत्रः ।
 पुत्रः काशिः । न० १७ । ४ ॥
 २ काश्यः । क्ष० सो० वं० । सेनजितः पुत्रः । न०
 २१ । २३ ॥
 काश्यपः । कश्यपशब्दं पश्यत ॥
 १ काष्ठा । कालविशेषः । त० ११ । ७ ॥
 २ काष्ठा । दक्षपुत्री । कश्यपऋषेर्भार्या । पुत्राः
 द्विशफेतराः । चतुष्पादाः । प० ६ । २५,
 २९ ॥
 कासारः । ऋ० । बाष्कलस्य शिष्यः । द्वा० ६ ।
 ५९ ॥
 किङ्किणः । क्ष० सो० वं० । भजमानस्य पुत्रः ।
 न० २४ । ७ ॥
 किंनराः । देवयोनयः । तेषां सृष्टिः । त० २० ।
 ४५ ॥
 किंपुरुषः । आग्नीध्रस्य पुत्रः । भार्या मेरोः पुत्री
 प्रतिरूपा । पं० २ । १९-२३ ॥
 किंपुरुषम् । जम्बूद्वीपस्थं वर्षम् । तदधिपतिः ।
 किंपुरुषः । पं० २ । १९-२३ ॥ १९ । १-
 ८ ॥
 किंपुरुषाः । देवयोनयः । त० २० । ४५ ॥
 कीटकः । संकटस्य पुत्रः । प० ६ । ६ ॥

१ कीटकः । गयासमीपस्थं बुद्धावतारस्थलम् । प०
 ३ । २४ ॥
 २ कीटकः । ऋषभदेवस्य पुत्रः । पं० ४ । १० ॥
 १ कीर्तिः । उरुकमस्य भार्या । प० १८ । ८ ॥
 २ कीर्तिः । गुणः । प० १६ । २९ ॥ १७ ।
 १० ॥
 कीर्तिमान् । क्ष० सो० वं० । वसुदेवस्य पुत्रः ।
 माता देवकी । द० १ । ५४-५७ ॥
 कुकुरः । क्ष० सो० वं० । सात्वतस्य पुत्रः । न०
 २४ । १९ ॥
 कुक्षिः । ऋ० । पौण्यञ्जिऋषेः पुत्रः । द्वा० ६ ।
 ७९ ॥
 कुक्षेयुः । क्ष० सो० वं० । रौद्राश्वस्य पुत्रः । न०
 २० । ४ ॥
 कुचेलोपाख्यानम् । द० ८०-८१ ॥
 कुटीचकः । संन्यासाश्रमभेदः । त० १२ । ४३ ॥
 कुणिः । क्ष० सो० वं० । न० २४ । १४ ॥
 कुत्सः । चक्षुर्नामिकमनोः पुत्रः । च० १३ । १६ ॥
 १ कुन्तिः । क्ष० सो० वं० । नेत्रस्य पुत्रः । न०
 २३ । २२ ॥
 २ कुन्तिः । क्ष० सो० वं० । कृष्णस्य पुत्रः । मा-
 ता सत्या । द० ६१ । १३ ॥
 कुन्ती । शूरस्य पुत्री । भ्राता वसुदेवः । पाण्डोर्भार्या ।
 न० २२ । २७ ॥ तस्याः पृथा इति नामान्त-
 रम् । २४ । ३० ॥ तत्कृता कृष्णस्तुतिः । प०
 ८ । १८-४३ ॥ अकूरेण संवादः । द० ४९ ।
 ७-१३ ॥ वासुदेवेन संवादः । द० ८२ ।
 १९-॥

कुन्दः । शाल्मलिद्वीपस्थः पर्वतः । पं० २० । १० ॥

कुवेरः । उत्तरदिगीश्वरो विश्रवसः पुत्रो देवः । माता
इडविला । च० १ । ३६-३७ ॥ न० २ ।

३३ ॥ ध्रुवाय वरदानम् । च० १२ । २-९ ॥

कुब्जा । त्रिवकाशब्दं पश्यत ॥

कुमाराः । सनकादयः । द्वि० । ६ । ११ ॥ ७ ।

५ ॥

कुमार्याः सकाशात् शिक्षिता गुणाः । ए० ९ ।

५-१० ॥

१ कुमुदः । मेरोरवष्टम्भपर्वतः । पं० १६ । ११-

१२ ॥

२ कुमुदः । भगवत्पार्षदो देवः । अ० २१ । १६ ॥

३ कुमुदः । ऋ० । पथ्यऋषेः शिष्यः । द्वा० ७ ।

२ ॥ -

कुमुदाक्षः । देवः । भगवत्पार्षदः । अ० २१ ।

१६ ॥

कुम्भकर्णः । विश्रवसः पुत्रः । च० १ । ३७ ॥

माता कैकसी । भ्राता रावणः । रामेण हतः ।

न० १० । १८ ॥

कुम्भाण्डः । बाणासुरस्य मन्त्री । पुत्री चित्रलेखा ।

द० ६२ १४ ॥ । ६३ । ८ ॥

कुम्भीपाकः । नरकः । पं० २६ । ७ । १३ ॥

कुरङ्गः । मेरोः केसरपर्वतः । पं० १६ । २६ ॥

कुयोगी । प्र० ६ । २२ ॥

कुररः । मेरोः केसरपर्वतः । पं० १६ । २६ ॥

कुररात् शिक्षिता गुणाः । ए० ९ । २ ॥

१ कुरुः । आग्नीध्रस्य पुत्रः । भार्या मेरोः पुत्री नारी ।

पं० २ । १९-२३ ॥

२ कुरुः । क्ष० सो० वं० । संवरणस्य पुत्रः । माता

सूर्यपुत्री तपती । पुत्राः १ परीक्षिदादयः । न०

२२ । ४ ॥

कुरुक्षेत्रम् । प्र० १० । ३४ ॥ न० २२ । ४ ॥

कुरुजाङ्गलाः । देशः । प्र० ४ । ६ ॥ १० । ३४ ॥

१६ । ११ ॥ तृ० १ । २४ ॥

कुरुवर्षम् । जम्बूद्वीपस्थम् । अधिपतिः आग्नीध्रपुत्रः

कुरुः । पं० २ । १९-२३ ॥ १६ । ८ ॥

१८ । ३४-३९ ॥

कुलिङ्गमिथुनकथा । स० २ । ५०-५७ ॥

कुल्यः । सामगक्रषिः । द्वा० ६ । ७९ ॥

कुरुवशः । क्ष० सो० वं० । न० २४ । ५ ॥

कुवल्यापीडः । कंसस्य गजः । कृष्णेन हतः । द०

४३ । २-१५ ॥

१ कुवल्याश्वः । क्ष० सू० वं० । १ बृहदश्वस्य

पुत्रः । अयमेव धुन्धुमारः । न० ६ । २२,

२४ ॥

२ कुवल्याश्वः । क्ष० सो० वं० । दिवोदासस्य पुत्रः ।

अयमेव प्रतर्दनः युमान् शत्रुजित् ऋतध्वज इति

नामवान् । न० १७ । ६-५ ॥

कुवलाश्वः । कुवल्याश्व शब्दं पश्यत ।

१ कुशः । क्ष० सू० वं० । श्रीरामस्य पुत्रः । माता

सीता । न० ११ । ११ ॥ तत्पुत्रोऽतिथिः ।

१२ । १ ॥

२ कुशः । क्ष० सो० वं० । पिता अजकः । पुत्राः

कुशाम्बुप्रभृतयः । न० १५ । ४ ॥

३ कुशः । क्ष० सो० वं० । सुहोत्रस्य पुत्रः । न०

१७ । ३ ॥ पुत्रः प्रतिः । १६ ॥

- ४ कुशः । क्ष० सो० वं० । विदर्भस्य पुत्रः । माता
शैब्या । न० २४ । १ ॥
- कुशद्वीपः । तदधिपतिः हिरण्यरेताः । पं० १ । ३२ ॥
२० । १३ ॥
- कुशध्वजः । क्ष० सू० वं० । सीरध्वजस्य पुत्रः । न०
१३ । १९ ॥
- कुशनाभः । क्ष० सो० वं० । अजकस्य पुत्रः । न०
१५ । ४ ॥
- कुशाग्रः । क्ष० सो० वं० । बृहद्रथस्य पुत्रः । तस्य
वैमात्रेयो भ्राता । जरासन्धः । न० २२ । ६-८ ॥
- कुशाम्बः । क्ष० सो० वं० । उपरिचरवसोः पुत्रः ।
न० २२ । ५-६ ॥
- कुशाम्बुः । क्ष० सो० वं० । कुशस्य पुत्रः । तत्पुत्रो
गाधिः । न० १५ । ४ ॥
- १ कुशार्तः । ऋषभदेवस्य पुत्रः । पं० ४ । १० ॥
- २ कुशार्तः । गङ्गाद्वाराख्यं क्षेत्रम् । तत्र विदुरमैत्रेययोः
संवादः । तृ० २० । ४ ॥
- कुसीदः । ऋ० । पौण्यज्जिपुत्रः । द्वा० ६ । ७९ ॥
- कुसुम्भः । मेरोः केसरपर्वतः । पं० १६ । २६ ॥
- १ कुहूः । शाल्मलिद्वीपस्था नदी । पं० २० । १० ॥
- २ कुहूः । अङ्गिरसः पुत्री । माता श्रद्धा । धातुर्भार्या ।
च० १ । ३४ ॥
- कूटः । कंसभृत्यो मल्लः । द० ४४ । २६ ॥
- कूटकः । पर्वतः । पं० १९ । १६ ॥
- कूपकर्णः । असुरः । बाणासुरस्य मन्त्री । द० ६३ ।
८ ॥
- कूर्मः । भगवदवतारः । प्र० ३ । १६ ॥ द्वि० ७ ।
१३ ॥ तत्सुतुर्तिर्मन्त्रं च । पं० १८ । २९-३० ॥
अजितोऽपि स एव । अ० ५ । ९ ॥
- कुकलासः । नृगस्य तज्जन्मप्राप्तिः श्रीकृष्णेनोद्धारश्च ।
द० ६४ । ३-९ ॥
- १ कृतः । क्ष० सो० वं० । ७ जयस्य पुत्रः । न०
१७ । १७ ॥
- २ कृतः । क्ष० सो० वं० । वसुदेवस्य पुत्रः । माता
रोहिणी । न० २४ । ४६ ॥
- कृतकः । क्ष० सो० वं० । वसुदेवस्य पुत्रः । माता
मदिरा । न० २४ । ४८ ॥
- कृतंजयः । क्ष० सू० वं० । बर्हिषः पुत्रः । न०
१२ । १३ ॥
- कृतद्युतिः । चित्रकेतुराजस्य भार्या । प० १४ ।
२८ ॥ मृतं पुत्रमुद्दिश्य तस्याः प्रलापः ।
५१-५८ ॥
- कृतध्वजः । क्ष० सू० वं० । धर्मध्वजस्य पुत्रः ।
पुत्रः केशिध्वजः । न० १३ । १९-२१ ॥
- कृतमाला । नदी । अ० २४ । १२ ॥ तत्तीरे
सत्यव्रतेन तपश्चरणम् । पं० १९ । १८ ॥ द०
७९ । १६ ॥
- कृतम् । प्रथमं युग्मम् । द्वा० २ । २४ ॥ ३ ।
१८ । २७ ॥
- कृतरथः । कृतिरथशब्दं पश्यत ॥
- कृतवर्मा । क्ष० सो० वं० । हृदिकस्य पुत्रः । न०
२४ । २७ ॥
- कृतवीर्यः । क्ष० सो० वं० । धनकस्य पुत्रः । पुत्रः
कार्तवीर्यार्जुनः । न० २३ । २३ ॥
- कृतस्थली । अप्सराः । द्वा० ११ । ३३ ॥
- कृताग्निः । क्ष० सो० वं० । धनकस्य पुत्रः । न०
२४ । २३ ॥

कृताश्वः । ३ कृशाश्वशब्दं पश्यत ।

१ कृतिः । क्ष० सो० वं० । ३वभ्रोः पुत्रः ।
तत्पुत्रः उशिकः । न० २४ । २ ॥

२ कृतिः । क्ष० सो० वं० । नहुषस्य पुत्रः । न०
१८ । १ ॥

३ कृतिः । क्ष० सो० वं० । नीपस्य पिता । न०
२१ । २८ ॥

४ कृतिः । असु० । संह्रादस्य भार्या । पुत्रः
पञ्चजनः । प० १८ । १४ ॥

कृतिमान् । क्ष० सो० वं० । यवीनरस्य पुत्रः ।
तत्पुत्रः सत्यधृतिः । न० २१ । २७ ॥

कृतिरथः (कृतरथः) । क्ष० सू० वं० । प्रतीपकस्य
पुत्रः । तत्पुत्रः देवमीढः । न० १३ । १६ ॥

१ कृती । विश्वकर्मणो भार्या । प० ६ । १५ ॥

३ कृती । क्ष० सो० वं० । ३च्यवनस्य पुत्रः ।
तत्पुत्रः उपरिचरवसुः । न० २२ । ५ ॥

कृतेयुः । क्ष० सो० वं० । रौद्राश्वस्य पुत्रः । न०
२० । ४ ॥

कृतौजाः । क्ष० सो० वं० । धनकस्य पुत्रः । माता
अप्सराः । न० २४ । २३ ॥

कृत्या । आभिचारप्रयोगः । १ अम्बरीषमारणाय दुर्वा-
ससा सृष्टा । न० ४ । ४६ ॥ प्रह्लादहनाय
प्रयुक्ता । स० ५ । ४३ ॥

कृत्वी । शुकाचार्यस्य पुत्री । नीपस्य भार्या । पुत्रो
ब्रह्मदत्तः । न० २१ । २५ ॥ अत्रेदं तत्त्वम् ।
नेयं सक्षाच्छुकाचार्यस्य दुहिता किंतु तच्छायायाः
इति ॥

कृपः । ऋ० । शरद्वहपेरयोनी जातः पुत्रः । तत्स्वसा
कृपी । न० २१ । ३५-३६ ॥ अष्टमे मन्वन्तरेऽस्य

सप्तर्षित्वम् । अ० १३ । १५ ॥ २ परीक्षितो
गुरुः । प्र० १६ । ३ ॥

कृपी । कृपस्य स्वसा । द्रोणाचार्यस्व भार्या । पुत्रः
अश्वत्थामा । न० २१ । ३६ ॥ गौतमी इति
नामान्तरम् । प्र० ७ । ४७ ॥

कृमिभोजनम् । नरकः । पं० २६ । ७ , १८ ॥

१ कृशाश्वः । प्रजापतिः । भार्ये दक्षपुत्र्यौ अर्चिर्धि-
षणा च । अर्चिषः पुत्रो धूम्रकेशः । धिषणायाः
पुत्रा वेदशिराः देवलः वयुनः मनुश्च । प० ६ ।
२० ॥

२ कृशाश्वः । क्ष० सू० वं० । न० २ । ३५ ।

३ कृशाश्वः (कृताश्वः) । क्ष० सू० वं० । बर्हणाश्वस्य
पुत्रः । तत्पुत्रः सेनजित् । न० ६ । २५ ॥

कृष्णः । क्ष० सो० वं० । भगवदवतारभूतः । अव-
तारकथा । प्र० ३ । २३ ॥ द्वि० ७ । २६ ॥

तृ० २-३ ॥ द० ३ । १-८ ॥ तेन गर्भस्थस्य
२ परीक्षितो रक्षणम् । प्र० ८ । १४ ॥ १२ ।

७-११ ॥ तत्कथाश्रवणं नारदेन । प्र० ५ ।
२६ ॥ हास्तिनपुरात् द्वारकागमनम् । प्र० १० ।

७-३६ ॥ अर्जुनेन सह द्वारकागमनम् । १२ ।
३६ ॥ तत्स्तुतिः । द्वारकावासिस्त्रीभिः कृता । प्र०

१० । २१-३१ ॥ मातृगर्भस्थस्य तस्य ब्रह्मणा
कृता स्तुतिः । द० २ । २६-४० ॥ वसुदेवकृता

स्तुतिः । ३ । १३-२१ ॥ ८५ ॥ देवक्या कृता
स्तुतिः । ३ । २४-३१ ॥ नलकूबरमणिप्रीव-

कृता स्तुतिः । १० । २८-३८ ॥ ब्रह्मकृता
स्तुतिः । १४ । १-४ ॥ कालीयपत्नीभिः कृता

स्तुतिः । १६ । ३३-५३ ॥ कालीयेन कृता ।

५७ ॥ नन्दकुला स्त्रितिः । ३० ३६ । १५-
 २२ ॥ इन्द्रकुला स्त्रितिः । ३० २७ । ४-३ ॥
 वरकुला । २८ । ५-८ ॥ अर्ककुला स्त्रितिः ।
 ३० ३८ ॥ ४० ॥ मुकुन्दकुला स्त्रितिः । ५१ ।
 ४६-५८ ॥ ब्राम्हकुला । ३० ५६ । २६-
 २८ ॥ मूर्धन्या कुला । ५२ । २५-३१ ॥ रुद्र-
 कुला । ६३ । ३४-४५ ॥ राजभिः कुला । ७० ।
 २५-३० ॥ ७३ । ८-॥ नारदकुला । ७० ।
 ३७-४१ ॥ अग्निभिः कुला स्त्रितिः । ८४ ।
 १६-२६ । मूर्धिकुला । ८६ । ३१-३६ ॥
 ४० ८६ । ४४-४९ ॥ मूर्धा-
 नां वसिष्ठः क्षौद्रावृष्टिः । ३० ११ । ३४-३९ ॥
 ५ । २-१७ ॥ सत्यपानकाते यथोदित्यै स्वास्य
 सत्यस्य प्रपञ्चस्य प्रदक्षीनम् । ३० ७ । ३४-
 ३७ ॥ ८ । ३५-४२ ॥ ॥ शकटस्यिरविगा-
 वतीविवधः । ३० ७ ॥ तस्य रिङ्गखण्डम् । ८ ।
 २१ ॥ वात्यद्वैष्टयम् । २९-३१ ॥ सुद्वैष्टयम् ।
 ३२-३९ ॥ यथोदित्या उल्लेखे वचनम् । ३०
 १ । १२-१८ ॥ यमलज्जिनमङ्गः । १० ॥
 वत्सस्यिरवकास्यिरयोविवधः । ११ ॥ फलविकल्पि
 ऐश्वर्यवानम् । ११ । ११ ॥ अथास्यिरवधः । १२ ॥
 ब्रह्मणोपहृतानां गोवत्सगोपाजानां स्वयं ऊपग्रहोत्तन
 स्थितिः । १३ ॥ वैवकास्यिरवधः कालियदमनं
 च । १६ ॥ द्वावाभिपपानम् गोपेभ्यो वैकुण्ठप्रदक्षी-
 नम् । ३० १८ । ११ ॥ गोपि-
 काभिः सह कीडा । २१ ॥ गोपकुमा-
 रोणां वज्रापहराः । २२ ॥ यज्ञपत्नीनामव-
 प्रहः । २३ ॥ इन्द्रयानामङ्गः । २४ ॥ गोवधो-

कुराणम् । ३० २५ ॥ १० ७ । ३२ ॥ सिरया
 क्षीरभिषेकः । ३० २७ ॥ वरुणद्वैष्टगोवत्सस्य
 नन्दस्य मोचनम् । २८ ॥ रासकीडा ॥ २९-
 ३३ ॥ महाहिना अतस्य नन्दस्य मोचनम् ।
 ३४ ॥ वृषभक्षिणोऽसिरे-
 योविवधः । ३४ ॥ वृषभक्षिणोऽसिरे-
 योविवधः । ३७ ॥ मयुराणवधः ।
 ४१ ॥ रजकवधः । मालाकारस्य मुदक्षोऽसिप्रहश्च । ४१ ॥
 विवकायाः फलवृक्षकरणम् । कंसधनुषो भञ्जनं
 च । ४२ ॥ कुवलयप्रीडवधः । ३० ४३ ॥
 च । ४२ ॥ कंसवधः । देवकीवधमुदेवयोः सान्त्वनं
 च । ४४ ॥ उग्रसेनस्य पङ्क्तिभिषेकः सान्त्वीपित्या-
 चायाद्विद्याभ्यासः । सुतानां गुरुकुलाणां यमलोका-
 दासीय गुरवे दानं च ॥ ४५ ॥ निवकाया गृहगाम-
 नम् । अर्कस्य गृहगामनम् ॥ ४८ ॥ द्वैष्टकारिणाम् ।
 ५० ॥ मुकुन्देन कालयवनघातनम् । मुकुन्दस्य
 वरदानं च ॥ ५१ ॥ ११ ॥ स्त्रियमणीपञ्चिका । ५२ ॥
 स्त्रियमणीहरणम् ॥ ५३ ॥ स्त्रियमणी विरूपक-
 रणम् । ५४ ॥ स्त्रियमणीकरण्याणम् ५३-६० ॥
 तस्यां प्रदुष्यमानमकपुत्रोत्पत्तिः । ५५ ॥ सत्यमा-
 माजान्भवत्योविव्राहः । ५६ ॥ कालिन्दी सिन्धु-
 विन्दुसत्यमदात्तदम्पणानां विव्राहः । ५८ ॥ नर-
 कास्यिरवधः । ५९ ॥ स्त्रियमणीप्रमकलहः । ६० ॥
 कुण्डस्य पुत्रपौत्रादिकथनम् । ६१ ॥ बाणस्यिर-
 मुजन्तदः । ६३ ॥ कुकलासजन्मवतो गुरास्य
 मृषेणम् ॥ ६४ ॥ पौण्ड्रकवधः । सुदक्षिणवधः ।
 ६६ ॥ वज्राहस्यस्य नारदेन दक्षेनम् । ६९ ॥
 तस्य निर्याहिकम् । ७० ॥ युधिष्ठिरस्य राजसूय
 अय्यपूजाप्राप्तिः । विजिप्रावधः । ७४ ॥ सात्व-

वधः । ७६-७७ ॥ दन्तवक्रविह्वरथयोर्वधः ।
 ७८ ॥ कुचेलायैश्वर्यदानम् ॥ ८०-८१ ॥
 कंसेन हतानां स्वाग्रजानां परलोकादानीय देवक्यै
 प्रदर्शनम् । ८५ ॥ तस्य विभूतिवर्णनम् । ९० ॥
 उद्धवाय ज्ञानोपदेशः । ए० ६-२९ ॥ वैकुण्ठ-
 गमनम् । प्र० १५ । ३४-३६ ॥ तृ० २ ।
 ११ ॥ ४ । ३-२३ ॥ ए० ३० । २८ ॥
 ३१ । ५ ॥

२ कृष्णः । हविर्धानस्य पुत्रः । च० २४ । ८ ॥
 ३ कृष्णः । आन्ध्रदेशाधिपो वृषलः । द्वा० १ ।
 २२-२३ ॥

कृष्णवेणी । कृष्णा । नदी । पं० १९ । १८ ॥
 केकयः । क्ष० सो० वं० । शिवेः पुत्रः । न० २३ ।
 ३ ॥

१ केतुः । ताम्रसमनोः पुत्रः । अ० १ । २७ ॥
 २ केतुः । ऋषभदेवस्य पुत्रः । पं० ४ । १० ॥
 केतुमान् । क्ष० सो० वं० । २ धन्वन्तरेः पुत्रः ।
 न० १७ । ४-५ ॥

१ केतुमालः । आग्नीध्रस्य पुत्रः । भार्या मेरोः पुत्री
 देवकीतिः । पं० २ । १९-२३ ॥

२ केतुमालः । जम्बूद्वीपस्थं वर्षम् । प० १८ ।
 १५-२३ ॥

केदारः । तस्य भस्मासुरः वृकासुर इति च नामा-
 न्तरे । शकुनेः पुत्रः । द० ८८ । १७ ॥

केरलाः । देशः । द० ७९ । १९ ॥

केवलः । क्ष० सू० वं० । ३ नरस्य सुतः । न० २ ।
 २९-३० ॥

केशिध्वजः । क्ष० सू० वं० । न० १३ । २०-
 २१ ॥

केशिनी । सगरस्य भार्या । पुत्रः असमंजः । न० ८ ।
 १५ ॥

१ केशी । क्ष० सो० वं० । वसुदेवस्य पुत्रः । माता
 कौसल्या (भद्रा) । न० २४ । ४८ ॥

२ केशी । अश्वरूपी कंसभृत्योऽसुरः । कृष्णेन हतः ।
 द० ३७ । १-७ ॥

कैकयः । कैकयशब्दं पश्यत ॥

कैलासः । रुद्रावासभूतः पर्वतः । पं० १६ । २७ ॥
 वर्णनम् । च० ६ । ९-३० ॥

कोकामुखः । गोकामुखः । पर्वतः । पं० १९ ।
 १६ ॥

कोटरा । महाबलेर्भार्या । पुत्रो बाणासुरः । द० ६३ ।
 २०-२१ ॥ तस्याः विन्ध्यावलिः अशना इति
 नामान्तरे ।

कोल्लः । कोल्लकः । पर्वतः । पं० १९ । १६ ॥

कौशिकी । नदी । पं० १९ । १८ ॥

कौषारवः । मैत्रेयः । द्वि० १० । ४९ ॥ तृ० ४ ।
 २६ ॥

कौसल्या । वसुदेवस्य भार्या । पुत्रः केशी । अस्याः
 ३ भद्रा इति नामान्तरम् । न० २४ । ४८ ॥

कौस्तुभः । पद्मरागरूपो मणिः । क्षीरसमुद्रादुत्पन्नः ।
 अ० ८ । ५ ॥

१ क्रतुः । ब्रह्मर्षिः । ब्रह्मणः करादुत्पन्नः । तृ० १२ ।
 २३ ॥ भार्या कर्दमप्रजापतिपुत्री क्रिया । पुत्राः
 बालखिल्याः । च० १ । ३९ ॥

२ क्रतुः । क्ष० । उल्मुकस्य पुत्रः । च० १३ ।
 १७ ॥

३ क्रतुः । क्ष० सो० वं० । कृष्णस्य पुत्रः । माता
 जाम्बवती । द० ६१ । १२ ॥

कृतुमान् । ऋ० । विश्वामित्रस्य पुत्रः । न० १६ ।
३६ ॥

क्रथः । क्ष० सो० वं० । विदर्भस्य पुत्रः । न० २४ ।
१ ॥

क्रिमिभोजनम् । कृमिभोजनशब्दं पश्यत ॥

१ क्रिया । कर्दमप्रजापतिपुत्री । १ कृतुमहर्षेर्भार्या ।
तृ० २४ । २३ ॥ तत्पुत्राः बालखिल्याः ।
च० १ । ३९ ॥

२ क्रिया । दक्षपुत्री । धर्मप्रजापतेर्भार्या । पुत्रो
योगः । च० १ । ५१ ॥

३ क्रिया । विधातृनामकादित्यस्य भार्या । प०
१८ । ४ ॥

क्रियाद्वैतम् । स० १५ । ६४ ॥

क्रियायोगः । ए० २७ ॥ प्र० ५ । ३४ द्वा० ११ ॥

क्रियाशक्तिः । द्वि० ५ । २४ । ३१ ॥

१ क्रोधः । दुर्गुणः । तद्दोषाः । प्र० १८ । २९ ॥
च० ११ । ७ । ३१ । ३२ ॥

२ क्रोधः । ब्रह्मणः भ्रुवोरुत्पन्नः । तृ० १२ ॥ २६
लोभस्य पुत्रः । पुत्रौ दुरुक्तिः कलिश्च दंपती । च०
८ । ३ ॥

क्रोधनः । क्ष० सो० वं० । अयुतस्य पुत्रः । न०
२२ । ११ ॥

क्रोधवशा । दक्षपुत्री । कश्यपस्य भार्या । पुत्राः दन्द-
शूकादयः सर्पाः । प० ६ । २६ । २८ ॥

क्रोष्टा । क्ष० सो० वं० । यदोः पुत्रः । न० २३ ।
२० ॥

क्रौञ्चः । पर्वतः । मैनाकस्य पुत्रः । पं० २० ।
१८ ॥

क्रौञ्चद्वीपः । तदधिपतिः ऋतपृष्ठः । पं० । १ । ३२-
३३ ॥ २० । १८ ॥

क्षणः । कालविशेषः । तृ० ११ । ७ ॥

क्षत्ता । विदुरशब्दं पश्यत ॥

क्षत्रधर्मा । क्ष० सो० वं० । जयस्य पुत्रः । न०
१७ । १८ ॥

क्षत्रवृद्धः । क्ष० सो० वं० । आयोः पुत्रः । तत्पुत्राः
सुहोत्रादयः । न० १७ । १-२ ॥

क्षत्रियः । तद्बृत्तिः । स० ११ । १४ । लक्षणम् ।
२२ ॥ ए० १७ । १७ ॥

क्षमा । गुणः । तन्महिमा । न० १५ । ३९-४० ॥
प्र० १६ । २७ ॥

क्षान्तिः । क्षमा ॥

क्षारकर्दमः । नरकः । पं० २६ । ७ । ३० ॥

क्षीरसागरः । मथनम् । अ० ५-९ ॥

क्षुध् (क्षुधा) । उत्पत्तिः । द्वि० १० । १७ ॥

क्षुधिः । क्ष० सो० वं० । कृष्णस्य पुत्रः । माता
मित्रविन्दा । द० ६१ । १६ ॥

१ क्षेत्रज्ञः । क्ष० क्षेमधर्मणः पुत्रः । द्वा० १ । ५ ॥

२ क्षेत्रज्ञः । प्र० १३ । ५४ ॥ द्वि० २ । १६ ॥

क्षेत्रोपेक्षः । क्ष० सो० वं० । श्रृफलकस्य पुत्रः । न०
२४ । १६ ॥

१ क्षेमः । क्ष० सो० वं० । न० २२ । ४८ ॥

२ क्षेमः । देवः । धर्मप्रजापतिपुत्रः । माता तितिक्षा ।
च० १ । ५२ ॥

क्षेमम् । पृथ्वीवर्षम् । पं० २० । १ ॥

क्षेमकः । क्ष० सो० वं० । पाण्डववंशस्य अवसान-
भूतः । न० २२ । ४४ ॥

क्षेमधन्वा । क्ष० सू० वं० । न० १२ । १ ॥

क्षेमधर्मा । द्वा० १ । ५ ॥

क्षेमधिः । क्ष० सू० वं० । न० १३ । २३ ॥

क्षेम्यः । क्ष० सो० वं० । नीपस्य पुत्रः । न० २१ ।
२९ ॥

ख०

खगणः (शङ्खणः) । क्ष० सू० वं० । वज्रनाभस्य
पुत्रः । न० १२ । ३ ॥

खगाः । कङ्कगुप्रादयः । तेषामुत्पत्तिः । तृ० १० ।
२४ ॥

खगोलः । च० ९ । २० ॥ १२ । ३९ ॥ पं०
२० । ४३ ॥ २१-२४ ॥

खट्वाङ्गः । क्ष० सू० वं० । विश्वसहस्य पुत्रः । न०
९ । ४१ ॥ पुत्रो दीर्घबाहुः । १० । १ ॥
चरित्रम् द्वि० १ । १३ ॥

खनपानः । क्ष० सो० वं० । २अङ्गस्य पुत्रः । न०
२३ । ५-६ ॥

खनित्रः । क्ष० सू० वं० । प्रमतेः पुत्रः । तत्पुत्रः
३ चाक्षुषः । न० २ । २४ ॥

खनिनेत्रः । क्ष० सू० वं० । रम्भस्य पुत्रः ।
तत्पुत्रः १ करन्धमः । न० २ । २५ ॥

खरः । राक्षसः । श्रीरामेण हतः । न० १० । ९ ।

खाण्डवम् । वनम् । तद्वाहोऽर्जुनेन । द० ५८ ।
२५ ॥ ७१ । ४५ ॥ प्र० १५ । ८ ॥

खाण्डिक्यः । क्ष० सू० वं० । कृतध्वजस्य सुतः । तस्य
कथा । न० १३ । २१ ॥

१ ख्यातिः । क्ष० । उल्मुकस्य पुत्रः । माता पुष्क-
रिणी । च० १३ । १७ ॥

२ ख्यातिः । ताम(प)समनोः पुत्रः । अ० १ ।
२७ ॥

३ ख्यातिः । कर्दमप्रजापतेः पुत्री । भृगोर्भार्या ।
तृ० २४ । २३ ॥ पुत्राः धाता विधाता श्रीश्च ।
च० १ । ४३ ॥

ग०

गङ्गा । नदी । देवता च । शन्तनोर्भार्या । पुत्रो भी-
ष्मः । न० २२ । १९ ॥ सा पूर्वजन्मनि देव-
कुल्यानाम पूर्णिमः पुत्री । च० १ । १४ ॥ तस्या
नद्या भूमाववतरणम् । पं० १७ ॥ तन्माहात्म्यम् ।
प्र० ८ । २ ॥ १८ । २१ ॥ १५ । ५-६ ॥
तृ० ५ । ४० ॥ १६ । ९ ॥ च० २१ ।
३१ ॥ अ० १८ । २८ ॥ २१ । ४ ॥ न०
९ । ३-५ । १४ ॥ द० ४१ । १५ ॥
७० । ४४ ॥ तस्यास्तीरे २ परीक्षितः प्रायोपवेशः ।
प्र० ३ । ४३ ॥ ४ । १० ॥ जहनुना तत्पानम् ।
न० १५ । ३ ॥

गङ्गाद्वारम् । क्षेत्रम् । विदुरमैत्रेययोः समागमः । तृ०
५ । १ ॥

गङ्गासागरसंगमः । द० ७९ । ११ ॥

गजात् शिक्षिता गुणाः । ए० ८ । १३ ॥

गजेन्द्रः । अगस्त्यशापात् गजत्वं प्राप्त इन्द्रयुम्नः ।
अ० ४ । ६-१३ ॥ ग्राहेण ग्रहणम् । २ ।
२७ ॥ भगवत्स्तुतिः । ३ ॥ ग्राहात् हरिणा मोक्ष-
णम् । ३ । ३३ ॥ द्वि० ७ । १५ ॥ तृ०
१९ । ३५ ॥ ए० ४ । १८ ॥ कथा । अ०
१ । ३०-४ ॥

गण्डकी । नदी । द० ७९ ११ ॥

गतिः । कर्दमपुत्री । पुलहस्य भार्या । तृ० २४ ।

२३ ॥ पुत्राः कर्मश्रेष्ठादयः । च० १ । ३८ ॥

१ गदः । क्ष० सो० वं० । वसुदेवस्य पुत्रः । माता

रोहिणी । न० २४ । ४६ ॥ प्र० १४ । २८ ॥

तृ० १ । ३५ ॥

२ गदः । क्ष० सो० वं० । वसुदेवस्य पुत्रः । माता

देवरक्षिता । न० २४ । ५२ ॥

गन्धः । भूमेर्गुणः । तृ० ६ । १४ ॥ २६ । ४४ ॥

गन्धमादः । क्ष० सो० वं० । श्वफल्कस्य पुत्रः ।

न० २४ । १७ ॥

१ गन्धमादनः । जम्बूद्वीपस्थो मर्यादागिरिः । पं०

१६ । १० ॥

२ गन्धमादनः । वानरः । न० १० । १९ ॥

१ गन्धर्वाः । देवयोनयः । तेषां सृष्टिः । तृ० १० ।

२७ ॥ २० । ३८ ॥

२ गन्धर्वाः । अश्वशब्दं पश्यत ॥

गम्भीरः । क्ष० सो० वं० । न० १७ । १० ॥

गम्भीरबुद्धिः । इन्द्रसावर्णेः पुत्रः । अ० १३ ।

३३ ॥

१ गयः । क्ष० । उल्मुकस्य पुत्रः । च० १३ ।

१७ ॥

२ गयः । हविर्धानस्य पुत्रः । च० २४ । ८ ॥

३ गयः । नक्तस्य पुत्रः । माता द्रुतिः । भार्या

गयन्ती । पं० १५ । ६ ॥

४ गयः । क्ष० सू० वं० । सुद्युम्नस्य पुत्रः । न०

१ । ४१ ॥

गयन्ती । ३ गयस्य भार्या । पुत्राः २चित्ररथादयः

त्रयः पं० १५ । १४ ॥

गया । क्षेत्रविशेषः । द० ७९ । ११ ॥

गरुडः । पक्षीन्द्रः । कश्यपस्य पुत्रः । तन्माता सुपर्णा-

मक्षी विनता । प० ६ । २२ ॥ तेन कालि-

यपराजयः । द० १७ । १-॥ सौमरीणां शापः ।

१७ । ९-॥ कृष्णसुदुह्य प्राग्जोतिषपुरगमनम् ।

द० ५९ ॥ तत्पक्षयोरपि वेदोच्चारणशक्तिमत्त्वम् ।

तृ० २१ । ३४ ॥ भगवद्ब्रह्मं गजेन्द्रमोक्षणाय ।

अ० ३ । ३२ ॥

गर्गः । ऋ० । क्ष० सो० वं० । मन्यीः पुत्रः ।

न० २१ । १ ॥ तत्पुत्रः शिनिः । १९ ॥ यदूनां

पुरोहितः । कृष्णादीनां जातकर्मादिकरणम् । द०

८ । १-॥

गर्भः । उत्पत्तिप्रकारः । तृ० ३१ । १-॥

गाण्डीवम् । अर्जुनस्य धनुः । प्र० ७ । १६ । ९ ।

१५ ॥ १५ । १३ ॥

गात्रवान् । क्ष० सो० वं० । कृष्णस्य पुत्रः । माता

लक्ष्मणा (माद्री) । द० ६१ । १५ ॥

गाधिः । क्ष० सो० वं० । कुशाम्बोः पुत्रः । पुत्री

२ सत्यवती ऋचीकस्य भार्या । न० १५ । ४-॥

पुत्रो विश्वाभिन्नः । १६ । २८ ॥

गान्दिनी । काशिराजस्य पुत्री । श्वफल्कस्य भार्या ।

द० ५७ । ३२ ॥ न० २४ । १५ ॥

गान्धारः । क्ष० सो० वं० । आरब्धस्य पुत्रः । न०

२३ । १५ ॥

गान्धारी । घृतराष्ट्रस्य भार्या । प्र० ८ । ३ ॥ ९ ।

४८ ॥

गान्धर्ववेदः । तृ० १२ । ३८ ॥

गाम्भीर्यम् । गुणः । प्र० १६ । २९ ॥

गार्ग्यः । क्ष० सो० वं० । शिनेः पुत्रः । ब्राह्मणो

जातः । न० २१ । १९ ॥

गिरिः । क्ष० सो० वं० । श्वफल्कस्य पुत्रः । न०
२४ । १६ ॥

गिरित्रजः । जरासंधस्य राजधानी । भीमसेनादीनां तत्र
गमनम् । द० ७२ । १६ ॥

गुणत्रयवृत्तयः । ए० २५ ॥

गुणवैषम्यम् । तृ० १० । १४ ॥

गुदम् । पाण्डिन्द्रियम् । तदभिमानिदेवता च ।
उत्पत्तिः । तृ० ६ । २० ॥ द्वि० ६ । ९ ॥
१० । २७ ॥

१ गुरुः । ए० ३ । २१ ॥ ७ । २० ॥ ९ ।
३१ ॥

२ गुरुः । क्ष० सो० वं० । कृतेः पुत्रः । न० २१ ।
२ ॥

गृत्समदः । ऋ० । सो० वं० । सुहोत्रस्य राज्ञः
पुत्रः । स ब्राह्मणोऽभूत् । तत्पुत्रः २ शुनकः ।
न० १७ । ३ ॥ प्र० ९ । ७ ॥

गृध्रः । क्ष० सो० वं० । कृष्णस्य पुत्रः । माता मित्र-
विन्दा । द० ६१ । १६ ॥

गृहम् । शरीरम् । ए० १९ । ४३ ॥

गृहस्थाश्रमः । तृ० १२ । ४२ ॥ स० १२ ।
२१ ॥ १४ । २-२४ ॥ १५ । १-११ ॥
द० ७० । ४-१३ ॥ ए० १७ । ३८-५४ ॥
१८ । ४३ ॥ निन्दा । पं० १४ । ३२ ॥

गो (गौः) । ब्रह्मदत्तस्य भार्या । पुत्रो विष्वक्सेनः ।
न० २१ । २५ ॥

गोर्कर्मम् । क्षेत्रविशेषः । द० ७९ । १९ ॥

गोदानम् । न० ४ । ३३ ॥ नृगस्य द० ६४ ।
१०-१४ ॥

गोकामुखः (कोकामुखः) । पर्वतः । पं० १९ ।
१६ ॥

गोखल्यः । ऋ० । शाकल्यस्य शिष्यः । द्वा० ६ ।
५७ ॥

गोतीर्थम् । (गवां तीर्थम्) । तृ० १ । २२ ॥

गोदावरी । नदी । पं० १९ । १८ ॥

गोपाः । नन्दाद्याः । तेषां कृष्णेन वैकुण्ठदर्शनम् ।
द० २८ । १४ ॥

गोपिकायुगलगीतम् । द० ३५ ॥

गोपी । गोप्यः । वस्त्रापहारः कृष्णेन । द० २२ ॥
तद्रूपवर्णनम् । पृ० ९-१२ ॥ ११ । ३३ ॥
४६ । ४५ ॥ तत्कृता भगवत्स्तुतिः । २९ ।
३१-४१ ॥ ताभिर्वेणुगानगुणवर्णनम् । २१ ॥
तासां कृष्णविरहादुन्मादावस्था । अक्रूरं दृष्ट्वा
तासां व्यसनोक्तयः । ३९ ॥ उद्धवेन संवादः ।
४७ ॥ तासां श्रीकृष्णेन ज्ञानोपदेशेन सान्त्वनम् ॥
८२ । ४०-॥

गोपीगीतम् । द० ३१ ॥

गोलोकः । द० २७ । १ ॥

गोवर्धनः । पर्वतः । तदुद्धारः कृष्णेन । द्वि० ७ ।
३२ ॥ तृ० २ । ३३ ॥ द० २५ । १९-२८ ॥

गोसवः । यागः । नन्दगोपस्य । तृ० २ । ३२ ॥
१२ । ४० ॥

गौः । गोशब्दं पश्यत ॥

ग्रहाः । सूर्यादयः । उदयास्तमयौ । पं० २१ ।
११ ॥ तेषां मण्डलानि । २२ ॥

ग्रहणम् । उपरागशब्दं पश्यत ॥

ग्राहः । नक्रः । तेन गजेन्द्रस्य ग्रहणम् । अ० २ ।
 २७ ॥ हरिणा तस्य हननम् । ३ । ३३ ॥ तस्य
 पूर्वजन्मनि हूहनामकगन्धर्वत्वम् । ४ । ३ ॥
 ग्रीष्मर्तुवर्णनम् । द० १८ । १-६ ॥

घ०

घटोत्कचः । राक्षसः । हिडिम्बायाः पुत्रः । पिता
 १ भीमसेनः । न० २२ । ३०-३१ ॥
 घृतच्युता । कुशद्वीपस्था नदी । पं० २० । १५ ॥
 घृतपृष्ठः । प्रियव्रतस्य पुत्रः । पं० १ । २५ ॥
 घृताची । अप्सराः । पुत्रोत्पत्तिः रौद्राश्वात् । न०
 २० । ३-५ ॥ तस्याः माघमासनेतृत्वम् । द्वा०
 ११ । ३९ ॥
 घृतोदः । समुद्रः । पं० २० । १३-१८ ॥
 घोषः । क्ष० । द्वा० १ । १७ ॥
 घ्राणम् । गन्धग्राहकं नासेन्द्रियम् । उत्पत्तिः अभि-
 मानिदेवता च । तृ० ६ । २ । १४ ॥ २६ ।
 ४४, ४८ ॥

च०

चक्रः । पर्वतः । पं० २० । १५ ॥
 चक्रम् । सुदर्शनशब्दं पश्यत ॥
 १ चक्षुः । रूपग्राहकमिन्द्रियम् । उत्पत्तिः अभिमानी
 देवता च । तृ० ६ । १५ ॥ २६ । ३८, ४८ ॥
 द्वि० ६ । ३ ॥ १० । २१ ॥
 २ चक्षुः । क्ष० । सर्वतेजसः पुत्रो मनुः । माता आ-
 कूतिः । भार्या नडुला । च० १३ । १५ ॥
 ३ चक्षुः । गङ्गायाः शाखाभूता नदी । पं० १७ ।
 ५, ७ ॥

४ चक्षुः । क्ष० सो० वं० । अनोः पुत्रः । न०
 २३ । १ ॥
 चण्डीशः । रुद्रपार्षदः । तेन दक्षाध्वरे पूष्णो ग्रहणम् ।
 च० ५ । १७ ॥
 चतुरङ्गः । क्ष० सो० वं० । रोमपादस्य पुत्रः । न०
 २३ । १० ॥
 चतुर्दशं मन्वन्तरम् । इन्द्रसावर्णिमन्वन्तरम् । अ०
 १३ । ३३-३५ ॥
 चतुर्थं मन्वन्तरम् । ताप(म)समन्वन्तरम् । अ० १ ।
 २७ ॥ ४ ॥
 चतुर्युगवर्णनम् । तृ० ११ । १८-२२ ॥
 चतुर्विधो लयः । द्वा० ४ ॥
 चतुर्विंशतिगुरुकथा । ए० ७-९ ॥ तेषां नामानि ।
 ७ । ३३-३४ ॥
 चतुःशृङ्गः । कुशद्वीपस्थः पर्वतः । पं० २० । १५ ॥
 चतुःषष्टिः कलाः । कृष्णेन सान्दीपिन्यानार्यादधी-
 ताः । द० ४५ । ३६ ॥ तासां नामानि ।
 गीतम् ॥ १ ॥ वाद्यम् ॥ २ ॥ नृत्यम् ॥ ३ ॥
 नाट्यम् ॥ ४ ॥ आलेख्यम् ॥ ५ ॥ विशेषकच्छे-
 द्यम् ॥ ६ ॥ तण्डुलकुसुमबलिविकाराः ॥ ७ ॥ पुष्पा-
 स्तरणम् ॥ ८ ॥ दशनवसुनाङ्गरागाः ॥ ९ ॥
 मणिभूमिकार्कम् ॥ १० ॥ शयनरचनम् ॥ ११ ॥
 उदकवाद्यमुदकघातः ॥ १२ ॥ चित्रयोगाः ॥ १३ ॥
 माल्यग्रथनविकल्पाः ॥ १४ ॥ शेखरापीड-
 योजनम् ॥ १५ ॥ नेपथ्ययोजनम् ॥ १६ ॥
 कर्णपत्रभङ्गाः ॥ १७ ॥ सुगन्धयुक्तिः ॥ १८ ॥
 भूषणयोजनम् ॥ १९ ॥ ऐन्द्रजालम् ॥ २० ॥
 कौचुमारयोगाः ॥ २१ ॥ हस्तलाघवम् ॥ २२ ॥

चित्रशाकापूपमध्यविकाराः ॥ २३ ॥ पानकरस-
 रागासवयोजनम् ॥ २४ ॥ सूचीवायकर्म ॥ २५ ॥
 सूत्रक्रीडा ॥ २६ ॥ वीणाडमस्कवाद्यानि ॥ २७ ॥
 प्रहेलिका ॥ २८ ॥ प्रतिमाला ॥ २९ ॥ दुर्वाच-
 कयोगाः ॥ ३० ॥ पुस्तकवाचकम् ॥ ३१ ॥
 नाटकाख्यायिकादर्शनम् ॥ ३२ ॥ काव्यसमस्या-
 पूरणम् ॥ ३३ ॥ पट्टिकावेत्रवाणविकल्पाः ॥ ३४ ॥
 तर्ककर्माणि ॥ ३५ ॥ तक्षणम् ॥ ३६ ॥ वास्तु-
 विद्या ॥ ३७ ॥ रूप्यरत्नपरीक्षा ॥ ३८ ॥ धातु-
 वादः ॥ ३९ ॥ मणिरागज्ञानम् ॥ ४० ॥
 आकरज्ञानम् ॥ ४१ ॥ वृक्षायुर्वेदयोगाः ॥ ४२ ॥
 मेषकुक्कुटलावकयुद्धविधिः ॥ ४३ ॥ शुकशारिका-
 प्रलापनम् ॥ ४४ ॥ उत्सादनम् ॥ ४५ ॥
 केशमर्जनकौशलम् ॥ ४६ ॥ अक्षरमुष्टिकाकथनम्
 ॥ ४७ ॥ म्लेच्छितकुर्तकविकल्पाः ॥ ४८ ॥
 केशभाषाज्ञानम् ॥ ४९ ॥ पुष्पशकटिकानिर्मिति-
 ज्ञानम् ॥ ५० ॥ यन्त्रमातृकाधारणमातृका ॥ ५१ ॥
 संवाच्यम् (संभाष्यम्) ॥ ५२ ॥ मानसी काव्यक्रिया
 ॥ ५३ ॥ अभिधानकोशः ॥ ५४ ॥ छन्दोज्ञा-
 नम् ॥ ५५ ॥ क्रियाविकल्पाः ॥ ५६ ॥ छलितक-
 योगाः ॥ ५७ ॥ वस्त्रगोपनानि ॥ ५८ ॥ द्यूतवि-
 शेषाः ॥ ५९ ॥ आकर्षक्रीडा ॥ ६० ॥ बालक्री-
 डनकानि ॥ ६१ ॥ वैनायिकीनां ज्ञानम् ॥ ६२ ॥
 वैजयिकीनां ज्ञानम् ॥ ६३ ॥ वैतालिकीनां ज्ञानम्
 ॥ ६४ ॥ इति चतुःषष्टिः कलाः ।

१ चन्द्रः । सोममण्डलाधिपतिर्देवः । सोमशब्दं पश्यत ॥

२ चन्द्रः । क्ष० सू० वं० । विश्वरन्ध्रेः पुत्रः । पुत्रः
 युवनाश्वः । न० ६ । २० ॥

३ चन्द्रः । क्ष० सो० वं० । कृष्णस्य पुत्रः । माता
 नम्रजितः पुत्री संत्या (नीला) । द० ६१ ।
 १३ ॥

चन्द्रभागा । नदी । पं० १९ । १८ ॥

चन्द्रभानुः । क्ष० सो० वं० । कृष्णस्य पुत्रः । माता
 सत्यभामा । द० ६१ । १० ॥

चन्द्रमण्डलम् । पं० २२ । ८-१० ॥

चन्द्रवशा । (चन्द्रवटा) । नदी । च० २८ । ३५ ॥
 पं० १९ । १८ ॥

चन्द्रशुक्रः । जम्बूद्वीपस्योपद्वीपः । पं० १२ । ३० ॥

चमसः । ऋषभदेवस्य पुत्रः । माता जयन्ती । पं०
 ४ । ११ ॥ ए० २ । २१ ॥ निमिराजाय
 भागवतधर्मोपदेशः । पृ० २-१८ ॥

चम्पः । क्ष० सू० वं० । हरितस्य पुत्रः । तत्पुत्रः
 सुदेवः । चम्पापुर्या निर्माता । न० ८ । १ ॥

चरकाध्वर्यवः । वैशंपायनस्य शिष्याः । द्वा० ६ ।
 ६१ ॥

चर्म । त्वक्शब्दं पश्यत ॥

चर्मण्वती । नदी । पं० १९ । १८ ॥

चर्षणयः । अर्यम्णः पुत्राः । माता मातृका । पं०
 ६ । ४२ ॥

चर्षणी । वरुणस्य पत्नी । पुत्रो २ भृगुः । पं० १८ ।
 ४ ॥

१ चाक्षुषः । विश्वकर्मणः पुत्रः षष्ठो मनुः । माता
 कृती । पं० ६ । १५ ॥ ?

२ चाक्षुषः । चाक्षुषः पुत्रः । षष्ठो मनुः । अ० ५ । ७ ॥ ?

३ चाक्षुषः । क्ष० सू० वं० । खनित्रस्य पुत्रः ।
 तत्पुत्रो विविंशतिः । न० २ । २४ ॥

चाक्षुषमन्वन्तरम् । षष्ठमन्वन्तरं पश्यत ॥
 चाक्षुषाः । चतुर्दशमन्वन्तरीया देवाः । अ० १३ ।
 ३४ ॥
 चाणूरः । कंसभृत्यो मल्लः । कृष्णेन हतः । द०
 ४३ । ३१-४४ । २३ ॥
 चातुराश्रम्यधर्माः । स० १२-१३ ॥ ए० १७ ॥
 चातुर्वर्ण्यम् । स० ११ । १३-१५ ॥ द्वि० १ ।
 ३७ ॥ ५ । ३७ ॥ तृ० ६ । ३०-३३ ॥
 चातुर्होत्रम् । तृ० १२ । ३५ ॥
 चारुः । क्ष० सो० वं० । कृष्णस्य पुत्रः । माता
 रुक्मिणी । द० ६१ । ९ ॥
 चारुगुप्तः । क्ष० सो० वं० । कृष्णस्य पुत्रः । माता
 रुक्मिणी । द० ६१ । ८ ॥
 चारुचन्द्रः । क्ष० सो० वं० । कृष्णस्य पुत्रः । माता
 रुक्मिणी । द० ६१ । ९ ॥
 चारुदेष्णः । क्ष० सो० वं० । श्रीकृष्णस्य पुत्रः ।
 माता रुक्मिणी द० ६१ । ८ ॥
 चारुपदः । मनस्योः पुत्रः । तत्पुत्रः सुद्युः । न०
 २० । २-३ ॥
 चारुमती । कृष्णस्य पुत्री । माता रुक्मिणी । कृतवर्म-
 पुत्रस्य ३ बलेर्भार्या । द० ६१ । २४ ॥
 चित्तिः । कर्दमस्य पुत्री । माता देवहूतिः । अस्याः
 शान्तिरिति नामान्तरम् । अथर्वक्रपेः पत्नी ।
 तृ० २४ । २४ ॥ च० १ । ४२ ॥
 चित्रकूटः । पर्वतः । पं० १९ । १६ ॥ २० ।
 १५ ॥
 १ चित्रकेतुः । ऋ० । वसिष्ठस्य पुत्रः । माता ऊर्जा ।
 च० १ । ४० ॥

२ चित्रकेतुः । क्ष० । शूरसेनानां राजा । ष० १४ ।
 ९ ॥ पत्नी कृतयुतिः । तस्य पुत्रोत्पत्त्यादिकथा ।
 ष० १४ । २८-४६ ॥ नारदेन तस्य मन्त्रोप-
 देशः । १५ । २७ ॥ विद्याधराधिपत्यप्राप्तिः ।
 १६ । २८ ॥ भगवत्सुतिः । ३४-४८ ॥
 तस्य कैलासगमनं तत्र रुद्रापहासः । १७ । ४ ॥
 पार्वत्या तस्मै शापदानम् । ११-२४ ॥ तस्य
 वृत्रासुरजन्मप्राप्तिः । ३९ ॥
 ३ चित्रकेतुः । क्ष० सू० वं० । लक्ष्मणस्य पुत्रः ।
 न० ११ । १२ ॥
 ४ चित्रकेतुः । क्ष० सो० वं० । देवभागस्य पुत्रः ।
 न० २४ । ४० ॥
 ५ चित्रकेतुः । क्ष० सो० वं० । कृष्णस्य पुत्रः ।
 माता जाम्बवती । द० ६१ । १२ ॥
 चित्रगुः । क्ष० सो० वं० । कृष्णस्य पुत्रः । माता
 सत्त्वा । द० ६१ । १३ ॥
 १ चित्ररथः । ध्रुवस्य नामान्तरम् । च० १० ।
 २२ ॥
 २ चित्ररथः । ३ गयस्य पुत्रः । माता गयन्ती । भा-
 र्या ऊर्णा । पुत्रः सम्राट् । पं० १५ । १४ ॥
 ३ चित्ररथः । क्ष० सू० वं० । सुपार्श्वस्य पुत्रः । न०
 १३ । २३ ॥
 ४ चित्ररथः । क्ष० सो० वं० । रोमपादस्य नामान्त-
 रम् । न० २३ । ७ ॥
 ५ चित्ररथः । क्ष० सो० वं० । रुशेकोः पुत्रः ।
 पुत्रः शशविन्दुः । न० २३ । ३१ ॥
 ६ चित्ररथः । क्ष० सो० वं० । ३वृष्णेः पुत्रः । श्वफल्क-
 स्य आता । न० २४ । १५-१८ ॥

७ चित्ररथः । क्ष० सो० वं० । नेमिचक्रस्य पुत्रः ।

न० २२ । ४० ॥

१ चित्ररेफः । मेधातिथेः पुत्रः । चित्ररेफनामकवर्ष-
स्याधिपः । पं० २० । २५ ॥

२ चित्ररेफः । शाकद्वीपस्थं वर्षम् । पं० २० ।
२५ ॥

चित्रलेखा । असुरी । कुम्भाण्डस्य पुत्री । बाणासुर-
पुत्र्या ऊषायाः सखी । द० ६२ । १४ ॥

१ चित्रसेनः । देवसावर्णेः पुत्रः । अ० १३ । ३० ।

२ चित्रसेनः । क्ष० सू० वं० । नरिष्यन्तस्य पुत्रः ।
न० २ । १९ ।

चित्राङ्गदः । क्ष० सो० वं० । शन्तनोः पुत्रः । ग-
न्धर्वेण हतः । न० २२ । २०-॥

चित्रा । पुष्पभद्रानद्याः समीपस्था काचन शिला । द्वा०
८ । १७ ॥

चिविष्ठकः । आन्ध्रराजः । लम्बोदरस्य पुत्रः । द्वा०
१ । २४ ॥

चेदिः । क्ष० सो० वं० । उशिकस्य पुत्रः । न०
२४ । २ ॥

चैत्रमासः । द्वा० ११ । ३३ ॥

चैत्ररथम् । कुबेरस्योद्यानवनम् । पं० १६ । १४ ॥

१ च्यवनः । ऋ० । भृगोः पुत्रः । माता पुलोमा । तस्य
तप्स्यतो नेत्रनिर्भेदः शर्यातिपुत्र्या सुकन्यया । तस्य
तया विवाहश्च । न० ३ । २-९ ॥ इन्द्रबाहोः
स्तम्भनम् । २५ ॥

२ च्यवनः । क्ष० सो० वं० । मित्रेयोः पुत्रः । न०
२२ । १ ॥

३ च्यवनः । क्ष० सो० वं० । सुधनुषः पुत्रः । तत्पुत्रः
कृती । न० २२ । ५ ॥

छ०

छन्दांसि । गायत्र्यादीनि । तेषां ब्रह्मणः सकाशा-
दुत्पत्तिः । द्वि० ६ । १ ॥ तृ० १२ । ४५ ॥
छाया । विवस्वतो भार्या । संज्ञादेव्याः प्रतिकृतिः ।
तत्पुत्राः शनैश्चरः सार्वर्णिः तपन्ती च । ष० ६ ।
४१ ॥

ज०

जगती । छन्दोविशेषः । ब्रह्मणोऽस्त्रः समुत्पन्ना । तृ०
१२ । ४५ ॥

जठरः । मेरोः पूर्वस्यां दिशि विद्यमानः पर्वतः । पं०
१६ । २७ ॥

जडभरतः । आङ्गिरसकुलोत्पन्नो ब्राह्मणः । ऋषभदेव
पुत्रस्य द्वितीयं जन्म । पं० ९ । रूहगणस्य
शिविकावहनं ज्ञानोपदेशश्च । १०-१४ ॥

जनः । जनोलोकः । पञ्चम ऊर्ध्वलोकः । द्वि० १ ।
२८ ॥ ५ । ३९ । तृ० ११ । २९ ॥

जनकः । क्ष० सू० वं० । निमिः पुत्रः । वैदेहः
मिथिलः इति नामान्तरे । पुत्र उदावसुः । न०
१३ । १३ ॥

१ जनमेजयः । क्ष० सो० वं० । २ परीक्षितः पुत्रः ।
पुत्रः शतानीकः । न० २२ । ३५-३७ ॥
सर्पसत्रकरणम् । द्वा० ६ । १६-२८ ॥

२ जनमेजयः । क्ष० सो० वं० । २ सृञ्जयस्य पुत्रः ।
न० २३ । २ ॥

जनोलोकः । जनःशब्दं पश्यत ॥

जन्तुः । क्ष० सो० वं० । सोमकराजस्य पुत्रः ।
न० २२ । १ ॥

जन्ममृत्युकथनम् । ए० २२ ॥ ३६-॥

जन्मेजयः । क्ष० सो० वं० । पूरोः पुत्रः । तत्पुत्रः
प्राचीन्वान् । न० २० । २ ॥

जमदग्निः । ऋ० । ऋचीकस्य पुत्रः । माता
२ सत्यवती । भार्या रेणोः पुत्री रेणुका । पुत्राः
५ । पञ्च । तेषु कनीयान् परशुरामः । न० १५ ।
११-१३ ॥ तस्य वधः कार्तवीर्यार्जुनपुत्रैः ।
१६ । ९-१५ ॥ पुनः संज्ञानलक्षणदेहप्राप्त्या
सप्तर्षित्वप्राप्तिः ॥ २४ ॥

जम्बूः । मेरुमन्दरपर्वतादुत्पन्ना नदी । पं० १६ ।
१९ ॥

जम्बूद्वीपः । अयं पृथिव्या मध्ये स्थितः । पं०
१६-१९ ॥ अयं क्षारोदेन समुद्रेण परिवृतः ।
तस्याधिपतिः प्रियव्रतपुत्र आग्नीध्रः । १ । ३३ ॥
तस्मिन्नव वर्षाणि । १६ । ६ ॥ अष्टौ उपद्वीपाः ।
१९ । ३०-३१ ॥

जम्भः । असुरः । इन्द्रेण हतः । अ० ११ । १८ ॥
पुत्री हिरण्यकशिपोर्भार्या कयाधूः । प० १८ ।
१२ ।

१ जयः । क्ष० । १ ध्रुवपुत्रस्य वत्सरस्य पुत्रः । माता
स्वर्वाथी । च० १३ । १२ ॥

२ जयः । भगवतो द्वारपालकः । तृ० १६ । २ ॥
शेषं जयविजयशब्दे पश्यत ॥

३ जयः । दशममन्वन्तरीय ऋषिः । अ० १३ ।
२२ ॥

४ जयः । क्ष० सू० वं० । श्रुतस्य पुत्रः । न०
१३ । २५ ॥

५ जयः । क्ष० सो० वं० । पुरूरवसः पुत्रः । तत्पुत्रः
अमितः । न० १५ । १-२ ॥

६ जयः । ऋषिः । विश्वामित्रस्य पुत्रः । न० १६ ।
३६ ॥

७ जयः । कुशकुलोत्पन्नस्य संजयस्य पुत्रः । तत्पुत्रः
कृतः । न० १७ । १६ ॥

८ जयः । क्ष० सो० वं० । बृहत्क्षत्रस्य पुत्रः । न०
२१ । १ ॥

९ जयः । क्ष० सो० वं० । युयुधानस्य पुत्रः । न०
२४ । १४ ॥

१० जयः । क्ष० सो० वं० । वसुदेवभ्रातुः कङ्कस्य
पुत्रः । भार्या कर्णिका । न० २४ । ४४ ॥

११ जयः । क्ष० सो० वं० । कृष्णस्य पुत्रः । माता
भद्रा । द० ६१ । १७ ॥

१२ जयः । क्ष० सो० वं० । संकृतेः पुत्रः । तत्पुत्रः
क्षत्रधर्मा । न० १७ । १८ ॥

१ जयद्रथः । क्ष० सो० वं० । बृहत्कायस्य पुत्रः ।
न० २१ । २२ ॥

२ जयद्रथः । क्ष० सो० वं० । रोमपादवंशोद्भवस्य
बृहन्मनसः पुत्रः । तत्पुत्रो ५ विजयः । न० २३ ।
११-११ ॥

जयध्वजः । क्ष० सो० वं० । कार्तवीर्यार्जुनस्य
पुत्रः । तत्पुत्रः तालध्वजः । न० २३ । २७-११ ॥

१ जयन्तः । क्ष० सो० वं० । कृष्णस्य भ्राता । प०
१४ । २८ ॥

२ जयन्तः । धर्मप्रजापतेः पुत्रः । माता मरुत्वती ।
सः वासुदेवांशः । तस्य उपेन्द्र इत्यपि नाम ।
प० ६ । ८ ॥

३ जयन्तः । भगवत्पार्षदः । अ० २१ । १६ ॥

४ जयन्तः । इन्द्रस्य पुत्रः । माता पौलोमी शची ।
प० १८ । ७ ॥

जयन्ती । ऋषभदेवस्य भार्या । पं० ४ । ८ ॥

जयविजयौ । भगवतो द्वारपालकौ । तयोः सनकादि-

शापः । तृ० १५ । १२-३५ ॥ १६ । २ ॥

तयोर्भूमौ आसुरजन्मत्रयप्राप्तिः । स० १ । ३९-

४५ ॥ तयोः स्वरूपवर्णनम् । तृ० १५ । २७-

२८ ॥ तयोः रमया शापः । तृ० १६ । ३० ॥

१ जयसेनः । आवन्त्यो राजा । भार्या राजाधिदेवी ।

पुत्रौ विन्दः अनुविन्दश्च । न० २४ । ३१-३९ ॥

पुत्री मित्रविन्दा कृष्णभार्या । द० ५८ । ३१ ॥

२ जयसेनः । क्ष० सो० वं० । १ सार्वभौमस्य पुत्रः ।

तत्पुत्रः राधिकः । न० २२ । १० ॥

३ जयसेनः । क्ष० सो० वं० । हीनस्य पुत्रः । न०

१७ । १७ ॥

जरा । वार्धकम् । तद्दोषकथनम् । तृ० ३० ।

१४ १६ ॥

जरासन्धः । क्ष० सो० वं० । २ बृहद्रथस्य पुत्रः ।

तत्पुत्रः ५ सहदेवः । न० २२ । ८-९ ॥ तस्य

कृष्णेन सह प्रथमयुद्धम् । द० ५० ॥ [कृष्णरा-

मयोर्दार्ढ्यार्थं प्रवर्षणपर्वतदाहः । ५२ । १० ॥]

भीमसेनेन तस्य वधः । ७२ । तृ० ३ । १० ॥

जलक्रीडा । कर्दमस्य देवहूत्या सह । तृ० २३ ।

२९ ॥ देवस्त्रीणां पुंभिः । च० ६ । २३-॥

कार्तवीर्याजिनस्य स्त्रीभिः सह । न० १५ ।

२० ॥ युधिष्ठिरस्य राजसूयावभृथस्नानसमये

वारयोषितां पुंभिः । द० ७५ । १४-॥

जलाशयवर्णनम् । तृ० २१ । ३९-॥ च० ६ ।

१९-॥ २४ । २०-॥ अ० २ । १४-॥

जलेयुः । क्ष० सो० वं० । रौद्राश्वस्य पुत्रः । न०

२० । ४ ॥

जहुः । क्ष० सो० वं० । पुष्पवतः पुत्रः । न० २२ ।

७ ॥

१ जहनुः । क्ष० सो० वं० । २ कुरुराजस्य पुत्रः ।

तत्पुत्रः २ सुरथः । न० २२ । ४ ॥

२ जहनुः । क्ष० सो० वं० । होत्रकस्य पुत्रः ।

अयमेव गङ्गायाः पाता । न० १५ । ३ ॥

जाजलिः । ऋ० । अथर्ववित् । पथ्यस्य शिष्यः ।

च० ३१ । २ ॥ द्वा० ७ । २ ॥

१ जातूकर्ण्यः । अभिवेश्यशब्दं पश्यत ॥ न० २ ।

२१ ॥

२ जातूकर्ण्यः । शाकल्यस्य शिष्यः । वेदनिरुक्तकर्ता ।

तच्छिष्याः बलाकादयश्चत्वारः । द्वा० ६ ।

५८ ॥

जामातुः शिष्यसदृशत्वम् । च० २ । ११ ॥

जामिः । दक्षप्रजापतिपुत्री । धर्मप्रजापतेर्भार्या ।

तत्पुत्रा भुवो दुर्गाणि । ष० ६ । ६ ॥

जाम्बवती । ऋक्षराजस्य जाम्बवतो दुहिता । तस्याः

श्रीकृष्णेन विवाहः । द० ५६ । ३२ ॥ ८३ ।

१० ॥ तत्पुत्राः । ६१ । ११-१२ ॥

जाम्बवान् । ऋक्षराजः । तेन त्रिविक्रमस्य विजयोद्दो-

षणम् । अ० २१ । ८ ॥ स्यमन्तकमणिहरणम् ।

कृष्णेन सह युद्धम् । द० ५६ । १४-२५ ॥

भगवत्स्तुतिः । २६-३२ ॥

जायन्तेयाः । ऋषभदेवस्य पुत्राः । माता जयन्ती ।

भगवत्स्तुतिः । ए० ५ । २९-३४ ॥

जारुधिः । मेरोः केसरपर्वतः । पं० १६ । २६ ॥

जितव्रतः । क्ष० । हविर्धानस्य पुत्रः । माता हविर्धानी ।

च० २४ । ८ ॥

जिनः । बुद्धस्य पिता । तस्य अजन इति नामान्तरम् ।

प्र० ३ । २४ ॥

जिह्वा । रसनेन्द्रियम् । रसनाशब्दं पश्यत । तृ०

६ । १३ ॥

जीवः । प्र० ३ । ३२ ॥ ७ । ५ । २४ ॥ द्वि०

५ । १४ ॥ १० । १२ ॥ तृ० १२ ।

४६ ॥ तस्य संसारप्राप्तिकारणम् । ए० १० ॥

जन्ममृत्युप्रकारः । २२ ॥ प्रसवकालीनं दुःखम् ।

तृ० ३० । १२-१८ ॥

जैगीषव्यः । ऋ० । न० २१ । २६ ॥

जैमिनिः । ऋ० । सामगो व्यासशिष्यः । प्र० ४ ।

२१ ॥ द्वा० ६ । ५३ ॥ तत्पुत्रः ३ सुमन्तुः ।

७५ ॥ तच्छिष्यः ३ सुकर्मा । ७६ ॥ तस्यान्यः

शिष्यः हिरण्यनाभः । न० १२ । ३-४ ॥

ज्ञानशक्तिः । द्वि० ५ । २४ ॥

ज्ञानम् । प्र० १६ । २८ ॥ तस्य भगवत्प्राप्त्युपा

यत्नम् । तृ० ३२ । ३२-३६ ॥

ज्ञानयोगः । ए० २८ ॥

ज्ञानिनां नामानि । द्वि० ७ । ४३-॥ प० ३ ।

२० ॥ १५ । १२-॥

ज्ञानेन्द्रियाणि । तृ० २६ । १३ ॥

ज्यामघः । क्ष० सो० वं० । २ रुचकस्य पुत्रः । भार्या

शैव्या । पुत्रो विदर्भः । न० २३ । ३५-३९ ॥

ज्येष्ठमासः । शुक्रमासः । द्वा० ११ । ३५ ॥

ज्येष्ठा । अलक्ष्मीः । कलेर्भार्या । प्र० १७ । ३२ ॥

ज्योतिः । द्वितीय ऊर्ध्वलोकः । द्वि० १ । २८ ॥

अस्य स्वर्लोक इति नामान्तरम् ॥

ज्योतिर्धर्मा । चतुर्थमन्वन्तरीय ऋषिः । अ० १ ।

२८ ॥

ज्योतिश्चक्रम् । च० ९ । २० ॥

ज्योतिष्पान् । पर्वतः । कुशद्वीपस्थः ॥ पं० २० ।

४ ॥

त०

१ तक्षः । क्ष० सू० वं० । २ भरतस्य पुत्रः । न०

११ । १२ ॥

२ तक्षः । क्ष० सो० वं० । वसुदेवभ्रातुर्वृकस्य पुत्रः ।

माता दुर्वाक्षी । न० २४ । ४३ ॥

१ तक्षकः । क्ष० सू० वं० । प्रसेनजितः पुत्रः ।

पुत्रः १ बृहद्बलः । न० १२ । ८ ॥

२ तक्षकः । सर्पः । तेन २ परीक्षितो दशनम् । द्वा०

६ । ११-१३ ॥

तत्त्वानि । महदादीनि । सृष्टिः । द्वि० ५ । २२-

३४ ॥ तृ० ५ । २६-३७ ॥ ६ । २ ॥ तेषां

संख्यानम् । तृ० २६ । १०-१५ ॥ अभिमानि-

देवकृता भगवत्स्तुतिः । तृ० ५ । ३८-५० ॥

९ ॥

तत्त्वदर्शः । त्रयोदशमन्वन्तरीय ऋषिः । अ० १३ ।

३०-३१ ॥

१ तपः । षष्ठ ऊर्ध्वलोकः । द्वि० १ । २८ ॥ उत्पत्तिः ।

५ । ३९ ॥

२ तपः । भगवत्प्रीत्यर्थं कायक्लेशसहनम् । महिम्ना ।

प्र० १३ । ५० ॥ द्वि० ९ । २२ ॥ तृ०

१२ । १८ ॥ च० ८ । ७१-८० ॥ २३ ।

४-७ ॥ २८ । ३५-३८ ॥ पं० ५ । १ ॥

प० ४ । ४३-४६ ॥ ए० १७ । ३७ ॥

तपस्वी । द्वादशमन्वन्तरीय ऋषिः । अ० १३ ।

२८ ॥

तपोमूर्तिः । द्वादशमन्वन्तरीय ऋषिः । अ० १३ ।
२८ ॥

तपोमासः । माघमासः ॥

तप्तमूर्तिः । नरकः । पं० २६ । ७, २० ॥

१ तमः । तमोगुणः । प्र० २ । २३ ॥ १३ ।
५३ ॥ द्वि० ४ । ५ ॥ १८ ॥ ९ । १० ॥

२ तमः । अविद्या । सृष्टिः । तु० १० । १७ ॥
१२ । २ ॥ २० । १८ ॥

तर्षः । देवः । १ अर्कनामकवसोः पुत्रः । माता
वासना । पं० ६ । १३ ॥

तलातलम् । चतुर्थ अधोलोकः । उत्पत्तिः । द्वि० १ ।
२६ ॥ ५ । ४० ॥ पं० २४ । ७-२८ ॥

तस्थुषां सर्गः । तु० १० । १८ ॥

तापत्रयम् । प्र० ५ । ३२ ॥ १० । ६ ॥

तापसः । तामसशब्दं पश्यत ॥

तापी । नदी । पं० १९ । १८ ॥

तामसः । प्रियव्रतस्य द्वितीयभार्यायाः पुत्रः । चतुर्थो
मनुः । तद्भातरौ उत्तमो रैवतश्च । पं० १ ।
२८ ॥ तत्पुत्रा दश । अ० १ । २७ ॥

तामससर्गः । तु० १० । १७ ॥

तामसाहंकारः । द्वि० ५ । २४ ॥ तु० ५ ।
३१ ॥

तामिस्रम् । अविद्यावृत्तिः । तु० १२ । २ ॥ २० ।
१८ ॥

तामिस्रः । नरकः । पं० २६ । ७, ८ ॥

ताम्रः । नरकासुरस्य सेनापतिः । द० ५९ । १२ ॥

ताम्रपर्णी । नदी । च० २८ । ३५ ॥ पं० १९ ।
१८ ॥ द० ७९ । १६ ॥

ताम्रा । दक्षप्रजापतिपुत्री । कश्यपस्य भार्या । पुत्राः
श्येनगृध्रादयः । पं० ६ । २७ ॥

तारतम्यम् । प्र० २ । २४ ॥ तु० २९ । २८-
३७ ॥ पं० ५ । २१-२२ ॥

तारा । बृहस्पतेर्भार्या । सोमेन तस्या अपहारः,
तस्मात्तस्यां बुधनामकपुत्रोत्पत्तिश्च । न० १४ ।
४-१४ ॥

तार्क्ष्यः । कश्यपस्य रूपान्तरं नामान्तरं वा । तस्य
भार्याः चतस्रो दक्षकन्याः । शेषं कश्यपशब्दे पश्यत ।
पं० ६ । २१ ॥

तालजङ्घः । जयध्वजस्य पुत्रः । तस्य शतं पुत्राः
और्वेण हताः । न० २३ । २८ ॥

तालफलभक्षणम् गोपालैः । द० १५ । २१-
४० ॥

तालवनम् । द० १५ । २१ ॥

१ तितिक्षा । गुणः । प्र० १६ । २७ ॥ ए० १९ ।
३६ ।

२ तितिक्षा । दक्षप्रजापतिपुत्री । धर्मप्रजापतेर्भार्या ।
पुत्रः २ क्षेमः । च० १ । ५२ ॥

तितिक्षुः । क्ष० सो० वं० । महामनसः पुत्रः ।
तत्पुत्रः रुशद्रथः । न० २३ । २-४ ॥

१ तिमिः । दक्षप्रजापतिपुत्री । कश्यपभार्या । तत्पुत्रा
यादोगणाः । पं० ६ । २६ ॥

२ तिमिः । क्ष० सो० वं० । दूर्वस्य पुत्रः । तत्पुत्रः
३ बृहद्रथः । न० २२ । ४२ ॥

तिरश्चां सर्गः । } तु० १० । २० ॥
तिर्यक्सर्गः । }

तिलोत्तमा । अप्सराः । आश्विनमासनेत्री । द्वा०
११ । ४३ ॥

तीर्थयात्रा । विदुरस्य । तृ० १ । १७-॥ परशुरामस्य । न० १५ । ४१ ॥ बलरामस्य । द० ७८-७९ ॥

तीर्थवती । कौञ्चद्वीपस्था नदी । पं० २० । २१ ॥ हुङ्गभद्रा । नदी । पं० १९ । १८ ॥

तुम्बुरुः । देवर्षिः । प्र० १३ । ३७ । ५९ ॥

तुरः । कावपेयशब्दं पश्यत । न० २२ । ३७ ॥

तुर्वसुः । क्ष० सो० वं० । ययातेः पुत्रः । माता २ देवयानी । न० १८ । ३३ ॥ तत्पुत्रो २ वह्निः । २३ । १६ ॥

तुलसी । प्र० १९ । ६ ॥ द्वि० ३ । २३ ॥

१ तुषिता । २ वेदशिरसः पत्नी । तत्पुत्रो विभुनामा भगवदवतारः । अ० १ । २१ ॥

२ तुषिताः । द्वितीयमन्वन्तरीया देवाः । अ० १ । २० ॥

३ तुषिताः । सुयमा इति नामान्तरम् । यज्ञनाम्नो भगवतः पुत्राः । तन्माता दक्षिणा द्वि० ७ । २ ॥ स्वायंभुवमन्वन्तरीया देवाः । तोषः प्रतोषः संतोषः भद्रः शान्तिः इडस्पतिः इध्मः कविः विभुः स्वहः सुदेवः रोचनश्चेति द्वादश । च० १ । ३-८ ॥

तुष्टिः । दक्षप्रजापतिपुत्री । धर्मप्रजापतेर्भार्या । तत्पुत्री मुत् । च० १ । ४९-५१ ॥

तुष्टिमान् । क्ष० सो० वं० । उग्रसेनस्य पुत्रः । न० २४ । २४ ॥

तृद् । पिपासा । द्वि० १० । १७ ॥

तृणबिन्दुः । क्ष० सू० वं० । २ बन्धोः पुत्रः । तस्य अलंबुषानाम्न्यामप्सरसि जाताः पुत्राः विशालः शून्यबन्धुः धूम्रकेतुश्च । न० २ । ३० ॥ दुहिता इडविडा (इडविला) ३१ ॥

तृणावर्तः । कंसभृत्योऽसुरः । कृष्णेन हतः । द० ७ । १८-३३ ॥

तृतीयं मन्वन्तरम् । तदधिपतिः प्रियव्रतपुत्र उत्तमः । अ० १ । २३-२६ ॥

तेजस्तत्त्वम् । तदभिमानि अग्निः । उत्पत्तिः । द्वि० ५ । २७ ॥ तृ० २६ । ३८ ॥

तैजसाहंकारः । द्वि० ५ । २४ ॥ तृ० ५ । ३० ॥

तैत्तिरीयशाखा । यजुर्वेदान्तर्गता । तन्नामनिरुक्तिः । द्वा० ६ । ६५ ॥

तोशलकः । कंसस्य भृत्यो मलः । कृष्णेन हतः । द० ४४ । २७ ॥

तोषः । तुषितशब्दं पश्यत ॥

त्यागः । संन्यासः । ए० १९ । ३८ ॥

त्रयी । सवितुः पुत्री । ष० १८ । १ ॥

त्रयोदशं मन्वन्तरम् । अधिपतिर्देवसावर्णिः । अ० १३ । ३० ॥

त्रय्यारुणिः । ऋ० । सोमवंशीयस्य दुरितक्षयनामकस्य क्षत्रियस्य पुत्रः । न० २१ । १९ ॥ तस्य पौ-
राणिकत्वम् । द्वा० ७ । ५ ॥

त्रसदस्युः । क्ष० सू० वं० । पुरुकुत्सस्य पुत्रः । तत्पुत्रः अनरण्यः । न० ७ । ४ ॥

त्रिककुत् । क्ष० सो० वं० । ४ शुवेः पुत्रः । तत्पुत्रः । शान्तरयः । न० १७ । ११ ॥

त्रिकालज्ञत्वम् । सिद्धिः । ए० १५ । २८ ॥

१ त्रिकूटः । मेरोः केसरपर्वतः । पं० १६ । २६ ॥

२ त्रिकूटः । भारतवर्षस्थः पर्वतः । पं० १९ । १६ ॥
अ० २ । १ ॥

त्रिगर्तः । सुशर्मा । प्र० १५ । १६ ॥

१ त्रितः । ऋ० । प्र० ९ । ७ ॥ तत्तीर्थम् । तृ०
१ । २२ ॥
२ त्रितः । २ चक्षुषः पुत्रः । च० १३ । १६ ॥
त्रिपवित्राणि । तृ० १३ । २५ ॥
त्रिपुरासुराः । तद्वधकथा । स० १० । ५३--७१ ॥
त्रिवन्धनः । क्ष० सू० वं० । १ अरुणस्य पुत्रः ।
तत्पुत्रः १ सत्यव्रतः (त्रिशङ्कुः) । न० ७ । ४ ॥
त्रिभानुः । क्ष० सो० वं० । ३ भानुमतः पुत्रः ।
तत्पुत्रः करन्धमः । न० २३ । १७ ॥
त्रिलोकी । भूः भुवः स्वः । उत्पत्तिः । द्वि० ५ ।
४२ ॥
त्रिवक्त्रा । कंसस्य गन्धकर्त्री । कृष्णेन तस्या ऋजू-
करणम् । द० ४२ । १-१३ ॥ तद्गृहगमनं
कृष्णस्य । ४८ । १-१० ॥ [तत्पुत्रः विशोकः ।
९० ॥]
त्रिचिक्रमः । उरुकमनामा भगवान् । अ० २० ।
२१ ॥ द्वि० ७ । १८ ॥
त्रिशङ्कुः । क्ष० सू० वं० । १ सत्यव्रत इति नामान्त-
रम् । पिता त्रिवन्धनः । तत्पुत्रो हरिश्चन्द्रः । न०
७ । ५-७ ॥
त्रिशिखः । तापसमन्वन्तरीयो भगवदवतारः । अ०
१ । २८ ॥
१ त्रिशिराः । राक्षसः । रामेण हतः । न० १० । ९ ॥
२ त्रिशिराः । विश्वरूपाचार्यः । ष० ९ । १ ॥
त्रिशृङ्गः । मेरोरुत्तरदिक्स्थः पर्वतः । पं० १६ ।
२७ ॥
त्रिसामा । नदी । पं० १९ । १८ ॥
त्रुटिः । कालवयवः । तृ० ११ । ६ ॥
त्रेता । अग्नित्रयम् । उत्पत्तिः । न० १४ । ४९ ॥

त्रेतायुगम् । धर्माः । द्वा० ३ । २०--२३ ॥
त्वक् । चर्मेन्द्रियम् । उत्पत्तिः अभिमानिदेवता च । तृ०
६ । १६ ॥ २६ । ३५ ॥ द्वि० ६ । ४ ॥
१० । २३ ॥
१ त्वष्टा । क्ष० । मौवनस्य पुत्रः । भार्या विरोचनम् ।
पुत्रो विरजाः । पं० १५ । १५ ॥
२ त्वष्टा । कश्यपस्य पुत्रः । माता अदितिः । ष०
६ । ३९ ॥ भार्या प्रह्लादपुत्री रचना । पुत्रौ
संनिवेशः विश्वरूपश्च । ४४ ॥ तेनेन्द्रहननाय वृत्रा-
सुरोत्पादनम् । ९ । ११-१२ ॥

द०

१ दक्षः । ब्रह्मणो दक्षिणाङ्गुष्ठादुत्पन्नः प्रजापतिः ।
तृ० १२ । २३ ॥ भार्या स्वायंभुवमनुपुत्री
प्रसूतिः । ५६ ॥ च० १ । ११, ४७ ॥ तस्य
षोडश कन्याः । ४८ ॥ तस्य विश्वसृजां सत्रं
प्रति गमनम् । तत्र रुद्रस्य दूषणं तस्मै शापदानं
च । २ । ५-२० ॥ तस्य पट्टाभिषेकः । ३ ।
२ ॥ बृहस्पतिसवकरणम् । ३ ॥ यज्ञदर्शनार्थ-
मागतायाः रुद्रभार्यायाः स्वपुत्र्याः सतीदेव्या
अनादरकरणेन तया देहत्यागः । ४ । ८-२८ ॥
वीरभद्रेण तच्छिरसश्छेदः । ५ । २२-२४ ॥ अस्य
वस्तुमुखप्राप्तिः । ७ । ८ ॥ अयं स्वायंभुवदक्षः ।
अयं कदाचन महादेवमवज्ञाय तन्निष्कृतिरूपेण
स्वदेहं तत्याज । च० ३० । ४८ ॥
२ दक्षः । प्रजापतिः । पूर्वोक्तः स्वयं त्यक्तदेहो दक्षः
द्वितीयवारं चाक्षुषमन्वन्तरे प्राचीनवर्हिषः पुत्रेभ्यो
दशभ्यः प्रचेतोभ्यः वाक्ष्यी मारिषायामुत्पन्नः ।
च० ३० । ४८-४९ ॥ ष० ४ । १७ ॥ भग-

वस्तुतिः । २३-३४ ॥ भार्या पञ्चजनप्रजापति-
पुत्री असिकी । ५१ । तस्याः पुत्राः हर्यश्वाः ।
५ । १ ॥ नारदोपदेशेनादर्शनं गतेषु तेषु पुत्रेषु
षष्टिसंख्याकानां कन्यानामुत्पादनम् । ६ । १-॥
तासु धर्मप्रजापतिपत्न्यः दश । भानुः लम्बा ककुप्
जामिः विश्वा साध्या मरुत्वती वसुः सुहृता संकल्पा-
चेति । ४-१६ ॥ भृगुपुत्रस्य भूतप्रजापतेः
सरूपा भूता चेति द्वे पत्न्यौ । १७-१८ ॥
अङ्गिरःप्रजापतेर्द्वेभार्ये स्वधा सती च । १९ ॥
कृशाश्वस्य द्वेभार्ये अर्चिः धिषणा च । २० ॥
तार्क्ष्यनाम्नः कश्यपस्य विनता कन्दूः पतङ्गी
यामिनी इति चतस्रः पत्न्यः । २१-२२ ॥ इन्द्रोः
पत्न्यः नक्षत्राभिमानिन्यो रोहिण्यादयः सप्तविंशतिः ।
२३ ॥ कश्यपस्य पत्न्यः त्रयोदश । अदितिः
दितिः दनुः काष्ठा अरिष्ठा सुरसा इला मुनिः
क्रोधवशा ताम्रा सुरभिः सरमा तिमिश्रेति । २५-
४५ ॥
३ दक्षः । क्ष० सू० वं० । रचित्रसेनस्य पुत्रः ।
तत्पुत्रो मीढान् । न० २ । १९ ॥
४ दक्षः । क्ष० सो० वं० । उशीनरस्य पुत्रः । न०
२३ । ३ ॥
दक्षसावर्णिः । वरुणस्य पुत्रः । नवमो मनुः । अ०
१३ । १८ ॥
दक्षिणा । महालक्ष्म्यंशभूता रुचिप्रजापतेः पुत्री ।
माता आकूतिः । तस्या भर्ता ब्रह्मा तृत्वेनावतीर्णो
यज्ञनामा भगवान् । पुत्राः द्वादश तुषिताः । च०
१ । ३-७ ॥ द्वि० ७ । २ ॥
दक्षिणायनम् । पं० २१ । ३-६ ॥

दण्डकः । क्ष० सू० वं० । इक्ष्वाकोः पुत्रः । न०
६ । ४ ॥
दण्डपाणिः । क्ष० सो० वं० । वहीनरस्य पुत्रः ।
तत्पुत्रः २ निमिः । न० २२ । ४४ ॥
दत्तः । दत्तात्रेयः । अत्रेः पुत्रः । माता कर्दमपुत्री
अनसूया । स नारायणांशसंभूतः । च० १ ।
१५ । ३३ ॥ प्र० ३ । ११ ॥ द्वि० ७ ।
४ ॥ तच्छिष्यः कार्तवीर्यार्जुनः । न० १५ ।
१७ ॥
दधीचिः । दध्यङ् शब्दं पश्यत ॥ ष० ११ ।
२० ॥
दध्यङ् । दधीचिः । अथर्वणः पुत्रः ।
माता कर्दमपुत्री चित्तिः । अश्वशिरा इति
नामान्तरम् । च० १ । ४२ ॥ ष० ९ ।
५२ ॥ देवैर्वज्रायुधनिर्माणार्थं तस्य पृष्ठास्थि-
चन्दम् योगधारणया तेन देहत्यागश्च । १० ।
१-१२ ॥
दनुः । दक्षप्रजापतिपुत्री । कश्यपस्य भार्या । पुत्राः
द्विर्मूक्षशम्भरादयः एकषष्टिर्दानवाः । ष० ६ ।
२९ ॥
दन्तवक्रः । करुशदेशाधिपतेः वृद्धशर्मणः पुत्रः । माता
वसुदेवस्य भगिनी श्रुतदेवा । न० २४ । ३७ ॥
कृष्णेन हतः । द० ७७ । ३७ । ७८ ।
१-१० ॥
दन्दशूकः । कनरकः । पं० २६ । ७, ३३ ॥
१ दमः । क्ष० सू० वं० । मरुत्तस्य पुत्रः । तत्पुत्रः
राज्यवर्धनः । न० २ । २९ ॥
२ दमः । गुणः । ए० १९ । ३६ ॥ प्र० १६ ।
२७ ॥

दमघोषः । क्ष० सो० वं० । चेदिराजस्य पुत्रः ।

भार्या वसुदेवभगिनी श्रुतश्रवाः । तत्पुत्रः शिशुपालः ।

न० २४ । ३९-४० ॥ स० १ । १७ ॥

१ दम्भः । अधर्मस्य पुत्रः । तन्माता मृषा । भार्या
माया । पुत्रौ लोभो निकृतिश्च दम्पती । च० ८ ।
२-३ ॥

२ दम्भः । दोषः । प्र० १७ । ३२ ॥

१ दया । दक्षप्रजापतिपुत्री । धर्मप्रजापतेर्भार्या । पुत्रः
अभयः । च० १ । ५० ॥

२ दया । गुणः । प्र० १६ । २७ ॥ १७ । २४,
४२ ॥

दरिद्र्योतः । क्ष० सो० वं० । दुन्दुभेः पुत्रः । तत्पुत्रः
पुनर्वसुः । न० २४ । २० ॥

दरिद्रः । ए० १९ । ४४ ॥

दुषः । क्ष० । उन्नतेः पुत्रः । च० १ । ५१ ॥

दर्भकः । क्ष० । मगधराजः । २ अजातशत्रोः पुत्रः ।
द्वा० १ । ६ ॥

१ दर्शः । देवः । धातुः पुत्रः । माता सिनीवाली ।
पं० १८ । ३ ॥

२ दर्शः । क्ष० सो० वं० । कृष्णस्य पुत्रः । माता
कालिन्दी । दं० ६१ । १४ ॥

दक्षप्रजापतयः । मरीच्यादयः । ब्रह्मण उत्पन्नाः ।
तृ० १२ । २१-२२ ॥

दक्षं मन्वन्तरम् । अधिपतिः ब्रह्मसावर्णिः । अ०
१३ । २१-२३ ॥

१ दक्षरथः । क्ष० सू० वं० । मूलकस्य पुत्रः । त-
त्पुत्रः ऐडविडः । न० ९ । ४१ ॥

२ दक्षरथः । क्ष० सू० वं० । अजस्य पुत्रः । तत्पु-
त्राः रामलक्ष्मणभरतशत्रुघ्नः । न० १० । १-३ ॥

पुत्री शान्ता २ रोमपादाय पुत्रीत्वेन दत्ता । ३३ ।
७-८ ॥

३ दक्षरथः । क्ष० सो० वं० । त्वरथस्य पुत्रः ।
न० २४ । ४ ॥

दशरक्षणम् । श्रीमद्भागवतम् । द्वि० ९ । ४३ ॥
तेषां नामानि तेषां विवरणं च । द्वि० १० ।
१-७ ॥ द्वा० ७ । ८ ॥

दशविधः सर्गः । तृ० १० ॥ १४-२८ ॥

दशर्हिः । क्ष० सो० वं० । निवृत्तेः पुत्रः । तत्पुत्रो
१ व्योमः । न० २४ । ३ ॥

दशेन्द्रियाणि । तृ० २६ । १३ ॥

दहः । अग्निविशेषः । सौम्यजन्मनि अगस्त्यो जातः ।
च० १ । ३६ ॥

दानम् । तृ० ३ । २७-२८ ॥ ए० १९ । ३७ ॥

दानपतिः । अकूरः । द० ३६ । २८ ॥

दावाग्निपानम् । कृष्णेन । द० १७ । २०-२५ ॥
१९ । ७-१३ ॥

दाशकन्या । १ सत्यवती शन्तनोर्भार्या । न० २२ ।
२० ॥

दिक् । दश दिशः । तृ० ६ । १७ ॥

दितिः । २ दक्षप्रजापतिपुत्री । कश्यपस्य भार्या ।

प० ६ । २५ ॥ तयाऽपत्यार्थं सायमसमये भर्तु-
निर्वन्धः । तृ० १४ ॥ गर्भोत्पत्तिः । १५ ॥ हिर

ण्यकशिपुः हिरण्याक्षश्चेति पुत्रद्वयजननम् । १७ ।

२-२० ॥ प० १८ । १०-११ ॥ इन्द्रघात-

कपुत्रप्राप्त्यर्थं कश्यपाद्गर्भमाधाय पुंसवन्नवताचरणम् ।

१८ । २३-५५ ॥ तत्पुत्राः एकोनपञ्चाशन्मरुतः ।

६१-७२ ॥

दिनमानम् । द्वादशमासानाम् । पं० २१ । ३-६ ॥

१ दिलीपः । क्ष० सू० वं० । अंशुमतः पुत्रः ।
 तत्पुत्रो भगीरथः । न० ९ । २ ॥
 २ दिलीपः । क्ष० सो० वं० । ऋष्यस्य पुत्रः ।
 तत्पुत्रः प्रतीपः । न० २२ । ११ ॥
 द्विवाकः । क्ष० सू० वं० । न० १२ । १० ॥
 दिविरथः । क्ष० सो० वं० । खनपानस्य पुत्रः ।
 तत्पुत्रः धर्मरथः । न० २३ । ६ ॥
 १ दिवोदासः । क्ष० सो० वं० । भीमरथस्य पुत्रः ।
 तत्पुत्रो युमान् । न० १७ । ६ ॥
 २ दिवोदासः । पूरुवंशोत्पन्नस्य मुद्गलस्य पुत्रः ।
 तत्पुत्रः २ सत्यधृतिः । कन्या अहल्या । न० २१ ।
 ३४ ॥ तस्यान्यः पुत्रो मित्रेयुः । २२ । १ ॥
 दिव्यः । क्ष० सो० वं० । सात्वतस्य पुत्रः । न०
 २४ । ६ ॥
 दिष्टः । क्ष० । वैवस्वतमनोः पुत्रः । अ० १३ ।
 २ ॥ न० १ । १२ ॥ तत्पुत्रो नाभागः । २ ।
 २३ ॥
 दीक्षितान्नम् । न भोज्यम् । द० २३ । ८ ॥
 दीप्तकेतुः । क्ष० । दक्षसावर्णिमनोः पुत्रः । अ०
 १३ । १८ ॥
 दीर्घतमाः । क्ष० सो० वं० । राष्ट्रस्य पुत्रः । तत्पुत्रो
 द्वितीयो भगवदंशो रथन्वन्तरिः । न० १७ । ४ ॥
 तेन बलेर्भार्यायां अङ्गवङ्गकलिङ्गादीनामुत्पादनम्
 २३ । ५ ।
 दीर्घबाहुः । क्ष० सू० वं० । खट्वाङ्गस्य पुत्रः तत्पुत्रो
 रघुः । न० १० । १ ॥
 दीर्घसत्रम् । प्र० १ । २१ ॥
 दुःखम् । दोषः । ए० १९ । ४१ ॥ तत्सहनोपाये
 भिक्षुगीता । २३ ॥

दुन्दुभिः । क्ष० सो० वं० । अन्धकस्य पुत्रः । तत्पुत्रो
 दरिद्योतः । न० २४ । २० ॥
 दुरितक्षयः । क्ष० सो० वं० । महावीर्यस्य पुत्रः ।
 तत्पुत्राः । त्रय्यारुणिः कविः पुष्करारुणिः इति
 त्रयो ब्राह्मणाः । न० २१ । १९ ॥
 दुरुक्तिः । कलेर्भार्या । पुत्रौ भयो मृत्युश्च । च०
 ८ । ४ ॥
 दुर्गा । देवी । तस्या भूमाववतरीतुं भगवदाज्ञा । द०
 २ । ६-१२ ॥
 दुर्जयः । दनुपुत्रोऽसुरः । प० ६ । ३१ ॥
 दुर्दमनः । क्ष० सो० वं० । शतानीकस्य पुत्रः ।
 तत्पुत्रो बहीनरः । न० २२ । ४३ ॥
 दुर्निमित्तानि । अपशकुनशब्दं पश्यत ।
 १ दुर्मदः । क्ष० सो० वं० । भद्रसेनस्य पुत्रः तत्पुत्राः
 कृतवीर्यः कृताग्निः कृतवर्मा कृतौजाः धनकश्चेति
 पञ्च । न० २३ । २३ ॥
 २ दुर्मदः । क्ष० सो० वं० । वसुदेवस्य पुत्रः ।
 माता रोहिणी । न० २४ । ४६ ॥
 ३ दुर्मदः । क्ष० सो० वं० । वसुदेवस्य पुत्रः ।
 माता पौरवी । न० २४ । ४७ ॥
 दुर्मनाः । क्ष० सो० वं० । धृतस्य पुत्रः । तत्पुत्रः
 प्रचेताः न० २३ । १५ ॥
 दुर्मर्षणः । क्ष० सो० वं० । ३सृज्यस्य पुत्रः । माता
 राष्ट्रपाली । न० २४ । ४२ ॥
 दुर्मित्रः । द्वा० १ । ३४ ॥
 दुर्मुखः । राक्षसः । तस्य वधः । न० १० । १८-
 २० ॥
 दुर्योधनः । क्ष० सो० वं० । धृतराष्ट्रस्य पुत्रः ।
 न० २२ । २६ ॥ तेन विदेहनगरे विद्याभ्यासः

द० ५७ । २६ ॥ तत्पुत्री लक्ष्मणा । सा कृष्ण
पुत्रेण साम्बेनापहृता । ६८ ॥ युधिष्ठिरसभायां-
पतनम् । ७५ । १७ ॥ तस्योरुभेदनम् । प्र०
७ । १३ ॥ विदुरधिकारः । तृ० १ । १४-
१५ ॥

दुर्वः । दूर्वशब्दं पश्यत ॥

दुर्वाक्षी । क्ष० सो० वं० । वृकस्य भार्या । तत्पुत्राः
तक्षपुष्करादयः । न० २४ । ४३ ॥

दुर्वासाः । शङ्करांशः अत्रेः पुत्रः । माता अनसूया ।
भ्रातरौ दत्तात्रेयः सोमश्च । च० १ । १५-३३ ॥
शापेन इन्द्रादीनां असुरैः पराजयः । अ० ५ ।
१६ ॥ तेन १ अम्बरीषस्य द्वादशीव्रतभञ्जनम् ।
कृत्यानिर्माणम् । सुदर्शनास्त्रेण तस्यैव उपद्रवप्राप्तिः ।
न० ४ । ३५-५९ ॥

दुःशकुनम् । अपशकुनशब्दं पश्यत ॥

दुःशांला । धृतराष्ट्रस्य पुत्री । न० २२ । २६ ॥

दुःशासनः । क्ष० सो० वं० । धृतराष्ट्रस्य पुत्रः ।
दुर्योधनस्यावरजः । तृ० ३ । १३ ॥

दुःष्यन्तः । क्ष० सो० वं० । रैभ्यस्य पुत्रः । भार्या
शकुन्तला । पुत्रो भरतः । न० २० । ७-२६ ॥
तः दुर्वसुवंशोत्पन्नस्य मरुतस्याभिमानिकः पुत्रो-
ऽभूत् । पुनः स्वस्य वंशमेव प्राप्तवान् । २३ ।
१७-१८ ॥

दुःस्वप्नानि । द० ४२ । २६-३० ॥

दूरदर्शनम् । सिद्धिः । ए० १५ । २० ॥

दूरश्रवणम् । सिद्धिः । ए० १५ । १९ ॥

दूर्वः । क्ष० सो० वं० । नृपञ्जयस्य पुत्रः । तत्पुत्रः २
तिमिः । न० २२ । ४२ ॥

दूषणः । राक्षसः । रामेण हतः । न० १० । ९ ॥

दूषणा । भौवनस्य भार्या । तत्पुत्रः १ त्वष्टा । पं०
१५ । १५ ॥

दृढनेमिः । क्ष० सो० वं० । सत्यधृतेः पुत्रः । तत्पुत्रः
सुपार्श्वः । न० २१ । २७ ॥

दृढहनुः । क्ष० सो० वं० । सेनजितः पुत्रः । न०
२१ । २३ ॥

दृढाश्वः । क्ष० सू० वं० । कुवलाश्वस्य पुत्रः ।
तत्पुत्रो हर्यश्वः । न० ६ । २४ ॥

दृषद्वती । नदी । पं० १९ । १८ ॥

देवः । देवाः । तैः कृता भगवत्स्तुतिः । तृ० १९ ।
३० ॥ च० १ । ५६-५७ ॥ ष० ९ । २१-
४५ ॥ ए० ४ । ९-११ ॥ ६ । ७-१९ ॥
भगवन्तं प्रति ध्रुवतपःप्रभावकथनम् । च० ८ ।
८१ ॥ तेषां असुरैर्युद्धम् । अ० १० ॥
त्रिविष्टपं परित्यज्य पलायनम् । अ० १५ ।
२४-३२ ॥

देवक्रुषभः (वेदक्रुषभः) । धर्मप्रजापतेः पुत्रः । माता
भानुः । पुत्रः इन्द्रसेनः । ष० ६ । ५ ॥

१ देवक्रुः । क्ष० सो० वं० । युधिष्ठिरस्य पुत्रः ।
माता पौरवी । न० २२ । ३० ॥

२ देवक्रुः । क्ष० सो० वं० । आहुकस्य पुत्रः ।
भ्राता उग्रसेनः । पुत्राः देवान् उपदेवः सुदेवः
देववर्धकश्च ॥ दुहितरः धृतदेवा शान्तिदेवा
उपदेवा श्रीदेवा देवरक्षिता सहदेवा देवकी चेति
सप्त । न० २४ । २१-२३ ॥

देवकी । २ देवकस्य पुत्री । वसुदेवस्य भार्या । न०
२४ । २३ ॥ तस्या विवाहः । द० १ ।

२९ ॥ पुत्राः कीर्तिमान् सुषेणः भद्रसेनः ऋजुः
संमर्दनः भद्रः संकर्षणः कृष्णश्च । न० २४ ।
५४ ॥ पुत्री.सुभद्रा । ५५ ॥ षण्णां पुत्राणां कंसेन
हननम् । ६० २ । ४ ॥ तस्या हननोद्योगः कंसेन ।
• १ । ३५ ॥ कंसेन वसुदेवेन सह तस्या निगड-
बन्धः । ६६ ॥ तस्या गर्भे भगवतः प्रवेशः । २ ।
१८ ॥ ब्रह्मणा तद्गर्भस्थस्य भगवतः स्तुतिः । २६-
४० ॥ तत्कृता स्तुतिः । ३ । २४-३१ ॥ ८५ ।
२९-३१ ॥
१ देवकुल्या । पूर्णिमाः पुत्री । इयमेव द्वितीय-
जन्मनि गङ्गाऽभूत् । च० १ । १४ ॥
२ देवकुल्या । उद्गीथस्य भार्या । पं० १५ । ६ ॥
देवकूटः । मेरोः पूर्वभागस्थः पर्वतः । पं० १६ ।
२७ ॥
देवक्षत्रः । क्ष० सो० वं० । देवरातस्य पुत्रः । तत्पुत्रो
४ मधुः । न० २४ । ५ ॥
देवगर्भा । कुशद्वीपस्था नदी । पं० २० । १५ ॥
देवगिरिः । पर्वतः । पं० १९ । १६ ॥
देवगुह्यः । भार्या २सरस्वती । २ पुत्रः सार्वभौमो
भृगवदवतारः । अ० १३ । १७ ॥
देवताजित् । १ सुमतेः पुत्रः । माता बृहत्सेना
(बृहत्सेना) भार्या आसुरी । तत्पुत्रो देवद्युम्नः । पं०
१५ । २-३ ॥
देवदत्तः । क्ष० सू० वं० । उरुश्रवसः पुत्रः । तत्पुत्रः
अग्निवेश्यः । न० २ । २०-२१ ॥
देवद्युम्नः । देवताजितः पुत्रः । भार्या धेनुमती । पुत्रः
परमेष्ठी । पं० १५ । ३ ॥
देवपालः । शाकद्वीपस्थः पर्वतः । पं० २० । २६ ॥
देवबाहुः । क्ष० सो० वं० । हृदीकस्य पुत्रः ।

तद्भ्रातरौ शतधनुः कृतवर्मा च । न० २४ ।
२७ ॥
देवभागः । क्ष० सो० वं० । २ शूरस्य पुत्रः । वसु-
देवस्य आता । न० २४ । २८ ॥ पुत्रौ चित्रकेतुः
२ बृहद्बलश्च । ४० ॥
देवभूतिः । शुङ्गस्य पुत्रः । अमात्येन कर्णवान्ना हतः ।
द्वा० १ । १८-१९ ॥
देवमित्रः । बह्वृच ऋषिः । माण्डूकेयस्य शिष्यः ।
सौभर्यादीनां गुरुः । द्वा० ६ । ५६ ॥
१ देवमीढः । क्ष० सू० वं० । कृतरथस्य (कृतिरथस्य)
पुत्रः । तत्पुत्रः विस्तृतः । न० १३ । १६ ॥
२ देवमीढः । क्ष० सो० वं० । १ विदूरथस्य
नामान्तरम् । तत्पुत्रः २ शूरः । न० २४ । २७ ॥
देवयानी । शुक्राचार्यस्य पुत्री । तन्माता प्रियव्रतराज
पुत्री ऊर्जस्वती । पं० १ । २४-३४ ॥ शर्मिष्ठा
तस्याः कूपे प्रक्षेपः । ययातिना विवाहः । यदुप्रभृति
पुत्रद्वयोत्पत्तिः । न० १८ । ६-३३ ॥
देवरक्षिता । देवकस्य पुत्री । वसुदेवस्य भार्या ।
न० २४ । २३ ॥ पुत्राः गदादयः । ५२ ॥
१ देवरातः । क्ष० सू० वं० । सुकेतोः पुत्रः ।
तत्पुत्रः १ बृहद्रथः । न० १३ । १४-१५ ॥
२ देवरातः । शुनःशेषक्रपेर्नामान्तरम् । न० १६ ॥
३०-३२ ॥
३ देवरातः । क्ष० सो० वं० । करम्भेः पुत्रः । न०
२४ । ५ ॥
देवलः । कुशाश्वक्रपेः पुत्रः । माता धिषणम् । पं०
६ । २० ॥ प्र० ७ । ४५ ॥ हूहनामकगन्ध-
र्वाय शापदानम् । अ० ४ । ३ ॥

देवलोकः । (इन्द्रपुरी) वर्णनम् । अ० १५ । ११-
२२ ॥
देववर्धनः । क्ष० सो० वं० । देवकस्य पुत्रः । न०
२४ । २२ ॥
देववर्षम् । शाल्मलिद्वीपस्थम् । पं० २० । ९ ॥
१ देवान् । रुद्रसावर्णेः पुत्रः । अ० १३ । २७ ॥
२ देवान् । क्ष० सो० वं० । अक्रूरस्य पुत्रः ।
न० २४ । १७-१८ ॥
३ देवान् । क्ष० सो० वं० । देवकस्य पुत्रः ।
न० २४ । २२ ॥
देववीतिः । मेरुपर्वतस्य पुत्री । १ केतुमालस्य भार्या ।
पं० २ । १९-२३ ॥
देवश्रवाः । क्ष० सो० वं० । २ शूरस्य पुत्रः । माता
मारिषा । भ्राता वसुदेवः । न० २४ । २८ ॥
भार्या उग्रसेनस्य पुत्री कंसवती । पुत्रौ सुवीरः
इषुमांश्च । ४१ ॥
देवश्रुताः । तृतीयमन्वन्तरीया देवाः । अ० १ ।
२४ ॥
देवश्रेष्ठः । रुद्रसावर्णेः पुत्रः । अ० १३ । २७ ॥
देवसर्गः । तृ० १० । २७ ॥
देवसार्वाणिः । त्रयोदशो मनुः । पुत्राः चित्रसेनाद्याः ।
अ० १३ । ३० ॥
देवहूतिः । स्वायंभुवमनोः पुत्री । माता शतरूपा ।
तृ० १२ । ५५ ॥ कर्दमऋषिणा विवाहः ।
२२ । १९-२४ ॥ तस्याः सौन्दर्यवर्णनम् ।
१७-१८ ॥ २३ । ३०-३७ ॥ कर्दमस्य
शुश्रूषा । २३ । २-५ ॥ भर्त्रा सह सुखेन
विहरणम् । ३६-४७ ॥ तस्यां नवकन्योत्पत्तिः ।

४८ ॥ तस्यां कपिलोत्पत्तिः । २४ । ६ ॥
कपिलेन ज्ञानोपदेशः । २४-३३ ॥ भगवंस्तुतिः ।
३३ । २-८ ॥ तस्या मोक्षप्राप्तिः । १२-३० ॥
देवहोत्रः । उपहर्तृनामकस्य विष्ण्ववतारस्य पिता ।
पत्नी बृहती । अ० १३ । ३२ ॥
देवातिथिः । क्ष० सो० वं० । क्रोधनस्य पुत्रः ।
तत्पुत्रः ऋष्यः । न० २२ । ११ ॥
१ देवानीकः । कुशद्वीपस्थः पर्वतः । पं० २० ।
१५ ॥
२ देवानीकः । क्ष० सू० वं० । क्षेमधन्वनः पुत्रः ।
तत्पुत्रः अनीहः । न० १२ । २ ॥
देवापिः । क्ष० सो० वं० । प्रतीपस्य पुत्रः । भ्रातरौ
शंतनुः बाह्लीकश्च । जन्मप्रभृतिविरक्तः सः वनं
ययौ । न० २२ । १२-१७ । तेन कलापग्रामे
पुनर्धर्मप्रवर्तनार्थं वासः । द्वा० २ । ३७-३८ ॥
देवावृधः । क्ष० सो० वं० । सात्वतस्य पुत्रः । तत्पुत्रो
बभ्रुः । न० २४ । ६-१० ॥
दैर्नदिनः सर्गः । तृ० ११ । २५ ॥
१ दोषः । देवः । धर्मप्रजापतिपुत्रः । तद्भार्या शर्वरी ।
माता ३ वसुः । तत्पुत्रः भगवदंशः शिशुमारः । पं०
६ । ११-१४ ॥
२ दोषः । गुणविरोधी । प्र० १७ । २४ ॥ ३२ ॥
दोषा । पुष्पाण्यस्य भार्या । पुत्राः प्रदोषः निशीथः
व्युष्टश्च । च० १३ । १३-१४ ॥
दौष्यन्तिः । ३ भरतः । न० २० । २७ ॥
द्युतिमान् । नवममन्वन्तरीय ऋषिः । अ० १३ ।
१९ ॥
द्युमत्सेनः । क्ष० सो० वं० । शमस्य पुत्रः । तत्पुत्रः
७ सुमतिः । न० २२ । ४८ ॥

१ शुमान् । वसिष्ठस्य पुत्रः । माता अरुन्धती (ऊर्जा) ।
च० १ । ४१ ॥

२ शुमान् । स्वरोचिषमनोः पुत्रः । अ० १ । १९ ॥

३ शुमान् । क्ष० सो० वं० । १ दिवोदासस्य पुत्रः ।
तस्य प्रतर्दनादीनि नामानि । तस्य पुत्रः अलर्कः ।
न० १७ । ६ ॥

४ शुमान् । शाल्वराजस्यामात्यः । प्रद्युम्नेन सह
युद्धम् । द० ७६ । २६ ॥ वधः प्रद्युम्नेन ।
७७ । ३ ॥

शुम्नः । चक्षुषः पुत्रः । माता नहुला । च० १३ ।
१६ ॥

शूतम् । अक्षक्रीडा । अधर्मस्थानम् । प्र० १७ ।
३८ ॥ तृ० १ । ८ ॥

द्रविडः । क्ष० सो० वं० । कृष्णस्य पुत्रः । माता
जाम्बवती । द० ६१ । १२ ॥

द्रविडाः । देशः । तत्र कलावपि नारायणपरायणजन-
भूयिष्ठत्वम् । ए० ५ । ३६-४० ॥

द्रविणः । कुशद्वीपस्थः पर्वतः । पं० २० । १५ ॥

द्रविणाः । पृथोः पुत्रः । तन्माता अर्चिः । च० २४ ।
२ ॥ सान्तपदम् ।

द्रविणकः । अग्निनामकवसोः पुत्रः । माता वसोर्धारा ।
प० ६ । १३ ॥

द्रव्यशक्तिः । द्वि० ५ । २४ ॥

द्रव्याद्वैतम् । स० १५ । ६५ ॥

द्रुतिः । नक्तस्य भार्या । पुत्रः ३ गयः । पं० १५ ।
६ ॥

द्रुपः । क्ष० सो० वं० । पृषतस्य पुत्रः । तत्पुत्राः
धृष्टद्युम्नादयः । पुत्री द्रौपदी कृष्णा पाण्डवानां
भार्या । न० २२ । २-३ ॥

१ द्रुमिलः । ऋषभदेवस्य पुत्रः । माता जयन्ती । पं०
४ । ८-११ ॥ ए० २ । २१ ॥ निमिराजं
प्रति भगवद्धर्मकथनम् । ४ ॥

[२ द्रुमिलः । गन्धर्वः । कंसस्य जनकः । द० ३६ ॥]
द्रुष्टुः । क्ष० सो० वं० । ययातेः पुत्रः । माता
शर्मिष्ठा । न० १८ । ३३ ॥ तत्पुत्रो बभ्रुः ।
२३ । १४ ॥

१ द्रोणः । पर्वतः । पं० १९ । १६ ॥

२ द्रोणः । धर्मप्रजापतेः पुत्रः । अष्टवसुष्वन्यतमः ।
माता ३ वसुः । भार्या अभिमतिः । पुत्राः हर्षः
शोकः भयश्च । प० ६ । ११ ॥ स एव भूमौ
नन्दगोपत्वेनावतीर्णः । तद्भार्या धरा यशोदाऽजनि ।
द० ८ । ४८ ॥

३ द्रोणः । द्रोणाचार्यः । भार्या कृपी । पुत्रः अश्वत्थामा ।
प्र० ७ । ४ ॥ तृ० ३ । १४ ॥

द्रौणिः । अश्वत्थामा । प्र० ७ । १४ ॥

द्रौपदी । द्रुपदस्य पुत्री कृष्णा । न० २२ । २-३ ॥
तस्याः पुत्राः । २३ । २८-३० ॥ तस्याः
सान्त्वनमर्जुनेन । प्र० ७ । १५ ॥ अश्वत्थामानं
बन्धनान्मोचयितुमर्जुनं प्रति प्रार्थना । ४२-४८ ॥
तस्याः स्वर्गारोहणम् । १५ । ५० ॥ कृष्णमहिषीभिः
सह संवादः । द० ८३ ॥

द्वादशं मन्वन्तरम् । अधिपतिः रुद्रसावर्णिः । अ०
१३ । २७ ॥

द्वादशमासाः । तेषां नामानि तत्तन्मासनेतृणां सूर्यादीनां
नामानि च । द्वा० ११ । ३०-५० ॥

द्वादशादित्याः । प० ६ । ३९ ॥

द्वादशीव्रतम् । अम्बरीषस्य । न० ४ । २९ ॥

द्वापरयुगधर्माः । द्वा० ३ । २२-२३ ॥ २९-॥

द्वारका । कृष्णस्य पुरी । निर्माणं विश्वकर्मणा ।

[विजयध्वजपाठानुसारेण द० उत्तरार्धे पृष्ठं ११ ।

श्लो० ५० ॥]

द्विजन्मानः । ब्राह्मणक्षत्रियवैश्याः । तेषां साधारणो
धर्मः । स० ११ । १३ ।

द्विजपत्नीर्न भगवद्भक्तिः । द० २३ ॥

द्वितीयं मन्वन्तरम् । अधिपतिः स्वरोचिषः । अ०
१ । १९ ॥

द्विपरार्धः । तृ० ११ । ३७-३८ ॥

द्विमीढः । क्ष० सो० वं० । हस्तिनः पुत्रः । न०
२१ । २१ ॥ तत्पुत्रः यवीनरः । २७ ॥

द्विमूर्धा । दनुपुत्रोऽसुरः । प० ६ । ३० ॥

द्विविदः । सुग्रीवसचिवो वानरः । बलरामेण हतः ।
द० ६७ ॥ तृ० ३ । ११ ॥

द्विशफाः । गवादयः । तेषां सर्गः । तृ० १० ।
२१ ॥

द्वीपाः । सप्तद्वीपशब्दं पश्यत ॥

द्वेषः । तस्यापि मोक्षसाधनत्वम् । स० १ । २९ ॥

ध०

धनंजयः । अर्जुनः । प्र० ७ । ५० ॥ ९ । ३ ।
१५ । ३३ ॥

धनम् । धर्म एव । ए० १९ । ३९ ॥

धनदः । कुबेरः । तस्योत्पत्तिः । न० २ । ३२ ॥

धनिनां दुःखम् । स० १३ । ३१-३३ ॥

धनुर्यागः । कंसस्य । द० ३६ । २६ ॥

धनुर्वेदः । तृ० १२ । ३८ ॥

१ धन्वन्तरिः । आयुर्वेदकर्ता भगवान् । तस्योत्पत्तिः

क्षीरसमुद्रात् । अ० ८ । ३१-३६ ॥ प्र० ३ ।

१७ ॥ द्वि० ७ । २१ ॥

२ धन्वन्तरिः । क्ष० सो० वं० । पूर्वोक्तस्यैव धन्व-
न्तरेद्वितीयोऽवतारः । अयमपि आयुर्वेदकर्ता ।
दीर्घतमसः पुत्रः । पुत्रः केतुमान् । न० १७ ।
४-५ ॥

धमनिः । हादासुरस्य भार्या । प० १८ । १५ ॥

धरा । भूदेवी । तत्कृता भगवत्स्तुतिः । च० १७ ।
२९-३९ । भूशब्दं च पश्यत ॥

१ धर्मः । ब्रह्मणो दक्षिणस्तनादुत्पन्नः प्रजापतिः ।
[अयं यमस्यांशभूतः] । तृ० १२ । २५ ॥ पद्मयः
त्रयोदश दक्षपुत्र्यः । तासां नामानि तत्पुत्राश्च ।
च० १ । ४९-५९ ॥ तस्यान्या भार्या सूनृता
तस्यां जातः पुत्रः सत्यसेनो नाम भगवदवतारः ।
अ० १ । २५ ॥

२ धर्मः । पूर्वोक्तस्यैव कारणान्तरे त्यक्तदेहस्य चाक्षुष-
मन्वन्तरे द्वितीयजन्मभूतः । तस्य भार्यापुत्रादयः ।
प० ६ । ४-१६ ॥

३ धर्मः । क्ष० सो० वं० । गान्धारस्य पुत्रः ।
तत्पुत्रो धृतः । न० २१ । १५ ॥

४ धर्मः । क्ष० सो० वं० । हैहयस्य पुत्रः । तत्पुत्रो-
नेत्रः । न० २३ । २२ ॥

५ धर्मः । पुण्यकर्माभिमानी देवः । तस्य पादाः
चत्वारः तपः शौचं दया सत्यमिति । प्र० १७ ।
२४ । तस्य गोरूपया भूदेव्या संवादः । प्र०
१६ । १८-३७ ॥ १७ । १७ ॥ एकपादेनाव-
स्थितस्य तस्य परीक्षिता दर्शनम् । १७ । २ ॥
२४ ॥ तृ० १२ । ३५ । ४१ ॥

धर्मकेतुः । क्ष० सो० वं० । सुकेतनस्य पुत्रः ।
तत्पुत्रः सत्यकेतुः । न० १७ । ८ ॥

धर्मध्वजः । क्ष० सू० वं० । कुशध्वजस्य पुत्रः ।
पुत्रौ तिमिध्वजः कृतध्वजश्च । न० १३ । १९ ॥

धर्मनेत्रः । धर्मसूत्रशब्दं पश्यत ॥

धर्मरथः । क्ष० सो० वं० । दिविरथस्य पुत्रः ।
तत्पुत्रः ४चित्ररथः । (रोमपादः) । न० २३ ।
७ ॥

धर्मवृद्धः । क्ष० सो० वं० । श्वफल्कस्य पुत्रः । न०
२४ । १६ ॥

धर्मसारणिः । एकादशो मनुः । अ० १३ । २४ ॥

धर्मसूत्रः । (धर्मनेत्रः) क्ष० सो० वं० । सुव्रतस्य
पुत्रः । तत्पुत्रः शमः । न० २२ । ४८ ॥

धर्मसेतुः । एकादशमन्वन्तरीयो भगवदवतारः ।
तत्पिता आर्यकः । माता वैधृता । अ० १३ ।
२६ ॥

धर्मैयुः । क्ष० सो० वं० । रौद्राश्वस्य पुत्रः । न०
२० । ४ ॥

१ धातकिः । वीतिहोत्रस्य पुत्रः । वर्षपतिः । पं०
२० । ३१ ।

२ धातकिः । पुष्करद्वीपस्थं वर्षम् । पं० २० ।
३१ ॥

१ धाता । देवः । कश्यपस्य पुत्रः । माता अदितिः ।
द्वादशादित्येष्वन्यतमः । पं० ६ । ३९ ॥
भार्याः चतस्रः । प्रथमा कुहूः । तत्पुत्रः सायम् ।
द्वितीया सिनीवाली । तत्पुत्रः दर्शः । तृतीया राका ।
तत्पुत्रः प्रातः । चतुर्था अनुमतिः । तत्पुत्रः पूर्ण-
मासः । पं० १८ । ३ ॥

२ धाता । ऋ० । भृगोः पुत्रः । माता रुत्यातिः । भार्या
मेरोः पुत्री आयतिः । पुत्रो मृकण्डुः । च०
१ । ४३-४४ ॥

धातुः । धातवः । देहस्थाः धारणकर्तारः वातपित्तक-
फादयः सप्त । द्वि० १० । ३१ ॥

धारणा । अखण्डतया भगवद्भगवानम् । पं० ९ ।
३१ ॥ द्वि० १ । १८-३९ ॥ २ । ८-१४ ॥

धारिणी । अभिष्वात्तादिपितृणां कन्या । माता
स्वायंभुवदक्षपुत्री स्वधा । तस्याः स्वसा वयुना ।
ते उभे अपि ब्रह्मवादिन्यौ । च० १ । ६४ ॥

धार्ष्टाः । १ धृष्टस्य पुत्रा ब्राह्मणाः । न० २ । १७ ॥
धिषणा । दक्षपुत्री । कृशाश्वऋषेर्भार्या । पुत्रः

वेदशिराः देवलः वयुनः मनुश्च । पं० ६ । २० ॥
धुन्धुः । असुरः । कुवल्याश्वेन हतः । न० ६ ।
२२ ॥

धुन्धुमारः । १ कुवल्याश्वस्य नामान्तरम् । न० ६ ।
२३ ॥

धूमकेशः । दनुपुत्रोऽसुरः । पं० ३ । ३१ ॥
१ धूम्रकेतुः । १ भरतस्य पुत्रः । पं० ७ । ३ ॥

२ धूम्रकेतुः । तृणविन्दोः पुत्रः । न० २ । ३३ ॥

१ धूम्रकेशः । पृथुराजस्य पुत्रः । च० २४ । ३ ।

२ धूम्रकेशः । कृशाश्वस्य पुत्रः । तन्माता १ अर्चिः ।
पं० ६ । २० ॥

१ धूम्राक्षः । क्ष० सू० वं० । हेमचन्द्रस्य पुत्रः ।
तत्पुत्रः संयमः । न० २ । ३४ ॥

२ धूम्राक्षः । राक्षसः । तद्वधः । न० १० । १८ ॥

१ धूम्रानीकः । मेधातिथेः पुत्रः । तन्नामकवर्षपतिः ।
पं० २० २५ ॥

२ धूम्रानीकः। शाकद्वीपस्थं वर्षम्। पं० २० ॥
२५ ॥

धृतः। क्ष० सो० वं०। धर्मस्य पुत्रः। तत्पुत्रो
दुर्मनाः। न० २३। १५ ॥

धृतदेवा। देवकस्य पुत्री। वसुदेवस्य भार्या। पुत्रो
विष्टः। न० २४। २२। ५० ॥

धृतराष्ट्रः। विचित्रवीर्यस्य पुत्रः। माता अम्बिका।
न० २२। २४-२५ ॥ भार्या गान्धारी। पुत्राः
दुर्योधनादयः शतम्। २६ ॥ विदुरोपदेशेन
तस्य वैराग्यप्राप्तिः वनगमनं तत्र देहत्यागश्च। प्र०
१३। १८-५९ ॥

धृतव्रतः। क्ष० सो० वं०। २ धृतेः पुत्रः। तत्पुत्रः
सत्यकर्मा। न० २३। १२ ॥

१ धृतिः। क्ष० सू० वं०। वीतहव्यस्य पुत्रः।
तत्पुत्रो बहुलाश्वः। न० १३। २६ ॥

२ धृतिः। क्ष० सो० वं०। ५ विजयस्य पुत्रः।
तत्पुत्रः धृतव्रतः। न० २३। १२ ॥

३ धृतिः। जिहोपस्थजयः। ए० १९। ३६ ॥

१ धृष्टः। श्राद्धदेवस्य मनोः पुत्रः। अ० १३। २ ॥
न० १। १२ ॥ तत्पुत्रा धार्ष्टा ब्राह्मणाः २।
१७ ॥

२ धृष्टः। हिरण्याक्षस्य पुत्रः। स० २। १८ ॥

१ धृष्टकेतुः। क्ष० सू० वं०। निमिवंश्यस्य सुधृतेः
पुत्रः। तत्पुत्रः ३ हर्यश्च। न० १३। १५ ॥

२ धृष्टकेतुः। क्ष० सो० वं०। सत्यकेतोः पुत्रः
तत्पुत्रः सुकुमारः। न० १७। ९ ॥

३ धृष्टकेतुः। क्ष० सो० वं०। धृष्टद्युम्नस्य पुत्रः।
न० २२। ३ ॥

४ धृष्टकेतुः। कैकयो राजा। तद्भार्या वसुदेवमंगिनी
श्रुतकीर्तिः। पुत्री ४ भद्रा। न० २४। ३८ ॥

धृष्टद्युम्नः। क्ष० सो० वं०। द्रुपदस्य पुत्रः। तत्पुत्रः
३ धृष्टकेतुः। न० २२। ३ ॥

१ धृष्टिः। क्ष० सो० वं०। कुन्तेः पुत्रः। तत्पुत्रः
निवृत्तिः। न० २४। ३ ॥

२ धृष्टिः। क्ष० सो० वं०। भजमानस्य पुत्रः।
न० २४। ७ ॥

धेनुकः। रासमरूपी असुरः। श्रीकृष्णेन हतः। द०
१५। २०-३८ ॥

धेनुमती। देवद्युम्नस्य भार्या। तत्पुत्रः परमेष्ठी पं०
१५। ३ ॥

धौम्यः। ऋ०। पाण्डवानां पुरोहितः। प्र० ९।
२ ॥

ध्यानम्। तैलधारावदविच्छिन्नतया भगवतश्चिन्तनम्।

द्वि० १। १९ ॥ २। ८-१३ ॥ ९।

१६ ॥ तृ० ८। २३-३१ ॥ १५।

३८-४२ ॥ २१। ९-११ ॥ २८।

१३-३३ ॥ च० ७। २०-२१ ॥ ८।

४४-५१ ॥ २४। ४५-५२ ॥ ष० ४।

३३-४० ॥ अ० ६। ३-७ ॥ १०। ५४ ॥

द० ३। ९-१० ॥ २१। ५ ॥ २३। २२ ॥

३५। २-२५ ॥ ३८। ८ ॥ ३९। ४४-

५५ ॥ ५१। १-३। २५-२७ ॥ ए०

११। ४६ ॥ १४। ३६-४१ ॥ २७।

३९-४९ ॥ द्वा० ९। २२-२५ ॥

ध्यानयोगः। ए० १४। ३१-४६ ॥

१ ध्रुवः। उत्तानपादस्य पुत्रः। तन्माता सुनीतिः।
च० ८। ८ ॥ ९ चित्ररथ इति नामान्तरम्।

- १० । २२ ॥ भार्या शिशुमारप्रजापतिपुत्री भ्रमिः ।
पुत्रौ कल्पो वत्सरश्च । १० । १ ॥ द्वितीया
भार्या वायुपुत्री इला । तत्पुत्रः उत्कलः । १० ।
२ ॥ तस्य संपूर्णं चरित्रम् । च० ८-१२ ॥
• सप्तस्त्रीमात्राऽवमानितस्य तस्य वनगमनम् । ८ ।
१० ॥ नारदेन वासुदेवमन्त्रोपदेशः । २५-६२ ॥
वरदानार्थं भगवत आगमनम् । ९ । १-२६ ॥
भगवत्स्तुतिः । ६-१७ ॥ राज्येऽभिषेकः ।
६६-६७ ॥ राक्षसानां वधः । १० । ६ ।
२९ ॥ स्वायंभुवमनुना तस्य धर्मोपदेशः । च०
११ । ७-॥
२ ध्रुवः । धर्मप्रजापतिपुत्रः । माता वसुः । अयम-
ष्टवसुष्वन्यतमः । भार्या धरणिः । तत्पुत्राः त्रिवि-
धानि पुराणि । ष० ६ । ११-१२ ॥
३ ध्रुवः । क्ष० सो० वं० । अन्तिभारस्य पुत्रः ।
न० २० । ६ ॥
४ ध्रुवः । क्ष० सो० वं० । वसुदेवस्य पुत्रः । माता
रोहिणी । न० २४ । ४६ ॥
ध्रुवमण्डलम् । च० ९ । २०-२५ ॥ पं० २३ ।
१-९ ॥
ध्रुवसन्धिः । क्ष० । पुष्यस्य पुत्रः । तत्पुत्रः सुदर्शनः ।
न० १२ । ५ ॥

न०

- नकुलः । क्ष० सो० वं० । पाण्डोः पुत्रः । माता
माद्री । नासत्यदस्ययोजितः तदंशश्च । भार्या द्रौपदी ।
पुत्रः शतानीकः । द्वितीया भार्या करेणुमती । तत्पुत्रो
निरमित्रः । न० २२ । २८-३२ ॥

- नक्तः । पृथुषेणस्य पुत्रः । भार्या द्रुतिः । पुत्रो
३ गयः । पं० १५ । ६ ॥
नक्षत्राणि । कृत्तिकादीनि । ता दक्षपुत्र्यः सप्तविंशति-
श्चन्द्रस्य पत्न्यः । ष० ६ । २३ ॥ पं० २३ ।
६-७ ॥
नक्षत्रकल्पः । आथर्वणाचार्यः । द्वा० ७ । ४ ॥
नक्षत्रमण्डलम् । पं० २२ । ११ ॥
नग्नजित् । कौसल्यो राजा । तत्पुत्री श्रीकृष्णमहिषी
सत्या [नीला] द० ५८ । ३२ ॥
नड्डला । चाक्षुषमनोभार्या । तत्पुत्राः पुरुकुत्सप्रभृतयो
द्वादश । च० १३ । १५-१६ ॥
नदीनां नामानि । पं० १९ । १८ ॥ २० । ४,
१०, १५, २१, २६, ॥ भगवतो नाडीभ्य
उत्पत्तिः । द्वि० १ । ३३ ॥
१ नन्दः । क्रौञ्चद्वीपस्थः पर्वतः । पं० २० । २१ ॥
२ नन्दः । भगवत्पार्षदः । ष० ४ । ३९ ॥ अ०
२१ । १६ ॥
३ नन्दः । क्ष० सो० वं० । वसुदेवस्य पुत्रः । माता
मदिरा । न० २४ । ४८ ॥
४ नन्दः । गोपः । [वसुदेवपितुः शूरस्य वैश्यायां दास्यां
जातः] द० ५ । २० ॥ पत्नी यशोदा । तस्यां
योगमायाया जननम् । द० ३ । ४७ ॥ तस्य
पुत्रोत्पत्त्यादिकथा । ५ ॥ तस्य पूर्वजन्मनि द्रोण-
नामकवसुत्वादिकथा । ८ । ४६-५२ ॥ तेन
कृष्णचरित्रकथनपूर्वकं स्तुतिः । २६ ॥ तस्य
वरुणभृत्येनापहरणं कृष्णेन मोचनं च । २८ ॥
द्वि० ७ । ३१ ॥ अजगरेण तस्य ग्रहणम् ।
द० ३४ ॥

५ नन्दः । शूरां जातो महानन्दिपुत्रो मागधराजः ।

द्वा० १ । ८९ ॥

नन्दनम् । मेरुपर्वतस्थं वनम् । पं० १६ । १४ ॥

तृ० २३ । ४० ॥

नन्दनः । क्रौञ्चद्वीपस्थः पर्वतः । पं० २० । २१ ॥

१ नन्दा । कैलासस्था गङ्गा । च० ६ । २४ ॥

२ नन्दा । शालमल्लिद्वीपस्था नदी । पं० २० । १० ॥

१ नन्दिवर्धनः । क्ष० सू० वं० । उदावसोः पुत्रः । तत्पुत्रः सुकेतुः । न० १३ । १४ ॥

२ नन्दिवर्धनः । राजकस्य पुत्रो मागधराजः । तत्पुत्रः शिशुनागः । द्वा० १ । ४ ॥

३ नन्दिवर्धनः । अजयस्य पुत्रो मागधराजः । द्वा० १ । ७ ॥

मन्दीश्वरः । रुद्रस्य वाहनभूतो वृषभः । तेन दक्षादीनां ब्रह्मणानां शापदानम् । च० २ । २० ॥ तेन भग्नकर्मकस्यादित्यस्य ग्रहणम् । पृ० १७ ॥

१ नभः । आकाशशब्दं पश्यत ॥

२ नभः । द्वितीय ऊर्ध्वलोकः । द्वि० १ । २७ ॥ अयमेव भुवर्लोकोऽपि । उत्पत्तिः द्वि० ५ । ३८, ४२ ॥

३ नभः । क्ष० सू० वं० । कुशस्य पुत्रः । तत्पुत्रः पुण्डरीकः । न० १२ । १ ॥

४ नभः । श्रावणमासः ।

नभगः । श्राद्धदेवनाम्नः वैवस्वतमनोः पुत्रः । अ० १३ । २ ॥ न० १ । १२ ॥ तत्पुत्रो नाभागः । ४ । १ ॥

नभस्तलम् । २ नभः शब्दं पश्यत ॥

नभस्यः । भाद्रपदमासः ॥

नभस्वती । अन्तर्धानस्य भार्या । तत्पुत्रो हविर्धानः । च० २४ । ५ ॥

नभोमासः । श्रावणमासः ॥

नभस्वान् । नरकासुरपक्षीयोऽसुरः । द० ५९ । १२ ॥

नमुचिः । [विप्रचित्तेः पुत्रः] असुरः । प० १० । १९ ॥ इन्द्रेण हतः । अ० ११ । १९-४० ॥

१ नरः । धर्मप्रजापतेः पुत्रः । तन्माता मूर्तिः । आता नारायणः । प्र० २ । ४ ॥ द्वि० ७ । ६ ॥ च० १ । ५२ ॥

२ नरः । तामसमनोः पुत्रः । अ० १ । २७ ॥

नरकाः । पापिनां यातनानुभवस्थानानि । तृ० ३० । २४-२८ ॥ पं० २६ । तेषु मुख्या एकविंशतिः । ७-३७ ॥

नरकयातना । तृ० ३० । २५-२८ ॥

नरकासुरः । भूदेव्यां श्रीवराहादुत्पन्नः । श्रीकृष्णेन हतः । द० ५९ । २१ ॥ प्र० १० । २९ ॥ द्वि० ७ । ३४ ॥ तृ० ३ । ६ ॥

नरनारायणौ । भगवदवतारभूतौ ऋषी । प्र० ३ । ९ ॥ द्वि० ७ । ६ ॥ धर्मप्रजापतिपुत्रौ । माता दक्षकन्या मूर्तिः । च० १ । ५२ ॥ मार्कण्डेयेन तयोः स्तोत्रम् । द्वा० ८ । ४०-४९ ॥

नरसिंहः । भगवदवतारः । प्र० ३ । १८ ॥ द्वि० ७ । १४ ॥ तदवतारकथा हिरण्यकशिपुवधश्च विस्तरेण । स० ८ । १८-३६ ॥ तत्स्तुतिः ब्रह्मादिदेव कृता । स० ८ । ४०-५६ ॥ तस्य मन्त्रः । पं० १८ । ८ ॥ प्रह्लादकृता तत्स्तुतिः । स० ९ । ८-१३ ॥ ९-१४ ॥ पं० १८ । ७-१४ ॥

नरान्तकः । रावणपुत्रो राक्षसः । तस्य वधः । न०
१० । १८ ॥

नरिष्यन्तः । श्राद्धदेवनामकस्य वैवस्वतस्य पुत्रः ।
अ० १३ । २ ॥ न० १ । १२ ॥ तत्पुत्रः
२ चित्रसेनः । २ । १९ ॥

१ नर्मदा । नदी । पं० १९ । १८ ॥

२ नर्मदा । नागकन्या । पुरुकुत्सस्य भार्या । तत्पुत्रः
त्रसद्स्युः । न० ७ । २-४ ॥

नलः । क्ष० सो० वं० । यदोः पुत्रः । न० २३ ।
२० ॥

नलकूवरपणिग्रीवौ । कुवेरस्य पुत्रौ । द० ९ ।
२३ ॥ नारदशापादर्जुनवृक्षौ बभूवतुः । तयोः
श्रीकृष्णेन भञ्जनम् । १० । १-२३ ॥ तत्कृता-
कृष्णस्तुतिः । २९-३६ ॥

नलिनी । अजमीढस्य भार्या । तत्पुत्रः नीलः । न०
२१ । ३० ॥

नवग्रहाः । तेषां मण्डलानि । पं० २२ ॥

नवनन्दाः । द्वा० १ । १२ ॥

नवनीतचौर्यम् । श्रीकृष्णस्य । द० ९ ॥

नवमं मन्वन्तरम् । अधिपतिः दक्षसावर्णिः । अ०
१३ । १८-॥

नवरथः । क्ष० सो० वं० । भीमरथस्य पुत्रः । तत्पुत्रो
३ दशरथः । न० २४ । ४ ॥

नवविधः सर्गः । तृ० १० । १३-२९ ॥

नवविधा भक्तिः । स० ५ । २३-२४ ॥

नहुषः । क्ष० सो० वं० । आयुषः पुत्रः । न०
१७ । १ ॥ तत्पुत्राः यतिः ययातिः संयातिः
आयतिः नियतिः कृतिः इति षट् । १८ । १ ॥

तेन देवेन्द्रत्वं प्राप्य स्वर्गपालनम् । प० १३ ।
१६ ॥

१ नागः । मेरोः केसरपर्वतः । पं० १६ । २६ ॥

२ नागः । नागाः । कद्रोः पुत्राः । प० ६ । २२ ॥

नागपत्न्यः । तत्कृता कृष्णस्तुतिः । द० १६ ।
३३-५३ ॥

नागलोकः । पं० २४ । ३१ ॥

नागालयः । रमणकद्वीपः । द० १७ । १ ॥

नागजिती । श्रीकृष्णभार्या सत्या । द० ६१ । १३ ॥

नाडिका । कालविशेषः । तृ० ११ । ८ ॥

नाडी । द्वि० ६ । १० ॥ १० । २९ ॥

नानावतारचरित्रम् । प्र० ३ ॥ द्वि० ७ ॥

नाभः । क्ष० सू० वं० । श्रुतस्य पुत्रः । तत्पुत्रः
सिन्धुद्वीपः । न० ९ । १६ ॥

१ नाभागः । वैवस्वतमनोः पुत्रः । अ० १३ । २ ॥

२ नाभागः । क्ष० सू० वं० । वैवस्वतमनुपुत्रस्य
दिष्टस्य पुत्रः । सः कर्मणा वैश्यतां गतः । तत्पुत्रः
भलन्दनः । न० २ । २३ ॥

३ नाभागः । नभगस्य पुत्रः । तेन भ्रातृन्प्रति स्वभाग-
दानप्रार्थने कृते पित्रा अङ्गिरसां सत्रावशिष्टद्रव्यग्र-
हणचोदना । तत्पुत्रः १ अम्बरीषः । न० ४ ।
१३ ॥

१ नाभिः । देहद्वारम् । द्वि० १० । २८ ॥

२ नाभिः । आग्नीध्रस्य पुत्रः । पं० २ । १९ ॥
प्र० ३ । १३ ॥ द्वि० ७ । १० ॥ तन्माता
पूर्वचित्तिरप्सराः । पं० २ । ३ ॥ तद्भार्या
मेरुदुहिता मेरुदेवी । ३ । १ ॥ तत्कर्तृके यज्ञे
ऋत्विग्भिर्भगवतः स्तुतिः । ४-१५ ॥ तद्भार्यायां

- ऋषभनामकभगवदवतारः । २० ॥ तपस्तप्त्वा
परलोकगमनम् । ४ । ५ ॥
- १ नारदः । देवर्षिः । ब्रह्मण उत्सङ्गादुत्पन्नः । तु०
१२ । २३ ॥ प्र० ६ । ३० ॥ तदागमनं
व्याससमीपे । प्र० ४ । ३२ ॥ व्यासं प्रति
भागवतपुराणोपदेशः । ५ । ८-२२ ॥ पूर्वजन्मनि
दास्याः पुत्रस्य तस्य योगिनां शुश्रूषणम् । योगि-
भिस्तस्य ज्ञानोपदेशः । ५ । २३-२७ ॥
तन्मातुः शूद्राया दास्याः मरणम् । ६ ।
६-९ ॥ व्यवहितपूर्वजन्मनि उपवर्हणनामकगन्धर्व-
त्वम् । विश्वसृग्भिस्तस्य शूद्रजन्मप्रापकशापदानम् ।
स० १५ । ६९-७३ ॥ ध्रुवाय वासुदेवद्वाद-
शाक्षरमन्त्रोपदेशः । च० ८ । २५-६१ ॥
प्राचीनवर्हिषे पुरञ्जनोपाख्यानकथनम् । च० २५-
२९ ॥ दक्षपुत्राणां वैराग्योपदेशः । दक्षेण तस्य
शापः । प० ५ । ५-४४ ॥ युधिष्ठिराय
धृतराष्ट्रदेहत्यागकथनम् । प्र० १३ । ३७-५९ ॥
तं प्रति शिशुपालस्य सायुज्यप्राप्तौ कारणकथनम् ।
स० १-१० ॥ तं प्रति नानाविधधर्मकथनम् ।
स० ११-१५ ॥ २ चित्रकेतवे मन्त्रोपदेशः । प०
१५ । २७ ॥ भगवत्स्तुतिः । पं० १९ । १०-
१५ ॥ २५ । ९-१३ ॥ द० ३७ । १०-
२४ ॥ ७० । ३७-३९ ॥ कंसं प्रति
नन्दादीनां देवत्वकथनम् । द० १ । ६२ ॥
कंसं प्रति कृष्णबलरामयोः देवकीरोहिणी-
पुत्रत्वकथनम् । ३६ । १६-॥ कृष्णगार्हस्थ्यदर्श-
नम् । द० ६९ ॥
- २ नारदः । मेरोः केसरपर्वतः । पं० १६ । २६ ॥

- १ नारायणः । मूलरूपी भगवान्वासुदेवः । प्र० २ ।
२६-३० ॥ अन्यत्सर्वं भगवच्छब्दे द्रष्टव्यम् ।
नारायणशब्दनिर्वचनम् । द्वि० १० । १०-
११ ॥
- २ नारायणः । धर्मप्रजापतेः पुत्रः । माता सृष्टिः ।
भगवदवतारभूतः । भ्राता नरः । प्र० ३ । ९ ॥
द्वि० ७ । ६ ॥ तस्य तपोविधातो देवैः । ए०
४ । ६-१६ ॥
- ३ नारायणः । अजामिलस्य पुत्रः । प० १ । २४-
२९ ॥
- ४ नारायणः । भूमित्रस्य पुत्रः । द्वा० १ । २० ॥
नारायणवर्म । विश्वरूपाचार्येण इन्द्रायोपदिष्टो वैष्णवः
कवचरूपो मालामन्त्रः । प० ८ ॥
- नारायणसरः । सिन्धुसमुद्रसंगमस्थानस्थितं सरः । प०
५ । ३-॥
- नारायणास्त्रम् । ध्रुवेण राक्षससैन्ये प्रयुक्तम् । च०
११ । १-॥
- नारायणाष्टाक्षरमन्त्रम् । प० ८ । ६ ॥
- नारायणस्मृतिः । द्वि० १ । ६ ॥ महिमा । प०
२ । ७-१२ ॥
- नारी । मेरोः पुत्री । आग्नीध्रपुत्रस्य १ कुरोर्भार्या ।
पं० २ । १९-२३ ॥
- नारीकवचः । मूलकस्य नामान्तरम् । न० ९ ।
४० ॥
- नासत्यौ । “अश्विनौ” इति पदं पश्यत ॥
- नासा । प्राणशब्दं पश्यत ॥
- नासिका । प्राणशब्दं पश्यत । द्वि० १० । २० ॥
- १ निकुम्भः । क्ष० सू० वं० । हर्यधस्य पुत्रः ।
तत्पुत्रो बर्हणाश्वः । न० ६ । २४-२५ ॥

२ निकुम्भः । राक्षसः । न० १० । १८ ॥
 निकृतिः । दम्भस्य पुत्रः । च० ८ । २-३ ॥
 निजधृतिः । शक्कद्वीपस्था नदी । पं० २० । २६ ॥
 नित्यलयः । द्वा० ४ । ३५ ॥
 १ निमिः । क्ष० सू० वं० । इक्ष्वाकोः पुत्रः । न० ६ । ४ ॥ वसिष्ठशापात्तस्य देहनाशः । न० १३ । १-४ ॥ अत एव तस्य विदेह इति नामान्तरम् । ११ ॥ तत्पुत्रो मिथिलः । १२-१३ ॥ आर्षभै-
 स्तस्मै भागवतधर्मोपदेशः । ए० २ । २४-॥
 २ निमिः । क्ष० सो० वं० । दण्डपाणेः पुत्रः । तत्पुत्रः क्षेमकः । न० २२ । ४४ ॥
 निमेषः । कालैकदेशः । तृ० ११ । ७ ॥
 निम्नः । क्ष० सो० वं० । अनमित्रस्य पुत्रः । तत्पुत्राः सत्राजित् प्रसेनः ३ शिनिश्च । न० २४ । १२-१४ ॥
 निम्लोचिः । क्ष० सो० वं० । भजमानस्य पुत्रः । न० २४ । ७ ॥
 नियतिः । मेरोः पुत्री । विधातुर्भार्या । तत्पुत्रः प्राणः । च० १ । ४४ ॥
 नियुत्सा । प्रस्तावस्य भार्या । पुत्रो २ विभुः । पं० १५ । ६ ॥
 १ निरमित्रः । क्ष० सो० वं० । अयुतायोः पुत्रः । तत्पुत्रः सुनक्षत्रः । न० २२ । ४६-४७ ॥
 २ निरमित्रः । क्ष० सो० वं० । नकुलस्य पुत्रः । माता करेणुमती । न० २२ । ३२ ॥
 निरयः । नरकाभिमानी असुरः । भयस्य पुत्रः । तद्भार्या यातना । च० ८ । ४ ॥
 निरोधः । पुराणलक्षणम् । महाप्रलये जीवस्य भगवदुदर-
 प्रवेशरूपः । द्वि० १० । १, ६ ॥

निर्ऋतिः । पापाभिमानी असुरः । ब्रह्मणः पायोरुत्पन्नः । तृ० १२ । २६ ॥ अप्रजसा तेन सृष्टाऽधर्मपुत्रयोः मायादम्भयोः पुत्रत्वेन स्नुषात्वेन च स्वीकारः । च० ८ । २ ॥
 निर्गुणम् । द्वि० ६ । ३९ ॥ तृ० ७ । २ ॥
 निर्मोकः । त्रयोदशमन्वन्तरीय ऋषिः । अ० १३ । ३१ ॥
 निर्वाणरुचयः । एकादशमन्वन्तरीया देवाः । अ० १३ । २५ ॥
 निर्विन्ध्या । नदी । च० १ । १८ ॥ द० ७९ । २० ॥
 निर्वृतिः । क्ष० सो० वं० । धृष्टेः पुत्रः । तत्पुत्रो दशार्हः । न० २४ । ३ ॥
 निलायनक्रीडा । श्रीकृष्णस्य । द० ३७ । २६-३२ ॥
 निवातक्रवाः । दैत्याः । पं० २४ । ३० ॥
 निशीथः । पुष्पाणस्य पुत्रः । तन्माता दोषा । च० १३ । १४ ॥
 १ निषधः । जम्बूद्वीपस्य मर्यादागिरिः । पं० १६ । ९ ॥
 २ निषधः । मेरोः केसरपर्वतः । पं० १६ । २६ ॥
 ३ निषधः । क्ष० सू० वं० । अतिथेः पुत्रः । तत्पुत्रः ३ नमः । न० १२ । १ ॥
 निषधाम्ब । क्ष० सो० वं० । २ कुरुराजस्य पुत्रः । माता तपती । न० २२ । ४ ॥
 निषादः । तज्जातेर्मूलपुरुषः । वेनदेहाज्जातः । च० १४ । ४३-४६ ॥
 निष्क्रियः । चतुर्थाश्रमावान्तरभेदः । तृ० १३ । ४३ ॥

१ नीपः । क्ष० सो० वं० । पारस्य पुत्रः ।
 तद्भार्या शुकाचार्यपुत्री कृत्वी । तत्पुत्रः शतम् ।
 तेषु सुख्यो ब्रह्मदत्तः । न० २१ । २४-२५ ॥

२ नीपः । क्ष० सो० वं० । द्विमीढस्य पुत्रः । तत्पुत्रः
 उग्रायुधः । न० २१ । २९ ॥

१ नीलः । इलावृत्तरस्यकयोर्मर्यादागिरिः प्रागायतः ।
 पं० १६ । ८ ॥

२ नीलः । वानरः । न० १० । १९ ॥

३ नीलः । क्ष० सो० वं० । अजमीढस्य पुत्रः ।
 तत्पुत्रः शान्तिः । न० २१ । ३० ॥

नीललोहितः । रुद्रः । उत्पत्तिः । तृ० १२ । ७ ॥

नीला । नमजितः पुत्र्याः सत्याया नामान्तरम् ॥

नीहारः । तृ० १२ । ३४ ॥

नृगः । वैवस्वतमनोः पुत्रः । न० १ । १२ ॥ तत्पुत्रः
 सुमतिः । २ । १७ ॥ तस्य कृकलासजन्मप्राप्तिः
 कृष्णेन तं हत्वा शापान्मोक्षणं च । द० ६४ ॥
 तत्कृत्वा भगवत्सुतिः । २६-२९ ॥

नृचक्षुः । क्ष० सो० वं० । सुनीथस्य पुत्रः । तत्पुत्रः
 सुखीनलः । न० २२ । ४१ ॥

नृपञ्जयः । क्ष० सो० वं० । मेधाविनः पुत्रः । तत्पुत्रो
 हर्वः । न० २२ । ४२ ॥

नृम्णा । मृक्षद्वीपस्था नदी । पं० २० । ४ ॥

नृसिंहः । नरसिंहशब्दं पश्यत ॥

नृहरिः । नरसिंहः । प्र० १५ । १६ ॥

नेत्रः । क्ष० सो० वं० । ४ धर्मस्य पुत्रः । न०
 २३ । २२ ॥

नेमिचक्रः । क्ष० सो० वं० । असीमकृष्णस्य पुत्रः ।
 तत्पुत्रः ७ चित्ररथः । न० २२ । ३९ ॥

नैमित्तिको लयः । द्वा० ४ । १-४ ॥

नैमिषम् । क्षेत्रम् । प्र० १ । ४ ॥

नैर्गुण्यम् । द्वि० १ । ७ ॥

नैःश्रेयसम् । वैकुण्ठस्थं वनम् । तृ० १५ । १६ ॥

न्यग्रोधः । क्ष० सो० वं० । उग्रसेनस्य पुत्रः ।
 न० २४ । २४ ॥

प०

पक्षिणः । खगशब्दं पश्यत ॥

पञ्च कर्मेन्द्रियाणि । कर्मेन्द्रियशब्दं पश्यत ॥

१ पञ्चजनः । असुरः । संहवादस्य पुत्रः । तन्माता ४
 कृतिः । ष० १८ । १४ ॥

२ पञ्चजनः । शङ्खाकृतिरसुरः श्रीकृष्णेन हतः । तृ०
 ३ । २ ॥ द० ४५ । ४०-४१ ॥

३ पञ्चजनः । प्रजापतिः । तत्पुत्री २ दक्षप्रजापति-
 भार्या असिक्री । ष० ४ । ५१ ॥

पञ्चजनी । विश्वरूपस्य दुहिता । १ भरतस्य भार्या ।
 पं० ७ । १ ॥

पञ्च ज्ञानेन्द्रियाणि । ज्ञानेन्द्रियशब्दं पश्यत ॥

पञ्चनखाः । श्वादयः । तेषां सर्गः । तृ० १० ।
 २३ ॥

पञ्चपदी । शाकद्वीपस्था नदी । पं० २० । २६ ॥

पञ्चपर्वाणि । अविद्याया भागाः । तृ० १२ । २ ॥

पञ्चमवेदः । इतिहासपुराणादीनि । प्र० ४ । २० ॥
 तृ० १२ । ३९ ॥

पञ्चमहाभूतानि । आकाशः वायुः तेजः जलम् पृथिवी
 चेति । तेषामुत्पत्तिः । द्वि० ५ । २५-३० ॥
 तृ० ५ । ३१-३६ ॥

पञ्चमं मन्वन्तरम् । रैवतमन्वन्तरम् । अ० ५ ।

१-६ ॥

पञ्चयामः । विभावसुनामकवसोः पुत्रः । प० ६ ।

१६ ॥

पञ्चशिराः । ऋ० । प० १५ । १४ ॥

पञ्चाप्सरस्तीर्थम् । द० ७९ । १८ ॥

पञ्चालाः । क्ष० सो० वं० । भर्ग्याश्चस्य पुत्राः ।

मुद्गलः यवीनरः बृहदिषुः काम्पिल्यः सञ्जयश्चेति ।

न० २१ । ३२ ॥

पणयः । रसातलस्थाः दैत्यविशेषाः । पं० २४ ।

३० ॥

पण्डितः । बन्धमोक्षवित् । ए० १९ । ४१ ॥

पतगाः । (पतङ्गाः) कीटविशेषाः । प० ६ । २१ ॥

पतङ्गः । मेरोः केसरपर्वतः । पं० १६ । २६ ॥

पतङ्गी । दक्षपुत्री । तार्क्ष्यस्य भार्या । तत्पुत्राः ।

पतङ्गाः । प० ६ । २१ ॥

पतञ्जलिः । ऋ० । प० १५ । १४ ॥

पथ्यः । ऋ० । अथर्वविदः सुमन्तोः प्रशिष्यः ।

(कवन्धस्य शिष्यः) द्वा० ७ । १ ॥ तच्छिष्याः ।

कुमुदः शुनकः जाजलिश्चेति । द्वा० ७ । २ ॥

पद्मकोशोत्पत्तिः । तत्र चतुर्मुखोत्पत्तिश्च । तृ० ८ ।

१४-२१ ॥ १० । ५ ॥ २० । १६ ॥

पद्मकल्पः । पाद्मकल्पशब्दं पश्यत ॥

पनसः । वानरः । न० १० । १९ ॥

पन्थाः । भगवन्निगमः । ए० १९ । ४२ ॥

पम्पा । सरः । द० ७९ । १२ ॥

पयःस्विनी । नदी । पं० १९ । १८ ॥

पयोव्रतम् । पुत्रप्रदं वैष्णवव्रतम् । पुंसवनव्रतम् ।

अ० १६ । २५-५८ ॥

पयोष्णी । नदी । पं० १९ । १८ ॥

परकाश्यप्रवेशः । सिद्धिः । ए० १५ । २३ ॥

परमहंसाः । प्र० ४ । ३१ ॥ ८ । २० ॥

परमाणुः । कालः । तृ० ११ । ५ ॥

परमेष्ठी । ऋषभदेववंश्यस्य देवशुम्नस्य पुत्रः । भार्या

सुवर्चला । पुत्रः प्रतीहः । पं० १५ । ३ ॥

परशुरामः । ऋ० । जमदग्नेः पुत्रः । भगवदवतारः ।

प्र० ३ । २० ॥ द्वि० ७ । २२ ॥ न० १५ ।

१३ ॥ कार्तवीर्यार्जुनवधः । ३५ ॥ माता

रेणुका । न० १५ । १२ ॥ तेन पित्राज्ञया स्वमातुः

भ्रातृणां च हननम् । १६ । ५ ॥ तस्य अष्टमे

मन्वन्तरे सप्तर्षित्वम् । अ० १३ । १५ ॥ तस्य

आगामिनि मन्वन्तरे वेदव्यासत्वम् । न० १६ ।

२५ ॥

परार्धः । ब्रह्मदेवस्य अयुषोऽर्धः । तृ० ११ । ३३-

३४ ॥

१ पराशरः । ऋ० । व्यासस्य पिता । प्र० ४ ।

१४ ॥ १९ । ९ ॥ द्वि० ७ । ४५ ॥

२ पराशरः । ऋ० । इन्द्रप्रमितेः शिष्यः । द्वा० ६ ।

५४-५५ ॥ ?

परिग्रहः । पदार्थानां संपादनम् । तस्य दुःखकरत्वम् ।

ए० ९ । १-२ ॥

परिप्लवः । क्ष० सो० वं० । सुखीनलस्य पुत्रः । तत्पुत्रः ।

सुनयः । न० २२ । ४२ ॥

१ परिक्षित् (परीक्षित्) । क्ष० सो० वं० । २ कुरुरा-

जस्य पुत्रः । माता तपती । न० २२ । ४-९ ॥

२ परीक्षित् (परिक्षित्) । क्ष० सो० वं० । अभि-

मन्योः पुत्रः । माता उत्तरा । भार्या उत्तरकुमारस्य

तनया इरावती । प्र० १६ । २ ॥ पुत्राः जनमेजयः
श्रुतसेनः भीमसेनः उग्रसेनश्च । न० २२ । ३३-
३५ ॥ तेन भागवतश्रवणम् । प्र० ३ । ४२ ॥
मातुरुदरस्थस्य अपाण्डवेयास्त्रदग्धस्य कृष्णेन रक्ष-
णम् । ८ । १४ ॥ तृ० ३ । १७ ॥ गर्भस्थस्य
तस्य भगवद्दर्शनम् । प्र० १२ । ७-१० ॥ तस्य
जननम् । १२ । १२ ॥ विष्णुरात इति तस्य
नामान्तरम् । १७ ॥ पट्टाभिषेकः । १५ । ३८ ।
तन्नामनिर्वचनम् । १२ । ३० ॥ अश्वमेधत्रयकर-
णम् । १६ । ३ ॥ दिग्विजयः । ११ ॥ तेन वृषभ-
रूपस्य धर्मस्य गोरूपाया भूमेश्च दर्शनम् । १७ ॥
कलिनिग्रहः १७ । २८-४५ ॥ मृगयायै वनग-
मनादिकथा । १८ । २४-॥ तस्य ऋषिशपः ।
३२-३७ ॥ प्रायोपवेशः । ३ । ४३ ॥
१९ । ५ ॥ तक्षकदंशनेन मरणम् । द्वा० ६ ।
१२-१३ ॥

परोक्षः । क्ष० सो० वं० । अनोः पुत्रः । न० २३ ।
१ ॥

पर्जन्यः । मेघचक्राभिमानी देवः । तस्योत्पत्तिः । द्वि०
६ । ७ ॥

पर्यावर्तनः । नरकविशेषः । पं० २६ । ७, ३५ ॥

पर्वतः । देवर्षिः । प्र० ९ । ६ ॥

पर्वतानां नामानि । पं० १९ २६ । २० । ४ ॥
१० । १५ । २१ । २६ ॥ भगवत उत्पत्तिः । द्वि०
१ । ३२ ॥ २१ । वर्णनम् । च० ६ । ८-२२ ॥
अ० २ । १-॥

पवनः । मेरोः पश्चिमदिक्स्थः पर्वतः । पं० १६ ।
२७ ॥

२ पवनः । उत्तममनोः पुत्रः । अ० १ । २३ ॥

१ पवमानः । प्रधानाग्नेः पुत्रः । माता स्वाहा ।
च० १ । ६० ॥ २४ । ४ ॥

२ पवमानः । शाकद्वीपस्थं वर्षम् । तदधिपतेरपि
तदेव नाम । पं० २० । २५ ॥

पवित्रवती । क्रौञ्चद्वीपस्था नदी । पं० २० । २१ ॥

पवित्राः । चतुर्दशमन्वन्तरीया देवाः । अ० १३ ।
३४ ॥

पाकः । असुरः । इन्द्रेण हतः । अ० ११ । १९-
२८ ॥

पाखण्डः । मतविशेषः । तस्योत्पत्तिः । च० १९ ।
२३ ॥

१ पाञ्चजन्यः । कृष्णस्य शङ्खः । प्र० ११ । २ ॥
च० ९ । ४ ॥

२ पाञ्चजन्यः । जम्बूद्वीपस्य उपद्वीपः । पं० १९ ।
३० ॥

पाञ्चजनी । असिकन्या नामान्तरम् ॥

पाञ्चपर्वणी । अविद्या । तत्सृष्टिः । तृ० १२ । २ ।
२० । १८ ॥

पाञ्चालाः । देशः । प्र० १० । ३४ ॥

पाञ्चाली । द्रौपदीशब्दं पश्यत । प्र० ७ । ३८,
५४ ॥

पाण्डुः । क्ष० सो० वं० । विचित्रवीर्यस्य भार्यायां
व्यासाज्जातः पुत्रः । न० २२ । २५ ॥ भार्या
कुन्ती । तस्यां यमाज्जातः पुत्रो युधिष्ठिरः । वायो-
जर्तौ भीमसेनः । इन्द्राज्जातोऽर्जुनः । द्वितीया
भार्या माद्री । तस्यां नासत्यदस्योर्जातौ पुत्रौ
नकुलः सहदेवश्च । न० २२ । २७-२८ ॥

प्रातः । सप्तम अथोक्तः । पं० २४ ।

७ ॥ तच्छोकवर्णनम् । ३१ ॥ तत्र आदिशेषस्य

स्थितिः । २५ ॥

पादः । मानसप्राधान्यमिन्द्रियम् । तदभिमानदेवताया

व्याप्तिः । त्वं ६ । २२ ॥ द्वि० १० । २५ ॥

प्रायस्कल्पः । त्वं ८-११ ॥

प्रायः । क्षं सो वं० । तत्रोक्तस्य पुत्रः । तस्युत्रः

पुत्रस्यैव । त्रीपक्ष । न० २१ । २४ ॥

प्रायः । मुद्रादेव पश्यत ॥

प्रायः । त्वममनन्तरीया देवाः । अ० १३ । १९ ॥

प्रायः । त्वं ९ । १७ ॥

प्रायः । कल्पवृक्षः । क्षीरोद्वेकल्पः । अ० ८ ।

६ ॥ कल्पान तस्यापहृतः । त्वं ३ । ५ [विज-

यवर्त्तनीयपाठे त्वं अ० १० । ६५ ॥]

प्रायः । आत्मालिङ्गीपक्षं वक्ष्ये । पं० २० ।

९ ॥

१ प्रायः । मरिः पक्षिमर्दिशे स्थितः पर्वतः ।

पं० १६ । २७ ॥

२ प्रायः । भारवर्षस्यः पर्वतः । पं० १९ ।

१६ ॥

३ प्रायः । क्षं सू० वं० । अनीहस्य पुत्रः ।

तस्युत्रः वल्लभ्यतः । न० १२ । २ ॥

प्रायः । कल्पया । हिमवतः पुत्री । विवर्त्तव

शापवर्त्तनम् । पं० १७ । ११-१५ ॥

प्रायः । विष्णोः । ज्यो विवर्त्तव । त्वं १६ । २ ॥

सुतवर्त्तनको । न० १२ । २३ ॥ कुमुदवर्त्तवः ।

अ० २१ । १५-१७ ॥ कल्पस्य । मणिमन्तव-

दस्यः । न० ४ । ४ ॥ ३१ ॥ चण्डीशानन्तरीया ।

५ । १३-२० ॥ पं० ६ । १७-१८ ॥

प्रायः । क्षं । प्रयोजस्य पुत्रो माधराजः । द्वि०

१ । ३ ॥

प्रायः । प्रयानासिपुत्रः । माता स्वाहा । न० १ ।

६० ॥ २४ । ४ ॥

प्रायः । क्षं सो० वं० । श्रीकृष्णस्य पुत्रः । माता

मित्रविन्द । त्वं ६१ । १६ ।

प्रायः । मत्तविशेषः । न० २ । २८ ॥

१ प्रह्लाद । वेदया । तस्याः कथा । पं० ८ ।

२२-४४ ॥

[२ प्रह्लाद । गौडी । विजय । द्वि० २ । २४ ॥]

प्रायः । अग्निव्याताः बहिषदः सौम्याः प्रियः

आज्यपाः सामयः अतप्रयक्ष । तेषां सर्वेषां

एकैव पत्नी १ स्वया । पुत्र्यौ वयुना आदिष्णी च ।

न० १ । ६३-६४ ॥ तेषां ब्रह्मण्य सृष्टिः ।

त्वं २० । ४३ ॥ पं० ६ । १९ ॥

प्रायः । द्वि० १० । १७ ॥

१ प्रायः । वृक्षः । नारदोपवेशः । पं० ६ । १६ ॥

कृष्णोपवेशः । त्वं ४ । २ ॥ पं० ३० ।

२७ ॥

२ प्रायः । मित्रनामकादिभ्यस्य पुत्रः । तन्माता

देवती । पं० १८ । ३ ॥

प्रायः । क० । दधीचः पुत्रः । पं० १९ ।

१० ॥ द्वि० ७ । ४५ ॥

प्रायः । कृष्णमदेभ्यस्य पुत्रः । माता जयन्ती ।

पं० ४ । ११ ॥ पं० २ । २१ ॥ मिमिराजय

मातावतमर्षदेवः । ३ । ३५-४२ ॥

प्रायः । अथर्वविद्विषः । वेददेवस्य शिष्यः ।

द्वि० ७ । २ ॥

१२ । ५-६ ॥ २० । ३३ ॥ २२ ।
 २१-२५ । ३९-४० ॥ २९ । ५५-
 ७९ ॥ ३१ । ९-१४ । १८-१९ ॥
 पं० ५ । १०-१४, २६ ॥ ११ । १७ ॥
 १२ । १६ ॥ १३ । २० ॥ १८ । १४ ॥
 स० १ । २५-३० ॥ ५ । ५ ॥ २३-२४ ॥
 ६ । १-९ । १९ । २४ ॥ ११ । ८-१२ ॥
 द० १ । ४४ ॥ ४७ । १९-३७ ॥ ७३ ।
 १७-२३ ॥ ७४ । ४० ॥ ए० ३ । २१-
 ३२ । ४६-५५ ॥ ७ । ६ ॥ ८ । १-१० ॥
 ९ । १० ॥ १० । १-११ ॥ ११ । १६-
 १७ ॥ १२ । १४-१५ ॥ १३ । १३ ।
 २६-२९ । ३३-३५ ॥ १४ । २७-२९ ॥
 १६ । ४२-४४ ॥ १७ । ५१-५८ ॥ १८ ।
 ३८-३९ ॥ १९ । ५ ॥ २० । १३-१४ ।
 २४ ॥ २२ । ५६-५८ ॥ २३ । १९, ६१ ॥
 २५ । ३३-३४ ॥ २६ । १-३ । २६ ॥
 २८ । १, २३, २७ ॥ २९ । ९-१८ ॥
 द्वा० ३ । ४९-५० ॥ ५ । ९ ॥ ६ ।
 ३४ ॥

विधिसारः । क्षेत्रज्ञस्य पुत्रो मगधराजः । द्वा० १ ।
 ६ ॥

१ विधृतिः । काचन स्त्री । तत्पुत्रा वैधृतयः । अ०
 १ । २९ ॥

२ विधृतिः । क्ष० सू० वं० । खगणस्य (शङ्खणस्य)
 पुत्रः । तत्पुत्रो हिरण्यनाभः । न० १२ । ३ ॥

१ विनता । सत्तायणस्य भार्या । तत्पुत्रो भगवदव-
 तारो बृहद्भानुः । अ० १३ । ३५ ॥

२ विनता । दक्षप्रजापतिपुत्री । तार्क्ष्यनामकस्य कश्यप
 स्य भार्या । तस्याः सुपर्णेति नामान्तरम् । तत्पुत्रो
 गरुडः अरुणश्च । प० ६ । २१-२२ ॥

विन्ध्यः । पर्वतः । पं० १९ । १६ ॥

विन्ध्यावलिः । महाबलेभार्या अस्या अशना कोटरा इति
 नामान्तरे । अ० २० । १७ ॥ तत्कृता भगव-
 त्सुतिः । अ० २२ । २० ॥ तस्याः वाणादयः
 शतं पुत्राः । प० १८ । १७ ॥ द० ६३ ।
 २०-२१ ॥

विपाशा । नदी तीर्थविशेषः । द० ७९ । ११ ॥

विपुलः । क्ष० सो० वं० । वसुदेवस्य पुत्रः । तन्माता
 १ रोहिणी । न० २४ । ४६ ॥

विपृष्ठः । क्ष० सो० वं० । वसुदेवस्य पुत्रः । तन्माता
 धृतदेवा । न० २४ । ५० ॥

विप्रः । क्ष० सो० वं० । स्रतञ्जयस्य पुत्रः । तत्पुत्रः
 शुचिः । न० २२ । ४७ ॥

विप्रचित्तिः । दनुपुत्रोऽसुरः । तस्य शतं पुत्राः ।
 तेषु ज्येष्ठो राहुः । प० ६ । ३१-३७ ॥ तद्वार्या
 हिरण्यकशिपोः स्वसा सिहिका । प० १८ । १३ ॥

विप्रपत्न्यनुग्रहः । श्रीकृष्णेन । द० २३ ॥

विभावरी । वरुणस्य राजधानी । त० १७ । २६ ॥

१ विभावसुः । धर्मप्रजापतेः पुत्रः । तन्माता वसुः ।
 तद्वार्या उषा । तत्पुत्राः व्युष्टः रोचिः आतपः
 पञ्चयामश्चेति चत्वारः । प० ६ । १६ ॥

२ विभावसुः । दनुपुत्रोऽसुरः । प० ६ । ३० ॥

३ विभावसुः । नरकासुरपक्षीयोऽसुरः । अयं पूर्वोक्त
 एव वाऽन्यो वेति न विद्मः । द० ५९ । १२ ॥

विभीषणः । राक्षसः विश्रवसः पुत्रः । तन्माता केशिनी ।
च० १ । ३७ ॥ रावणस्य कनिष्ठो भ्राता ।
रामेण तस्य पट्टाभिषेकः । न० १० । ३२ ॥
तस्य श्रीरामेण कल्पान्तमायुर्दानम् । ३३ । तस्य
भगवद्भक्तत्वम् । द्वि० ७ । ४५ ॥

१ विभुः । तुषितेष्वन्यतमः । च० १ । ७ ॥ शेषं
तुषितशब्दे पश्यत ॥

२ विभुः । प्रस्तावस्य पुत्रः । माता नियुत्सा । तद्भार्या
रतिः । तत्पुत्रः पृथुषेणः । पं० १५ । ६ ॥

३ विभुः । भगनामकादित्यस्य पुत्रः । माता सिद्धिः ।
ष० १८ । २ ॥

४ विभुः । वेदशिरसः पुत्रः । माता तुषिता । अ०
१ । २१-२२ ॥

५ विभुः । पञ्चममन्वन्तरीय इन्द्रः । अ० ५ । ३ ॥
विभूतयः । भगवतो विविधतया भवनम् । ए० १६ ।
१०-४१ ॥

विमलः । क्ष० सू० वं० । सुद्युम्नस्य पुत्रः । न० १ ।
४१ ॥

वियतिः । क्ष० सो० वं० । नहुषस्य पुत्रः । न०
१८ । १ ॥

विरक्तिः । गुणः । प्र० १६ । २८ ॥

१ विरजः । पूर्णिमः पुत्रः । च० १ । १४ ॥

२ विरजः । त्वष्टुः पुत्रः । माता विरोचना । तद्भार्या
विषूची । तत्पुत्राः शतजित्प्रभृतयः शतम् । पं०
१५ । १५ ॥

विरजस्कः । सावर्णिमनोः पुत्रः । अ० १३ । ११ ॥

१ विरजाः । ऋ० । वसिष्ठस्य पुत्रः । तन्माता ऊर्जा
च० १ । ४०-४१ ॥

२ विरजाः । सावर्णिमन्वन्तरीया देवाः । अ० १३ ।
१२ ॥

३ विरजाः । जातूकर्ण्यस्य शिष्यो बह्वृच ऋषिः ।
द्वा० ६ । ५८ ॥

विराट्पुरुषः । भगवान् । तृ० ६ । ४ ।

विराट्देहः । भगवतः स्थूलदेहः । तृ० ६ । ९ ॥
७ । २१-२२ ॥ तस्य ध्यानप्रकारः । द्वि० १ ।
२४-२९ ॥ तद्विभूतिकथनम् । प्र० ३ । ३०-
३१ ॥ द्वि० ६ ॥

विरुद्धाः । दशममन्वन्तरीया देवाः । अ० १३ ।
२२ ॥

विरूपः । क्ष० सू० वं० । १ अम्बरीषस्य पुत्रः ।
तत्पुत्रः पृषदश्वः । न० ६ । १ ॥

विरूपाक्षः । दनुपुत्रोऽसुरः । ष० ६ । ३१ ॥

विरोचनः । प्रह्लादपुत्रोऽसुरः । तत्पुत्रो महाबलिः । ष०
१८ । १६ ॥ तेन देवेभ्यः स्वायुश्शेषस्य दानम् ।
अ० १९ । १४ ॥

विरोचना । प्रह्लादस्य पुत्रः । त्वष्टुर्भार्या । पं० १५ ।
१५ ॥ रचना इति नामान्तरम् । तत्पुत्रौ संनिवेशो
विश्वरूपाचार्यश्च । ष० ६ । ४४-४५ ॥

विलोमा । क्ष० सो० वं० । ३ बहेः पुत्रः । तत्पुत्रः
कपोतरोमा । न० २४ । १९-२० ॥

विवस्वान् । सूर्यः । कश्यपस्य पुत्रः । तन्माता
अदितिः । तद्भार्या संज्ञा । तत्पुत्राः श्राद्धदेवनामा
एतन्मन्वन्तरेश्वरो मनुः यमः यमी च । संज्ञायाः
प्रतिकृतौ छायानाम्नां भार्यायां जातौ पुत्रौ
शनैश्चरः सावर्णिनामा अष्टमो मनुः तपती च ।
बडवारूपधारिण्यां संज्ञायां जातौ पुत्रौ नासत्कौ ।
ष० ६ । ३८-४१ ॥ अ० १३ । ८-१० ॥

विंशतिः । क्ष० सू० वं० । ३ चाक्षुषस्य पुत्रः ।
तत्पुत्रो रम्भः । न० २ । २४-२५ ॥

विशदः । क्ष० सो० वं० । पूरुवंशोत्पन्नस्य जयद्रथस्य
पुत्रः । तत्पुत्रः सेनजित् । न० २१ । २३ ॥

विशसनम् । (वैशसम्) । नरकः । पं० २६ । ७,
२५ ॥

विशाखः । स्कन्दस्य पुत्रः । प० ६ । १४ ॥ [तन्माता
देवसेना ।]

विशाखयूपः । पालकस्य पुत्रो मगधराजः । द्वा० १ ।
३ ॥

विशालः । क्ष० सू० वं० । तृणविन्दोः अलम्बुषाया-
मुत्पन्नः पुत्रः । तेन वैशालीनामकपुरीनिर्माणम् ।
न० २ । ३०-३३ ॥ तत्पुत्रो हेमचन्द्रः ।
३४ ॥

विशाला । हिमवत्पर्वतस्थः पुण्यक्षेत्रविशेषः । सैव बदरी ।
तत्र ध्रुवेण तपश्चरणम् । च० १२ । १६ ॥
ए० २९ । ४७ ॥

विशोकः । अशोक इत्यग्निनाम । त्रिवक्रायाः पुत्रः ।
भीमसेनस्य सारथिः । द० ९० ॥

विश्रवाः । ऋषिः । पुलस्त्यस्य पुत्रः । तन्माता हविर्भुक् ।
तस्य भार्या इडविडा । तत्पुत्रः ऐडबिलः कुबेरः ।
तस्य अन्या भार्या काचन राक्षसी । तत्पुत्राः रावण-
कुम्भकर्णविभीषणाः । च० १ । ३६-३७ ॥
न० २ । ३२ ॥

विश्रुतः । क्ष० सो० वं० । वसुदेवस्य पुत्रः । तन्माता
सहदेवा । न० २४ । ५२-५३ ॥

१ विश्वकर्मा । ४ वसोः पुत्रः । तन्माता बृहस्पते-
र्भगिनी आङ्गिरसी । भार्या १ कृती । पुत्रः चाक्षुषो
मनुः । प० ६ । १५ ॥

२ विश्वकर्मा । कश्चन प्रजापतिः । तत्पुत्र्यौ संज्ञा
छाया च विवस्वतो भार्ये । अ० १३ । ८ ॥

विश्वगः । पूर्णिमः पुत्रः । च० १ । १४ ॥

१ विश्वजित् । यागविशेषः । महाबलिना कृतः ।
अ० १५ । ४ ॥

२ विश्वजित् । क्ष० सो० वं० । ३ सत्यजितः
पुत्रः । तत्पुत्रः २ रिपुञ्जयः । न० २२ ।
४९ ॥

विश्वधारः । मेधातिथेः पुत्रः । शाकद्वीपस्थं वर्षं च ।
पं० २० । २५ ॥

विश्वरन्धिः । क्ष० सू० वं० । पृथुराजस्य पुत्रः ।
तत्पुत्रः २ चन्द्रः । न० ६ । २० ॥

विश्वरूपः । २ त्वष्टुः पुत्रः । तन्माता रचना । तस्य
भार्या रोचना । प० ६ । ४४-४५ ॥ तस्य
देवैः पौरोहित्येन वरणम् । प० ७ । २७-३६ ॥
तस्य त्रयाणां शिरसां इन्द्रेण छेदनम् । प० ९ ।
१-४ ॥ तस्य आता वृत्रः । ११-१८ ॥

विश्वरूपम् । भगवतः परिपूर्ण रूपम् । सर्वात्मकं रूपं
वा । द्वि० १ । २३-३९ ॥ ५ । ३५-४२ ॥
६ । १-१० ॥ १० । १३-३२ ॥ च० ९ ।
१३ ॥ वामनेन महाबलये दर्शितम् । अ० २० ।
२१-३३ ॥ यशोदायै श्रीकृष्णेन प्रदर्शितम् । द०
७ । ३६-३७ ॥ ८ । ३७-३८ ॥ ४० । १३-
१५ ॥ ६३ । ३५-१६ ॥ ए० १६ । १०-
४१ ॥ द्वा० ११ । ५-९ ॥

विश्वसहः । क्ष० सू० वं० । ऐडविडस्य पुत्रः ।
तत्पुत्रः खट्वाङ्गः । न० ९ । ४१ ॥

विश्वसाहः । क्ष० सू० वं० । महस्वतः पुत्रः ।
तत्पुत्रः प्रसेनजित् । न० १२ । ७-८ ॥

विश्वसृजः । मरीच्यादयः प्रजापतयः । तत्कृतसत्रयाग-
कथा । च० २ । ४-॥ प्र० ३ । २ ॥

१ विश्वा । नदी । पं० १९ । १८ ॥

२ विश्वा । दक्षप्रजापतिपुत्री । धर्मप्रजापतेभार्या ।
तत्पुत्रा विश्वे देवाः । पं० ६ । ७ ॥

विश्वामित्रः । क्ष० सो० वं० । गाधेः पुत्रः । पश्चा-
त्तपसा ब्राह्मण्यं प्राप्तः । तस्य एकाधिकशतं पुत्राः ।
तेषु मधुच्छन्दा मध्यमः । न० १६ । २८-२९ ॥
तेन शुनःशेषस्य ज्येष्ठपुत्रत्वेन कल्पनम् । न० १६ ।
३०-३५ ॥ तेन स्वपुत्राणां शापदानम् । ३३ ॥
तस्यान्ये पुत्राः अष्टकं हारीतं जयं क्रतुमदादयः ।
न० १६ । ३६ ॥ तत्कृतयज्ञरक्षणं श्रीरामेण ।
न० १० । ५ ॥ तस्य मेनकायां जाता पुत्री
शकुन्तला । २० । १३-॥

विश्वावसुः । गन्धर्वः । तेन हर्म्यस्थां कन्दुकेन क्रीडन्तीं
देवहूतिं दृष्ट्वा मोहितेन विमानात्पतनम् । तृ० २२ ।
१७ ॥

विश्वेदेवाः । धर्मप्रजापतेः पुत्राः । तन्माता दक्षप्रजापति-
पुत्री विश्वा । तेषां प्रजा नास्ति । पं० ६ । ७ ॥

विषम् । हालाहलाख्यम् । तस्योत्पत्तिरमृतमथनसमये ।
अ० ७ । १८-॥ तत्पानं रुद्रेण । ४२ ॥

१ विषूची । विरजस्य भार्या । पं० १५ । १५ ॥

२ विषूची । १ विष्वक्सेनस्यमाता । अ० १३ । २३ ॥

विष्णुदूताः । तेषां यमदूतैः संवादः । पं० १ । ३०-॥
तद्रूपवर्णनम् । ३४-३६ ॥ तैर्भगवन्नामोच्चारणस्य
माहात्म्यकथनम् । २ । २-२० ॥

विष्णुपार्षदाः । जयविजयादयः । अ० २१ । १६-
१७ ॥ सुनन्दनन्दादयः । द्वि० ९ । १४ ॥

विष्णुयशाः । कल्किरूपभगवतः पिता । प्र० ३ ।
२५ ॥

विष्णुरातः । परीक्षितः । प्र० १२ । १६-१७ ॥

विष्णुषडक्षरमन्त्रम् । पं० ८ । १० ॥

१ विष्वक्सेनः । भगवदवतारः । तन्माता २ विषूची ।
अ० १३ । २३ ॥

२ विष्वक्सेनः । भगवत्पार्षदः । अ० २१ । १६ ॥

३ विष्वक्सेनः । क्ष० सो० वं० । ब्रह्मदेवस्य पुत्रः ।
तन्माता गौः । तत्पुत्रः उदक्स्वनः । न० २१ ।
२५-२६ ॥

विस्तृतः । क्ष० सू० वं० । निमिवंश्यस्य देवमीढस्य
पुत्रः । तत्पुत्रो महाधृतिः । न० १३ । १६ ॥

विहङ्गवाः । एकादशमन्वन्तरीया देवाः । अ० १३ ।
२५ ॥

वीतहव्यः । क्ष० सू० वं० । १ शुनकस्य पुत्रः ।
तत्पुत्रः धृतिः । न० १३ । २६ ॥

१ वीतिहोत्रः । क्ष० । प्रियव्रतस्य पुत्रः । पं० १ ।
२५ ॥

२ वीतिहोत्रः । क्ष० सो० वं० । सुकुमारस्य पुत्रः ।
तत्पुत्रः १ भर्गः । न० १७ । ९ ॥

३ वीतिहोत्रः । क्ष० सू० वं० । ४ इन्द्रसेनस्य पुत्रः ।
तत्पुत्रः सत्यश्रवाः । न० २ । २० ॥

४ वीतिहोत्रः । क्ष० सो० वं० । तालजङ्घस्य पुत्रः ।
न० २३ । १८-२९ ॥

१ वीरः । क्ष० सो० वं० । श्रीकृष्णस्य पुत्रः । तन्माता
नामजिती सत्या । द० ६१ । १३ ॥

२ वीरः । क्ष० सो० वं० । श्रीकृष्णस्य पुत्रः । तन्माता
कालिन्दी । द० ६१ । १४ ॥

वीरभद्रः । रुद्रांशः । रुद्रजटाया उत्पन्नः । तेन दक्षा-
ध्वरध्वंसः । च० ५ । १-२६ ॥

वीरव्रतः । १ मधोः पुत्रः । तद्धार्या भोजा । तत्पुत्रो
मन्थुः प्रमन्थुश्च । पं० १५ । १५ ॥

वीराः । ताम्रसमन्वन्तरीया देवाः । अ० १ । २८ ॥

वीर्यधराः । शाल्मलिद्वीपस्थाः पुरुषाः ॥ प० २० ।
११ ॥

१ वृकः । क्ष० । पृथुचक्रवर्तिनः पुत्रः । च० २४ ।
२ ॥

२ वृकः । असुरः । हिरण्यकशिपोः पुत्रः । स० २ ।
१८ ॥

३ वृकः । क्ष० सू० वं० । भरुकस्य पुत्रः । तत्पुत्रः
बाहुकः । न० ८ । २ ॥

४ वृकः । क्ष० सो० वं० । २ शूरस्य पुत्रः । न०
२४ । २९ ॥ तद्धार्या दुर्वाक्षी । तत्पुत्राः तक्षः
पूष्करः शालः इत्याद्याः । ४३ ॥

५ वृकः । क्ष० सो० वं० । श्रीकृष्णस्य पुत्रः । माता
मित्रविन्दा । द० ६१ । १६ ॥

६ वृकः । क्ष० सो० वं० । वत्सकस्य पुत्रः । माता
मिश्रकेशी अप्सराः । न० २४ । ४३ ॥

७ वृकः । २ शकुनेः पुत्रोऽसुरः । तस्य भस्मासुर इति
प्रसिद्धं नाम । तस्मै रुद्रेण वरदानादिकथा ।
द० ८८ । १४-४० ॥

वृकोदरः । भीमसेनः । प्र० ७ । १३ ॥ ९ । १४ ॥
१० । १० ॥ तृ० १ । ११ ॥

वृक्षाः । कश्यपस्य पुत्राः । माता १ इला । तेषामु-
त्पत्तिः । प० ६ । २८ ॥

वृजिनवान् । क्ष० सो० वं० । क्रोष्टोः पुत्रः । तत्पुत्रः
श्रीहाहिः । न० २३ । ३० ॥

वृत्तिः । वार्तासंचयादिभेदेन चतुर्विधः । तृ० १२ ।
४२ ॥

वृत्तिरूपवती । कौश्वद्वीपस्था नदी । पं० २० ।
२१ ॥

वृत्रः । असुरः । २ त्वष्टा इन्द्रशत्रुत्वेनोत्पादितः पुत्रः ।
प० ९ । ११-१८ ॥ तद्रूपवर्णनम् । १३-
१६ ॥ तस्य इन्द्रेण सह युद्धं त्रेतायां नर्मदातटे ।
१० । १५-॥ तेन भगवत्स्तुतिः । ११ । २४-
२७ ॥ इन्द्रेण तद्वधः । १२ । ३२ ॥ तद्वधेनेन्द्रस्य
ब्रह्महत्याप्राप्तिः । १३ । १०-॥ तस्य पूर्वजन्मनि
चित्रकेतुनामकराजत्वम् । १४ । १० ॥

वृद्धसेना । बृहत्सेनेति नामान्तरम् । भरतपुत्रस्य
१ सुमतेर्भार्या । तत्पुत्रः देवताजित् । पं० १५ ।
१-३ ॥

१ वृषः । क्ष० सो० वं० । ३ सृञ्जयस्य पुत्रः ।
तन्माता राष्ट्रपाली । न० २४ । ४२ ॥

२ वृषः । क्ष० सो० वं० । श्रीकृष्णस्य पुत्रः । तन्माता
कालिन्दी । द० ६१ । १४ ॥

३ वृषः । क्ष० सो० वं० । श्रीकृष्णस्य पुत्रः ।
तन्माता नामजिती सत्या । द० ६१ । १३ ॥

१ वृषभः । ऋषभशब्दं पश्यत ॥

२ वृषभः । क्ष० सो० वं० । कार्तिवीर्यार्जुनस्य पुत्रः ।
न० २३ । २७ ॥

वृषभराशिः । पं० २१ । ४ ॥

वृषपर्वा । दनुपुत्रोऽसुरः । तत्पुत्री ययातेर्भार्या शर्मिष्ठा ।
प० ६ । ३१-३२ ॥

वृषसेनः । क्ष० सो० वं० । कर्णस्य पुत्रः । न०
२३ । १४ ॥

वृषाकपिः । एकादशरुद्रेष्वन्यतमः । प० ६ । १७ ॥

वृषादर्भः । क्ष० सो० वं० । २ शिवेः पुत्रः । न०
२३ । ३ ॥

वृष्टिमान् । पाण्डववंश्यस्य कविरथस्य पुत्रः । तत्पुत्रः
२ सुपेणः न० २२ । ४१ ॥

१ वृष्णिः । क्ष० सो० वं० । ३ मधोः पुत्रः । न०
२३ । २९ ॥

२ वृष्णिः । क्ष० सो० वं० । सात्वतस्य पुत्रः । न०
२४ । ६ ॥ तत्पुत्रः सुमित्रः । १२ ॥ तस्यान्यः
पुत्रः विदूरथः । १८ ॥

३ वृष्णिः । क्ष० सो० वं० । युगन्धरस्य पुत्रः ।
तत्पुत्रौ श्वफल्कः चित्ररथश्च । न० २४ । १४ ॥

वेगवान् । क्ष० सो० वं० । श्रीकृष्णस्य पुत्रः ।
तन्माता सत्या । द० ६१ । १३ ॥

वेङ्कटः । पर्वतः । पं० १९ । १६ ॥ द० ७९ ।
१३ ॥

वेणा । वेणी । नदी । द० ७९ । १२ ॥ पं०
१९ । १८ ॥

वेणुगीतम् । श्रीकृष्णस्य । द० २१ ॥

वेणुहयः । क्ष० सो० वं० । ययातिवंश्यस्य २ शत-
जितः पुत्रः । न० २३ । २१ ॥

वेण्या । नदी । पं० १९ । १८ ॥

वेदः । अपौरुषेयो ग्रन्थः । तस्य ध्यायतो ब्रह्मणो-
ऽभिव्यक्तिः । तृ० १२ । ३४-३७ ॥ तद्वि-
भागः । प्र० ३ । २१ ॥ ४ । १९-२५ ॥ द्वा०
६ । ४९-॥ तेषां चतुर्णां नामानि । प्र० ४ ।
२० ॥ तदध्ययने स्त्रीशूद्रादीनां नाधिकारः ।
प्र० ४ । २५ ॥

वेदऋषभः । देवऋषभशब्दं पश्यत ॥

वेददर्शः । ऋषिः । कबन्धस्य शिष्यः । अथर्ववित् ।
सुमन्तोः प्रशिष्यः । तच्छिष्याः शौक्लायनिः ब्रह्म-
बलिः मोदोषः पिप्पलायनिश्चेति चत्वारः । द्वा०
७ । १-२ ॥

वेदव्यासः । पराशरस्य पुत्रः । तदवतारः । प्र० ३ ।
२१ ॥ तदवतारकालः । ४ । १४ ॥ द्वि० ७ ।
३६ ॥ द्वा० ६ । ४९-॥ तच्छिष्याणां नामानि ।
२१ ॥ तत्समीपे नारदागमनम् । प्र० ४ । ३२ ॥
नारदं प्रति तस्य प्रश्नाः । प्र० ५ । ५ ॥ तेन भागवतं
विरचय्य शुकायाध्यापनम् । प्र० ७ । ८ ॥
तस्याष्टममन्वन्तरीयऋषित्वम् । अ० १३ । १५-
१६ ॥ तस्य स्तुतिः शुक्रकृता । द्वि० ४ । २४ ॥

वेदशाखा । व्यासेन विभक्ता । प्र० ४ । २३ ॥

१ वेदशिराः । १ प्राणस्य पुत्रः । च० १ । ४५ ॥

२ वेदशिराः । कृशाश्वस्य पुत्रः । तन्माता २ दक्षपुत्री
धिषणा । ष० ६ । २० ॥

३ वेदशिराः । ऋ० । तद्भार्या तुषिता । तत्पुत्रो
भगवदवतारो विभुः । अ० १ । २१ ॥

४ वेदशिराः । पञ्चममन्वन्तरीय ऋषिः । अ० ५ ।
३ ॥

वेदस्मृतिः । नदी । पं० १९ । १८ ॥

वेदिषद् । बर्हिषद् । इति प्राचीनबर्हिषो नामान्तरम् ।
च० २४ । २७ ॥

वेनः । क्ष० । १ अङ्गस्य पुत्रः । तन्माता सुनीथा ।
च० १३ । १८ ॥ तस्य पट्टाभिषेकः । १४ ।
२-॥ तस्य ऋषिभिरारणम् । ३०-३४ ॥
तद्देहस्य मथनात्पृथोरर्चिषश्चोत्पत्तिः । १५ । १-
५ ॥

वैकङ्कः । मेरोः कर्णिकापर्वतः । पं० १६ । २६ ॥

वैकारिकाहंकारः । द्वि० ५ । २४ ॥ तदभिमानिदेवाः ।

३० ॥ तृ० ५ । ३० ॥

वैकारिकः सर्गः । तृ० १० । १६ ॥

१ वैकुण्ठः । विकुण्ठायाः पुत्रो भगवान् । तत्पिता
शुभ्रः । अ० ५ । ४ ॥

२ वैकुण्ठः । भगवलोकः । अ० ५ । ५ ॥ तद्वर्णनम् ।
द्वि० ९ । ९-१४ ॥ तृ० १५ । १२-॥
द० २८ । १४-१६ ॥ ८८ । २५-२६ ॥
तत्र सनकादीनां गमनम् । तृ० १५ । १२-॥
तत्स्थभगवद्रूपवर्णनम् । ३८-४५ ॥

वैकृतसर्गः । तृ० १० । ३ ॥

वैखानसाः । वानप्रस्थावान्तरभेदः । तृ० १२ । ४३ ॥

वैतालः । बह्वृच ऋषिः । जातूकर्ण्यस्य शिष्यः । द्वा०
६ । ५८ ॥

वैदूर्यः । मेरोः केसरपर्वतः । पं० १६ । २६ ॥

वैदेहः । जनकशब्दं पश्यत । तन्नामनिर्वचनम् । न०
१३ । १३ ॥

वैधृतः । एकादशमन्वन्तरीय इन्द्रः । अ० १३ । २५ ॥

वैधृतयः । चतुर्थमन्तरीया देवाः । अ० १ । २९ ॥

वैधृता । आर्यकस्य भार्या । तत्पुत्रो धर्मसेतुनामा
भगवद्वतारः । अ० १३ । २६ ॥

वैभ्राजकः । मेरुपर्वतस्थो हृदः । पं० १६ । १४ ॥

वैराजः । अजितनाम्नो भगवतः पिता । तद्भार्या
संभूतिः । अ० ५ । ९ ॥

वैवस्वतः । विवस्वतः पुत्रः श्राद्धदेवनामा सप्तमो मनुः ।
विशेषं श्राद्धदेवशब्दे पश्यत । प्र० ३ । १५ ॥

वैवस्वतमन्वन्तरम् । सप्तममन्वन्तरशब्दं पश्यत ॥

वैशम्पायनः । निगदाख्ययजुर्वेदवित् व्यासशिष्यः ।

प्र० ४ । २१ ॥ द्वा० ६ । ५२ ॥ तस्य

ब्रह्महत्याप्राप्तिः तच्छिष्यैः चरकाध्वर्युभिस्तद्ब्रह्महत्या-
परिहारार्थं व्रताचरणं च । ६१ ॥ तस्य तच्छिष्याय
याज्ञवल्क्याय कोपः । ६३ ॥ तस्य पौराणिकत्वम् ।
७ । ५ ॥

वैशाखमासः । माघवमासः । द्वा० ११ । ३४ ॥

वैश्यः । तृतीयो वर्णः । तद्वृत्तिः । स० ११ । १५ ॥
तलक्षणम् । २३ ॥ द० । २४ २०-२१ ॥
तत्प्रकृतिः । ए० १७ । १८ ॥

वैश्रम्भकम् । वनम् । तृ० २३ । ४० ॥

वैश्वानरः । दनुपुत्रोऽसुरः । तत्पुत्र्यः उपदानवी
हिरण्याक्षस्य भार्या, क्रतोर्भार्या हयशिरा, कश्यपभार्ये
पुलोमा कालका च । ष० ६ । ३३-३४ ॥

वैश्वानरमार्गः । योगिनाम् । द्वि० २ । २४ ॥

वैषम्याभावः । भगवतः । स० १ । १-११ ॥

वैष्णवज्वरः । तेन माहेश्वरज्वरस्य पराजयः । द०
६३ । २३-३० ॥

वैहायसी । नदी । पं० १९ । १८ ॥

व्यासः । वेदव्यासशब्दं पश्यत ॥

व्याहृतिः । सवितुः पुत्री । तन्माता पृथ्विः । ष० १८ ।
१ ॥

१ व्युष्टः । पुष्पार्णस्य पुत्रः । तन्माता दोषा । तद्भार्या
पुष्करिणी । तत्पुत्रः सर्वतेजाः । च० १३ । १४ ॥

२ व्युष्टः । विभावसुनामकवसोः पुत्रः । ष० ६ ।
१६ ॥

१ व्योमः । क्ष० सो० वं० । दशार्हस्य पुत्रः । तत्पुत्रः
जीमूतः । न० २४ । ३-४ ॥

२ व्योमः । कंसभृत्यः मयपुत्रोऽसुरः श्रीकृष्णेन हतः ।
द० ३७ । २७-३३ ॥

व्रतः । २ चक्षुषः पुत्रः । च० १३ । १६ ॥

ब्रतेयुः । क्ष० सो० वं० । रौद्राश्वस्य पुत्रः । न० २० ।
४ ॥

श०

शक्रटासुरवधः । श्रीकृष्णेन । द० ७ । ४-१७ ॥

१ शकुनिः । क्ष० सो० वं० । ३ दशरथस्य पुत्रः ।
तत्पुत्रः करंभिः । न० २४ । ४-५ ॥

२ शकुनिः । हिरण्यकशिपोः पुत्रः । तत्पुत्रः
भस्मासुरः । स० २ । १८ ॥

शकुन्तला । मेनकायाः पुत्री विश्वामित्राज्जाता ।
दुष्यन्तस्य भार्या । तत्पुत्रो ३ भरतः । न० २० ।
१३-॥

शक्तिः । ऋ० । वसिष्ठस्य पुत्रः । तत्पुत्रः पराशरः ।
च० १ । ४० ॥

१ शङ्खः । क्ष० सो० वं० । उग्रसेनस्य पुत्रः ।
न० २४ । २४ ॥

२ शङ्खः । क्ष० सो० वं० । श्रीकृष्णस्य पुत्रः । माता
नामजिती सत्या । द० ६१ । १३ ॥

शङ्खशिराः । दनुपुत्रोऽसुरः । प० ६ । ३० ॥

शङ्खः । मेरोः केसरपर्वतः । पं० १६ । २६ ॥

शङ्खचूडः । धनदानुचरो यक्षः । तद्वधः श्रीकृष्णेन ।
द्वि० ७ । ३३ ॥ द० ३४ । २५-३२ ॥

शङ्खणः । खगणशब्दं पश्यत । न० १२ । ३ ॥

शङ्खोद्गरः । क्षेत्रम् । ए० ३० । ६ ॥

१ शतजित् । क्ष० सो० वं० । श्रीकृष्णस्य पुत्रः ।
तन्माता जाम्बवती । द० ६१ । ११ ॥

२ शतजित् । क्ष० सो० वं० । १ सहस्रजितः पुत्रः ।
तत्पुत्राः । महाहयः वेणुहयः हैहयः इति त्रयः ।
न० २३ । २१ ॥

३ शतजित् । २ विरजस्य पुत्रः । पं० १५ । १५ ॥

शतकेसरः । शाकद्वीपस्थः पर्वतः । पं० २० । २६ ॥

शतद्रुतिः । समुद्रस्य पुत्री बर्हिषदो भार्या । च० २४ ।
११-॥

शतद्रुः । नदी । पं० १९ । १८ ॥

शतद्युम्नः । क्ष० सू० वं० । २ भानुमतः पुत्रः ।
तत्पुत्रः शुचिः । न० १३ । २१-२२ ॥

१ शतधनुः । क्ष० सो० वं० । हृदिकस्य पुत्रः । न०
२४ । २७ ॥ तेन सत्राजितो वधः । द० ५७ ।
३-६ ॥ तस्य वधः श्रीकृष्णेन । २१ ॥ द्वि०
७ । ४४ ।

२ शतधनुः । (शनधन्वा) अष्टमो मौर्यः । द्वा०
१ । १५ ॥

शतरूपा । स्वायंभुवमनोः पत्नी । ब्रह्मणः कायादुत्पन्ना ।
विशेषं स्वायंभुवशब्दे पश्यत । तृ० १२ । ५३ ॥

शतवल्लभः । कुमुदपर्वतस्थो वटवृक्षः । पं० १६ । २४ ॥

शतशृङ्गः । शाल्मलिद्वीपस्थः पर्वतः । पं० २० ।
१० ॥

शताजित् । क्ष० सो० वं० । भजमानस्य पुत्रः । न०
२४ । ८ ॥

शतानन्दः । ऋ० । गौतमस्य पुत्रः । तन्माता अहल्या ।
न० २१ । ३४ ॥

१ शतानीकः । क्ष० सो० वं० । नकुलस्य पुत्रः ।
तन्माता द्रौपदी । न० २२ । २९ ॥

२ शतानीकः । क्ष० सो० वं० । जनमेजयस्य पुत्रः ।
तत्पुत्रः सहस्रानीकः । न० २२ । ३६-३९ ॥

३ शतानीकः । क्ष० सो० वं० । पाण्डववंश्यस्य
सुदासस्य पुत्रः । तत्पुत्रः दुर्दमः । न० २२ ।
४३ ॥

१ शत्रुघ्नः । क्ष० सू० वं० । दशरथस्य पुत्रः ।
तन्माता सुमित्रा । न० १० । ३ ॥ तत्पुत्रौ सुबाहुः
श्रुतकेतुश्च । ११ । १३ ॥ तेन मधोः पुत्रस्य
लवणासुरस्य वधः । १४ ॥

२ शत्रुघ्नः । क्ष० सो० वं० । श्वफल्कस्य पुत्रः ।
न० २४ । १७ ॥

१ शत्रुजित् । कश्चन यादवः । प्र० १४ । २९ ॥

२ शत्रुजित् । प्रतर्दनस्य नामान्तरम् । न० १७ ।
६ ॥

शनैश्चरः । विवस्वतः छायादेव्यां जातः पुत्रः । ष० ६ ।
४१ ॥ अ० १३ । १० ॥ तन्मण्डलम् ।
पं० २२ । १६ ॥

शन्तनुः । (शान्तनुः ।) क्ष० सो० वं० । प्रतीपस्य
पुत्रः । तन्नामनिर्वचनं च । न० २ । १२-
१३ ॥ तस्य भार्या गङ्गादेवी । तत्पुत्रो भीष्मः ।
१९ ॥ तस्य द्वितीया भार्या दाशराजकन्या
सत्यवती । तत्पुत्रौ चित्राङ्गदः विचित्रवीर्यश्च ।
२० । तेन कृपस्य कृप्याश्च बाल्ये पोषणम् । न०
२१ । ३६ ॥

शबलाश्वः । प्राचेतसदक्षस्य पुत्राः । तन्माता असिकी ।
तेषां कथा । ष० ५ । २४-३३ ॥

शब्दः । आकाशगुणः । द्वि० ५ । २५-२७ ॥ तृ०
६ । १७ ॥ २६ । ३२-३३ ॥

शमः । बुद्धेर्मगवन्निष्ठतास्यो गुणः । प्र० १६ । २७ ॥
ए० १९ । ३६ ॥

शमिः । क्ष० सो० वं० । उशीनरस्य पुत्रः । न०
२३ । ३ ॥

[१ शमीकः । ऋ० । तत्पुत्रः शृङ्गी । प्र० १८ ॥]

२ शमीकः । क्ष० सो० वं० । २ शूरस्य पुत्रः । न०
२४ । १९ ॥ तद्भार्या सुदामिनी । तत्पुत्राः
सुमित्रः अर्जुनपालः इत्यादयः । ४४ ॥

१ शम्बरः । दनुपुत्रोऽसुरः । ष० ६ । ३० ॥ तेन
रुक्मिणीपुत्रस्य शिशोः प्रद्युम्नस्य हरणम् । दं०
५५ । ३ ॥ तस्य प्रद्युम्नेन युद्धे वधः । १७-
२४ ॥

२ शम्बरः । हिरण्यकशिपोः पुत्रः । स० २ । १८ ॥
शम्भलग्रामः । तत्र कल्क्यवतारः । द्वा० २ । १६-
१८ ॥

१ शम्भुः । क्ष० सू० वं० । अम्बरीषस्य पुत्रः । न०
६ । १ ॥

२ शम्भुः । दशममन्वन्तरीयइन्द्रः । अ० १३ । २२ ॥
शम्भ्याप्रासः । सरस्वत्याः पश्चिमतीरस्थः व्यासाश्रम-
भूतो बदरिकाश्रमः । प्र० ७ । २-३ ॥

शरत्कालवर्णनम् । दं० २० । ३२-४९ ॥

शरद्दान । ऋ० । सो० वं० । सत्यधृतेः पुत्रः । तत्पुत्रौ
उर्वशीदर्शनात् शरस्तम्बे पतितात्तद्रेतसो जातौ
कृपः कृपी च । न० २१ । ३५ ॥

शर्करावर्ता । नदी । पं० १९ । १८ ॥

शर्मिष्ठा । असुरराजस्य वृषपर्वणः पुत्री । ययातेर्भार्या ।
पं० ६ । ३२ ॥ तस्या वनक्रीडा । न० १८ ।

६-॥ तया देवयान्याः कूपे प्रक्षेपः । १७ ॥
तस्याः द्रुष्टुः अनुः पूरुश्चेति पुत्रत्रयोत्पत्तिः । ३३ ॥

शर्यातिः । क्ष० सू० वं० । श्राद्धदेवनामकस्य वैवस्वत-
मनोः पुत्रः । अ० १३ । २ ॥ न० १ । १२ ॥
तत्पुत्री च्यवनऋषेर्भार्या सुकन्या । ३ । २ ॥
तस्य पुत्राः । उत्तानवर्हिः आनर्तः भूरिपेण इति
त्रयः । २७ ॥

शर्वरी । दोषनामकवसोभार्या । तत्पुत्रः शिशुमारः ।
प० ६ । १४० ॥

१ शलः । क्ष० सो० वं० । सोमदत्तस्य पुत्रः । न०
२२ । १८-१९ ॥ प्र० १५ । १६ ॥

२० शलः । कंसभृत्यो मल्लः श्रीकृष्णेन हतः । द०
४४ । २७ ॥

शल्यः । मद्रदेशाधिपः । प्र० १५ । १५ ॥

शशबिन्दुः । क्ष० सो० वं० । ५ चित्ररथस्य पुत्रः ।
न० २३ । ३१ ॥ तस्य महायोगी महाभोजः
चतुर्दशमहारत्नः इति नामान्तराणि । ३२ ॥ तस्य
दशसहस्रं भार्याः । दशलक्षसहस्राणि पुत्राः । तेषु
प्रधानः पृथुश्रवाः । ३२-३३ ॥

शशादः । विकुक्षेर्नामान्तरम् ॥

शाकद्वीपः । दधिमण्डोदेनावृतः । तदधिपतिः मेधा-
तिथिः । पं० १ । ३२-३३ । २० । २४-
२८ ॥

शाकल्यः । ऋ० । द्वा० ६ । ५७ ॥

शाक्यः । क्ष० सू० वं० । न० १२ । १४ ॥

शातकौम्भी । मेरुपर्वतस्था ब्रह्मणः सभा । पं०
१६ । २८ ॥

शान्तम् । प्लक्षद्वीपस्थं वर्षम् । पं० २० । ३ ॥

शान्तरथः । क्ष० सो० वं० । त्रिककुदः पुत्रः । न०
१७ । १२ ॥

शान्ता । २ दशरथस्य पुत्री । अङ्गराजेन रोमपादेन
पुत्रीत्वेन स्वीकृता । ऋष्यशृङ्गऋषेभार्या । न०
२३ । ८ ॥

१ शान्तिः । कर्दमदेवभृत्योः पुत्री । अथर्वणो भार्या ।
तत्पुत्रो दध्यङ् । तृ० २४ । २४ ॥ च० १ ।
४२ ॥

२ शान्तिः । तुषितेष्वन्यतमः । च० १ । ७ ॥
तुषितशब्दं च पश्यत ॥

३ शान्तिः । दक्षप्रजापतेः पुत्री । धर्मप्रजापतेभार्या ।
तत्पुत्रः सुखम् । च० १ । ५१ ॥

४ शान्तिः । क्ष० सो० वं० । नीलस्य पुत्रः । तत्पुत्रः
सुशान्तिः । न० २१ । ३०-३१ ॥

५ शान्तिः । क्ष० सो० वं० । श्रीकृष्णस्य पुत्रः ।
तन्माता कालिन्दी । द० ६१ । १४ ॥

६ शान्तिः । अथर्ववेदविद्विषिः । द्वा० ७ । ४ ॥
शान्तिदेवा । देवकस्य पुत्री । वसुदेवस्य भार्या । न०
२४ । २३ ॥ तत्पुत्राः श्रमः प्रतिश्रुतः इत्याद्याः ।
५० ॥

शालः । क्ष० सो० वं० । ६ वृकस्य पुत्रः । न०
२४ । ४३ ॥

शालिशृङ्गः । षष्ठो मौर्यः । द्वा० १ । १४ ॥

शालीनम् । वृत्तिः । तृ० १२ । ४२ ॥

शालीयः । बह्वृच ऋषिः । शाकल्यस्य शिष्यः । द्वा०
६ । ५७ ॥

शाल्मलिद्वीपः । सुरोदेन समुद्रेणावृतः । तदधिपतिः
यज्ञबाहुः । पं० १ । ३२-३३ ॥ पं० २० ।
७-१२ ॥

शाल्वः । क्ष० । शल्वदेशाधिपोराजा तस्य रुद्रात्सौम-
विमानप्राप्तिः । तेन द्वारकानिरोधः । तस्य श्रीकृष्णेन
वधः । द० ७७ । १०-३७ ॥

शावस्तः । क्ष० सू० वं० । १ युवनाश्वस्य पुत्रः । तत्पुत्रः
बृहदश्वः । सः शावस्तीनामकपुर्या निर्मात । न०
६ । २१ ॥

शावस्ती । शावस्तेन निर्मिता पुरी । न० ६ । २१ ॥

शिशुमारः । शिशुमारशब्दं पश्यत ॥

शिखण्डिनी । अन्तर्धानस्य भार्या । तत्पुत्राः पृथक्-
पवमानः शुचिश्च । च० २४ । ३ ॥

१ शिनिः । क्ष० सो० वं० । पूरुवंशोद्भवस्य ब्राह्मणस्य
गर्गस्य पुत्रः । तत्पुत्रो गार्ग्यः । न० २१ ।
१९ ॥

२ शिनिः । क्ष० सो० वं० । युधाजितः पुत्रः ।
तत्पुत्रः अनमित्रः । न० २४ । १२ ॥

३ शिनिः । क्ष० सो० वं० । अनमित्रस्य पुत्रः ।
तत्पुत्रः (युयुधानः) सत्यकः । न० २४ । १३ ॥

४ शिनिः । क्ष० सो० वं० । भजमानस्य पुत्रः ।
तत्पुत्रः स्वयंभोजः । न० २४ । २६ ॥

शिनीवासः । मेरोः केसरपर्वतः । पं० १६ । २६ ॥

१ शिविः । २ चक्षुषः पुत्रः । माता नडुला । च०
१३ । १६ ॥

२ शिविः । क्ष० सो० वं० । उशीनरस्य पुत्रः ।
तत्पुत्राः वृषादर्भः १ सुवीरः मद्रः केकयः इति
चत्वारः । न० २३ । ३ ॥ प्र० १२ । २० ॥
द्वि० ७ । ४ ॥

शिलोज्जम् । वृत्तिः । तृ० १२ । ४२ ॥

शिल्पम् । तृ० २३ । १२-२२ ॥

शिवम् । कला । पृथ्वीपस्थं वर्षम् । पं० २० । ३ ॥

१ शिशिरः । मेरोः केसरपर्वतः । पं० १६ । २६ ॥

२ शिशिरः । बहुवृचः ऋषिः । शाकल्यस्य शिष्यः ।
द्वा० ६ । ५७ ॥

शिशुत्वः वस्था । तद्दुःखम् । तृ० ३१ । २४-२७ ॥

शिशुनन्दिः । राजा । द्वा० १ । ३३ ॥

शिशुनागः । नन्दिवर्धनपुत्रो मगधराजः । द्वा० १ ।
५ ॥

शिशुपालः । क्ष० सो० वं० । चैद्यस्य दमघोषस्य
पुत्रः । तन्माता वसुदेवभगिनी श्रुतश्रवाः । न०
२४ । ३९-॥ तद्वधः श्रीकृष्णेन । द० ७४ ।
४३ ॥ तस्य भगवतः सायुज्यप्राप्तिः । स० १ ।
१३-॥ तस्य पूर्वजन्मनि भगवत्पार्षदत्वम् । ३५-
४६ ॥

शिशुमारः । शिशुमारः । दोषनामकवसोः पुत्रः
प्रजापतिः । तन्माता शर्वरी । प० ६ । १४ ॥
तत्पुत्री ध्रुवस्य भार्या भ्रमिः । च० १० । १ ॥

शिशुमारचक्रम् । द्वि० २ । २३-२५ ॥ पं० २३ ।
४-९ ॥

शिश्रम् । प्रजननेन्द्रियम् । तदुत्पत्तिः तदभिमानिदेवता
च । द्वि० ६ । ८ । १० । २६ ॥ तृ० ६ ।
१९ ॥ १२ । २६ ॥

शीघ्रः । क्ष० सू० वं० । अग्निवर्णस्य पुत्रः । तत्पुत्रो
मरुः । न० १२ । ५ ॥

शीलम् । गुणः प्र० १६ । २९ ॥

शुकः । व्यासपुत्रः । तत्स्तुतिः । प्र० २ । २-३ ॥
४ । ४-८ ॥ तद्भमनं २ परीक्षिद्राजसमीपे
तद्रूपवर्णनं च । १९ । २५-२८ ॥ तत्कृता भग-
वत्स्तुतिः । द्वि० ४ । १२-२४ ॥ तत्पुत्री
नीपस्य भार्या कृत्वी । न० २१ । २५ ॥ तस्मै
व्यासेन भागवताध्यापनम् । प्र० ७ ॥ तस्य स्त्रीपुं-
भिदाभावः । प्र० ४ । ५ ॥ अत्रेदं तत्त्वम्—
नेयं कृत्वी साक्षाच्छुकाचार्यस्य पुत्री किंतु तच्छा-
यायाः इति पुराणान्तरे ॥

शुक्तिमान् । पर्वतः । पं० १९ । १६ ॥

शुकः । उशना । २ कवेः पुत्रः । नवग्रहेष्वन्यतमः ।
तन्मण्डलम् । पं० २२ । १२-१३ । तद्भार्या

प्रियव्रतराजपुत्री ऊर्जस्वती । तत्पुत्री देवयानी । १ ।
२४ । ३४ ॥ असुराणां पुरोहितः । पुत्रौ शण्डा-
मर्कौ । स० ५ । १ ॥ तेन महाबलिं प्रति वामनाय
भूदाननिषेधः । अ० । १९ । ३०-॥

शुक्रमण्डलम् । पं० २२ । १२ ॥

शुक्रमासः । ज्येष्ठमासः । द्वा० ११ । ३५ ॥

१ शुक्रः । हविर्धानस्य पुत्रः । माता हविर्धानी । च०
२४ । ८ ॥

२ शुक्रः । कौञ्चद्वीपस्थः पर्वतः । पं० २० । २१ ॥

शुक्रा । कौञ्चद्वीपस्था नदी । पं० २० । २१ ॥

शुक्राः । तन्नामानो राजानः । द्वा० १ । १६-१८ ॥

१ शुचिः । चतुर्दशमन्वन्तरीय इन्द्रः । अ० १३ ।
३४ ॥

२ शुचिः । प्रधानाग्निपुत्रः । च० १ । ६० ।
२४ । ४ ॥

३ शुचिः । क्ष० सू० वं० । शतशुम्भस्य पुत्रः । तत्पुत्रः
सनद्वाजः । न० १३ । २१-२२ ॥

४ शुचिः । क्ष० सो० वं० । शुद्धस्य पुत्रः । तत्पुत्रः
त्रिकुक्त् । न० १७ । ११ ॥

५ शुचिः । क्ष० सो० वं० । विप्रस्य पुत्रः । तत्पुत्रः
क्षेमः । न० २२ । ४७ ॥

६ शुचिः । क्ष० सो० वं० । १ अन्धकस्य पुत्रः ।
न० २४ । १९ ॥

७ शुचिः । आषाढमासः । द्वा० ११ । ३६ ॥

शुद्धः । क्ष० सो० वं० । २ अनेनसः पुत्रः ।
तत्पुत्रः ४ शुचिः । न० १७ । ११ ॥

शुद्धयशुद्धिकथनम् । ए० २१ । १०-॥

१ शुद्धोदः । क्ष० सू० वं० । न० १२ । १४ ॥

२ शुद्धोदः । सप्तसमुद्रेष्वन्यतमः । पं० १ । ३३ ॥

१ शुनकः । क्ष० सू० वं० । २ ऋतस्य पुत्रः ।
तत्पुत्रः वीतहव्यः । न० १३ । २६ ॥

२ शुनकः । क्ष० सू० वं० । ब्राह्मणस्य गृत्समदस्य
पुत्रः । तत्पुत्रः शौनकः । न० १७ । ३ ॥

३ शुनकः । ऋ० । अथर्ववित्पथ्यस्य शिष्यः । तस्य
अङ्गिरा इति नामान्तरम् । तच्छिष्यौ बभूवुः सैन्ध-
वायनश्च । द्वा० ७ । २-३ ॥

४ शुनकः । पुरञ्जयस्य अमात्यः । द्वा० १ । २ ॥

शुनःशेषः । ऋ० । अजीर्गर्तस्य पुत्रः । तं पशुं
कृत्वा हरिश्चन्द्रेण वरुणमुद्दिश्य यजनम् ॥ न०
७ । २१ ॥ विश्वामित्रेण तस्य स्वपुत्रत्वेन
स्वीकारः । न० १६ । ३० ॥

शुभः । धर्मप्रजापतिपुत्रः । तन्माता श्रद्धा । च० १ ।
५० ॥

शुभ्रः । विकुण्ठाया भर्ता । तत्पुत्रो वैकुण्ठो भगवान् ।
अ० ५ । ४ ॥

शुशुमारचक्रम् । शिशुमारशब्दं पश्यत ॥

शूद्रः । चतुर्थवर्णः । तस्य लक्षणम् । स० ११ ।
२४ ॥ तद्धर्माः वृत्तिश्च । स० ११ । १५ ॥
ए० १७ । १९ ॥

शून्यबन्धुः । क्ष० सू० वं० । तृणविन्दोः पुत्रः । न०
२ । ३३ ॥

१ शूरः । क्ष० सो० वं० । १ विदूरथस्य पुत्रः ५ तत्पुत्रो
२ भजमानः । न० २४ । २६ ॥

२ शूरः । क्ष० सो० वं० । २ देवमीढस्य पुत्रः । तद्धार्या
मारिषा । तत्पुत्रा वसुदेवाद्या दश । न० २४ ।
२७-२८ ॥ तस्य पुत्र्यः पृथा श्रुतदेवा श्रुतकीर्तिः
श्रुतश्रवाः राजाधिदेवीचेति पञ्च । न० २४ ।
३०-३१ ॥

३ शूरः । क्ष० सो० वं० । वसुदेवस्य पुत्रः । तन्माता
मदिरा । न० २४ । ४८ ॥

शूरभूः । (शूरभूमिः) उग्रसेनस्य पुत्री । न० २४ ।
२५ ॥ वसुदेवभ्रातुः श्यामकस्य भार्या । तत्पुत्रौ
हिरण्यकेशः हिरण्याक्षश्च । ४२ ॥

शूरसेनः । क्ष० सो० वं० । कार्तिवीर्यार्जुनस्य पुत्रः ।
न० २३ । २७ ॥ द० १ । २७ ॥

शूरसेनाः । देशः । प्र० १० । ३४ ॥

शूर्पणखी । राक्षसी । तस्या विरूपकरणम् । न० १० ।
४ । ९ ॥

शूर्पारकः । क्षेत्रविशेषः । द० ७९ । २० ॥

शूलप्रोतः । नरकः । प० २६ । ७ । ३२ ॥

शृङ्गवान् । मर्यादागिरिः । पं० १६ । ८ ॥

[शृङ्गी । ऋषिः । शमीकस्य पुत्रः । तेन २ परीक्षिते
तक्षकदंशेन प्रियतामिति शापदानम् । प्र० १८ ।
३२-३७ । यद्यप्यत्र “शृङ्गी” इति स्पष्टं नाम
नास्ति तथाऽपि महाभारतमनुसृत्यात्र लिखितम् ॥]

शेषः । आदिशेषशब्दं पश्यत ॥

शैनेयः । सात्यकिः । प्र० ८ । ७ ॥

शोणः । नदः । पं० १९ । १८ ॥ द० ७९ ।
११ ॥

शोणितमुरम् । बाणासुरस्य पुरम् । द० ६२ । ४ ॥

शौक्लायज्ञिः । अथर्ववित् ऋषिः । वेददर्शस्य शिष्यः ।
द्वा० ७ । २ ॥

शौचम् । गुणः । प्र० १६ । २७ ॥ १७ । २४ ।
४२ ॥ ए० १९ । ३८ ॥

१ शौनकः । नैमिशारण्यवासी कुलपतिः ऋषिः ।
प्र० १ । ४ ॥ तेन सूतं प्रति भागवतकथाकथन-

प्रश्नः । ४ । १-२ ॥ तेन २ परीक्षितकथाकथनप्रार्थिता ।

९ ॥ सः मार्कण्डेयकुलोत्पन्नः । द्वा० ८ । ३ ॥

२ शौनकः । क्ष० सो० वं० । २ शुनकस्य पुत्रः ।
न० १७ । ३ ॥

शौर्यम् । गुणः । प्र० १६ । २७ ॥ ए० १९ । ३७ ॥

श्यामकः । क्ष० सो० वं० । २ शूरस्य पुत्रः । न०
२४ । २९ ॥ तद्भार्या उग्रसेनस्य पुत्री शूरभूमिः ।
तत्पुत्रो हरिकेशः हिरण्याक्षश्च । न० २४ ।
४२ ॥

श्यामा । मेरोः पुत्री । आग्नीध्रपुत्रस्य हिरण्यस्य
भार्या । पं० २ । १९-२३ ॥

१ श्रद्धा । श्राद्धदेवनामकस्य वैवस्वतमनोभार्या । न०
१ । १४ ॥

२ श्रद्धा । कर्दमप्रजापतिपुत्री । तन्माता देवहूतिः ।
१ अङ्गिरसो भार्या । तृ० २४ । २२ ॥ तत्पुत्र्यः
१ सिनीवाली कुहः राका अनुमतिश्चेति चतस्रः ।
च० १ । ३४ ॥ तत्पुत्रौ उचथ्यो बृहस्पतिश्चेति
द्वौ । च० १ । ३५ ॥

३ श्रद्धा । २ दक्षपुत्री धर्मप्रजापतेः पत्नी । तत्पुत्रः शुभः ।
च० १ । ५० ॥

श्रमः । क्ष० सो० वं० । वसुदेवस्य पुत्रः । तन्माता
शान्तिदेवा । न० २४ । ५० ॥

श्रवणः । नरकासुरपक्षीयोऽसुरः । द० ५९ । १२ ॥

श्राद्धदेवः । वैवस्वतनामा सप्तमो मनुः । निवस्वतः
पुत्रः तन्माता संज्ञा । पं० ६ । ४० ॥ तत्पुत्रा
इक्ष्वाकुप्रभृतयो दश । अ० १३ । २-३ ॥
न० १ । ११-१२ ॥ तस्य पुत्रोत्पत्तिकथा । २ ।
२ ॥ मित्रावरुणेष्टया तस्य इलोत्पत्तिकथा । १ ।
१३-१६ ॥

श्राद्धप्रकरणम् । स० १४ । १९-२५ ॥ १५ ।
२-७ ॥

श्रावणमासः । नभोमासः । द्वा० ११ । ३७ ॥

श्रीः । महालक्ष्मोः । भृगोः पुत्री । तन्माता ख्यातिः ।

च० १ । ४३ ॥ तथा जयविजयाभ्यां शापदा-
नम् । तृ० १६ । ३० ॥ तस्याः क्षीरसागरा-
दुत्पत्तिः । अ० ८ । ८ ॥ तस्या अभिषेकः ।
१०-१७ ॥ तथा श्रीमतो नारायणस्य कण्ठे
मालाप्रक्षेपपुरस्सरं वरणम् । २४ ॥ तथा भगवतः
सेवाप्रकारः । तृ० १५ । २१-२२ ॥ तथा
भगवत्स्तुतिः । पं० १८ । १८-२३ ॥

श्रीदामा । गोपालः । द० १५ । २० ॥

श्रीदेवा । वसुदेवस्य भार्या । न० २४ । २३ ॥
तत्पुत्राः वसुः हंसः सुवंशः इत्याद्याः । ५१ ॥

श्रीभानुः । क्ष० सो० वं० । श्रीकृष्णस्य पुत्रः ।
तन्माता सत्यभामा । द० ६१ । ११ ॥

श्रीरङ्गम् । रत्नक्षेत्रम् । द० ७१ । १४ ॥

श्रीशान्तकर्णः । आन्ध्रराजः । द्वा० १ । २३ ॥

श्रीशैलः । पर्वतः । पं० १९ । १६ ॥ द० ७९ ।
१३ ॥

१ श्रुतः । क्ष० सू० वं० । भगीरथस्य पुत्रः । तत्पुत्रो
नामः । न० ९ । १६ ॥

२ श्रुतः । क्ष० सू० वं० । सुभाषणस्य पुत्रः । तत्पुत्रः
४ जयः । न० १३ । २५ ॥

३ श्रुतः । क्ष० सो० वं० । श्रीकृष्णस्य पुत्रः ।
तन्माता कालिन्दी । द० ६१ । १४ ॥

श्रुतकर्मा । क्ष० सो० वं० । ४ सहदेवस्य पुत्रः ।
तन्माता द्रौपदी । न० २२ । ३० ॥

१ श्रुतकीर्तिः । २ शूरस्य पुत्री । वसुदेवस्य भगिनी ।
न० २४ । ३० ॥ कैकयस्य घृष्टकेतोभार्या ।
तत्पुत्राः संतर्दनादयः पञ्च । पुत्री श्रीकृष्णस्य भार्या
भद्रा । ३८ ॥

२ श्रुतकीर्तिः । क्ष० सो० वं० । १ अर्जुनस्य पुत्रः ।
तन्माता द्रौपदी । न० २२ । २९ ॥

श्रुतज्ञयः । क्ष० सो० वं० । सत्यायोः पुत्रः । न०
१५ । २ ॥

१ श्रुतदेवः । यादवः । प्र० १४ । ३२ ॥

२ श्रुतदेवः । भगवत्पार्षदः । अ० २१ । १७ ॥

३ श्रुतदेवः । सिद्धेशः । प० १५ । १५ ॥

४ श्रुतदेवः । मिथिलास्थो ब्राह्मणः । तद्गृहगमनं
श्रीकृष्णस्य । द० ८६ ॥ तत्कृता भगवत्स्तुतिः ।
४४-४८ ॥ द्वि० ७ । ४५ ॥

श्रुतदेवा । २ शूरस्य पुत्री । न० २४ । ३० ॥
कारुषस्य वृद्धशर्मणो भार्या । तत्पुत्रो दन्तवक्रः ।
३७ ॥

श्रुतधराः । शाल्मलिद्वीपस्थाः पुरुषाः । पं० २० । ११ ॥

श्रुतविन्दा । कुशद्वीपस्था नदी । पं० २० । १५ ॥

१ श्रुतश्रवाः । क्ष० सो० वं० । सोमापेः पुत्रः । न०
२२ । ९ ॥

२ श्रुतश्रवाः । क्ष० सो० वं० । मार्जारैः पुत्रः ।
तत्पुत्रः अयुतायुः । न० २२ । ४६ ॥

३ श्रुतश्रवाः । २ शूरस्य पुत्री । वसुदेवस्य भगिनी ।
न० २४ । ३० ॥ चेदिराजस्य दमघोषस्य भार्या ।
तत्पुत्रः शिशुपालः । ३९-४० ॥

१ श्रुतसेनः । क्ष० सू० वं० । दाशरथेः शत्रुघ्नस्य
पुत्रः । न० ११ । १३ ॥

२ श्रुतसेनः । क्ष० सो० वं० । पाण्डवस्य भीमसेनस्य
पुत्रः । तन्माता द्रौपदी । न० २२ । २९ ॥

३ श्रुतसेनः । क्ष० सो० वं० । २ परीक्षितः पुत्रः ।
न० २२ । ३५ ॥

४ श्रुतसेनः । श्रीकृष्णानुचरः । प्र० १४ ।
३२ ॥

१ श्रुतायुः । क्ष० सू० वं० । १ अरिष्टनेमिनः पुत्रः ।
तत्पुत्रः सुपार्श्वकः । न० १३ । २३ ॥

२ श्रुतायुः । क्ष० सू० वं० । पुरूरवसः पुत्रः ।
तन्माता उर्वशी । तत्पुत्रः वसुमान् । न० १५ ।
१-२ ॥

श्रुतिगीता । भगवन्तं प्रति । द० ८७ ॥

श्रोत्रम् । श्रोत्रेन्द्रियम् । तदुत्पत्तिः तदभिमानिदेवता
च । तृ० ६ । ३-१७ ॥ २६ । ३२ । ४७ ॥
द्वि० ६ । ३ ॥ १० । २२ ॥

श्वफल्कः । क्ष० सो० वं० । २ वृष्णेः पुत्रः ।
तद्भार्या गान्दिनी । तत्पुत्रा अक्रूरादयो द्वादश ।
न० २४ । १५ ॥ तत्पुत्री सुचीरा । १७ ॥

श्वासनिरोधः । प्राणायामः । द्वि० २ । १५ ॥

श्वाहिः । क्ष० सो० वं० । वृजिनवतः पुत्रः ।
तत्पुत्रः रुशेकुः । न० २३ । ३१ ॥

श्वेतः । सम्यकहिरण्ययोः प्रागायतो मर्यादागिरिः ।
पं० १६ । ८ ॥

श्वेतता । अनूर्मिमत्त्वशब्दं पश्यत ॥

ष०

षष्ठं मन्वन्तरम् । चाक्षुषमन्वन्तरम् । अ० ५ । ७-

९ । तदधिपतिश्चाक्षुषः । तत्पुत्राः पूरुषूषादयः ।

इन्द्रो मन्त्रद्रुमः । आप्यादयो देवाः । हविष्यन्दा

दयः सप्त ऋषयः । क्षीरोदमश्नकर्ता अजितो नाम
भगवान् ॥

पोडशसहस्रपट्टिभ्यः । श्रीकृष्णेन तासां परिणयः ।
द० ५९ । ३३-४३ ॥ ८३ । ४०-४३ ॥
तृ० ३ । ७ ॥

स०

संज्ञा । विवस्वतो भार्या । तत्पुत्राः श्राद्धदेवनामा वैव-
स्वतमनुः यमः यमी च । तस्या एव बडवारूपधा-
रिण्याः पुत्रौ नासत्यौ । प० ६ । ४० ॥ सा
विश्वकर्मणः पुत्री । अ० १३ । ८ ॥

संन्यासः । चतुर्थ आश्रमः । ए० १९ । ३८ ॥

संन्यासिधर्माः । स० १२ । ६-१० ॥ १३ ।
१-२४ ॥ प्र० १८ । २२ ॥ तृ० २१ ।
३१ ॥ २२ । १९-२० ॥ ए० १८ । १२-
२७ ॥ तदवान्तरभेदाः । कुटीचकादयः । तृ०
१२ । ४३ ॥

संयमः । क्ष० सू० वं० । १ धूम्राक्षस्य पुत्रः ।
तत्पुत्रः कुशाश्वः । न० २ । ३४ ॥

१ संयातिः । क्ष० सो० वं० । नहुषस्य पुत्रः
न० १८ । १ ॥

२ संयातिः । क्ष० सो० वं० । बहुगवस्य पुत्रः ।
तत्पुत्रः अहंयातिः । न० २० । ३ ॥

संवरणः । क्ष० सो० वं० । २ ऋक्षस्य पुत्रः ।
तन्माता रथंतरी । न० २२ । ४ । तद्भार्या सूर्य-
पुत्री तपती । तत्पुत्रः कुरुः । प० ६ । ४१ ॥

संवत्सरः । वत्सरशब्दं पश्यत ॥

संवत्सरचक्रम् । पं० २१ । १३ ॥

संसारः । संसृतिः । तद्दुःखनिरूपणम् । तु० ३० ॥
१-४० ॥

संसारराट् । संसारस्य अटवीत्वेन वर्णनं जडभरतेन ।
पं० १३-१४ ॥

संहादः । असुरः । हिरण्यकशिपोः पुत्रः । तद्धार्या
कृतिः । तत्पुत्रः पञ्चजनः । पं० १८ । १३-
१४ ॥

सगरः । क्ष० सू० वं० । बाहुकस्य पुत्रः । न० ८ ।
४ ॥ तस्य गुरुः और्वः । तत्कृताश्वमेवे इन्द्रेण
यज्ञीयाश्वस्य हरणम् । ८ ॥ तत्पुत्रैः खातानां
द्वीपानां नामानि । पं० १९ । २९-३० ॥
द्वि० ७ । ४४ ॥

सङ्कटः । धर्मस्य पुत्रः । माता ककुप् । तत्पुत्रः
कीकटः पं० ६ । ६ ॥

१ सङ्कर्षणः । भगवतस्तामसी मूर्तिः । तत्सृतिः रुद्रेण ।
पं० १७ । १६-२४ ॥ पं० १६ । २९-३३ ॥
तन्नामनिर्वचनम् । द० २ । १३ ॥ पं० १६ । ३४-
४८ ॥ तु० ८ । ४-६ ॥ द० ३९ । ४४-
४५ ॥ तत्स्वरूपकथनम् । पं० २५ । १-१३ ॥

२ सङ्कर्षणः । क्ष० सो० वं० । वसुदेवस्य पुत्रो बलरामः ।
तन्माता देवकी । न० २४ । ५४ ॥

३ सङ्कर्षणः । आदिशेषशब्दं पश्यत ॥

सङ्कल्पः । धर्मस्य पुत्रः । तन्माता संकल्पा । तत्पुत्रः
कामः । पं० ६ । १० ॥

सङ्कल्पा । दक्षप्रजापतिपुत्री । धर्मप्रजापतेर्भार्या ।
तत्पुत्रः संकल्पः । पं० ६ । १० ॥

१ सङ्कृतिः । क्ष० सो० वं० । जयसेनस्य पुत्रः ।
तत्पुत्रः २ जयः । न० १७ । १७-१८ ॥

२ सङ्कृतिः । क्ष० सो० वं० । नरस्य पुत्रः ।
तत्पुत्रो गुरुः रन्तिदेवश्च । न० २१ । १-२ ॥

सङ्गः । अधर्मपादः । पं० १७ । २४ ॥

सङ्गतः । पञ्चमो मौर्यः । द्वा० १ । १४ ॥

सङ्ग्रामजित् । क्ष० सो० वं० । श्रीकृष्णस्य पुत्रः ।
तन्माता भद्रा । द० ६१ । १७ ॥

१ सङ्ग्रयः । क्ष० सू० वं० । रणञ्जयस्य पुत्रः ।
न० १२ । १३ ॥

२ सङ्ग्रयः । धृतराष्ट्रस्य सूतो मन्त्री च । गवल्गणस्य
पुत्रः । पं० १३ । ३१ । ३६ ॥

३ सङ्ग्रयः । क्ष० सो० वं० । क्षत्रवृद्धस्य पुत्रः ।
तत्पुत्रः १ जयः । न० १७ । १६ ॥

४ सङ्ग्रयः । क्ष० सो० वं० । भर्म्याश्वस्य पुत्रः ।
न० २१ । ३२ ॥

१ सती । स्वायंभुवदक्षस्य पुत्री । तन्माता प्रसूतिः ।
रुद्रस्य पत्नी । च० । १ । १ । ४७ । ६५ ॥
तस्याः कथा । च० २ ॥ तथा दक्षस्य
बृहस्पतिसत्वं प्रति गन्तु रुद्रप्रार्थना । ३ । ८-
१४ ॥ तस्याः स्वपितुर्यज्ञं प्रति गमनम् । ४ । ३ ॥
अरुद्रयज्ञकारिणः स्वपितुर्निन्दनं शरीरत्यागश्च ९-
२७ ॥ तथा पुनः हिमवतो भार्यायां मेनार्यां जनुना-
दिकथा । ७ । ५८-६५ ॥

२ सती । प्राचेतसदक्षस्य पुत्री अङ्गिरः । प्रजापतेर्भार्या ।
तत्पुत्रः अथर्वङ्गिरसः । पं० ६ । ४ । ९ ॥

१ सत्यम् । सतम ऊर्ध्वलोकः । द्वि० १ । २८ ॥
५ । ३९ ॥ तस्य ब्रह्मलोक इति नामान्तरम् ॥

२ सत्यम् । अवितथं वचनम् । पं० १६ । २७ ॥
१७ । २४ द्वि० ७ । १८ ॥ अ० २० । ४ ।
ए० १९ । ३७ ॥

सत्कर्मा । क्ष० सो० वं० । धृतव्रतस्य पुत्रः । तत्पुत्रः
अधिरथः । न० २३ । १२ ॥

१ सत्यः । क्ष० हविर्धनस्य पुत्रः । च० २४ । ८ ॥

२ सत्यः । दशममन्वन्तरीय ऋषिः । अ० १३ ।
२२ ॥

सत्यकः । क्ष० सो० वं० । श्रीकृष्णस्य पुत्रः । तन्माता
भद्रा । द० ६१ । ७ ॥

सत्यकः । क्ष० सो० वं० । ३ शिनेः पुत्रः । तत्पुत्रः
युयुधानः । न० २४ । १३-१४ ॥

सत्यकाः । चतुर्थमन्वन्तरीया देवाः । अ० १ ।
२८ ॥

सत्यकेतुः । क्ष० सो० वं० । धर्मकेतोः पुत्रः ।
तत्पुत्रः २ धृष्टकेतुः । न० १७ । ८-९ ॥

१ सत्सजित् । क्ष० सो० वं० । आनकस्य पुत्रः ।
तन्माता कङ्का । न० २४ । ४१ ॥

२ सत्यजित् । तृतीयमन्वन्तरीय इन्द्रः । अ० १ ।
२४ ॥

३ सत्यजित् । क्ष० सो० वं० । सुनीथस्य पुत्रः ।
तत्पुत्रः विश्वजित् । न० २२ । ४९ ॥

सत्यधर्मा । धर्मसावर्णेः पुत्रः । अ० १३ । २४ ॥

१ सत्यधृतिः । क्ष० सो० वं० । कृतिमतः पुत्रः ।
तत्पुत्रः दृढनेमिः । न० २१ । २७ ॥

२ सत्यधृतिः । क्ष० सो० वं० । २ दिवोदासस्य
पुत्रः । तत्पुत्रः शरद्वान् । न० २१ । ३५ ॥

सत्यभामा । सत्राजितः पुत्री । श्रीकृष्णस्य भार्या
तस्या विवाहः । द० ५६ । ४४ ॥ ८३ । ९ ॥

तस्याः पुत्राः । ६१ । १०-११ ॥

सत्यम्भरा । षष्ठद्वीपस्था नदी । पं० २० । ४ ॥

सत्यरथः । क्ष० सू० वं० । समरथस्य पुत्रः । तत्पुत्रः
उपगुरुः । न० १३ । २४ ॥

१ सत्यवती । वेदव्यासस्य माता । प्र० ३ । २१ ।

वासवी । प्र० ४ । १४ । द्वि० ७ । ३६ ॥

२ सत्यवती । गाधिराजस्य पुत्री । ऋचीकस्य
भार्या । न० १५ । ५ ॥

सत्यवान् । २ चक्षुषः पुत्रः । च० १३ । १६ ॥

१ सत्यव्रतः । क्ष० सू० वं० । त्रिवन्धनस्य पुत्रः ।
स एव त्रिशङ्कुः । न० ७ । ५ ॥

२ सत्यव्रतः । राजर्षिः । अ० २४ । १० ॥ स
एवापरस्मिञ्जन्मनि श्राद्धदेवो मनुरभवत् । ११ ॥

तस्य कृतमालानदीतीरे तपश्चरणम् । १२ ॥ तेन
मत्स्यरूपिणो भगवतः स्तुतिः । ४६-५३ ॥

सत्यव्रताः । धर्मस्य पुत्राः । भगवदवतारस्य सत्यसेनस्य
भ्रातरः । अ० १ । २५ ॥

सत्यश्रवाः । क्ष० सू० वं० । वीतिहोत्रस्य पुत्रः ।
तत्पुत्र उरुश्रवाः । न० २ । २० ॥

सत्यसहाः । स्वधामारुख्यस्य भगवदवतारस्य पिता ।
अ० १३ । २९ ॥

सत्यसेनः । धर्मप्रजापतेः पुत्रः । तन्माता सूनुता ।
अ० १ । २५ ॥

सत्यहितः । क्ष० सो० वं० । ७ ऋषभस्य पुत्रः ।
तत्पुत्रः पुष्पवान् । न० २२ । ७ ॥

१ सत्या । मन्थोभार्या । तत्पुत्रः भौवनः । पं० १५ ।
१५ ॥

२ सत्या । (नीला) । कौसल्यस्य नम्रजितः पुत्री (नाम्र-
जिती) । श्रीकृष्णस्य महिषी । द० ५८ । ३२ ॥

८३ । १३-१४ ॥ तस्याः पुत्राः । ६१ ।
१३ ॥ प्र० १४ । ३७ ॥ तृ० ३ । ४ ॥

सत्याः । तृतीयमन्वन्तरीया देवाः । अ० १ । २४ ॥

सत्यायुः । क्ष० सो० वं० । पुरुवरसः पुत्रः ।

तन्माता उर्वशी । न० । १५ । १-२ ॥

सत्येयुः । क्ष० सो० वं० । रौद्राश्वस्य पुत्रः । न०
२० । ४ ॥

सत्राजित् । (सत्राजितः ।) क्ष० सो० वं० । निम्नस्य

पुत्रः । न० २४ । १२-१३ ॥ तत्पुत्री सत्य-

भामा श्रीकृष्णस्य महिषी । द० ५६ । १ ॥ सूर्यात्

स्यमन्तकमणेः प्राप्तिः । द० ५६ । १-३ ॥

तेन स्वपुत्र्याः श्रीकृष्णाय प्रदानम् । ४३ ॥ तस्य

शतधन्वना वधः । ५७ । ३-६ ॥

सत्रायणः । भगवदवतारस्य बृहद्भानोः पिता । तद्भार्या

१ विनता । अ० १३ । ३५ ॥

सत्त्वम् । गुणः । प्र० २ । २३ ॥ १३ । ५३ ॥

द्वि० ५ । १८ ॥ ६ । १२ ॥ तृ० ६ । २६ ॥

सत्सङ्गमहिषा । ए० १२ । २६ ॥

सदसत् । द्वि० ५ । ६ ॥ ६ । ४१ ॥ ९ । ३२ ॥

सद्धर्मः । मन्वन्तरशब्दं पश्यत ॥

सनकः । ब्रह्मणो मानसः पुत्रः । तस्य भ्रातरः सनन्दनः

सनातनः सनत्पुजातश्चेति कुमाराः । सर्वेऽपि ते ऊर्ध्वरे-

तसः । तेषां सृष्टिः । तृ० १२ । ४ ॥ च० ८ । १ ॥

तैः कृता भगवत्सुतिः । तृ० १५ । ४६-५० ॥

तेषां वैकुण्ठलोकगमनम् । जयविजयाभ्यां तेषां निरोधे

कृते तैस्ताभ्यां शापदानादिकथा । तृ० १५ ।

१२-१६ । ३७ ॥ स० १ । ३६-॥ तैः ब्रह्माणं

प्रति योगमार्गप्रश्नकरणम् । ए० १३ । १७ ॥

१ सनत्कुमारः । ब्रह्मणो मानसः पुत्रः । विशेषं सनक-

शब्दे पश्यत । तृ० ८ । ७ । तेन पृथगे ज्ञानोप-

देशः । च० २२ ॥

२ सनत्कुमारः । भगवदवतारः । प्र० ३ । ६ ॥
द्वि० ७ । ५ ॥

सनद्वाजः । क्ष० सू० वं० । ३ शुचेः पुत्रः । तत्पुत्रः

ऊर्ध्वकेतुः । न० १३ । २२ ॥

सनन्दनः । ब्रह्मणो मानसः पुत्रः । विशेषं सनकशब्दे
पश्यत ॥

सन्ततिः । क्ष० सो० वं० । अलर्कस्य पुत्रः । तत्पुत्रः

१ सुनीथः । न० १७ । ८ ॥

सन्ततेयुः । सन्नतेयुः । क्ष० सो० वं० । रौद्राश्वस्य

पुत्रः । न० २० । ४ ॥

सन्तर्दनः । क्ष० सो० वं० । केकयस्य ४ धृष्टकेतोः

पुत्रः । न० २४ । ३८ ॥

सन्तः । तेषां लक्षणम् । तृ० २५ । २१ ॥

१ सन्तोषः । तुषितेष्वन्यतमः । च० १ । ७ ॥ शेषं

तुषितशब्दे पश्यत ॥

२ सन्तोषः । अलंबुद्धिः । गुणः । प्र० १६ । २७ ॥

सन्दंशः । नरकः । पं० २६ । ७ । १९ ॥

सन्धिः । क्ष० सू० वं० । प्रसुश्रुतस्य पुत्रः । तत्पुत्रः

अमर्षणः । न० १२ । ७ ॥

सन्ध्या । सन्ध्याकालाभिमानिनी देवता । तस्या ब्रह्मणा

सृष्टिः तद्रूपवर्णनं च । तृ० ३० । २८-५३ ॥

तत्कालवर्णनम् । १४ । २२-२३ ॥ १८ ।

२६ ॥

सन्नतेयुः । सन्ततेयुशब्दं पश्यत ॥

सन्नतिमान् । क्ष० सो० वं० । पूरुवंश्यस्य सुमतेः

पुत्रः । तत्पुत्रः कृतिः । न० २१ । २८ ॥

सप्तगोदावरी । तीर्थविशेषः । द० ७९ । १२ ॥

सन्निवेशः । त्वष्टुः पुत्रः । पं० ६ । ४४ ॥

सप्तद्वीपाः । तेषां नामानि । जम्बू प्लक्ष शाल्मलि कुंश
कौञ्च शाक पुष्करा इति । तेषां प्रियव्रतरथभ्रमणे-
नोत्पत्तिः । पं० १ । ३१-३२ ॥ तत्पतयः
आग्नीध्रादयः सप्त । ३३ ॥

सप्तधातवः । त्वक्चर्मादयः । द्वि० १० । ३१ ॥
सप्तमं मन्वन्तरम् । वर्तमानं वैवस्वतमन्वन्तरम् । तदधि-
पतिः श्राद्धदेवनामा विवस्वतः पुत्रः । तत्पुत्रा इक्ष्वाकु
प्रभृतयः । इन्द्रः पुरंदरनामा । देवा वसुस्त्रादित्याः ।
कश्यपादयः सप्तर्षयः । भगवान् वामनः । अ०
१३ । १-६ ॥

सप्तर्षयः । एतन्मन्वन्तरीयाः कश्यपादयः । अ०
१३ । ५ ॥ इतरमन्वन्तरेषु ते पृथक्पृथक् सन्ति ।
ते तत्र तत्र मन्वन्तरेषु द्रष्टव्याः ॥

सप्तर्षिमण्डलम् । पं० २२ । १७ ॥

सप्ताधोलोकाः । अधोलोकशब्दं पश्यत ॥

सप्तोर्ध्वलोकाः । ऊर्ध्वलोकशब्दं पश्यत ॥

सप्तवती । नदी । पं० १९ । १८ ॥

सप्तसमुद्राः । क्षारोदः इक्षुरसोदः सुरोदः घृतोदः
क्षीरोदः दधिमण्डोदः शुद्धोदश्चेति । पं० १ ।
३३ ॥

सप्तनरः । क्ष० सो० वं० । ययातिपुत्रस्य अनो-
पुत्रः । तत्पुत्रः कालनरः । न० २३ । १ ॥

सप्तपञ्चकम् । स्यमन्तपञ्चकशब्दं पश्यत ॥

सप्तर्षयः । क्ष० सू० वं० । निमिवंश्यस्य क्षेमनिधेः पुत्रः ।
तत्पुत्रः सत्यरथः । न० १३ । २४ ॥

सप्ताधिः । भगवति मनसः प्रणिधानम् । प्र० ५ ।
१३ ॥ १८ । ३१ ॥

सप्तद्वः । उत्पत्तिः । द्वि० १ । ३२ ॥ तत्पुत्री प्राची-

नवर्हिषो भार्या शतद्रुतिः । च० २४ । ९-१३ ॥

तत्कृता श्रीरामस्तुतिः । न० १० । १३-१६ ॥

सम्भूतिः । वैराजस्य भार्या । तत्पुत्रः अजितनामा
भगवान् । अ० ५ । ९ ॥

संमर्दनः । क्ष० सो० वं० । वसुदेवस्य पुत्रः । तन्माता
देवकी । न० २४ । ५४ ॥

सम्नात् । क्ष० । २ चित्ररथस्य पुत्रः । तद्भार्या उत्कला ।
तत्पुत्रः मरीचिः । पं० १५ । १५ ॥

१ सरमा । दक्षप्रजापतिपुत्री कश्यपस्य भार्या । तत्पुत्राः
श्वापदाः । प० ६ । २५-२६ ॥

२ सरमा । इन्द्रदूती शुनी । पं० २४ । ३० ॥

सरयूः । नदी । पं० १९ । १८ ॥

१ सरस्वती । नदी । तत्तीरे बादरायणेन वेदविभा-
गादिकरणम् । प्र० ४ । १५-२७ । भागवत्-
निर्माणम् । ७ । २-८ ॥ तत्र कर्दमेन तपश्चर-
णम् । तृ० २१ । ६ ॥ द्वि० ९ । ४४ ॥
तृ० १ । २१ ॥ पं० २० । १० ॥

२ सरस्वती । देवगुह्यस्य भार्या । तत्पुत्रः २ सार्व-
भौमः । अ० १३ । १७ ॥

सरूपा । २ दक्षस्य पुत्री । भूतप्रजापतेर्भार्या ।
तत्पुत्राः कोटिशो रुद्राः । प० ६ । १७ ॥

सर्गः । पुराणस्य दशलक्षणेष्वावन्तर्भूतः । द्वि० १० ॥
नवविधः । तृ० १० । १३-२५ ॥

सर्पदंशः । तेन मरणम् । नारदमातुः । प्र० ६ ।
९ ॥ २ परीक्षितः । द्वा० ६ । १६-॥

सर्पसत्रम् । जनमेजयस्य । द्वा० ६ । १६-२८ ॥

सर्पात् शिक्षिता गुणाः । ए० ९ । १४-१५ ॥

सर्वकामः । क्ष० सू० वं० । ऋतुपर्णस्य पुत्रः । तत्पुत्रः

सुदासः । न० ९ । १७-१८ ॥

सर्वगतः । क्ष० सो० वं० । पाण्डवस्य भीमसेनस्य
पुत्रः । तन्माता काली । न० २२ । ३१ ॥

सर्वतेजाः । व्युष्टस्य पुत्रः । तन्माता पुष्करिणी ।
तद्वार्या आकृतिः । तत्पुत्रः चक्षुर्नामा मनुः ।
च० १३ । १४-१५ ॥

१ सर्वतोभद्रः । मेरुपर्वतस्थो हृदः । पं० १६ । १४ ॥

२ सर्वतोभद्रः । क्रौञ्चद्वीपस्थः पर्वतः । पं० २० ।
२१ ॥

सर्वसाधारणो धर्मः । स० ११ । ८-१२ ॥

सर्वनः । प्रियव्रतस्य पुत्रः । ऊर्ध्वरेताः । पं० १ । २५-
२६ ॥

सविता । कश्यपस्य पुत्रः । तन्माता अदितिः । प०
६ । ३९ ॥ तत्पत्नी पृथ्विः । तत्पुत्र्यः सावित्री व्या-
हृतिः त्रयी च । तत्पुत्राः अग्निहोत्रादयः । १८ । १ ॥

१ सहः । प्राणनामकवसोः पुत्रः । प० ६ । १२ ॥

२ सहः । क्ष० सो० वं० । श्रीकृष्णस्य पुत्रः ।
तन्माता लक्षणा । द० ६१ । १५ ॥

१ सहदेवः । क्ष० सू० वं० । न० १२ । ११ ॥

२ सहदेवः । क्ष० सो० वं० । हर्यवनस्य पुत्रः ।
न० १७ । १७ ॥

३ सहदेवः । क्ष० सो० वं० । मित्रायोः पुत्रः ।
न० २२ । १ ॥

४ सहदेवः । क्ष० सो० वं० । पाण्डोः पुत्रः । तन्माता
माद्री । अश्विभ्यां जातः । न० २२ । २८ ॥

तस्य द्रौपद्यां जातः पुत्रः श्रुतकर्मा । ३० ॥

तस्यान्या भार्या विजया । तत्पुत्रः सुहोत्रः । ३१ ॥

प्र० ७ । ५० ॥

५ सहदेवः । क्ष० सो० वं० । जरासन्धस्य पुत्रः ।

तत्पुत्रः सोमापिः । न० २२ । ९ ॥ अन्यः पुत्रः

मार्जारिः । ४६ ॥ तस्य पट्टाभिषेकः श्रीकृष्णेन ।

द० ७२ । ४८ ॥

सहदेवा । क्ष० सो० वं० । यदुवंश्यस्य देवकस्य पुत्री ।

वसुदेवस्य भार्या । न० २४ । २३ । तत्पुत्राः

पुरुः विश्रुतः इत्यादयः । ५३ ॥

१ सहस्रजित् । क्ष० सो० वं० । यदोः पुत्रः ।

तत्पुत्रः शतजित् । न० २३ । २०-२१ ॥

२ सहस्रजित् । क्ष० सो० वं० । श्रीकृष्णस्य पुत्रः ।

तन्माता जाम्बवती । द० ६१ । ११ ॥

सहस्रश्रुतिः । शाल्मलिद्वीपस्थं वर्षम् । पं० २० ।

१० ॥

सहस्रस्रुतिः । शाकद्वीपस्था नदी । पं० २० । २६ ॥

सहस्रस्रोतः । शाकद्वीपस्थः पर्वतः । पं० २० । २६ ॥

सहस्राजित् । क्ष० सो० वं० । भजमानस्य पुत्रः ।

न० २४ । ८ ॥

सहस्रानीकः । क्ष० सो० वं० । शतानीकरथ पुत्रः ।

तत्पुत्रः अश्वमेधजः । न० २२ । ३९ ॥

सहाः । सहोमासः । मार्गशीर्षः । द्वा० ११ । ४१ ॥

सहिष्णुः । ऋ० । पुलहस्य पुत्रः । तन्माता गतिः ।

च० १ । ३८ ॥

सह्यः । पर्वतः । पं० १९ । १६ ॥

सांपरायिकम् । पारलौकिकम् । द्वि० १ । १४ ॥

सांवर्तिका मेघाः । द० २५ । २ ॥

सांसारिकं दुःखम् । त० ३० ॥

साक्षात्पश्यन्नस्य निन्दा । स० १५ । ७-११ ॥

साक्षिणः । सूर्यादयः । प० १ । ४२ ॥

सागराः । सागरस्य पुत्राः । तेषां कपिलेन भस्मीकरणं
तद्भस्मनः गङ्गाजलसम्बन्धेन स्वर्गगमनं च । न० ९ ।
१३ ॥

साग्रयः । पितृगणेष्वन्यतमाः । तत्पत्नी स्वायम्भुवदक्ष-
प्रजापतिपुत्री स्वधा । च० १ । ६३ ॥

साङ्ख्यम् । प्र० ३ । १० ॥ द्वि० १ । ६ ।
तृ० २५ । ३१ ॥ २६ । ३-६८ ॥ २८ ।
३९-४१ ॥ स० ७ । २२-२७ ॥ न० ८ ।
१४ ॥ ए० २० । २२ ॥ २२ । १२-१६ ॥
२१-२४ । २९-३२ ॥ २३ । ४८-५५ ॥
२४ । २-२८ ॥

साङ्ख्यायनः । पराशरस्य गुरुः । ऋ० । तृ० ८ ।
८ ॥

सात्त्विकः । क्ष० सो० वं० । सत्यकस्य पुत्रः । तस्य
युयुधान इति नाम । तत्पुत्रः ९ जयः । न०
२४ । १३-१४ ॥ प्र० १० । १८ ॥

सात्वतः । क्ष० सो० वं० । आयोः पुत्रः । तत्पुत्राः
भजिमानः भजिः दिव्यः २ वृष्णिः देवावृधः १
अन्धकः महाभोजश्च इति सप्त । न० २४ । ६ ॥

सात्वतसंहिता । श्रीभागवतम् । प्र० ७ । ६ ॥

सात्वततन्त्रम् । नारदकृतम् । प्र० ३ । ८ ॥

सात्वताः । भक्ताः । प्र० १४ । २५ ॥ द्वि० ४ ।
१४ ॥

साधुः । तल्लक्षणम् । प्र० ५ । २४ ॥ १८ । ५० ॥
तृ० २५ । ११-२४ ॥ च० ११ । १०० ॥
२० । ३, ५-६, २९ ॥ २२ । १४, १९ ॥
५० १ । २-३ ॥ ५ । २-३ ॥ ५० ५ ।
४४ ॥ ९ । ४८ ॥ १७ । ३७ ॥ स० ४ ।

३०-४२ ॥ अ० ७ । ३९, ४४ ॥ ११ ।
४८ ॥ न० २१ । ५-१६ ॥ दृ० १ ।
५८ ॥ २ । ३०-३१ ॥ ७ । १३ ॥ २४ ।
४-५ ॥ ३२ । १९ ॥ ४८ । ३१ ॥ तेषां
स्तुतिः । द० ८४ । ११ ॥ तत्सङ्गमहिमा ।
ए० १२ ॥

साध्या । २ दक्ष प्रजापतेः पुत्री । धर्मप्रजापते
भार्या । तत्पुत्राः साध्याः । ष० ६ । ७ ॥

साध्याः । धर्मस्य पुत्राः । ष० ६ । ७ ॥ द्वि० ३ ।
४ । तेषां ब्रह्मणा सृष्टिः । तृ० २० । ४२ ॥

सामवेदः । प्र० ४ । २० ॥ तद्धर्ता जैमिनिः । २१ ॥
द्वा० ६ । ५२ ॥

सान्दीपिनिः । अक्वन्तीपुरवास्तव्यः । काश्यो ब्राह्मणः ।
श्रीकृष्णरामयोर्गुरुः । द० ४५ । ३१ ॥ तृ०
३ । २ ॥ तस्य मृतपुत्रानयनं श्रीकृष्णेन । ३८-
४६ ॥

साम्बः । क्ष० सो० वं० । श्रीकृष्णस्य पुत्रः । तन्माता
जाम्बवती । द० ६१ । ११ ॥ तेन दुर्योधनपुत्र्याः
लक्ष्मणायाः स्वयंवरेऽपहरणं तस्य कौरवैर्वन्धनं
बलरामेण मोचनं च । ६८ ॥ तस्य स्त्रीवेषकल्प-
नम् । ऋषिभिर्यदुकुमाराणां शापश्च । ए० १ ।
१४-१७ ॥ तस्य सुब्रह्मण्यावतारः । तृ० १ ।
३० ॥

१ सायम् । पुष्पार्णस्य पुत्रः । तन्माता प्रभा । च०
१३ । १३ ॥

२ सायम् । धातृनामकस्यादित्यस्य पुत्रः । तन्माता
कुहः । ष० १८ । ३ ॥

सारणः । क्ष० सो० वं० । वसुदेवस्य पुत्रः । तन्माता
रोहिणी । न० २४ । ४६ ॥ प्र० १४ । २८ ॥

सारमेयः । क्ष० सो० वं० । श्वफल्कस्य पुत्रः ।
न० ३४ । १६ ॥

सारमेयादनम् । नरकः । पं० २६ । ७ । २७ ॥

सारस्वतः । ऋ० । द्वि० ७ । ४५ ॥

सारस्वताः । देशः । प्र० १० । ३४ ॥

१ सार्वभौमः । क्ष० सो० वं० । २ विदूरथस्य
पुत्रः । तत्पुत्रः २ जयसेनः । न० २२ । १० ॥

२ सार्वभौमः । देवगुह्यस्य पुत्रो भगवदवतारः ।
तन्माता २ सरस्वती । सः महाबल्ये इन्द्रपदं
दास्यति । अ० १३ । १७ ॥

१ सावर्णिः । विवस्वतः छायादेव्यां जातः पुत्रः ।
प० ६ । ४१ ॥ सः अष्टमो मनुः । अ० १३ ।
११ ॥

२ सावर्णिः । अथर्वविद्विषिः । द्वा० ७ । ३ ॥

३ सावर्णिः । पौराणिकः ऋषिः । द्वा० ७ । ५ ॥

सावर्णिमन्वन्तरम् । अष्टममन्वन्तरशब्दं पश्यत ॥

१ सावित्री । सवितुः पुत्री । प० १८ । १ ॥

२ सावित्री । लक्षद्वीपस्था नदी । पं० २० । ४ ॥

सिंहः । क्ष० सो० वं० । श्रीकृष्णस्य पुत्रः ।
तन्माता लक्ष्मणा । द० ६१ । १५ ॥

सिंहलः । जम्बूद्वीपस्योपद्वीपः । पं० १९ । ३० ॥

सिंहिका । दितेः पुत्री । हिरण्यकशिपोः स्वसा । विप्र-
चित्तेर्भार्या । तत्पुत्रो राहुः । प० ६ । ३७ ॥
१८ । १३ ॥

सिद्धपदम् । क्षेत्रम् । तत्र देवहूत्या तपस्त्वप्त्वा सिद्धि-
प्राप्तिः । त० ३३ । ३१ ॥

सिद्धाः । देवयोनयः । तेषां सृष्टिः । त० २० । ४४ ॥

१ सिद्धिः । भगनामकादित्यस्य भार्या । प० १८ ।
२ ॥

२ सिद्धिः । अणिपादिसिद्धयः । ए० १५ ॥

१ सिनीवाली । अङ्गिरसः पुत्री । तन्माता २ श्रद्धा ।
च० १ । ३४ ॥ सा धातुर्भार्या । प० १८ ।
३ ॥

२ सिनीवाली । शाल्मलिद्वीपस्था नदी । पं० २० ।
१० ॥

सिन्धुः । नदी । पं० १९ । १८ ॥

सिन्धुद्वीपः । क्ष० सू० वं० । नाभस्य पुत्रः । तत्पुत्रः
अयुतायुः । न० ९ । १६ ॥

१ सीता । गङ्गायाः शाखाभूता नदी । पं० १७ ।
५-६ ॥

२ सीता । सीरध्वजस्य पुत्री । श्रीरामस्य भार्या ।
न० १३ । १८ ॥ तस्या विवाहः । १० । ७ ॥
तत्त्यागौ रामेण । ११ । १० ॥ पुत्रौ कुशो लवश्च ।
११ ॥ तस्या भूविवरप्रवेशः । १५ ॥

सीरध्वजः । क्ष० सू० वं० । निमिवंश्यस्य हस्त्रोष्णः
पुत्रः । तत्पुत्री २ सीता । न० १३ । १७-
१८ ॥ तत्पुत्रः कुशध्वजः । १९ ॥

सुंहः । क्ष० सो० वं० । २ बलेर्भार्यायां दीर्घतमस-
ऋषेर्जातः पुत्रः । न० २३ । ५ ॥

सुकन्या । शर्यातिराजस्य पुत्री । न० ३ । २ ॥
च्यवनऋषेर्भार्या । १० ॥ तदुपाख्यानम् । ३ ॥

१ सुकर्मा । त्रयोदशमन्वन्तरीयो देवगणः । अ० १३ ।
३१ ॥

२ सुकर्मा । क्ष० सो० वं० । श्वफल्कस्य पुत्रः । न०
२४ । १६ ॥

३ सुकर्मा । सामगो जैमिनेः शिष्य ऋषिः । तच्छि-
ष्यौ कौसल्यो हिरण्यनाभः, पौष्यश्च । द्वा० ६ ।
७६-७७ ॥

सुकुमारः । क्ष० सो० वं० । २ धृष्टकेतोः पुत्रः ।
तत्पुत्रः २ वीतिहोत्रः ॥ न० १७ । ९ ॥

सुकृतिः । दशममन्वन्तरीय ऋषिः । अ० १३ ।
२२ ॥

सुकेतनः । क्ष० सो० वं० । सुनीथस्य पुत्रः । तत्पुत्रः
धर्मकेतुः । न० १७ । ८ ॥

सुकेतुः । क्ष० सू० वं० । नन्दिवर्धनस्य पुत्रः ।
तत्पुत्रः देवरातः । न० १३ । १४ ॥

१ सुखम् । धर्मप्रजापतेः पुत्रः । तन्माता शान्तिः ।
च० १ । ५१ ॥

२ सुखम् । दुःखसुखात्ययः । ए० १९ । ४१ ॥

सुखीनलः । क्ष० सो० वं० । नृचक्षुषः पुत्रः ।
तत्पुत्रः परिप्लवः । न० २२ । ४१-४२ ॥

सुगतिः । गत्यस्य पुत्रः । पं० १५ । १४ ॥

सुग्रीवः । वानरः । न० १० । १९ ॥

सुचारुः । क्ष० सो० वं० । श्रीकृष्णस्य पुत्रः ।
तन्माता रुक्मिणी । द० ६१ । ८ ॥

सुचीरा । धफलकस्य पुत्री । न० २४ । १७ ॥

सुज्येष्ठः । शुक्लस्य अग्निमित्रस्य पुत्रः । द्वा० १ ।
१६ ॥

सुतपसः । अष्टममन्वन्तरीया देवाः । अ० १३ । १२ ॥

१ सुतपाः । क्ष० सू० वं० । न० १२ । १२ ॥

२ सुतपाः । क्ष० सू० वं० । हेमस्य पुत्रः । तत्पुत्रः
२ बलिः । न० २३ । ४ ॥

३ सुतपाः । वसुदेवस्य प्राग्भवीयं नाम । तत्पत्नी
पृश्निः । द० ३ । ३२-३३ ॥

सुनलम् । तृतीयोऽधोलोकः । तदुत्पत्तिः । द्वि० १ ।
२७ ॥ ५ । ४० । पं० २४ । ७ ॥ तद्वर्णनम् ।
१८ ॥

सुत्रामाः । त्रयोदशमन्वन्तरीया देवाः । अ० १३ ।
३१ ॥

१ सुदर्शनः । क्ष० । १ भरतस्य पुत्रः । पं० ७ ।
३ ॥

२ सुदर्शनः । [अभेः पुत्रः] ओषवत्या भर्ता । न० २ ।
१८ ॥

३ सुदर्शनः । ऋ० । प्र० ९ । ७ ॥

४ सुदर्शनः । क्ष० सू० वं० । ध्रुवसन्धेः पुत्रः ।
तत्पुत्रः अभिवर्णः । न० १२ । ५ ॥

५ सुदर्शनः । विद्याधरः । तस्य अङ्गिरसां शापेन
अजगरजन्मप्राप्तिः तेन नन्दगोपग्रहणं कृष्णेन तं
हत्वा मोक्षणं च । द० ३४ । १२ ॥

सुदर्शनम् । विष्णुचक्रम् । राहोर्प्रासात्सूर्यचन्द्रयो
रक्षणम् । पं० २४ । १-३ ॥ अपाण्डवेयास्त्र-
निवारणम् । प्र० ८ । १३ ॥ तत्स्तुतिः १
अम्बरीषराजकृता । न० ५ । ३-११ ॥

सुदक्षिणः । पौण्ड्रकवासुदेवस्य पुत्रः । तेन श्रीकृष्णव-
धार्थं दक्षिणाग्नेः आभिचाराग्निनिर्माणम् । प्रति
निवृत्तेन तेनैवाग्निना काशीपत्तनदाहश्च । द० ६६ ।
२८-४३ ॥

सुदामा । मालाकारः । तेन श्रीकृष्णरामयोः सत्कारः ।
द० ४१ । ४३-५३ ॥ तत्कृता भगवत्स्तुतिः ।
४५-४७ ॥

सुदामिनी । २ शमीकस्य भार्या । न० २४ ।
४४ ॥

१ सुदासः । क्ष० सू० वं० । सर्वकामस्य पुत्रः ।
तत्पुत्रः सौदासः कल्माषपादः । न० ९ । १८ ॥
तत्तीर्थम् । तृ० १ । २२ ॥

२ सुदासः । क्ष० सो० वं० । मित्रायोः पुत्रः ।
तत्पुत्रः ३ सहदेवः । न० २२ । १ ॥

३ सुदासः । क्ष० सो० वं० । ३ बृहद्रथस्य पुत्रः ।
तत्पुत्रः ३ शतानीकः । न० २२ । ४३ ॥

१ सुदेवः । तुषितेष्वन्यतमः । च० १ । ७ ॥
तुषितशब्दं पश्यत ॥

२ सुदेवः । क्ष० सू० वं० । चम्पस्य पुत्रः । तत्पुत्रः
२ विजयः । न० ८ । १ ॥

३ सुदेवः । क्ष० सो० वं० । देवकस्य पुत्रः । न०
२४ । २२ ॥

सुदेविः । नामेभार्या । द्वि० ७ । १० ॥ अस्याः
मेरुदेवीति नामान्तरम् । पं० ३ । १ ॥

सुदेष्णः । क्ष० सो० वं० । श्रीकृष्णस्य पुत्रः ।
तन्माता रुक्मिणी । द० ६१ । ८ ॥

सुदेष्णा । २ बलिराजस्य भार्या । न० २३ । ४-५ ॥

सुद्युः । क्ष० सो० वं० । चारुपदस्य पुत्रः । तत्पुत्रः
बहुगवः । न० २० । २-३ ॥

१ सुद्युम्नः । चाक्षुषमनोः पुत्रः । अ० ५ । ७ ॥

२ सुद्युम्नः । श्राद्धदेवपुत्र्या इलायाः पुंस्त्वप्राप्त्यनन्तरं
नाम । न० १ । २२ ॥ मेरुवनं प्रविष्टस्य संगणस्य
तस्य पुनः स्त्रीत्वप्राप्तिः । २६ ॥ तस्य स्त्रीत्व
पुंस्त्वयोः कालव्यवस्थया प्राप्तिः । ३९ ॥ तस्य
पुंस्त्वावस्थायां जाताः पुत्राः उत्कलः गयः विम-
लश्चेति त्रयः । ४१ ॥ तस्य स्त्रीत्वविषये इलाशब्दं
पश्यत ॥

सुधनुः । क्ष० सो० वं० । कुरुराजस्य पुत्रः । तत्पुत्रः
२ सुहोत्रः । न० २२ । ४-५ ॥

सुधर्मा । श्रीकृष्णस्य समा । प्र० १४ । ३४ ३८ ॥

सुधामा । कौश्वद्रोपस्थं वर्षम् । तदधिपतिः तन्नामा धृत-
पृष्ठपुत्रः । पं० २० । २०-२१ ॥

सुधृत् । क्ष० सू० वं० । महावीर्यस्य पुत्रः । तत्पुत्रो
१ धृष्टकेतुः । न० १३ । १५ ॥

सुधृतिः । क्ष० सू० वं० । राज्यवर्धनस्य पुत्रः ।
तत्पुत्रो नरः । न० २ । २९ ॥

१ सुनक्षत्रः । क्ष० सू० वं० । मरुदेवस्य पुत्रः । न०
१२ । १२ ॥

२ सुनक्षत्रः । क्ष० सो० वं० । निरमितस्य पुत्रः ।
तत्पुत्रः बृहत्सेनः । न० २२ । ४७ ॥

१ सुनन्दः । भगवतो द्वारपालकः । द्वि० ९ । १४ ।
च० १२ । २०-२२ ॥

२ सुनन्दः । श्रीकृष्णानुचरः । प्र० १४ । ३२ ॥
सुनन्दा । नदी । तत्र स्वायंभुवमनुना तपश्चरणम् ।
अ० १ । ८ ॥

सुनयः । क्ष० सो० वं० । मेधाविनः पुत्रः । न०
२२ । ४२ ॥

सुनामा । क्ष० सो० वं० । उग्रसेनस्य पुत्रः । न०
२४ । २४ ॥

सुनीतिः । उत्तानपादस्य भार्या । तत्पुत्रो ध्रुवः । च० ८ ।
८-९ ॥ तस्याः स्वर्लोकागमनम् । १२ । ३२ ॥

१ सुनीथः । क्ष० सो० वं० । सन्ततेः पुत्रः । तत्पुत्रः
सुकेतनः । न० १७ । ८ ॥

२ सुनीथः । क्ष० सो० वं० । सुपेणस्य पुत्रः ।
तत्पुत्रः नृचक्षुः । न० २२ । ४१ ॥

३ सुनीथः । क्ष० सो० वं० । सुवलस्य पुत्रः । तत्पुत्रः
सत्यजित् । न० २२ । ४९ ॥

सुनीथा । अङ्गराजस्य भार्या । तत्पुत्रो वेनः । च०
१३ । १८ ॥ सा मृत्योर्दुहिता । १३ ।
३९ ॥ भर्ता तस्याः त्यागः । ४७ ॥

सुन्वान् । सामग ऋषिः । सुमन्तोः पुत्रः । द्वा० ६ ।
७५ ॥

सुपर्णः । मृक्षद्वीपस्थः पर्वतः । पं० २० । ४ ॥

सुपर्णा । रविनाथा नामान्तरम् । तत्पुत्रो गरुडः, अनू-
रुश्च । प० ६ । २२ ॥

१ सुपार्श्वः । मेरोः अवष्टम्भपर्वतः । पं० १६ ।
११-१२ ॥

२ सुपार्श्वः । क्ष० सो० वं० । दृढनेमेः पुत्रः ।
तत्पुत्रः सुमतिः । न० २१ । १७-२८ ॥

सुपार्श्वकः । क्ष० सू० वं० । श्रुतायुषः पुत्रः । तत्पुत्रः

३ चित्ररथः । न० १३ । २३ ॥

सुप्रतीकः । क्ष० सू० वं० । प्रतीकाश्वस्य पुत्रः ।
तत्पुत्रः मरुदेवः । न० १२ । ११ ॥

१ सुप्रभा । मृक्षद्वीपस्था नदी । पं० २० । ४ ॥

२ सुप्रभा । स्वर्मानोः पुत्री नमुचेर्भार्या । प० ६ ।
३३ ॥

सुबलः । क्ष० सो० वं० । सुमतेः पुत्रः । तत्पुत्रः
३ सुनीथः । न० २२ । ४८-४९ ॥

२ सुबलः । गोपालः । द० १५ । २० ॥

१ सुबाहुः । क्ष० सू० वं० । दाशरथिशत्रुघ्नस्य पुत्रः ।
न० ११ । १३ ॥

२ सुबाहुः । क्ष० सो० वं० । श्रीकृष्णस्य पुत्रः ।
तन्माता कालिन्दी । द० ६१ । १४ ॥

सुब्रह्मण्यः । षण्मुखशब्दं पश्यत ॥

सुभद्रम् । मृक्षद्वीपस्थं वर्षम् । पं० २० । ३ ॥

१ सुभद्रः । क्ष० सो० वं० । वसुदेवस्य पुत्रः ।
तन्माता पौरवी । न० २४ । ४७ ॥

२ सुभद्रः । क्ष० सो० वं० । श्रीकृष्णस्य पुत्रः ।
तन्माता भद्रा । द० ६१ । १७ ॥

सुभद्रा । वसुदेवस्य पुत्री । तन्माता देवकी ।
श्रीकृष्णस्य भगिनी । न० २४ । ५५ ॥ अर्जु-

नस्य भार्या । तत्पुत्रोऽभिमान्युः । २२ । ३३ ॥
तस्या विवाहः । द० ८६ । १-१२ ॥ प०

१० । ९ ॥ १३ । ४ ॥

सुभानुः । क्ष० सो० वं० । श्रीकृष्णस्य पुत्रः
तन्माता सत्यभामा । द० ६१ । १० ॥

सुभाषणः । क्ष० सू० वं० । युयुधस्य पुत्रः । तत्पुत्रः
२ श्रुतः । न० १३ । २५ ॥

१ सुमतिः । १ भरतस्य पुत्रः । पं० ७ । ३ ॥
तद्भार्या (वृद्धसेना) बृहत्सेना । तत्पुत्रो देवताजित् ।
१५ । २ ॥

२ सुमतिः । क्ष० सू० वं० । नृगस्य पुत्रः । तत्पुत्रः
भूतज्योतिः । न० २ । १७ ॥

३ सुमतिः । क्ष० सू० वं० । सोमदत्तस्य पुत्रः । न०
२ । ३६ ॥

४ सुमतिः । सगरस्य भार्या । तत्पुत्राः षष्टिसहस्रा-
णि सागराः । न० ८ । ९ ॥

५ सुमतिः । क्ष० सो० वं० । अन्तिभारस्य पुत्रः ।
तत्पुत्रः रैभ्यः । न० २० । ६-७ ॥

६ सुमतिः । क्ष० सो० वं० । सुपार्श्वस्य पुत्रः ।
तत्पुत्रः सन्नतिः । न० २१ । २८ ॥

७ सुमतिः । क्ष० सो० वं० । धुमत्तेनस्य पुत्रः ।
तत्पुत्रः १ सुवलः । न० २२ । ४८ ॥

१ सुमन्तुः । ऋ० । व्यासशिष्योऽथर्ववित् । द्वा०
६ । ५३ ॥ प्र० ४ । २२ ॥

२ सुमन्तुः । जैमिनेः पुत्रः । सामगः । तत्पुत्रः
सुन्वान् । द्वा० ६ । ७५ ॥ तच्छिष्यः कबन्धः ।
७ । १ ॥

१ सुमनाः । उल्मुकस्य पुत्रः । च० १३ । १७ ॥

२ सुमनाः । १ मधोभार्या । तत्पुत्रो वीरव्रतः । पं०
१५ । १५ ॥

सुमाली । असुरः । अ० १० । ५७ ॥

१ सुमित्रः । क्ष० सू० वं० । इक्ष्वाकुवंशस्यान्तिमः
क्षत्रियः । न० १२ । १५ ॥

२ सुमित्रः । क्ष० सो० वं० । २ वृष्णेः पुत्रः ।
न० २४ । १२ ॥

३ सुमित्रः । क्ष० सो० वं० । २ शमीकस्य पुत्रः ।
तन्माता सुदामिनी । न० २४ । ४४ ॥

४ सुमित्रः । क्ष० सो० वं० । श्रीकृष्णस्य पुत्रः ।
तन्माता जाम्बवती । द० ६१ । ११ ॥

सुयज्ञः । उशीनराणां राजा । तत्कथा । स० २ ।
२८--६० ॥

सुयशाः । चतुर्थो मौर्यः । द्वा० १ । १४ ॥

१ सुरथः । क्ष० सू० वं० । रणकस्य पुत्रः । न०
१२ । १५ ॥

२ सुरथः । क्ष० सो० वं० । १ जहोः पुत्रः । तत्पुत्रः
२ विदूरथः । न० २२ । ९ ॥

सुरभिः । दक्षप्रजापतिपुत्री । कश्यपस्य भार्या ।
तत्पुत्रा गोमहिषप्रभृतयो द्विशफाः । प० ६ ।

२६-२७ ॥ तथा इन्द्रेण सह श्रीकृष्णस्या-
भिषेकः । द० २७ ॥ तत्कृता श्रीकृष्णस्तुतिः ।

१९-२० ॥

सुरसनम् । वनम् । तं० २३ । ४० ॥

१ सुरसा । नदी । पं० १९ । १८ ॥

२ सुरसा । २ दक्षप्रजापतिपुत्री । कश्यपस्य भार्या ।
तत्पुत्रा यातुधानाः । प० ६ । २५ । २८ ॥

सुरान्तकः । राक्षसः । तस्य वधः । न० १० । १८ ॥

सुराष्ट्रः । देशः । तं० १ । २४ ॥

सुरुचिः । उत्तानपादस्य भार्या । तत्पुत्रः उत्तमः ।
च० ८ । ८ ॥ तथा स्वसपत्नीपुत्रस्य ध्रुवस्य

अधिक्षेपकरणम् । १०-१३ ॥ तस्याः मरणम् ।
१० । ३ ॥

सुरोचनम् । शाल्मलिद्वीपस्थं वर्षम् । पं० २० ।
९ ॥

सुरोचिः । वसिष्ठस्य पुत्रः । तन्माता ऊर्जा । च०
१ । ४०-४१ ॥

सुरोदः । समुद्रः । पं० १ । ३३ ॥ २० । १३ ॥

सुवशः । क्ष० सो० वं० । वसुदेवस्य पुत्रः । तन्माता
श्रीदेवा । न० २४ । ५१ ॥

सुवर्चला । भरतवंश्यस्य परमेष्ठिनो भार्या । तत्पुत्रः
प्रतीहः । पं० १५ । ३ ॥

सुवर्णम् । कनकम् । तस्य कलिस्थानत्वम् । प्र०
१७ । ३८-३९ ॥ १२ । १४ ॥

सुषासनाः । दशममन्वन्तरीया देवाः । अ० १३ ।
२२ ॥

१ सुवीरः । क्ष० सो० वं० । क्षेम्यस्य पुत्रः । तत्पुत्रः
रिपुञ्जयः । न० २१ । २९ ॥

२ सुवीरः । क्ष० सो० वं० । २ शिवेः पुत्रः । न० २३ । ३ ॥

३ सुवीरः । क्ष० सो० वं० । देवश्रवसः पुत्रः । तन्माता कंसवती । न० २४ । ४१ ॥

सुव्रतः । क्ष० सो० वं० । क्षेमस्य पुत्रः । तत्पुत्रः (धर्मनेत्रः ।) धर्मसूत्रः । न० २२ । ४८ ॥

सुशर्मा । अन्तिमः कण्वः । तद्भृत्येन वृषलेन तं हत्वा राज्यकरणम् । द्वा० १ । २२-२३ ॥

सुशान्तिः । क्ष० सो० वं० । ४ शान्तेः पुत्रः । तत्पुत्रः पुरुजः । न० २१ । ३१ ॥

सुषुम्ना । नाडी । द्वि० २ । २४ ॥

१ सुषेणः । स्वरोचिषमनोः पुत्रः । अ० १ । १९ ॥

२ सुषेणः । क्ष० सो० वं० । वृष्टिमत्तः पुत्रः । तत्पुत्रः -२ सुनीथः । न० २२ । ४१ ॥ [प्र० १४ । ३१] ॥

३ सुषेणः । क्ष० सो० वं० । वसुदेवस्य पुत्रः । तन्माता देवकी । न० २४ । ५४ ॥

सुषोमा । नदी । पं० १९ । १८ ॥

सुहृः । क्ष० सो० वं० । उग्रसेनस्य पुत्रः । न० २४ । २४ ॥

२ सुहोत्रः । क्ष० सो० वं० । क्षत्रवृद्धस्य पुत्रः । तत्पुत्राः काश्यः कुशः गृत्समद इति त्रयः । न० १७ । ३ ॥

३ सुहोत्रः । क्ष० सो० वं० । सुधनुषः पुत्रः । तत्पुत्रः च्यवनः । न० २२ । ५ ॥

३ सुहोत्रः । क्ष० सो० वं० । पाण्डवस्य सहदेवस्य पुत्रः । तन्माता विजया । न० २२ । ३१ ॥

सूकरमुखम् । नरकः । पं० २३ । ७ । १६ ॥

सूचीमुखम् । नरकः । पं० २६ । ७ । ३६ ॥

सूचकः । परदोषस्य वक्ता । प्र० १७ । २२ ॥

सूतः । रोमहर्षणस्य पुत्रः । उग्रश्रवा नाम पौराणिकः । तं प्रति शौनकादीनां श्रेयस्साधनकथनप्रार्थना । प्र० १ । ६-२३ ॥ तत्कृतं व्यासनमनरूपं मङ्गलम् । २ । २ ॥ तत्कृतं शुकाचार्यनमनरूपं मङ्गलम् । ३ ॥ तेन परीक्षितकाकथनारम्भः । ७ । १२-॥ अनेनैव महाभारतभागवतादीनां शौनकादिभ्यः कथनम् ॥

सूनुता । धर्मस्य भार्या । तत्पुत्रः सत्यसेनः । अ० १ । २५ ॥ सत्यसेनस्य स्वधामा सत्यसहः इति च नामान्तरे । १३ । २९ ॥

सूर्या । अनुह्रादस्य भार्या । पुत्रौ वाष्कलो महिश्च । पं० १८ । १६ ॥

सूर्यः । सूर्यमण्डलाभिमानि देवः । तत्स्तुतिः जडभरत-कृता । पं० ७ । १४ ॥ तेन मेरुं ध्रुवं च प्रदक्षिणेन परिक्रमणम् । २२ । १ ॥ तद्वर्णनम् । पं० २१ । १३ ॥ तत्स्तुतिः याज्ञवल्क्य-कृता । द्वा० ६ । ६७-७२ ॥ वाजिरूपधरेण तेन याज्ञवल्क्याय वाजसनीयसंहितोपदेशः । ७३-७४ ॥ तेन द्वादशमासनयनप्रकारः । ११ । ३०-५० ॥ शेषं विवस्वच्छब्दे पश्यत । तस्य सारथिः अनूरुः अरुणः । पं० ६ । २२ ॥

सूर्यवंशः । न० १-१३ ॥

सूर्योपरागवर्णनम् । द० ८२ ॥

१ सूत्रयः । उत्तममनोः पुत्रः । अ० १ । २३ ॥

२ सूत्रयः । क्ष० सो० वं० । कालनरस्य पुत्रः । तत्पुत्रः २ जनमेजयः । न० २३ । १ ॥

३ सूत्रयः । क्ष० सो० वं० । २ शूरस्य पुत्रः । न०
२४ । २९ ॥ तद्वार्या उग्रसेनपुत्री राष्ट्रपाली ।
तत्पुत्राः १ वृषदुर्मर्षणादयः । ४२ ॥

४ सूत्रयाः । पाञ्चालानां पाण्डवानां च नामैतत् ।
प्र० ७ । १३ ॥

सूत्रयः । क्ष० सो० वं० । कर्मजितः पुत्रः ।
तत्पुत्रः विप्रः । न० २२ । ४७ ॥

१ सृष्टिः । क्ष० सो० वं० । उग्रसेनस्य पुत्रः । न०
२४ । २४ ॥

२ सृष्टिः । जगत्सृष्टिः । सा दशविधा । तृ० १० ॥
तस्याः कमः । न० १ । ८-॥ तत्कथाकथनम् ।
द्वि० ५ । २१-४२ ॥ ६ । १-१० ॥ १० ।
१०-३२ ॥ तृ० ५ । २३-३६ ॥ ६ ।
१-३३ ॥ ९ । २०-२५ ॥ १० । ११-
२८ ॥ ए० २४ ॥

१ सेतुः । रामसेतुः । न० १० । १६ ॥ द० ७९ ।
१५ ॥

२ सेतुः । क्ष० सो० वं० । दुह्योः पौत्रः । बभ्रोः पुत्रः ।
तत्पुत्रः आरव्यः । न० २३ । १४-१५ ॥

१ सेनजित् । क्ष० सू० वं० । कुशाश्वस्य पुत्रः ।
तत्पुत्रः युवनाश्वः । न० ६ । २५ ॥

२ सेनजित् । क्ष० सो० वं० । विशदस्य पुत्रः ।
तत्पुत्राः रुचिराश्वः । दृढहनुः काश्यः वत्सश्च । न०
२१ । २३ ॥

३ सेनजित् । अप्सराः फाल्गुनमासनेत्री । द्वा०
११ । ४० ॥

सैन्धवः । क्ष० । जयद्रथः । प्र० १५ । १६ ॥

सैन्धवायनः । ऋ० शुनकस्य शिष्यः । द्वा० ७ । ३ ॥

सोमः । चन्द्रमण्डलाभिमानि देवः । अत्रेः पुत्रः ।
तन्माता अनसूया । स ब्रह्मर्षोऽश्वेन जातः । च०
१ । १५ । ३३ ॥ तस्य अत्रिऋषेर्नेत्राज्जननम् ।

न० १४ । २-३ ॥ तेन राजसूयेन यजनम् । ४ ॥
तेन बृहस्पतिपत्न्यास्तारायाः परिग्रहः । तस्य
तस्यां जातः पुत्रो बुधः । ४-१४ ॥ तद्वार्याः
नक्षत्राभिमानिन्यो २ दक्षप्रजापतिपुत्र्योऽश्विन्या-
दयः सप्तविंशतिः । तस्य यक्षमरोगप्राप्तिः । ष०
६ । २३ ॥ द्वि० ३ । ९ ॥

१ सोमकः । क्ष० सो० वं० । ३ सहदेवस्य पुत्रः ।
तत्पुत्रो जन्तुः । न० २२ । १ ॥ तस्य शतं पुत्राः
तेषु यवीयान् पृषतः । २ ॥

२ सोमकः । क्ष० सो० वं० । श्रीकृष्णस्य पुत्रः ।
तन्माता कालिन्दी । द० ६१ । १४ ॥

१ सोमदत्तः । क्ष० सू० वं० । कुशाश्वस्य पुत्रः ।
तत्पुत्रः ३ सुमतिः । न० २ । ३६ ॥

२ सोमदत्तः । क्ष० सो० वं० । बाह्यस्य पुत्रः ।
तत्पुत्राः भूरिः भूरिश्रवाः शलश्च । न० २२ ।
१८-१९ ॥

सोममण्डलम् । पं० २२ । ८-१० ॥

सोमशर्मा । सप्तमो मौर्यः । द्वा० १ । १४-१५ ॥

सोमापिः । क्ष० सो० वं० । जरासन्धस्य पौत्रः ॥
तत्पुत्रः श्रुतश्रवाः । न० २२ । ९ ॥

सोढाजिः । क्ष० सो० वं० । यदुवंशान्तर्गतहैहयवं-
श्यस्य कुन्तेः पुत्रः । तत्पुत्रः महिष्मान् । न०
२३ । २२ ॥

सौदासः । क्ष० सू० वं० । सुदासस्य पुत्रः । तस्य-
मित्रसह इति कल्पापवाद इति च नामान्तरे ।

तद्धार्या मदयन्ती । न० ९ । १८ ॥ तस्य
वसिष्ठशापदिकथा । १९-४० ॥ तत्पुत्रः
अश्मको विसिष्टाज्जातः । ३९ ॥

सौवली । गान्धारी । प्र० १३ । ३० ॥

सौभगः । वामनरूपिणो भगवतः पुत्रस्य बृहच्छोकस्य
पुत्रः । प० १८ । ८ ॥

सौभरिः । बह्वृच ऋषिः । देवमित्रस्य शिष्यः । द्वा०
६ । ५६ ॥ तद्धार्याः मान्धातुराजपुत्र्यः पञ्चाशत् ।
न० ६ । ३८ ॥ तस्य योगप्रभावादिकथा ।
३८-५४ ॥ तेन गरुडाय शापदानम् । द०
१७ । ९-११ ॥ द्वि० ७ । ४५ ॥

सौमनस्यम् । शाल्मलं वर्षम् । पं० २० । ९ ॥

सौम्याः । पितृगणेष्वन्यतमाः । तद्धार्या स्वायंभुवमनु-
पुत्री स्वधा । च० १ । ६३ ॥

सौररथपरिवर्तः । पं० २१ । ९-॥

सौरो गणः । द्वा० ११ । २९-५० ॥

सौवीराः । देशः । प्र० १० । ३५ । तृ० १
२४ ॥

स्कन्दः । अग्निनामकवसोः कृत्तिकायामुत्पन्नः पुत्रः ।
तत्पुत्रा विश्वादेवः । प० ६ । १४ ॥

स्कन्धगन्धर्वः । विद्योतस्य पुत्रः । प० ६ । ५ ॥

स्तम्भनम् । अग्न्यादीनां निर्वीथिकरणरूपा सिद्धिः ।
प० १५ । २९ ॥

स्तुतिः । भगवत्स्तोत्रम् । अर्जुनेन । प्र० ७ ।
२२-२५ ॥ उत्तरादेव्या । ८ । ९ ॥ कुन्त्या । ८ ।
१८-४३ ॥ भीष्माचार्येण । ९ । ३२-४२ ॥
हास्तिनपुरस्त्रीभिः । १० । २१-३० ॥ आनर्त-
देशजनैः । ११ । ६-९ ॥ शुकाचार्येण । द्वि०

४ । १२-२४ ॥ तत्त्वामिमानिदेवैः । तृ० ५ ।
३८-५० ॥ ब्रह्मणा । ५ । १२-१६ । ९ ।
१-२५ ॥ रुद्रेण कृता स्तुतिः । १४ । ३४-
३५ ॥ ऋषिभिः । १३ । ३४-४५ ॥ सनका-
दिभिः । १५ । ४६-५० ॥ देवैः । १९ ।
३० ॥ ब्रह्मणा । २० । २७ ॥ कर्दमेन । २१ ।
१३-२१ ॥ २४ । २७-३४ ॥ गर्भस्थेन
जीवेन । ३१ । १२-२१ ॥ देवहूत्या । ३३ ।
२-८ ॥ देवैः । च० १ । ५६-५७ ॥ दक्ष-
प्रजापतिना । ७ । २६-४७ ॥ ध्रुवेण । ९ ।
६-१७ ॥ धरादेव्या । १७ । २९-३६ ॥
पृथुना । २० । २३-३१ ॥ रुद्रेण । २४ ॥
३३-६८ ॥ प्रचेतोभिः । ३० । २२-४२ ॥
नाभेर्यज्ञे ऋत्विग्भिः । पं० ३ । ४-१५ ॥
इलावृते रुद्रेण । १७ । १७-२४ ॥ भद्राश्वे
भद्रश्रवोभिः । १८ । २-६ ॥ हरिवर्षे प्रह्लादेन
नरसिंहस्तुतिः । १८ । ८-१४ ॥ केतुमाले रमा-
देव्या हृषीकेशस्तुतिः । १८-२३ ॥ सम्यक्वर्षवासिना
वैवस्वतमनुना मत्स्यरूपभगवत्स्तुतिः । २५-२८ ॥
कूर्मरूपभगवत्स्तुतिः । ३०-३३ ॥ उत्तरकुरुषु
भूदेव्या कृता यज्ञवराहस्तुतिः । ३५-३९ ॥
किंपुरुषे हनुमता श्रीरामस्तुतिः । १९ । ३-८ ॥
भारतवर्षे नारदेन नारायणाय । ११-१५ ॥
नारदेन ब्रह्मसभायाम् । २५ । ९-१३ ॥ दक्ष-
प्रजापतिना कृता हंसगुह्याख्या स्तुतिः । प०
४ । २३-३४ ॥ देवैः । ९ । २१-२७ ॥
३१-४५ ॥ वृत्रासुरेण । १२ । २४-२७ ॥
चित्रकेतुना । १६ । ३४-४८ ॥ ब्रह्मादिदेवैर्नृ-
सिंहाय । स० ८ । ४०-५५ ॥ प्रह्लादेन

नृसिंहाय । ९ । ८-५० ॥ ब्रह्मणा । अ०
 ५ । २६-५० ॥ ६ । ८-१७ ॥ देवकी-
 सूतिकागृहे ब्रह्मणा । द० २ । २६-४० ॥
 वसुदेवेन । ३ । १३-२१ ॥ देवक्या । २४-
 २७ ॥ नलकूबरमणिग्रीवाभ्याम् । १० । २९-
 ३६ ॥ ब्रह्मणा । १४ । १-४० ॥ नागपत्नीभिः ।
 १६ । ३९-५० ॥ इन्द्रेण । २७ । ४-१३ ॥
 सुरभ्या । १९-२० ॥ वरुणेन । २८ । ५-८ ॥
 गोपिकाभिः । २९ । ३१-४१ ॥ नारदेन ।
 ३७ । १०-२४ ॥ अक्रूरेण । ३८ । ७-२२ ॥
 ४० । १-३० ॥ सुदामनाम्ना मालाकारेण ।
 ४१ । ४५-४७ ॥ पुनरक्रूरेण । ४८ ।
 १८-२७ ॥ कुन्त्या । ४९ । ११-१३ ॥
 मुचुकुन्देन । ५१ । ४६-४८ ॥ जाम्बवता ।
 ५६ । २५-२८ ॥ भूदेव्या । ५९ । २५-
 ३१ ॥ माहेश्वरज्वरेण । ६३ । २५-२८ ॥
 रुद्रेण । ३४-४५ ॥ कृकलासरूपिणा नृगेण ।
 ६४ । २६-२९ ॥ राजभिर्दूतद्वारा । ७० ।
 २५-२९ ॥ राजभिः । ७३ । ८-१६ ॥
 सुहृद्भिः । ८३ । ३-४ ॥ ऋषिभिः । ८४ ।
 १६-२६ ॥ वसुदेवेन । ८५ । ३-२० ॥
 देवक्या । २९-३१ ॥ महामात्रिणा । ३९-
 ४६ ॥ बहुलाश्वेन । ८६ । ३१-३५ ॥ श्रुतदे-
 वेन । ४४-४८ ॥ देवैः । ९० । ९-११ ॥
 जायन्तेयैः । ५ । २९-३० ॥ ३३-३४ ॥
 देवैर्नरनारायणाय । ६ । ७-१९ ॥ उद्धवेन । २९ ।
 ३-६ ॥ मार्कण्डेयेन । द्वा० ८ । ४१-४९ ॥
 २ स्तुतिः । प्रतिहर्तुर्भार्या । पं० १५ । ५ ॥
 स्तोत्रम् । १ स्तुतिशब्दं पश्यत ॥

स्तोत्रः । गोपालः । द० १५ । २० ॥

स्त्री । स्त्रियः । तत्कृता भगवत्स्तुतिः । प्र० १० ।
 ११-३० ॥ तासां सौन्दर्यवर्णनम् । तृ० २० ।
 २९-३१ ॥ २२ । १७-१८ । ३६ ॥ च०
 २५ । २२-२४ ॥ पं० २ । ६-१६ ॥
 अ० ८ । ४२-४६ ॥ १२ । १८-२२ ॥
 द० ६ । ५-६ ॥ ९ । ३ । तासां तत्सज्जिनां
 च निन्दा । तृ० ३१ । ३२-४३ ॥ पं० ५ ।
 २ ॥ १४ । ९ ॥ पं० १८ । २९-३० । ४०-
 ४२ । स० ६ । १७-१८ ॥ १२ । ९ ॥ १४ ।
 ११-१३ ॥ अ० ९ । ९-१० ॥ न० ६ ।
 ५०-५२ ॥ १४ । ३६-३८ ॥ १९ । १७ ।
 ए० ८ । ७-१४ ॥ १४ । २९-३० ॥
 २६ । ८-२४ ॥ तासां स्वभावः । पं० १८ ।
 ४१-४२ ॥ तद्धर्माः । स० ११ ।
 २५-२९ ॥ तास्विन्द्रेण ब्रह्महत्याविभागः । ताभ्यः
 शश्वत्कामवरदानं च । पं० ९ । ९ ॥ तासां पति-
 रेव दैवतम् । पं० १८ । ३२-३६ ॥ अनेकपुरुषा-
 णामेका भार्या । च० ३० । १६ ॥ पं० ४ ।
 १६ ॥ न० २२ । २८ ॥ २४ । ३४-३६ ॥
 स्थण्डिलेयुः । क्ष० सो० च० । रौद्राश्वस्य पुत्रः । न०
 २० । ४ ॥
 स्थानम् । पुराणलक्षणम् । पं० १-२६ ॥ द्वि०
 १० । ४ ॥
 स्थितिः । वैकुण्ठविजयः जगतः प्रालनं च । स्थान-
 शब्दं पश्यत । द्वि० १० । ४ ॥
 समयः । धर्मप्रजापतेः पुत्रः । तन्माता पुष्टिः । च० १ ।
 ५१ ॥

स्मृतिः । गुणः । प्र० १६ । २८ ॥

स्यमन्तकः । मणिः । तस्य सत्राजिता सूर्यात्प्राप्तिः ।

द० ५६ । १-३ ॥ जाम्बवता तस्यापहरणम् ।

१४ ॥ जाम्बवता जाम्बवत्या सह तस्य मणेः

श्रीकृष्णाय प्रदानम् । ३२ ॥ श्रीकृष्णेन सत्राजिते

दत्तस्य तस्य पुनः सत्राजिता श्रीकृष्णाय सत्य-

भामयो सह दानम् । ४०-४४ ॥

स्यमन्तपञ्चकम् । समन्तपञ्चकम् । परशुरामेण क्षत्रि-

यान्हुत्वा तदुधिरेण निर्मितं हृदानां पञ्चकम् ।

न० १६ । १९ ॥

स्वः । स्वर्लोकः । तृतीय ऊर्ध्वलोकः । तदुत्पत्तिः ।

द्वि० ५ । ३८-४२ ॥

स्वच्छन्दमृत्युः । सिद्धिः । ए० १५ । ७ । २४ ॥

१ स्वधा । स्वायंभुवदक्षस्य पुत्री । अग्निष्वात्तादिपितृ-

गणस्य पत्नी । तत्पुत्र्यौ वयुना धारणी च । च०

१० । ६३-६४ ॥

२ स्वधा । प्राचेतसदक्षप्रजापतिपुत्री । अङ्गिरःप्रजा-

पतेर्भार्या । तत्पुत्राः पितरः । प० ६ । १९ ॥

३ स्वधा । पितृनुद्दिश्य द्रव्यत्यागः । द्वि० ७ ।

३८ ॥

स्वधामा । द्वादशमन्वन्तरीयो भगवदवतारः । अ०

१३ । २९ ॥

स्वर्गः । प्र० १७ । १९ ॥ द्वि० ५ । १४ ।

२१ । ३४ ॥ ६५-४१ ॥

स्वयंभोजः । क्ष० सो० वं० । ४ शिनेः पुत्रः ।

तत्पुत्रः हृदोकः । न० २४ । २६ ॥

स्वरसः । शास्मलिद्वीपस्थः पर्वतः । प० २० । १० ॥

स्वराः । सप्तानां तेषां ब्रह्मण उत्पत्तिः । तृ० १२ ।

४७ ॥

स्वर्गसुखम् । ए० १० । २३-२६ ॥ १९ ।

४२ ॥

स्वर्गः । जामेः पुत्रः । तत्पुत्रः नन्दिः । प० ६ ।

६ ॥ स्वर्गप्रस्थः । जम्बूद्वीपस्योपद्वीपः । पं० १९ ।

२९-३० ॥

स्वर्गरोमा । क्ष० सू० वं० । महारोम्णः पुत्रः । तत्पुत्रः

ह्रस्वरोमा । न० १३ । १७ ॥

१ स्वर्भानुः । राहुः । पं० २४ । १ ॥ दनुपुत्रस्य

विप्रचित्तेः पुत्रः । दनुपुत्रस्त्वन्यः । शेषं राहुशब्दे

पश्यत ॥

२ स्वर्भानुः । दनुपुत्रोऽसुरः । तत्पुत्री नमुचेर्भार्या

सुप्रभा । प० ६ । ३०-३२ ॥

३ स्वर्भानुः । क्ष० सो० वं० । श्रीकृष्णस्य पुत्रः ।

तन्माता सत्यभामा । द० ६१ । १० ॥

स्वर्लोकः । तृतीय ऊर्ध्वलोकः । अस्य ज्योतिरिति

नामान्तरम् । द्वि० १ । २८ ॥ ५ । ३८ ॥

स्वर्वाधी । ध्रुवपुत्रस्य वत्सरस्य भार्या । च० १३ ।

१२ ॥ शेषं २ वत्सरशब्दे पश्यत ॥

स्वहः । तुषितेष्वन्यतमः । च० १ । ७ ॥ तुषित-

शब्दं च पश्यत ॥

स्वातन्त्र्यम् । मणिः । प्र० १६ । २८ ॥

स्वायंभुवः । प्रथमः मनुः । तद्वार्या शतरूपा । तयोदस्य-

त्योरेककाले ब्रह्मणो देहादुत्पत्तिः । न० १२ ।

५३ ॥ तत्पुत्रो प्रियव्रत उत्तानपादश्च । १२ ।

५५ ॥ च० ८ । ७ ॥ दुहितरः आकृतिः

देवहूतिः प्रसूतिश्चेति तिस्रः । १ । ११ ॥ तृ०

१२ । ४४ ॥ ब्रह्मणा सह संवादः । १३ । ४

१७ ॥ तस्य स्वपुत्र्या देवहूत्या वरसपादनार्थं

कर्दमाश्रमगमनम् । २१ । ३६ ॥ तेन ऋषिभ्यो
वर्णाश्रमधर्मकथनम् । २२ । ३८ ॥ तेन ध्रुवाय
ज्ञानोपदेशः । च० ११ । ७-३४ ॥ सुनन्दायां
तपस्यता तेन ईशावास्यादिमन्त्रैर्भगवतः स्तुतिः ।
अ० १ । ९-१६ ॥ तं जग्धुमागतेभ्यो रक्षोभ्यः
यज्ञनाम्ना भगवता तस्य परित्राणम् । १७-१८ ॥
स्वायंभुवमन्वन्तरम् । प्रथममन्वन्तरशब्दं पश्यत ॥
स्वारोचिषः । द्वितीयो मनुः । अग्नेः पुत्रः । तत्पुत्राः
धुमान् सुपेणः इत्याद्याः । अ० १ । २० ॥
स्वारोचिषमन्वन्तरम् । द्वितीयमन्वन्तरशब्दं पश्यत ॥
१ स्वाहा । स्वायंभुवदक्षप्रजापतिपुत्री । प्रधानाग्नेर्भार्या ।
तत्पुत्राः पावकः पवमानः शुचिश्च । च० १ ।
६० ॥
२ स्वाहा । देवानुद्दिश्य द्रव्यत्यागाः । द्वि० ७ ।
३८ ॥

ह०

१ हंसः । मेरोः केसरपर्वतः । पं० १६ । २६ ॥
२ हंसः । भगवदवतारः ॥ द० २ । ४० ॥
३ हंसः । संन्यासावान्तरभेदः । तं० १२ । ४३ ॥
प्र० ५ । १० ॥
४ हंसः । ब्रह्मपुत्रः । ऊर्ध्वरेताः । च० ८ । १ ॥
हंसगुह्यम् । २ दक्षकृतं भगवत्स्तोत्रम् । पं० ४ । २२
३४ ॥
हनूपात् । किंपुरुषखण्डस्थेन तेन श्रीरामस्तुतिः । पं०
१९ । १-८ ॥ द्वि० ७ । ४५ ॥ न० १० । १९ ॥
१ हयग्रीवः । परमात्मनोऽवतारः । द्वि० ७ । ११ ॥
तन्मन्त्रः । पं० १८ । २ ॥ तत्स्तुतिः । न० ६ ॥
स० ९ । ३७ ॥

२ हयग्रीवः । दनुपुत्रोऽसुरः । पं० ६ । ३० ॥
हयग्रीवः । १ हयग्रीवशब्दं पश्यत ॥
हयशिराः । वैश्वानरनामकदानवपुत्री कतुनामकासुरस्य
भार्या । पं० ६ । ३४ ॥
हरयः । तामसमन्वन्तरीया देवाः । अ० १ । २८ ॥
१ हरिः । गजेन्द्रमोक्षणार्थमवतीर्णो भगवदवतारः । द्वि०
७ । १५-१६ ॥ तत्पिता हरिर्मेधाः । तन्माता
हरिणी । अ० १ । ३०-॥
२ हरिः । ऋषभदेवस्य पुत्रः । तन्माता जयन्तो । पं०
४ । ११ ॥ ए० २ । २१ ॥ तेन निमिराजं
भगवद्धर्मकथनम् । ४५-५५ ॥
हरिकथामाहात्म्यम् । प्र० १ । १६-१९ ॥ २ ।
५, १५-१८ ॥ ५ । १०, २६-२८ ॥ ६ ।
३४-३६ ॥ १६ । ६-९ ॥ १८ । १०,
१२, १४-१५, १७, ॥ १९ । १५-१६ ॥
द्वि० १ । ७ ॥ २ । ३७ ॥ ३ । १२, ४ ।
५ ॥ ८ । ४-६ ॥ तृ० ४ । २७ ॥ ५ ।
१-१३, १५, ४५ ॥ ६ । ३५-३६ ॥ ७ ।
१४ ॥ ९ । ५ ॥ १३ । ५० ॥ १४ । ४-
५ ॥ १५ । ४८ ॥ १६ । ६ ॥ १९ ।
३२-३३ ॥ २५ । २५, ३४ ॥ च० ७ ।
३५, ४४ ॥ ९ । ११ ॥ २० । २४-२५ ॥
२३ । १२ ॥ २९ । ४०-४१ ॥ ३० ।
१९-२० ॥ पं० १२ । १३ ॥ १८ । ११-
१४ ॥ च० ३ । २६-२७ ॥ ९ । ३९ ॥
न० २४ । ६१ ॥ द० १ । ४, १३-१६ ॥
७ । १-२ । १३ । २ ॥ १४ । ३, ५ ॥
४६ । ४६ ॥ ४७ । १८ ॥ ६० । ४२ ॥

७० । ३९ ॥ ८० । २ ॥ ८६ । ३ ॥ ८६ ।

३४ ॥ ८७ । १६, २१, ४० ॥ ९० ।

४९-५० ॥ ए० ३ । २ ॥ ५ । ३६-३७ ॥

६ । ९, १९, २४, ४४, ४८-४९ ॥ ११ ।

२४ ॥ १४ । २७ ॥ २६ । २८-२९ ॥

द्वा० १३ । १४-१५, ५१-५२ ॥ ४ ।

३९-४० ॥ १२ । ४८-५१ ॥

हरिकेशः । क्ष० सो० वं० । श्यामकस्य पुत्रः ।

तन्माता शूरभूमिः । न० २४ । ४२ ॥

हरिणात् शिक्षणीया गुणाः । ए० ८ । १७-१८ ॥

हरितः । क्ष० सू० वं० । रोहितस्य पुत्रः । न०

८ । १ ॥

हरिताः । द्वादशमन्वन्तरीया देवाः । अ० १३ । २८ ॥

हरिणी । हरिमेषसो भार्या । तत्पुत्रो हरिः । अ०

१ । ३० ॥

हरिमेषाः । ऋषिः । तद्भार्या हरिणी । तत्पुत्रो हरिः ।

अ० १ । ३० ॥

१ हरिवर्षः । आग्नीध्रस्य पुत्रः । तद्भार्या मेरोः पुत्री उग्र-

दंष्ट्रा । पं० २ । १९-२३ ॥

२ हरिवर्षः । जम्बूद्वीपस्थं वर्षम् । तदधिपतिः आग्नीध्र-

पुत्रः हरिवर्षः । पं० १८ । ७-१४ ॥

हरिश्चन्द्रः । क्ष० सू० वं० । त्रिशङ्कोः पुत्रः । तत्पुत्रो

रोहितः । न० ७ । ७-९ ॥ तस्य वरुणेन

यज्ञार्थं विवादः तेन वरुणोद्देशेन पुरुषमेवेन शुनः

शेषं कृत्वा यजनं च । ९-२१ ॥

हरिश्चन्द्रः । हरिश्चन्द्रकशिपोः पुत्रः । स० २ । १८ ॥

हरिहरयोरैक्यम् । च० ७ । ५०-५४ ॥

हर्यक्षः । पृथोः पुत्रः । च० २४ । २ ॥

हर्यवनः । क्ष० सो० वं० । कृतस्य पुत्रः । न०

१७ । १७ ॥

१ हर्यश्वः । क्ष० सू० वं० । दृढाश्वस्य पुत्रः । तत्पुत्रो

निकुम्भः । न० ६ । २४ ॥

२ हर्यश्वः । क्ष० सू० वं० । अनरण्यस्य पुत्रः ।

तत्पुत्रः अरुणः । न० ७ । ४ ॥

३ हर्यश्वः । क्ष० सू० वं० । १ धृष्टकेतोः पुत्रः ।

तत्पुत्रः मरुः । न० १३ । १५ ॥

हर्यश्वाः । २ दक्षप्रजापतेः पुत्राः । तन्माता असिक्नी ।

नारायणसरसि तपश्चरतां तेषां नारदोदितकूटवाचः-

श्रवणेन प्रव्रजनम् । पं० ५ । ३-२१ ॥

हर्षः । क्ष० सो० वं० । श्रीकृष्णस्य पुत्रः । तन्माता

मित्रविन्दा । द० ६१ । १६ ॥

हविर्धानः । पृथुमुत्स्य अन्तर्धानस्य पुत्रः । तन्माता

नमस्वती । च० २४ । ५ ॥ तद्भार्या हविर्धानी ।

तत्पुत्राः बर्हिषत् (प्राचीनबर्हिः) गयः शुक्लः कृष्णः

सत्यः जितव्रतः इति षट् । १८ ॥

१ हविर्धानी । हविर्धानस्य भार्या । च० २४ । ८ ॥

२ हविर्धानी । कामधेनुः । सुरभिः तस्याः क्षीरसमुद्रा-

दुत्पत्तिः । अ० ८ । १ ॥

हविर्भुक् । कर्दमप्रजापतिपुत्री । तन्माता देवहूतिः ।

पुलस्त्यस्य भार्या । त० २४ । २२ ॥ तत्पुत्रौ

अगस्त्यः विश्रवाश्च । च० १ । ३६ ॥

१ हविष्मान् । षष्ठमन्वन्तरीय ऋषिः । अ० ५ । ८ ॥

२ हविष्मान् । दशममन्वन्तरीय ऋषिः । अ० १३ ।

२१ ॥

१ हस्तः । पाणिः । कर्मेन्द्रियम् । त० ६ । २१ ॥

२ हस्तः । क्ष० सो० वं० । वसुदेवस्य पुत्रः ।
तन्माता रोचना । न० २४ । ४९ ॥

हस्तिनापुरी । हंस्तिनपुरशब्दं पश्यत ॥

हस्ती । क्ष० सो० वं० । बृहत्क्षत्रस्य पुत्रः । हास्तिन-
पुरस्य निर्माता । न० २१ । २० ॥ तत्पुत्रौ अज-
मीढः । द्विमीढश्च । २१ ॥

हाटकरसः । अतललोकस्थः रसायनविशेषः । पं०
२४ । १६ ॥

हाटकी । वितललोकस्था नदी । भवयोर्वीर्योत्पन्ना ।
पं० २४ । १७ ॥

हाटकेश्वरः । वितललोकाधिपतिर्भवः पं० २४ ।
१७ ॥

१ हारीतः । ऋषिः । विश्वामित्रस्य पुत्रः । न० १६ ।
३६ ॥

२ हारीतः । पौराणिकः । द्वा० ७ । ५ ॥

हार्दिकयः । कृतवर्मशब्दं पश्यत ॥

हालाहलम् । विषशब्दं पश्यत ॥

हास्तिनपुरम् । हस्तिनाम्ना राज्ञा निर्मितं पुरम् । न०
२१ । २० ॥ तस्मिन् गङ्गाजलनिमग्ने सति तद्वा-
जेन नेमिचक्रेण कौशाम्ब्यामवस्थानम् । न० २२ ।
४० ॥ तत्पुरं गङ्गायां पातयितुं बलरामेण लाङ्गलेना-
कर्षणम् । द० ६८ । ४१ ॥ तत्पुरं गङ्गाया दक्षिणे
तीरे वर्तते । ५४ ॥

हिडिम्बा । १ भीमसेनस्य भार्या । राक्षसी । तत्पुत्रः
घटोत्कचः । न० २२ । ३१ ॥

हिमवान् । हिमालयः । जम्बूद्वीपस्थः भारतवर्षे रुषयो-
र्मर्यादागिरिः । पं० १६ । ९ ॥ तद्भार्या मेरी ।

च० ७ । ५२ ॥ [तत्पुत्र्या जननादिकथा । च०
७ । ६२-६५ ॥]

हिरण्यम् । जम्बूद्वीपस्थं वर्षम् । पं० १८ ।
१९-३३ ॥

हिरण्यः । आग्नीध्रस्य पुत्रः । वर्षपतिः । तन्माता पूर्व-
चित्तिरप्सराः । तद्भार्या मेरीः पुत्री शोभा । पं
२ । १९-२३ ॥

हिरण्यकशिपुः । कश्यपकृपेः पुत्रोऽसुरः । तन्माता
दितिः । तद्भार्या जम्भस्य पुत्री कयाधूः । तज्जनन-
कथा । तृ० २ । २० ॥ तत्पुत्राः संह्रादः अनुह्रादः
ह्रादः प्रह्रादश्च । तत्पुत्री सिंहिका । तद्भ्राता हिर-
ण्याक्षः । अयं पूर्वजन्मनि भगवत्पार्षदयोः जय-
विजयाख्ययोर्मध्ये सनकादिभिः शसो जयः । तृ०
१५ । २-३५ ॥ स० १ । ३७-४२ ॥ तेन
देवद्विजधर्मनाशनम् । २ । ११ ॥ तेन हिरण्याक्ष-
भार्यायै रुषाभनवे तत्त्वोपदेशः । २१-६० ॥ तेन
ब्रह्माणमुद्दिश्य तपश्चरणम् । ३ । १-१६ ॥
तत्कृता ब्रह्मस्तुतिः । २६-३४ ॥ तस्मै ब्रह्मणा
वरदानम् । ४ । २ ॥ तेनेन्द्रलोकविजयः । ७-
२० ॥ तेन प्रह्लादस्योपद्रवकरणम् । ५ । ३३-
४४ ॥ तस्य नृसिंहेन संहारः । ८ । २०-३० ॥

हिरण्यनाभः । क्ष० सू० वं० । पूर्व क्षत्रियः भूत्वा
पश्चात् ब्राह्मण्यं प्राप्तः । विधृतेः पुत्रः । सः सामगस्य
जैमिनेः शिष्यः । तच्छिष्यः कौसल्यो याज्ञव-
ल्क्यः । तत्पुत्रः पुष्यः । २० । १२-१५ ॥
तस्यान्यः शिष्यः कृतिः । न० २१ । २८ ॥
सः सुकर्मणोऽपि शिष्यः । द्वा० ६ । ७७ ॥ तस्य
ज्ञानमध्ये परिगणनम् । ष० १५ । १५ ॥

हिरण्येताः । प्रियव्रतस्य पुत्रः । पं० ११ । २५ ॥

हिरण्यरोमा । पञ्चममन्वन्तरीय ऋषिः । अ० ५ ।

३ ॥

हिरण्यग्रीवः । ह्यद्वीपस्थः पर्वतः । पं० २० । १४ ॥

१ हिरण्यक्षः । कश्यपपुत्रोऽसुरः । तन्माता दितिः ।

तद्भ्राता हिरण्यकशिपुः । तस्योत्पत्तिः । त०

१७ । २-१७ ॥ तस्य पूर्वजन्मनि भगवत्पार्षदत्वं

शापप्राप्तश्च । त० १५ । २-३५ ॥ स० १ ।

३७-४२ ॥ तद्भार्या रुषाभानुः । २ । १९ ॥

तत्पुत्राः । १८ ॥ तस्य वरुणेन सह युद्धम् । त०

१७ । २६-३१ ॥ तस्य वराहेण युद्धम् । त०

१८ । २-२१ ॥ १९ । २-२५ ॥ तस्य वधो

वराहेण । त० १३ । ३२ ॥ १९ । २६-२९ ॥

२ हिरण्याक्षः । क्ष० सो० वं० । यदुवंश्यस्य श्याम-

कस्य पुत्रः । तन्माता शूरभूमिः । न० २४ । ४२ ॥

हीनः । पं० सो० वं० । सहदेवस्य पुत्रः । न० १७ ।

१७ ॥

हृहः । अरिष्टायाः पुत्रो देवगन्धर्वः । देवलशापेन तस्य

ग्राहत्वप्राप्तिः । अ० ४ । ३ ॥

हृदयग्रन्थिः । प्र० २ । २१ ॥

हृदीशः । क्ष० सो० वं० । स्वयंभोजस्य पुत्रः ।

तत्पुत्राः देवबाहुः शतधनुः कृतवर्मा चेति त्रयः ।

तस्यान्ये पुत्रो देवमौढः । न० २४ । २६-२७ ॥

हृषीकेशमन्त्रः । स्मर्योदाहृतः । पं० १८ । १८ ॥

हेतिः । असुरः । अ० १० । २८ ॥

हेमः । क्ष० सो० वं० । रुशद्रथस्य पुत्रः । तत्पुत्रः

सुतपाः । न० २३ । ४ ॥

हेमकूटः । जम्बूद्वीपस्थः पर्वतः । पं० १६ । ९ ॥

हेमचन्द्रः । क्ष० सू० वं० । विशालस्य पुत्रः ।

तत्पुत्रः १ धूम्राक्षः । न० २ । ३४ ॥

हेमन्तऋतुः । द० २२ । १ ॥

हेमाङ्गदः । क्ष० सो० वं० । वसुदेवस्य पुत्रः ।

तन्माता रोचना । न० २४ । ४९ ॥

हैहयः । क्ष० सो० वं० । शतजितः पुत्रः । तत्पुत्रो

धर्मः । न० २३ । २१ ॥

हीनः । पं० सो० वं० । काञ्चनस्य पुत्रः तत्पुत्रः

२ जहनुः । न० १५ । ३ ॥

हृस्वरोमा । क्ष० सू० वं० । स्वर्णरोम्णः पुत्रः ।

तत्पुत्रः सीरध्वजः । न० १३ । १७-१८ ॥

हादः । असुरः । हिरण्यकशिपोः पुत्रः । तद्भार्या

धमनिः । तत्पुत्रौ वातापिः इल्वलश्च । पं० १८ ।

१५ ॥

हीः । दक्षप्रजापतेः पुत्री । धर्मप्रजापतेर्भार्या । तत्पुत्रः

प्रश्रयः । च० १ । ५२ ॥

॥ श्रीमद्भागवतानुक्रमणी संपूर्णा ॥

